

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Index Generalis Synopticvs, Et Methodicvs Omnium Qvæstionvm, Qvæ In Titvlis Libri III. Decretalium Continentvr.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

INDEX GENERALIS
SYNOPTICVS, ET METHODICVS
OMNIVM QVÆSTIONVM, QVÆ IN
TITVLIS LIBRI III. DECRETALIVM
CONTINENTVR.

TITVLVS I.

DE VITA, ET HONESTATE
Clericorum.

§. I. *Qualis vita probitas, & conversatio requiratur in Clericis?* pag. 1.

ASSERTIO I. Clerici præsertim in Sacris constituti, continenter, & castè vivere debent, *nu. 1.* etiam in Minoribus Ordinibus constituti. *n. 2.* Excipiuntur Orientales Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi, qui uti possunt uxoribus, quas ante susceperunt Sacerdotium, vel sacrum Ordinem, duxerunt, *n. eod. not. 3.* Clericis, uti & alijs viris secularibus, est prohibitus accessus ad Monasteria Monialium. *nu. 3.* **Ass. 2.** A crapula, & ebrietate omnes Clerici abstinere debent, *n. 4.* **Ass. 3.** Clerici ab omni avaritia alieni sint, oportet, *n. 5.* Hinc Judex Ecclesiasticus non potest licitè accipere sportulas, hoc est, munera, sive victualia sint, sive pecuniæ: imò nec Judex secularis, *n. 6.* Nec Judex delegatus à Papa, præter modicam esculentam, & poculentam, *num. 7.* Ubi ponuntur aliquæ exceptiones: neque etiam Judex delegatus ab inferiore Judice Ordinario, *n. 8.* Potest per consuetudinem induci, ut Judices seculares à partibus aliquid, loco salarii, exigere possint: non autem, ut Judices Ecclesiastici, qui Beneficia, & alia stipendia sufficientia habent, munera, aut salaria à partibus exigant, *num. 9.* **Ass. 4.** Olim seculares Clerici in communi vivebant sub uno Præposito, vel Decano, *n. 10.* Nunonon amplius, quamvis Episcopi, ex justa causa, eos ad communem vivendi normam in communi reducere possint, *nu. 11.* Laici inter Clericos in Choro stare non debent, vel sedere, dum sacra Officia celebrantur, *num. 12.* Parochus socium Clericum secum habere debet, *n. 13.* Musicæ lascivæ in Officijs Divinis, cantari non debent, *n. 14.*

§. II. *De habitu, & vestitu Clericorum.*

ASSERTIO I. Clerici in Sacris, & Beneficiarij, etiam in Minoribus tantum constituti, debent vestem Ordini Clericali congruentem deferre, *n. 15.* Quales vestes Clericis sint prohibitæ, & sub qua pœna, *n. 16.* Licet certæ formæ, & colores vestium Clericis sint prohibitæ: nullus tamen in specie proprius habitus est illis præscriptus, *n. 17.* Clerici annulos aureos gestare non debent, nisi sint Episcopi, vel in Dignitate Ecclesiastica constituti, *n. 18.* Quas pœnas incurrant Clerici non deferentes habitum Clericalem, & Tonfuram, & quando ab his pœnis excusentur, *n. 19.* Clericus conjugatus etiam habitum Clericalem, & Tonfuram ferre debet, aliàs Canonis, & fori privilegio non gaudet, *n. 20.* **Ass. 2.** Clericus neque comam nutrire debet, neque barbam, nisi alia sit consuetudo, *n. 21.* Alioquin etiam inviti à

suis Archidiaconis tonderi possunt, *cit. n. 21.* Vel etiam excommunicari, si moniti non pareant, *n. eod.* **Ass. 3.** Clerici arma portare non debent, nisi ex justa causa, *nu. 22.* Si propter diversos Religiosorum habitus scandalum in populo generetur, possunt Religiosi illi in uno habitu exteriori se conformare, *num. 23.*

§. III. *De negotijs, & exercitijs, quæ Clericis sunt prohibita.*

ASSERTIO I. Clerici Officia, commercia, ac negotia secularia, maxime inhonesta, exercere non debent, *n. 24.* Ludus alearum prohibitus est Clericis, & quis ludus eo nomine intelligatur, *num. 25.* Prohibentur etiam in Templis exhiberi Ludi Theatrales, & scenici, si inhonesti, aut profani sint: secus, si honesti, aut spectacula pia, *n. 26.* Si Clerici tertio moniti à secularibus negotiationibus non abstineant, perdunt privilegium Clericale, quoad bona patrimonialia eorum, *n. 28.* Possunt tamen hoc privilegium recuperare, si se emendent, *n. 29.* **Ass. 3.** Si Clerici jaculariam, seu histronicam artem per annum publicè exercent, ipso jure, omni privilegio privantur: imò etiam infra annum, si tertio moniti non resipiscant, *n. 30.* **Ass. 4.** Si Clerici conjugati Laicorum, vel tabernariorum officium publicè exercent, & tertio moniti non desistunt, vel officium dimissum reassumunt, ipso jure privati sunt omni privilegio Clericali. Non conjugati verò in rebus proprijs, & si incedant in habitu Clericali, etiam in personis, amittunt privilegium Clericale, *n. 31. & 32.*

SERIES CAPITULORUM, QUÆ IN hoc Titulo continentur, & explicantur.

IN ANTIQUIS.	
Cap. 1. n. 12.	c. 13. n. 1. & 2.
c. 2. n. 22.	c. 14. n. 4.
c. 3. n. 13.	c. 15. n. 15.
c. 4. n. 21.	c. 16. & ult. num. 27. & seq.
c. 5. n. eod.	
c. 6. n. 20.	IN SEXTO.
c. 7. cit. n. 21.	c. un. n. 20.
c. 8. n. 3.	IN CLEMENTINIS.
c. 9. n. 11.	Clement. 1. n. 31. & seq.
c. 10. n. 5. & aliquot seqq.	Clement. 2. n. 16. & duob. seqq.
c. 11. n. 23.	Extravag. unic. inter communes n. 14.
c. 12. n. 26.	

TITVLVS II.
DE COHABITATIONE CLERICORUM,
& Mulierum.

§. I. *An, & quatenus Clericis, cum Mulieribus cohabitare liceat, vel non?*

ASSERTIO I. Mulieres cum Clericis habitare non debent: nisi sint personæ valde conjunctæ, cujusmo-

di sunt, personæ conjunctæ in primo, aut secundo gradu consanguinitatis, *num. 1.* Aff. 2. Omnes feminae extraneæ prohibentur cohabitare cum Clericis, in Sacris constitutis, de quibus suspicio criminis esse potest, etiam valde conjunctæ, si periculum criminis subsit, *num. 2. & 3.* Aff. 3. Mulieres affines etiam in primo, & secundo gradu prohibentur cohabitare Clericis: excepto primo gradu affinitatis, v. g. Noverca, aut vxor fratris defuncti, *n. 4.* Aff. 4. Episcopus, alique Sacerdotes, & Clerici possunt licite cohabitare matri, aliisque mulieribus in primo, & secundo gradu, intra eandem domum, cum pedisequis: sed in distinctis cubiculis, *n. 5.*

§. II. De panis, quæ Jure Canonico sunt statuta in Clericos converfantes cum feminis suspectis, vel in concubinariorum.

ASSERTIO I. Si Clericus in Sacris constitutus de crimine fornicationis cum femina sit suspectus, & tertio monitus, non desistat conversari cum ea, est excommunicandus, & femina canonicè punienda, *n. 6.* Aff. 2. Si Clerici concubinas, moniti, non dimittant, à Beneficijs suspendi, ac tandem omnino deponi debent, *num. 7.* Si Clerici, sive in Sacris, sive in inferioribus Ordinibus constituti, concubinas non dimittunt, Ecclesiis, seu Beneficijs priventur, & ab Officijs suspendantur, *nu. 8.* Si concubinariorum Presbyter suspensus ab Officio Litteras Apostolicas testantes de absolutione impetret, ea non valent, si facti seriem non contineant, *n. 9.* Aff. 3. Non debent Ordinarij cogere Clericos concubinariorum ad jurandum, quod concubinas deferere velint: sed eos per suspensionem, aut interdictum cogere, ut eas à se amoveant, & si nolint, eos potest excommunicare, *num. 10. & seq.* Aff. 4. Quomodo hodie secundum Concilium Trident. procedi debeat contra Concubinariorum, & puniri, *n. 12. & seq.*

§. III. Quomodo procedendum sit contra Clericos, qui publice concubinas habere dicuntur, sed negant se Concubinariorum esse?

Si crimen fornicationis ita sit notorium, & publicum, ut adsint vehementia indicia criminis, tum talis Clericus puniri potest, sine accusatore, & testibus, aliavè probatione. Si verò solum sit publicum ex fama, tunc probatio per testes est necessaria, ad condemnandum reum: Quod si verò solum suspectus sit de crimine, cum scandalo tamen, indicenda est ei purgatio, *n. 14. & seq.*

§. IV. An, & qualiter Sacerdos, aut Clericus concubinariorum, seu fornicarius vitandus sit in Missis, & alijs Officijs Divinis?

ASSERTIO I. A notorio fornicatio, aut concubinario non sunt audiendæ Missæ, & Officia Divina, nec Sacramenta recipienda: ab occultis verò licite audiuntur, & recipiuntur, quamdiu ab Ecclesia tolerantur, *n. 16.* Aff. 2. Clericus concubinariorum, vel fornicarius, non debet vitari in Officijs Divinis, nisi crimen ejus sit notorium, *n. 17.* Non quilibet notorie criminofus Clericus est vitandus in Divinis Officijs: sed tantum notorius concubinariorum, vel fornicarius, qui est vitandus quoad se, & quoad alios, *n. 18.* Hodie tamen juxta Extravag. Concilij Constantiensis, Ad evitandam, non tenentur fideles abstinere à Sacerdotis Concubinarij etiam notorii Missa, eumque vitare in Divinis Officijs, quamvis possint, si velint, *n. 19.*

§. V. Proponuntur quæstiones quædam circa crimen notorium, quid, & quotuplex sit, & an probari debeat?

Quid, & quotuplex sit notorium? quid notorium juris, & quid notorium facti? *n. 20.* Notorium facti est triplex, facti transeuntis, perseverantis, & interpolati, cui addunt aliqui notorium præsumptionis, *n. 12.* Quid sit occultum, prout opponitur notorio facti, *n. 22.* Quot testes requirantur, ad probandum notorium, *n. 23.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 2. & 3.	c. 6. n. 8.
c. 2. n. 6.	c. 7. n. 16.
c. 3. n. 10. & seq.	c. 8. n. 14. & seq.
c. 4. n. 7.	c. 9. n. 1.
c. 5. n. 9.	c. 10. & ult. n. 17. & seq.

TITULUS IV.

DE CLERICIS CONJUGATIS.

§. I. An Clerici conjugati ad Ordines, vel Beneficia Ecclesiastica promoveri possint?

ASSERTIO I. Non debent admitti, præterquam si quis perpetuam continentiam voverit, & n. 1. h. i. Excipitur, nisi talis Clericus perpetuam continentiam voverit, *cit. n. 1.* Sed neque ad Ordines Minores talis Clericus promoveri potest, *n. 2.* Est etiam inapax cujuscunque administrationis Ecclesiasticæ, *cit. num. 2.* Aff. 2. Clerici conjugati non debent etiam admitti ad Dignitates Ecclesiasticas, & cogendi sunt, ut eas, quas obtinent, dimittant, *n. 3.*

§. II. An Clerici matrimonium contrahere, eoque contracto, Beneficia retinere possint?

ASSERTIO I. Clerici sacro Ordine initiati matrimonium contrahere non possunt: quod si de facto matrimonium contrahere præsumpserint, ad dimittendas uxores per suspensionem, & excommunicationem compelli possunt, *nu. 4.* Aff. 2. Si Clerici in minoribus Ordinibus constituti de facto matrimonium contrahant, ad Beneficia Ecclesiastica per censuras Ecclesiasticas dimittenda, & uxores retinendas compelli possunt, & debent, *nu. 5.* idque appellatione remotâ. Beneficia verò collata Clerico conjugato ab Episcopo, non debent per ipsum, sed per Superiorem ejus, videlicet Papam, vel Metropolitanum ipsi auferri, *n. 6.* Quod si verò Clerici conjugati in minoribus constituti priventur Beneficijs, quæ obtinent, id tamen quod Ecclesiis dederunt, ipsi restituere debet, *nu. 7. & 8. & 10.* Clerici Orientales, scilicet Græci, in Minoribus Ordinibus constituti matrimonium contrahere, eoque uti possunt, etiam post Sacerdotium, *n. 9.* & filius Sacerdotis Græci ex legitimo matrimonio natus, ritu latino ordinari potest, nisi consuetudo Regionis obstat, *cit. n. 9.*

§. III. Utrum Clericus matrimonium contrahendo, amittat Beneficia obtenta, ipso jure, an vero solum per sententiam Judicis?

ASSERTIO I. Si Clericus in minoribus constitutus matrimonium contrahat, ipso jure vacante Beneficia, ante sententiam Judicis, *num. 11. & seq.* Extenditur primò. Quod per matrimonium contrahendum

etiam per verba de presenti, etiam si non sit consummatum, Clericus in Minoribus constitutus perdat Beneficium, n. 13. 2. Per matrimonium validum talis Clericus amittuntur insuper accessus, regressus, & alia jura ad Beneficium competentia, cit. n. 13. Tertio, per matrimonium contractum à tali Clerico amittuntur etiam pensiones Ecclesiasticæ, titulo Clericali alicui collatæ, cit. n. 13. Non autem amittuntur Beneficia Clerici in Minoribus constituti per sponsalia de futuro, n. 14. Deducuntur ex dictis quædam corollaria, n. 15. Aff. 2. Si Clericus Beneficiatus in Minoribus constitutus, matrimonium invalidè contrahat, ob impedimentum aliquod, probabilius est, quòd Beneficia non vacent, ipso jure: sed ita contrahentem per sententiam Judicis Beneficio privandum esse, nisi cum ipso dispensetur, nu. 16. Ex dictis deducuntur quædam corollaria, n. 17. Aff. 3. Probabilius est, si Clericus in Sacris Ordinibus constitutus matrimonium invalidè contrahat, cum non privari Beneficiis, ipso jure, quamvis in pœnam privari posset à Judice per sententiam, n. 18. Solvuntur objectiones, n. 19. §. IV. An Episcopus possit dispensare cum Clericis conjugatis in Minoribus, ut possint obtinere Beneficium, vel cum Clericis in Sacris constitutis, qui uxores de facto duxerunt, ut Officia Sacrorum Ordinum iterum exercere possint?

ASSERTIO I. Episcopus non potest dispensare cum Clerico conjugato, quamvis unicam, eamque Virginem duxerit, & Clericalem habitum, ac Tonsuram ferens, Ecclesiæ alicui servire velit, ut Ecclesiasticum Beneficium obtineat, curatam, vel simplex: sed solus Papa id potest, n. 20. Aff. 2. Potest Episcopus dispensare cum Sacerdotibus, & alijs Clericis in Sacris constitutis, qui matrimonium contrahere præsumperunt, ut post pœnitentiam, & vitam in continentia actam, Officijs suis restitui, eaque exercere possint, n. 21. Id verò intelligi debet de Sacerdotibus, alijsq; Clericis in Sacris, qui cum una, eaque virgine, matrimonium de facto contraxerunt, aut corrupta, vel si cum duabus contraxerunt, n. 22.

§. V. An, & quâ ratione Clerici in Minoribus Ordinibus constituti, & conjugati gaudeant privilegijs Clericalibus, vel contrahendo matrimonium, illa per dantur?

ASSERTIO I. Si in Minoribus constitutus matrimonium contrahat, tanquam Laicus censetur, ita ut privilegia Clericorum non participet. Et hinc Clericus uxoratus, etsi Tonsuram, & habitum Clericalem ferat, non gaudet privilegio Clericali adeoque ad ferendam Tonsuram, & habitum compelli non potest, n. 23. Deducuntur duo corollaria, n. 24. Similiter quis in minore ætate constitutus Tonsuram Clericalem accepit, & postea miles factus est, non est cogendus, deferre habitum Clericalem, n. 25. & n. 26. Aff. 3. Clericus conjugatus, qui cum unica, eaque conjugate contraxit, si Tonsuram, & habitum Clericalem ferat, gaudet privilegio, can. Si quis suadente, ac etiâ fori, ut scilicet non possit trahi ad Judicem sæcularem, nec apud ipsum, siue criminaliter, siue civiliter conveniri: alia verò privilegia, scilicet à solutione vectigalium, & aliorum tributorum, non habet talis Clericus: imò neque privilegia Canonis, & fori, si Tonsuram, & habitum Clericalem non gerat, num. 27. Quando Clericus conjugatus perdat privilegium fori, vel Ca-

nonis, propter bigamiam, n. 28. Quæ cōditiones requirantur, ut Clericus conjugatus non amittat privilegia Clericalia, n. 28. An Clericus conjugatus, cum requisitis conditionibus, gaudeat privilegio fori, non tantum in causis criminalibus: sed etiam in civilibus? n. 29. An Clericus in Minoribus, qui matrimonium contraxit cum unica virgine, & si habitum Clericalem, & Tonsuram deponat, in perpetuum amittat privilegia Clericalia, etiam Canonis, & fori: an verò ea recuperet, si Tonsuram, & habitum reassumat? n. 30. & 31. An Clericus conjugatus, qui unam virginem duxit, & Tonsuram, ac habitum Clericalem ferens alicui Ecclesiæ servit, juxta Decretum Concilij Trident. amittat privilegium Canonis, & fori, si negotiationes sæculares exerceat? n. 32.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 4. & 5.	c. 7. n. 23. & seq.
c. 2. n. 2.	c. 8. n. 3.
c. 3. n. 3.	c. 9. n. 26.
c. 4. n. 21. & 22.	c. 10. & ult. n. 25.
c. 5. n. 6.	c. un. in 6. n. 27. & duob.
c. 6. n. 9.	seqq.

TITULUS IV.

DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS IN ECCLESIA, seu Præbenda.

SECT. I. De Beneficijs residentiam postulantibus, & causis ab illa excusantibus, ac pœnis non residentium.

§. I. An omnia Beneficia personalem residentiam, siue assiduam Beneficarij præsentiam requirant?

Duplex est obligatio residendi, una solum ad fructus lucrandos: altera ad præstandum servitium Ecclesiæ. Item duplex est residentia, una vera, & realis, si quis per seipsum exerceat Officium spirituale, propter quod datur Beneficium: altera ficta, quando absens à loco Beneficij pro præsentem reputatur, vel per Vicariū deservit, n. 2. Aff. 1. Episcopi, iisque Superiores, item Abbates, Præpositi, Parochi, & alij, qui Beneficia obtinent, quibus cura animarum annexa est, obligantur personaliter residere. Idemque de ijs, qui Ecclesiasticam Dignitatem, Personarum, Administrationem, vel Officium obtinent, n. 3. Aff. 3. Etiam Canonici, vel qui aliam præbendam habent in Ecclesijs Cathedralibus, ad residentiam personalem obligantur, n. 2. Privilegium non residendi, cōcessum Canonicis, revocandum est, si Ecclesia patiatur defectum Ministrorum, n. 5. Secundum Concil. Trident. Canonici, & alij Clerici non possunt ultra tres menses à suis Ecclesijs abesse, quamvis id in multis Ecclesijs non sit receptum, n. 6. Aff. 3. De Jure communi, etiam omnia Beneficia simplicia ad personalem residentiam obligant, n. 7. Idque extenditur etiam ad Beneficium modicum, ac tenue, n. 8. & 9. Aff. 4. Episcopi quoque, & Prælati, qui non in titulum: sed in commendam, vel administrationem Ecclesias obtinent, in iisdem residere debent, n. 10.

§. II. Utrum Jure Divino, an humano solum Episcopi, aliique inferiores curati teneantur ad residentiam personalem?

Affirmativa sententia verior, & communior est, tam Theologorum, quam Canonistarum, quòd Episcopi, Parochi, & omnes alij curam animarum habentes, ad personaliter residendum, etiam ex Jure Divino sint obligati, nu. 11. Idque procedit, si præsentia Pastoris ad

salutem animarum sit necessaria: secus si saluti ovium, per alium æquè idoneum provideri possit, tunc enim solum Jure humano obligantur, in quo Papa dispensare potest, n. 12.

§. III. *An per consuetudinem induci possit, ut Prælati alii, que Clerici non teneantur personaliter residere in Ecclesiis, vel Beneficiis curatis, vel non curatis?*

ASSERTIO I. Nullâ consuetudine immemoriali introduci potest, ut in Beneficiis curatis Rector non per se ipsum, nec per Vicarium resideat, n. 13. Aff. 2. potest tamen per consuetudinem, saltem immemorialem, ex justa causa induci, ut Parochi, alii que curati non teneantur per se ipsos, sed per Vicarium perpetuū, vel etiam temporalem residere, quidquid in contrarium dicant aliqui Dd. n. 14. Aff. 3. In Dignitatibus non curatis, & Canonatibus Ecclesiarum Cathedralium, vel Collegiarum, potest per consuetudinem induci, ut nec per Vicarium, non constituto alio, qui loco ipsius deserviat, nec per se ipsum Canonicus resideat, dummodo non negligatur cultus Divinus, ob paucitatem Ministrorum, quamvis hujusmodi consuetudo sublata sit per Concil. Trid. n. 15. Valet tamen consuetudo, quæ in plerisque Ecclesiis viget, ut personalis residentia in simplicibus Beneficiis non requiratur: sed etiam Clerici absentes fructus percipere possunt, n. 16. Excipi debet, si consuetudo contra Jus commune inducta, ut simplices Beneficiarii residere non teneantur, incipiat cedere in detrimentum Ecclesiæ; quia idoneis Ministris caret, potest per Episcopum, cum consensu Capituli, talis consuetudo abrogari, n. 17.

§. IV. *An, ad breve & modicum tempus, Episcopi, vel Parochi ab Ecclesiis suis licite abesse possint?*

ASSERTIO I. Episcopi possunt, quot annis, continuè, vel interruptè à suis Ecclesiis Cathedralibus, ad duos, vel ad summum, ad tres menses abesse, num. 18. Aff. 3. Parochi alii que Curati singulis annis, tempore bimestri abesse possunt, non ultra, nisi ex gravi causa, juxta Concil. Trid. n. 19. An, ad absentiam duorum mensium necesse sit, ut à Parochis licentia Episcopi impetretur, n. 18. Potest tamen Parochus, vel alius inferior curatus, sine licentia Episcopi, abesse ad modicum tempus, n. 21.

§. V. *De causis à continua residentia excusantibus.*

Quatuor sunt hujusmodi justæ causæ, Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens Ecclesiæ utilitas, juxta Trid. Concil. n. 22. Ubi etiam declaratur prima causa. Declaratur secunda causa, n. 23. Declaratur tertia causa, quod Beneficiarii, qui Romæ in servitio Papæ sunt, habeantur pro presentibus, n. 24. & seq. Ad tertiâ causam pertinet, quod Canonici, qui existunt in servitio Episcopi, pro presentibus habentur, n. 26. Similiter Episcopus potest habere duos Canonicos in servitio suo, qui etiam absentes percipiunt fructus, nō obstante Ecclesiæ statuto, & juramento, n. 27. & seq. Etiam plures, quam duo Canonici existentes in obsequio Episcopi pro presentibus habentur, & quando non habeantur, n. 29. an etiam Canonici Ecclesiæ Collegiatæ possint absentes fructus, ob servitium Episcopi percipere, n. 30. an etiam Prælati Episcopis inferiores possint absentes fructus percipere sui Beneficii, n. eod. an etiam Legatus Papæ possit cum eodem privilegio Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ assumere, num. 31. Declaratur quarta causa absentiae à continua residentia, n. 33.

§. VI. *An, & quâ ratione Clerici possint abesse à suis Ecclesiis, vel Beneficiis ob causam Studiorum?*

ASSERTIO I. Beneficiarii, etiam Curati, possunt quinque annis in Universitate aliqua Theologia, vel Juri Canonico studere, & quamdiu voluerint, docere, & interim fructus Beneficiorum in absentia integrè percipere, n. 34. Et possunt Episcopi cum obtinentibus Ecclesias Parochiales, causâ studiorum, dispensare ad septennium in quacunque facultate, etiam Grammatica, n. 35. requiritur tamen licentia Episcopi petita, & obtenta, n. eod. quæ facultas etiam locum habet in obtinentibus simplicia Beneficia, & quid secundum Jus Conc. Trid. n. 36. Aff. 2. Canonici, vel Beneficiarii non gaudent dicto privilegio, si ad Villas, vel Castella, in quibus nullum congruum est studiorum exercitium, se conferant, n. 37. Non tamen, ut gaudeant dicto privilegio, requiritur, ut in celebri Universitate studeant, sed satis est, si in loco, etiam extra Civitatem, ubi competens est studiorum exercitium, student, n. 38.

§. VII. *De alijs quibusdam causis, de quibus dubitatur, an excusent à residentia.*

Quæritur primò. An justa causa sit non residendi, si Episcopus versetur in curia Romana, & Officium gerat, v. g. Vicecancellarij? Resp. affirmativè. Imò etiam abesse potest Episcopus, cum licentia Papæ, ut Officium gerat in Curia Regis, vel secularis Principis, n. 39. Cardinalis Episcopus factus excusatur ab obligatione residendi, si ejus presentia in Curia Romana sit necessaria: Excipiuntur Episcopus Romæ vicinij, n. 39. Alias verò etiam Cardinales ordinarij tenentur residere in Ecclesia sui Tituli, n. 40. Quar. 2. An sit sufficiens causa si Parochus ultra duos menses, adeoque ad longum tempus absit, ut gerat v. g. Officium Vicarij Generalis, vel Visitatoris. Resp. ob gravem causam posse, n. 41.

§. VIII. *Quis possit dare facultatem non residendi, & ab Ecclesiis, aut loco Beneficii discedendi?*

Solus Papa potest licentiam dare, non residendi Episcopis, & ijs, qui Dignitatem, vel Beneficium curatum obtinent, ad longum tempus, aut etiam in perpetuum, non tamen potest sine causa, n. 43. Episcopi licentiam dare possunt Parochis, alijs que curatis non residendi ex justa causa, ad breve tempus, n. eod. Si statutum Diocesanum obliget ad personalem residentiam, Episcopus in eo dispensare potest: imò etiam Capitulum in similis statuto ab ipso condito, n. 43. Etiam inferiores Prælati habentes jurisdictionem ordinariam possunt Clericis sibi subjectis dare hanc facultatem ad tempus aliquod, n. eod.

§. IX. *Quomodo intelligendum sit juramentum præstans de continua residentia?*

Is, qui juravit, quod in Ecclesia sua residere velit, sed postea se absenter, ad jura Ecclesiæ suæ defendenda, est perjurus, sed pro residente haberi debet, num. 44. & seq. solvitur objectio, n. 46.

§. X. *Quæ pœnæ Jure antiquo Canonico decreta sunt Beneficiariis non residentibus?*

In primis si habenti unum Beneficium curatum, vel dignitatem, alterum collatum fuit, & qui acceptum illud amittit, & qui contulit, conferendi potestas privatur, num. 47. Non est autem privatus ipso facto: sed privandus per sententiam Judicis, n. eod. Secundo Clerici presentati ad Ecclesias, vel ad Beneficia, si possint residere, & nolint, non debent admitti, & ad

& admissi, summe vendi, non obstante appellatio-
ne, nisi absint de licentia Superioris, ob studi-
um, vel alias honestas causas, *nu. 48.* Unde patet,
quod ad hoc, ut Beneficiatus abesse possit ab Ec-
clesia, vel Beneficio, duo requiruntur, licentia
Prælati, & iusta causa, *n. 49.* Tertiò, Prælati, vel
alius Clericus, qui ab Ecclesia, vel Beneficio resi-
dentiam postulant, diu absint, si citatus non redeat,
puniendus est, *n. 50.* Hoc casu non requiritur tri-
na citatio absentis, neque privatio per sententiam:
sed ipso facto Beneficium absenti auferri potest,
num. 51. Capitulum Prælatum illegitimè absentem
potest quidem monere, ut redeat, non tamen pri-
vare Beneficio, *num. eod.* Quartò, Archiepiscopus,
vel Episcopus, qui propriâ auctoritate recessit ab Ec-
clesia sua, si admonitus non redeat, potest privari eâ,
n. 52. & 53. Capitulum non potest citare Episcopum
absentem, *cit. n. 53.* Tres sunt modi, quibus Clericus
Beneficio suo renunciare censetur, *num. eod.* Quintò,
Clerici habentes Ecclesias, vel præbendas, si sint si-
ne iusta causa, & necessaria absentes, & citati intra
certum tempus præfixum non veniant, eis iuste pri-
vari possunt, nisi iusto impedimento sint detenti,
num. 54. Quod si absens Clericus personaliter citari
non possit per Edictum trina citationis publicum, de-
bet expectari per tres menses, antequam privetur Be-
neficio, *num. 58.* Potest etiam contra Clericos non
residentes, & fraudulentè se absentantes, procedi per
censuram suspensionis, & excommunicationis, *num.*
59. & seq. Septimò, si Clerici obtrinent Beneficia,
quæ personalem residentiam requirunt, ad aliam Dic-
cesim transcant, absque licentia Ordinarij sui, &
moniti non redeant, possunt ijs privari, nisi rationa-
bilem excusationem afferant, *n. 61.* cum licentia ta-
men Ordinarij possunt transire, vel nisi transcant ad
breve tempus, *n. 62.*

§. XI. De penis, quæ novo Jure Concilij Tridentini sta-
tute sunt in Clericos illegitimè absentes à suis Ecclē-
siis, vel Beneficijs.

Quæ penæ statutz sunt in Episcopos, ipsque Supe-
riores illegitimè absentes à sui Ecclesijs: tum etiam
in Parochos, aliòsque Curatos inferiores, in c. 1. *Seß.*
6. & Seß. 23. c. 1. de reform. n. 63. circa quæ Decreta
quædam sunt notanda, *n. 74.* Quæ penæ decretæ
in eos, qui Dignitates, Canonicatus, vel præbendas
obtinent in Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis,
& sine legitima causa absunt, *n. 75.*

§. XII. An, & qualiter liceat Episcopo à suo Episcopa-
tu transire ad alium, vel Clerico ab una Dic-
cesi ad aliam?

Nullus Episcopus, de sua Ecclesia transire potest
ad aliam, propriâ auctoritate, & sine licentia Papæ,
alioquin utroque privabitur, *n. 76.* nec Clericus ex
aliena Diocesi veniens, absque commendatitijs litte-
ris proprij Episcopi recipi debet, nisi mandatum Se-
dis Apostolicæ ab eo exhibeatur, *n. 77.* Sed hæc aliò
pertinent.

SECTIO II. De distributionibus quotidianis.

§. I. Quæ sint, & dicantur distributiones quo-
tidianæ?

ASSERTIO I. Distributiones sunt duplicis ge-
neris, quædam non distinguuntur à præbendis: sed
harum vice funguntur: quædam sunt separatæ, ac di-

Tomus III.

stinctæ à præbendis, *nu. 78.* Appellatione fructuum
Beneficij ordinariè non comprehenduntur distribu-
tiones quotidianæ, *n. 79.* Ass. 2. ex quibus bonis di-
tributiones quotidianæ deduci debeant, declaravit
Concilium Trident. *Seß. 21. c. 3. de reform. n. 80.*

§. II. Quibus distributiones quotidianæ dari debeant, &
ex quibus causis, etiam absentes illas perci-
pere possint?

ASSERTIO I. Jus percipiendi distributiones
quotidianas competit Canonicis Cathedralium, &
Collegiarum Ecclesiarum, ac etiam alijs Clericis
Beneficiarijs earundem, qui in Ecclesijs suis non tan-
tùm resident: sed etiam Divinis Officijs, quibus de-
bent horis, intersunt, *num. 81.* Qui in loco, ubi est
Beneficium, assidue commoratur, habetur quidem
pro residente: non tamen lucratur distributiones
quotidianas, si statis horis Divinis Officijs non in-
terit, *n. 82.* Deducuntur corollaria, *n. 83.* An va-
leat consuetudo, vel statutum, ut Canonici percipiant
distributiones quotidianas, cum legitime absentes
sunt, *n. 84.* Ass. 2. Sunt tamen plures casus ex-
cepti, seu causæ, ob quas distributiones quotidianæ et-
iam absentibus dari possunt, veluti primò infirmitas,
n. 86. Secundò, corporalis necessitas, *n. 87. & duob.*
seqq. Tertiò, evidens Ecclesiæ utilitas, *nu. 90.* Aliæ
exceptiones ponuntur, *n. 91.* solvuntur objectiones,
n. 92. & seq. afferuntur aliæ exceptiones, *num. 94. &*
95. qui præter casus Jure exceptos, non intersunt
Divinis Officijs, dominium distributionum non ac-
quirunt, nec illas suas faciunt: sed restituere tenen-
tur, *n. 96.* Et hæc etiam decreta sunt de distributioni-
bus, quæ dantur in aniversarijs defunctorum, *n. 97.*

§. III. Aliæ quædam quæstiones circa distributiones quo-
tidianas proponuntur, & resolvuntur.

Quæritur 1. Pro quibus locis debeant assignari
distributiones quotidianæ? *n. 98.* Quæritur 2. An
ad hoc, ut Canonici quotidianas distributiones lu-
crentur, requiratur, ut non solum Divinis Officijs
intersint, sed etiam ut ipsimet plallant? *n. 99.* Quæ-
ritur 3. An, qui in eadem Ecclesia duo Beneficia habet,
simplices tantùm, an duplices distributiones recipere
debeat, *n. 100.* Quæritur 4. An distributiones quoti-
dianæ, quas Canonici ob absentiam amittunt, alijs
præsentibus accrescant, *n. 101.* Quæritur 5. An Canonici
absentes distributiones quotidianas, quas propter ab-
sentiam non lucrantur, tunc conscientia, accipere,
& retinere possint, si eas ipsis reliqui præsentès remit-
tant, quibus alias accrevissent, *n. 102.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 76.	eos, n. 59. & seq.
c. 2. n. 40.	c. 12. n. 37. & seq.
c. 3. n. 3.	c. 13. n. 44. & seq.
c. 4. n. 48. & seq.	c. 14. n. 24. & seq.
c. 5. n. 77.	c. 15. n. 27. & 28.
c. 6. n. 8. & 9.	c. 16. n. 4. & 5.
c. 7. n. 26.	c. 17. & ult. num. 61.
c. 8. n. 50. & seq.	& 62.
c. 9. n. 52. & 53.	IN SEXTO.
c. 10. n. 54. & 55.	s. unic. num. 81. & tribus
c. 11. in princ. num. 56. &	seqq. & § Qui verd,
duob. seqq. & §. contra	nu. 85. & 6. seqq.

Aaa aa 2

TL-

TITVLVS V.

DE PRÆBENDIS ET DIGNITATIBUS.

Aliud est Canonica, aliud Præbenda; quid sit Canonica, & quid Præbenda? accipitur verò hic Præbenda pro omni Beneficio Ecclesiastico, saltem inferiore, num. 1.

SECTIO I. De Beneficiis, seu Præbendis in communi, & de necessaria sustentatione vitæ Clericorum.

§. I. Quid sit Præbenda, seu Beneficium Ecclesiasticum?

Præbenda, seu Beneficium Ecclesiasticum est jus perpetuum, percipiendi redditus ex bonis Ecclesiasticis, propter aliquod servitium spirituale, auctoritate Ecclesiæ constitutum. Tria autem sunt distinguenda in Beneficio Ecclesiastico: Primum est, ipsum officium, seu obligatio, ad obeundam spirituales aliquam functionem: Secundum est, jus percipiendi redditus ex bonis Ecclesiasticis, ob tale Beneficium: Tertium, sunt ipsi fructus ex bonis Ecclesiasticis, n. 2. Explicatur definitio Beneficii, n. 3. & seqq. usque ad 7. inclusive.

§. II. De divisione, seu distinctione Beneficiorum?

Variè dividuntur Beneficia; nam primò alia sunt secularia, alia regularia, num. 8. Secundò dividuntur Beneficia, tum secularia, tum regularia, in duplicia, & simplicia: Inter duplicia quædam sunt majora, ut Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Episcopatus, n. 9. Alia sunt media, ut Dignitates, Personatus & officia, n. 10. quid sit Dignitas, quid Personatus, quid officium, cit. n. 10. Inter Beneficia duplicia numerantur etiam Beneficia curata, eaque sunt duplicis generis; vel enim curam animarum, sive jurisdictionem spirituales annexam habent in foro externo, vel in foro interno conscientie tantum: alia verò sunt Beneficia duplicia, & curata minora, ut Parochia, n. 11. Quod verò ad Beneficia simplicia attinet, simplex Beneficium dicitur, quod nullam jurisdictionem, neque in foro externo, neque penitentiae habet, nec administrationem; sed solum obligationem divina officia celebrandi, quale est Canoniciatus, Commenda perpetua, Capellania &c. n. 12. Beneficia regularia quoque dividuntur in duplicia & simplicia, n. 13. Tertiò dividuntur Beneficia in manualia, & non manualia: hæc sunt, quæ in Titulum conferuntur irrevocabiliter: manualia sunt, quæ in Titulum conferuntur revocabiliter, num. 14. & 15. Quartò, alia Beneficia sunt collativa, alia electiva, alia patronata, quæ ad præsentationem Patroni conferuntur ab Episcopo, vel Præbato, n. 16.

§. III. De sustentatione necessaria assignanda Clericis, & imprimis, an, & qualis Titulus sustentationis requiratur, ad suscipiendos Ordines?

Quatuor tempora distingui debent, quibus diversimodè providebatur Clericis de necessaria sustentatione, n. 17. Aff. 1. Non licet ulli Episcopo ordinare Clericos, nisi eis alimenta, & sustentationem vitæ provideat, vel det illis, unde vivere possint, num. 18. imò etiam olim minores Ordines conferre non licebat Clericis, sine titulo necessaria sustentationis; sed hodierno jure tantum ad Ordines sacros titulus sustentationis requiritur, n. 19. Aff. 2. Si Episcopus alicui Ordinem sacrum conferat, ipsemet necessariam

sustentationem ei ministrare debet, donec ei in aliqua Ecclesia competens stipendium assignet, vel nisi ipse Ordinatus habeat ex sua, vel paterna hereditate, unde vivat, n. 20. Idque procedit etiam, si Episcopus aliquem in Subdiaconum ordinaverit, num. 21. Clerici licetè vivunt de redditibus Ecclesiæ, etiam si patrimonium habeant, n. eod. potest quis ordinari, sine titulo Ecclesiastico, si habeat de suo, unde honestè vivere possit, cit. n. 21. Imò non tantum Episcopus conferens alicui Ordinem sacrum, nemine præsentante; sed etiam ejus Successor compelli potest, ut sic Ordinatus sine titulo necessaria subministret, donec illi provideatur de Beneficio, n. 22. & n. 23. quod si Ordinatus sine titulo fuit ab alio præsentatus, non tenetur Episcopus ordinans illi providere de alimentis necessariis, sed qui præsentavit, cit. n. 23. Si Episcopus ordinavit aliquem ad titulum Beneficii, alteri debetur, & illud postea evincatur ab eo, ad quem pertinebat, non tenetur Episcopus providere de alio Beneficio ipsi Ordinato, si eum ordinavit, nesciens Beneficium alteri esse debitum, n. 24. Ordinati ad sacros Ordines sine titulo, non sunt suspensi ab executione Ordinum, cit. num. 24. Aff. 4. Clerici in Minoribus constituti, & non beneficiati, si habeant bona patrimonialia, ex quibus congruè alii possint, etiam ad Ordines sacros promoveri possunt: si aliud impedimentum non obstat, n. 25. sed patrimonium habentes hodie ordinari non possunt, nisi eo modo, quo determinatur à Concil. Trid. n. 26. Aff. 5. Si Episcopus proprius loci alteri Episcopo det generalem licentiam, ordinandi suos, & ille ordinet non habentem titulum, tenetur huic Ordinans ministrare necessaria vitæ, donec obtineat Beneficium: si verò Episcopus proprius licentiam dedit, ordinandi alteri certas personas, nominatim expressas, & hic contulit sacrum Ordinem non habenti titulum, non Ordinans: sed Episcopus proprius tenetur Ordinatum alere, num. 27. & seq.

§. IV. An Canonici debeant Præbendam, seu Beneficium, tanquam congrua sustentatio?

Quamvis possit quis in Canonicum recipi, ita ut non habeat Præbendam, nec fructus Beneficii statim percipiat, debet tamen ei conferri Præbenda Canonialis, quam primum poterit, num. 29. Recepto in Canonicum, cum stallo in Choro, assignari debet Præbenda, & interim debet percipere distributiones quotidianas, n. 30. Conciliantur inter se duo Capitula, n. 31. quæ observanda sint circa receptionem Canonici sine Præbenda, n. 32. & 33.

§. V. Qualis sustentatio necessaria assignari debet Parochis, aliisque Beneficiariis curatis?

Quam pertineant ad honestam & decentem vitæ sustentationem Clericis debitam, n. 34. Affert. Parochis debet ex redditibus suarum Ecclesiarum congrua, ac sufficiens sustentatio & portio assignari, unde vivant, non obstante quacumque consuetudine, n. 35. & 36. Eadem congrua sustentatio debetur Vicariis perpetuis, n. 37. Parochi tenentur personarum ter residere, & non per Vicarios, n. 38. quamvis notanda sint circa residentiam Parochorum, num. 39. Aff. 2. Non possunt Prælati Regulares Parochias dividere, nec redditus Capellarum ipsis incorporatarum auferre, aut minuere, ita ut per hoc porciones Parochis minuantur, aut porciones Capellanis ad vitam

cessariam sustentationem assignata, num. 40. & 41. Aff. 3. Quando Monachi Vicarios in Ecclesijs Monasterijs suis incorporatis Episcopo presentant, is non debet illos admittere, nisi eis redditus sufficientes assignentur, ut jura Episcopalia solvere, & congruam sustentationem habere possint, & hospitalitatem exercere, n. 42. & duobus seqq. Idemque extenditur etiam ad Religiosos exemptos, n. 45. & 46. Episcopus, aliisque Prælatus non potest ex Præbendis Beneficiorum, vel alijs bonis Ecclesiasticis, quæ data sunt pro communi utilitate, ad proprios usus convertere, n. 47. Appellatione fructuum Præbendæ, qui spectant ad sustentationem Beneficiati, non continentur distributiones quotidianæ, n. 48. & 49.

SECTIO II. De modis acquirendi Beneficia Ecclesiastica, & modo observando in eorum collatione.

§. I. Quot, & quibus modis acquirantur Beneficia, tum in genere, tum in specie?

ASSERTIO I. Beneficia acquiruntur, vel jure per canonicam institutionem latè sumptam: vel injustè: quando acquirantur sine canonica institutione, n. 50. Hinc ille injustè & non canonicè obtinet Beneficium, qui jure consanguinitatis in illud succedit, n. 51. Non solum autem prohibita est successio in Beneficijs Ecclesiasticis, si ab intestato, si ex Testamento: sed etiam pactum, de succedendo alteri in Beneficio, post mortem ejus, & quidquid speciem, seu similitudinem talis successionis habet, n. 52. Assert. 2. Tribus modis in specie acquiruntur Beneficia Ecclesiastica, electione, ac postulatione: præsentatione, & collatione, eaque vel liberâ, quæ liberè fieri solet: vel necessariâ, quæ institutione dicitur, & sit præcedente præsentatione, vel nominatione, n. 53.

§. II. An, & quale jus per collationem alicui factam acquiratur in Beneficio, si post, siue etiam ante acceptationem ejusdem?

Si Episcopus conferat Beneficium Titio absenti, licet non acquirat jus in Beneficio, priusquam illud acceptet: non tamen potest Episcopus illud alteri conferre, nisi Titius acceptare nolit, alioquin collatio est irrita. Sed si Episcopus collationem Beneficii Titio notificet, præfixo termino consentiendi, eo elapso, si Titius non consensit, poterit Episcopus illud alteri conferre. Verum priusquam Episcopus illud actu contulit, potest Titius, etiam post elapsum terminum, Beneficium acceptare, & tum Episcopus non potest amplius conferre, num. 54. Beneficiarius, post acceptationem Beneficii sibi collati, etiam ante apprehensionem possessionis acquisivit jus in re, & quasi dominium illius, n. 55. Nec potest Episcopus ante consensum, vel disensum Titij illud conferre; quia ille habet jus ad Beneficium, scilicet jus ad rem, n. eod. Si is, cui collatum est Beneficium, intra terminum ei præfixum, non declarat voluntatem suam, poterit illud, eo elapso, conferri alteri, n. 56. Potest Beneficium acceptari, non tantum ab eo, cui collatum est: sed etiam ab alio ejus nomine, n. eod. quando præterea jus in re non acquiratur alicui, donec rem, vel gratiam acceptarit, n. 57.

§. III. Ad quid teneatur, qui scienter contulit alicui ignorantibus Beneficium, quod conferre non poterat?

Qui confert alicui Beneficium, quod scit, se conferre non posse, tenetur, cum primum potest, aliud

Beneficium vacans, vel proximè vacaturum, postquam vacaverit, eidem conferre, ita ut si illud ei non conferat: sed alteri, collatio sit irrita, n. 58. & 59. solvitur objectio, n. eod.

§. IV. Quomodo Beneficia conferri possint, & an etiam sub conditione, vel modo?

ASSERTIO I. Beneficia Ecclesiastica debent conferri gratis, liberè, non per vim, vel metum: non subreptitiè, non clandestinè, & occultè, vacans in perpetuum, vel saltem ad certum & determinatum tempus, n. 60. non debet etiam collatio fieri disjunctivè, v. g. confero Petro, vel Paulo, neque etiam unum Beneficium potest conferri simul, & conjunctim duobus, num. 61. Beneficium etiam sine scriptura validè conferri potest, eadem tamen necessaria est ad probationem, n. 62. Aff. 2. Non potest Beneficium conferri sub conditione de futuro: sed irrita est talis collatio, n. 63. neque etiam valet collatio Beneficii facta sub conditione de præsentanti, vel de futuro, sed impertinente, v. g. si pater tuus vivit, n. 64. Assert. 3. Collatio Beneficii facta sub modo, qui de jure inest, valida est, v. g. confero tibi Parochiam, ita tamen, ut intra annum obligatus sis, suscipere Sacerdotium, num. 65.

§. V. An possit Beneficio novum onus imponi in collatione ejusdem?

ASSERTIO I. Potest Episcopus, cum consensu Capituli, Beneficio vacanti, ex justa causa, onus licitum, aut honestum imponere, ita, ut tale Beneficium cum eo onere ad quemvis possessorem transeat, n. 66. Et possunt Prælati etiam inferiores Episcopo tale onus imponere, cum consensu Episcopi, num. 67. quomodo intelligendum sit onus, quod quotidie celebrandi Missam, impositum siue personæ, siue loco, cit. n. 67. Non valet Statutum Præpositi, vel Capituli, ut Beneficiarius renunciet Præbendæ suæ, sine consensu Episcopi, cit. n. 67. Aff. 2. Tale onus non potest imponi personæ, cui conferitur Beneficium, per modum adjunctæ conditionis, modi, vel pacti &c. n. 68. id tamen limitatur, ibid. Aff. 3. Si duo electi ad Dignitatem aliquam, vel Beneficium uterque simul compromittat in eundem Judicem, potest is pro bono pacis, uni assignare Dignitatem, vel Beneficium cum onere, ut ex proventibus ejusdem alteri parti solvat annuam pensionem, ita tamen, ut non sit onus reale impositum ipsi Beneficio: sed tantum personale impositum personæ Beneficiarii, quod ad Successores non transit, n. 69. Idque declaratur, n. 70.

§. VI. An ad collationem Beneficiorum, quorum provisio ad Capitulum spectat, sint etiam vocandi Capitulares absentes?

ASSERTIO I. Quando Canonici in Ecclesia sunt recipiendi, vel Beneficia conferenda, absentes Canonici, si id commodè fieri potest, vocandi sunt, nisi contraria sit consuetudo: alioquin ubi talis consuetudo non est, omnia, quæ in eorum absentia facta sunt, si petant, revocanda sunt, n. 71. & 72. Aff. 2. Si receptio Canonici, vel collatio Canoniciatus aut alterius Beneficii, non libera: sed necessaria sit, quia à Capitulo fieri debet ex mandato Superioris, tum non requiritur, ut vocentur absentes: sed sufficit, si duæ partes, vel major pars Capituli congregati Beneficium conferat, n. 73. ubi tamen distinguendum est, de quo cit. n. 73. in fine.

Aaa aa 3

SECT.

SECT. III. *Quibus Jus, seu potestas conferendi Beneficia Ecclesiastica competat?*

§. I. *Quam potestatem habeat S. Pontifex in conferendis Beneficiis, & quibus modis ea conferre possit?*

ASSERTIO I. Papa est universalis Collator omnium Beneficiorum, qui potest omnia Beneficia conferre in toto Orbe terrarum, etiam non vacantiis; quia est Supremus Dispensator omnium bonorum Ecclesiasticorum, n. 74. Alii. 2. Tribus modis potissimum potest Papa, ac solet conferre Beneficia Ecclesiastica. Primò, Jure præventionis, cum antequam ordinarius Collator cõferat, ipse mandat, provideri alicui de Beneficio vacante, vel proximè vacaturo, nu. 75. Quia licet Papa alicui concedat potestatem conferendi Beneficium, per hoc tamen ipse non se privat eadem potestate, nu. 76. Ubi plures rationes afferuntur. Delegatio conferendi Beneficia per speciale mandatum Papæ revocatur, & tollitur, quamvis revocatio non pervenerit in notitiam ejus, à quo revocatum est mandatum, n. 77. Alii. 3. Secundus modus, quo Papa conferre potest Beneficia, est jus concursus; quia in Beneficiis conferendis concurrunt cum alijs Inferioribus, ita, ut inter illos, & Papam præventioni sit locus, n. 78. Idque declaratur n. 79. & 80. Unde receptus in Canonicum auctoritate Papæ, præferendus est in præbenda alijs receptis, etiam auctoritate Legati Apostolici; quod si Legatus habet speciale mandatum, recipiendi aliquem in Canonicum, tunc dicitur receptus auctoritate Apostolicâ, & præfertur etiam prius receptis, num. 82. & 83. Tertius modus, quo Papa conferre Beneficia potest, est Jus devolutionis, de quo infra.

§. II. *An, & qualem potestatem conferendi Beneficia habeant Episcopi, aliique inferiores Collatores?*

ASSERTIO I. De Jure communi, institutio & destitutio Beneficiorum in tota Diocesi pertinet ad Episcopum, n. 84. An, & quamnam Beneficia conferre possit Episcopus, vel solus, vel cum Capitulo, & quæ Capitulum Jure communi, n. 85. Prælati inferiores Episcopo, qui jurisdictionem quasi Episcopalem habent, possunt conferre Beneficia, & in ijs instituere, ac destituere: imò etiam alij Prælati ex consuetudine, vel privilegio Papæ, n. 86. Potest Episcopus electus, & confirmatus, etiam ante consecrationem conferre Beneficia, n. 87.

§. III. *Quinam præterea Beneficia conferre possint, vel non possint?*

Quæritur. 1. An qui est in quasi possessione juris conferendi Beneficia, bonâ fide possit ea conferre, licet penes eum non sit proprietas num. 88. Quærit. 2. An sequester constitutus rei litigiosæ, cui annexum est jus conferendi Beneficia, lite pendente, ea conferre possit? n. 89. Quærit. 3. An potestas conferendi Beneficia competere possit Laicis, n. 90.

SECT. IV. *De ijs, quibus Beneficia conferri possint, & debent.*

§. I. *An, & quâ ratione Beneficium Ecclesiasticum non nisi dignis, & idoneis sit conferenda, & de pœna illa conferentium indignis?*

Ad Beneficia, prætermisiss indignis, solum idonei assumendi sunt, qui velint, & possint gratum servitium DEO impendere, alioquin, si Episcopus post priam, & secundam monitionem, Beneficia conferat indignis, suspendi debet à Beneficiis conferen-

dis, aliâque persona idonea ei substitui, quæ interim cõferat. Idemq; circa Capitula, quæ in hoc delinquit, servandum est. Si verò ipse Metropolitanus in hoc delinquat, Superiori suo, scilicet Papæ, vel Patriarchæ denunciandus est, & ejus arbitrio relinquatur. Hanc autem sententiam suspensionis nemo relaxare potest, nisi Papa, & proprius Patriarcha, n. 91. & n. 92. Nunquam, per se loquendo, licitum est, indignis conferre Beneficia, si digni, & idonei haberi possint, n. 93. Si verò hi reperiri non possint in Regione aliqua, aliunde idonei advocandi sunt, etiam Regulares, si Seculares haberi non possint, vel plures Parochiæ uni idoneo committantur: denique etiam necessitate cogente, digni quâvisque assumi poterunt, ad majora mala impedienda, n. 94.

§. II. *An licitum sit, conferre Beneficia dignis, & idoneis, prætermisiss dignioribus, vel dignissimis?*

ASSERTIO I. Illicitum est, & peccatum, conferre Beneficia curata minùs digno, prætermisiss notabiliter digniore, n. 95. at verò, conferre Beneficia non curata, & simplicia minùs digno, prætermisiss digniore, non est peccatum, saltem grave, dummodo ei, qui verè dignus est, conferatur, num. 96. Alii. 2. Conferens Beneficium, sive curatum, sive simplex, præterito digniore, vel etiam dignissimo, non tenetur ad restitutionem, neque digniori, neque Ecclesiæ: modò verè sit idoneus, n. 97. Quamnam præterea notanda sint, circa obligationem conferendi Beneficia dignioribus? n. 98. De examine instituendo per concursum, juxta Concil. Trident. n. 99.

§. III. *Quanam qualitates, seu conditiones requirantur in ijs, quibus Beneficia Ecclesiastica conferuntur?*

Plures requiruntur, veluti primò, ut quis sit legitime matrimonio natus. Secundò, Legitima, & conveniens ætas, n. 100. & 101. Tertio, Clericatus, item Ordo, sive major, sive minor, pro varietate Beneficiorum; nam Beneficiatus debet esse Clericus, saltem primâ tonsurâ initiatus, nu. 102. Unde si Papa mandet, alicui provideri de Beneficio etiam curato, & providendus non habeat Ordinem requisitum, potest ei conferri etiam Beneficium curatum, ita tamen, ut provivus recipiat Ordines, quos Beneficium requirit, proximis à Jure statutis temporibus, nu. 103. & nu. 104. Quarto requiritur, ut promovendus ad Beneficium, nullâ censurâ Ecclesiasticâ sit ligatus, non criminolus, aut infamis; item vitæ, ac morum honestas, seu probitas, scientia debita, & competens pro qualitate Beneficii; & Cælibatus, sive ut non sit conjugatus, n. 105. Denique requiritur etiam ad obtinendum Beneficium intentio Status Ecclesiastici, quæ autem, & qualis sit necessaria, traditur num. 106. & duob. seqq.

§. IV. *De alijs duabus conditionibus, an ea necessariæ requirantur, vel requiri possint, ad obtinendam Beneficia?*

Quæritur 1. An Beneficium alicui confecti non possit, nisi sit præsens? nu. 109. & n. 110. Quærit. 2. An per consuetudinem induci, vel per statutum discerni possit, ut soli Nobiles, & Illustres, exclusis ignobilibus, admittantur ad Dignitates, & Canonicatus in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis? num. 111. & duob. seqq.

§. V. *An, & quando secularia Beneficia conferri possint Regularibus, & Regularia Secularibus?*

Regula generalis est, quod Beneficia secularia secularibus, & regularia Regularibus sint conferenda, n. 114. Unde si Papa mandat alicui provideri de Beneficio consueto assignari Clericis secularibus, debet intelligi de eo Beneficio, quod Clerici seculares pacifice, & continue possederunt, ita, ut compleverint legitimam prescriptionem. Si verò Papa mandat, ut Clerico seculari provideatur de Prioratu, non potest illi provideri de Prioratu solito gubernari per Regulares, si id in mandato exprimitur, cit. n. 114. & 115. Limitatur prædicta regula, n. 116. & pluribus seqq. usque ad 119. & includit. Referuntur plures conditiones requisitæ ut ex Beneficio seculari fiat regulare, vel vice versâ, ex regulari secularare, n. 120. & duob. seqq. an Novitijs Religionum conferri possint Beneficia regularia, vel secularia, n. 123.

SECT. V. *De pluralitate Beneficiorum compatibilium, secularium, & regularium.*

§. I. *An licitum sit, plura Beneficia simul obtinere, & retinere, ac qualia?*

Habere simul plura Beneficia Ecclesiastica, non est intrinsecè malum: sed quod speciem mali habet, ita tamè, ut còcurrentibus circumstantijs, cohonestari possit. Beneficia alia sunt incompabilia, alia còpatibilia, & rursum alia simpliciter incompabilia, alia incompabilia secundùm quid, quæ simul retineri nò possunt, sine dispensatione: quædam uniformia sub eodem recto, n. 124. Aff. 1. Non potest quis ordinariè obtinere, & retinere duo, aut plura Beneficia, etiam simplicia, & quæ continuam residentiam non postulant, quando unum ad honestam sustentationem sufficit, n. 125. Multæ sunt causæ, ob quas prohibetur quis obtinere plura Beneficia, n. 126. Non potest per consuetudinem, aut per privilegium, nec dispensationem etiam S. Pontificis obtineri, ut Clericus, si unum, aut plura Beneficia sufficiant, aliud insuper recipiat, nisi ad justam causam excusans, num. 127. Assert. 2. Nullus Clericus potest simul habere duas Dignitates, vel Personatus, etiam in diversis Ecclesijs, exceptâ dispensatione Papæ, ex justa causa, n. 128. Habens plures Dignitates, unâ retentâ, alias dimittere compellitur, n. 291. Assert. 3. Etiam plures Ecclesias Parochiales simul recipere non licet, neque duas Vicarias perpetuas, neque Rectoriâ, & Vicariâ, num. 130. Aff. 4. Nemo potest duo Beneficia, seu similia, etiam simplicia, in eadem Ecclesia simul obtinere, & retinere, num. 131. Aff. 5. Non potest quis simul habere duo Beneficia simplicia, etiam in diversis Ecclesijs, siambo requirant personalem residentiam incompossibilem, n. 132. Aff. 6. Potest quis simul obtinere, & recipere duo Beneficia curata, unum per se, alterum accessorie, sine dispensatione, num. 133. Non tamen potest quis simul obtinere duos Canonicatus in eadem Ecclesia, unum per se, & alterum accessorie. Unde si quis Canonicatum, & præbendam habens, in una Ecclesia obtineat Dignitatem, cui est annexa præbenda, vacabit prima præbenda post pacificam possessionem secundæ, n. 134. Potest quis simul obtinere & retinere plura Beneficia secularia, quæ ratione residentia personalis sunt còpatibilia, si unum ad congruam sustentationem vitæ non sufficiat, num. 135. Deducuntur plura corollaria circa Beneficia, quæ

simul obtineri, & retineri possunt, vel non, n. 136. & tribus seqq.

§. II. *An, & quâ ratione per consuetudinem induci possit, ut quis simul plura Beneficia obtineat, & retineat, in eadem, vel diversis Ecclesijs?*

ASSERTIO I. Nullâ consuetudine etiam immemoriali, ac juratâ, introduci potest, ut Canonicus, cum præbenda canonicali, simul duas Dignitates, vel Personatus, aut duo Officia, aut unam Dignitatem, seu Personatum, & Officium simul obtineat in eadem Ecclesia, absque dispensatione Papæ, num. 140. Sed neque per consuetudinem etiam immemorialem induci potest, ut quis in eadem Ecclesia habeat duos simplices Canonicatus, sive Præbendas, cit. n. 140. Aff. 2. Non valet etiam consuetudo, simul obtinendi plura Beneficia curata, etiam in diversis Ecclesijs: probabile tamen est, per consuetudinem induci posse, ut non requiratur residentia personalis, etiam in Beneficijs curatis, sed per Vicarium ea administrari possint, num. 141. Aff. 3. Potest per consuetudinem induci, ut quis simul habeat plura Beneficia, etiam si de Jure communi personalem residentiam requirant, n. 142.

§. III. *An, si is, qui eam obtinet Beneficium, residentiam postulans, electus fuerit à Canonicis, aut alijs Clericis ad aliud Beneficium, quod similiter residentiam requirit, possit utrumque simul retinere?*

Respondetur negativè; quia Beneficiatus electus ad aliam Ecclesiam, vel Beneficium, non potest velle utramque, sed primâ contentus esse debet; quia non est conveniens, ut quis habeat locum in duabus Ecclesijs, n. 143. & seq.

§. IV. *De incompatibilitate Beneficiorum, & vacatione unius per affectuionem alterius.*

In hac re distinguenda sunt quatuor tempora. Primum tempus est ante Concil. Lateran. sub Alexandro III quo si quis duas Ecclesias, vel alia Beneficia incompatibilia obtinet, unam, quam vult, retinere potest: alteram verò Ordinarius dare potest, & debet alteri idoneo non habenti aliam Ecclesiam, vel Beneficium, n. 145. Et hæc dispositio etiam hodie locum habere potest, n. 146. Secundum tempus est Concil. Lateran. in quo decretum fuit, ut nullus plures Dignitates, vel Ecclesias Parochiales reciperet, alioquin privaretur Dignitate, vel Parochiâ posterius acceptâ, & conferens potestate conferendi pro illa vice, num. 147. Tertium tempus est Concilij Lateranensis sub Innocentio III. ubi statutum est primò. Si Beneficium curatum habens, aliud simile recipiat, ipso jure privatus est primo, & si velit etiam illud retinere, privatur etiam altero. Secundò, is, ad quem spectat collatio, prius Beneficium curatum, post receptionem secundi, conferat, cui convenit: si autem differat conferre ultra sex menses, collatio ad alios devolvitur, & ipse de proventibus suis tantum cogiturolvere Ecclesiæ, quantum constat, fuisse receptum à tempore vacationis Beneficij. Tertiò. Nemo in eadem Ecclesia habere præsumat plures Dignitates, vel Personatus, etiam si sint sine cura. Quartò, cum sublimibus, & litteratis personis, Papa potest dispensare, si ratio postulet, n. 148. Declarantur prædicta, num. 149. & duob. seqq. Quartum tempus est, quo edita est Constitutio Ioan. xxi. in qua statui-

statuitur, quomodo plura Beneficia recipere, & simul retinere licitum sit, vel non, quæ ponitur, & declaratur n. 152. & 2. *seqq.*

§. V. *Quenam præterea requirantur, ut primum Beneficium vacet per adeptionem secundi incompatibilis?*

ASSERTIO I. Ut prius Beneficium curatum Dignitas, Personatus, vel etiam Officium vacet per adeptionem alterius similis, requiritur 1. ut secundum Beneficium non tantum sit collatum, & acceptatum, sed etiam ut Beneficiarius possessionem pacificam secundi Beneficij sit adeptus, vel per eum steterit, quod minus adipisceretur, n. 155. Secundum quoad Titulum, & exercitium curæ, vel Officij annexi Beneficio: sed etiam bonorum, & fructuum Beneficij, n. 156. & *seq.* Unde habens Beneficium curatum, si acquirat aliud curatum, cujus fructus alius ex causa percipit, non tenetur relinquere primum, cit. n. 156. Tertio requiritur, ut utrumque Beneficium sit collatum in perpetuum sive in titulum, sive in commendam, n. 158. Assert. 2. Plures sunt casus, in quibus primum Beneficium curatum, vel Dignitas, seu Personatus non vacat, etiam post pacificam adeptionem alterius similis, qui referuntur, num. 159. Aff. 3. Postquam aliquis curatum Beneficium obtinens, aliud consimile accepit, ejusque pacificam adeptus est possessionem, vel per ipsum stetit, quod minus illam consequeretur, tunc Episcopus, vel alius Collator potest primum Beneficium alteri conferre: non tamen potest eum, cui contulit, in corporalem possessionem illius inducere, nõ vocato prius primo curato, cui fortè adhuc posset jus retinendi cõpetere, n. 160. Ponuntur limitationes, n. 161.

§. VI. *Quanam præterea Beneficia vacant per adeptionem alterius?*

Quæritur 1. An per promotionem alicujus ad Episcopatum amittantur, & vacent Beneficia promoti? n. 162. Ponuntur exceptiones, n. 163. An per adeptionem Dignitatis v. g. Abbatie, vacet Episcopatus, n. 164. An per adeptionem Cardinalitæ Dignitatis, vacet Canonicatus, & alia Beneficia? cit. n. 164. Quæritur 2. An is, qui aliud Beneficium curatum per vim, vel injustè obtinet, prius habitum ipso jure amittat: item an is, qui Beneficiũ quodcũque ad quod jus habet, per vim, aut propriã auctoritate occupat? n. 166. 2. *seqq.* Quæritur 3. An per adeptionem alterius Beneficij personalem residentiam requirentis, ipso jure, vacet, & amittatur simile Beneficium prius habitum? n. 169. & *seq.* Solvuntur objectiones, n. 171. Quæritur 4. An, qui tertium, vel quartum Beneficium incompatible obtinet, amittat, ipso jure, duo, vel tria priora? Resp. qui plures Dignitates obtinens, aliam similem, vel Beneficium curatum, sine legitima dispensatione acceptat, post pacificam possessionem ultime, ipso jure, omnes præcedentes vacant, sicut habens unam Dignitatem, illa vacat, aliã simili pacificè possedens, n. 172. & *seqq.* Obtinens plures Dignitates, vel præbendas, sine dispensatione, ad Beneficium eligi non potest. Item, si electus, ante confirmationem, vel post illam cassatam præsumat, administrationi se ingerere, sit ineligibilis, n. 174. & *seq.* Non omnis taciturnitas, seu patientia Superioris censenda est dispensatio, n. 176.

§. VII. *De pluralitate, & incompatibilitate Beneficiorum regularium.*

Non solum in Ecclesiis Sæcularibus: sed etiam Re-

gularibus sunt Prælatuæ, Dignitates, ac Beneficia regularia Religiosorum, n. 177. Quæritur 1. An Monachus, vel alius Religiosus simul obtinere possit, duo, aut plura Beneficia Regularia? Resp. Religiosus nõ præsumit plura simul habere duos Prioratus, vel Ecclesias curatas, sine Sedis Apostolicæ auctoritate, etiam si cura debeat exerceri per Presbyteros à se præsentatos, & ab Episcopo institutos: nisi unũ Beneficiũ ab alio depõdeat, vel illi sit annexũ. Quod si Religiosus habeat Prioratũ, vel aliud curatũ Beneficium, & aliud simile recipiat, primum statim dimittere debet, quo ipso jure est privatus, alioquin removeri debet ab utroque: & efficitur ineligibilis, n. 178. Quæritur 2. An Monachus, vel Religiosus possit obtinere duo, vel plura Beneficia Regularia in diversis Monasterijs, vel Ecclesiis? Resp. prohibitum est, ne Prioratus, vel Ecclesiæ, vel Officia unius Monasterij, gubernari consueta per Monachos ejusdem, sine licentia Papæ, Monachis alterius Monasterij gubernanda committantur, & commissis revocari debet: qui secus fecerint, eã vice sunt privati cõmittendi potestate, eaq; ad Diocesanũ, si Monasteria non sint exempta, alioquin ad Papam devolvitur: ipsi verbò Monachi, ipso jure ineligibiles sunt, n. 179. & 180.

§. VIII. *Quis possit dispensare in pluralitate Beneficiorum, & quæ sint justæ causæ in ea dispensandi?*

ASSERTIO I. In Beneficijs incompatilibus, de Jure communi, ut sunt Dignitates, Beneficia curata, vel Officia, solus Papa dispensare potest, ut quis plura simul obtineat in eadem, vel diversis Ecclesiis, n. 181. Solvuntur objectiones, n. 183. An dispensatio Papæ in pluralitate Beneficiorum curatorum, non solum sit illicita, sed etiam invalida? n. 184. Aff. 2. Episcopi, aliique similes Prælati non possunt dispensare in prædictis Beneficijs incompatilibus, n. 185. Aff. 3. Potest Episcopus de Jure communi dispensare, ut quis simul obtineat duo Beneficia simplicia, & an etiã post Concil. Trid. & in quibus præterea Beneficijs simplicibus possit dispensare, vel non? n. 186. & *duob; seqq.* Aff. 4. An Legatus à Latere, & qualiter dispensare possit in pluralitate Beneficiorum. Item Capitulum Cathedralæ, & Vicarius Generalis Episcopi? n. 189. An Episcopus hodie dispensare possit in pluribus Beneficijs curatis? n. 190. Si habenti duo Beneficia incompatible de Jure communi, conferatur tertium, collatio est ipso jure nulla cit. n. 190. Aff. 5. Tres justæ causæ dispensandi in pluralitate Beneficiorum dati solent, necessitas Ecclesiæ, magna utilitas ejusdem, & evidens prærogativa meritorum, n. 191. & 192.

§. IX. *Quomodo intelligi debeat, & explicari dispensatio facta super pluralitate Beneficiorum?*

ASSERTIO I. Si Clericus impetret dispensationem, ut plura Beneficia simul habeat, & vel modicum retineat in ea petenda, dispensatio est ipso jure nulla, & irrita, n. 193. Multò magis qualitas curæ, si Beneficium, quod quis jam habet, curatum sit, exprimitur debet. Sed & de pensionibus, si in titulum Beneficij detur, fieri debet mentio. Item de Beneficio injustè obtento, & possessio: denique etiam de valore Beneficij, sive quantitatis redditum illius, n. 194. Aff. 2. Si dispensatio facta cum aliquo, ut possit simul retinere duo Beneficia curata, canonicè ipsi collata, intelligi debet de dispensatione facta, ipsi collata fuerunt, ita, ut si unum ex obtentis fortè dimiserit, tertium recipere non possit.

sed per receptionem tertii vacant duo priora, n. 195. **Assertio 2.** Si alicui de Beneficio provideatur, ut possit illud habere, non obstante, quod jam aliud habeat, non est per hoc dispensatum, ut duo simul Beneficia retinere possit: sed solum, quod impetratio Beneficii secundi valeat, & non debeat judicari subreptitia n. 197. Ad quæ dispensatio extendatur, n. 196. & 198.

Sacra. VI. De Unione & divisione, sive sectione Beneficiorum Ecclesiasticorum.

§. I. Quid, & quomodo sit unio Beneficiorum, & quomodo fieri possit!

Assertio I. Unio est duorum, vel plurium Beneficiorum, aut Ecclesiarum ab Episcopo, vel alio Superiore facta annexio, n. 199. **Assert. 2.** Ea duplex est perpetua, & temporalis, n. 200. **Assert. 3.** Tribus modis fieri potest. Primus est, si ex duobus fiat unum, & quis sit ejus effectus, n. 201. Secundus modus est, si una Ecclesia vel Beneficium alteri, tanquam superiori subjiciatur, eique accessorie perpetuo uniatur, Ex quo deducuntur plura corollaria, n. 202. Tertius modus unionis est, si duo Beneficia, vel Ecclesie æque principaliter inter se uniantur, ita ut una alteri non subjiciatur, sub eodem tamen Episcopo, vel Rectore, n. 203. Deducuntur corollaria, n. eod.

§. II. Quis potestatem habeat uniendo Beneficia, & ob quas causas ea fieri possit, ac debeat?

Assertio I. Potestas uniendo Beneficia & Ecclesias quascunque per totum Orbem Christianum imprimis spectat ad Papam, n. 204. 2. Episcopus, ex justa causa potest unire Ecclesias & Beneficia suæ Diocesis, num. 205. Ponuntur duæ exceptiones ibidem, quasnam in specie Ecclesias & Beneficia Episcopus unire potest, & quando non potest, n. 206. Quinam præterea unire Beneficia possunt, vel non! n. 207. **Assert. 2.** Causæ, ob quas fieri possunt uniones, vel Beneficia uniri, sunt duæ, evidens necessitas, vel utilitas Ecclesie. Unde Episcopus propter paupertatem præbendarum Ecclesie Parochialis, ei unire potest Capellas, salva manente ipsorum Presbyterorum congrua portione, n. 208. & seq.

§. III. Quæ forma, & solemnitas, sive quæ conditiones requirantur iure communi ad unionem Beneficiorum, & quo pacto iure novo Concilii Tridentini, Beneficia uniri possint!

Requiruntur 1. Ut præcedat causæ cognitio. 2. Ut vocentur ij, quorum interest. 3. Ut accedat consensus Capituli Cathedralis: imò etiam consensus Abbatum, vel alterius Prælati inferioris, ad quem Ecclesia, vel Beneficium uniendo administratio, aut collatio pertinet, n. 210. & 211. 4. Requiritur, ut exprimaturs verus annuus valor, secundum communem estimationem Beneficii uniendo, ut n. 211. Quenam statuta sunt circa unionem Beneficiorum, secundum Concilium Tridentinum, n. 212. & 2. seqq.

§. IV. Quid iuris, seu potestatis habeat Prælatum, vel Monasterium, Ecclesia Cathedralis, vel Collegiata, cui Ecclesia Cathedralis aut aliud Beneficium est incorporatum, seu unum!

Duobus modis potest fieri unio Beneficiorum, vel quoad temporalia tantum, vel pleno jure, quoad spiritualia & temporalia simul, n. 215. **Ass. 1.** Si Monasterio, vel Capitulo incorporatio Parochie facta sit, quoad temporalia tantum, tum Monasterium, vel Capitulum nihil ferè juris habet, circa personam Vicarii

positi in Parochia, sive circa curam populi. Quod si jus præsentandi habeat Monasterium, vel Capitulum, tum potest idoneos Vicarios præsentare Episcopo, ab eo instituendos: cui, vel Prælato ejus, Vicarii instituti rationem administrationis in rebus temporalibus reddere debent, quamvis amoveri non possit, incon-sulto Episcopo: Tales autem Vicarii præsentandi sunt, qui sint honestæ conversationis, & bonæ famæ, ac opinionis, vel testimonio publico commendati, n. 216. **Assert. 2.** Si Ecclesia Parochialis plenissimo jure sit incorporata Monasterio, ita ut etiam populus, quoad spiritualia, Monasterio sit subiectus, & Abbas Monasterii habeat quasi Episcopalem jurisdictionem in Ecclesia incorporata, excluso Episcopo, tum Monasterium, vel ejus Abbas Vicarios in Ecclesia unita instituere, ac destituere potest, n. 217. **Assert. 3.** Si Ecclesia Parochialis sit unita Monasterio plenariè, id est, quoad temporalia, & spiritualia, ita tamen ut populus non sit exemptus ab Episcopi jurisdictione, tunc Monasterium debet Episcopo præsentare Vicarium, ab eo instituendum in Parochia unita, n. 218. Alia præterea quædam circa uniones sunt observanda, n. 219. & 220. A quo, & ex quibus causis, possit dissolvi, seu revocari unio Ecclesiarum, vel Beneficiorum, n. 221.

§. V. De dismembratione Beneficiorum Ecclesiasticorum, & requisitis ad illam.

Quod sit discrimen inter dismembrationem & divisionem Beneficii? n. 222. **Assert. 1.** Episcopus potest, ex justa causa, minuire, seu dismembrare reditus Beneficiorum in Ecclesiis: imò & dividere, n. 223. **Assert. 2.** Si Beneficium non vacet, tum vel dismembratio instituitur, ad petitionem ipsius Rectoris, & præter justam causam, requiritur auctoritas Episcopi: si verò sit Ecclesia Collegiata, etiam consensus Collegii, seu Capituli: vel Episcopus instituit eam dismembrationem ex officio, & præter justam causam, requiritur etiam consensus Capituli Cathedralis: Si verò Ecclesia, vel Beneficium vacat, defensor ei, cum dismembratur, dari debet, n. 224.

§. VI. An, & quo pacto Beneficium Ecclesiasticum dividi possit, seu secari in duo vel plura!

Assertio I. Prohibita est divisio Beneficiorum, ita ut nec majorum, nec minorum Beneficiorum Præbendæ sint dividendæ, neque Dignitatum permutatio faciendæ, nempe sine justa causa, & absq; auctoritate Superioris, n. 225. Beneficium quoad spirituale officium dividi non potest, bene tamen, quatenus est jus percipiendi temporales reditus, n. 226. Prohibitum est, ne duo simul recipiantur ad eandem præbendam, n. eod. Episcopus potest, ex rationabili causa, unam præbendam dividere in duas, dummodo qualibet portio sit sufficiens ad honestam sustentationem utriusque præbendati, aliàs tenetur reintegrare præbendam divisam, n. 227. & seq. **Assert. 2.** Regulariter una præbenda, etiam vacans, non est dividenda, ut alia integretur, sed ea integra conferri debet, n. 229. **Assert. 3.** Electio, seu receptio duorum ad unum Canonicatum, seu præbendam, non valet, etsi à Legato Papæ facta sit. Idque procedit in Ecclesia, quæ determinatum numerum præbendarum habet, tunc enim duo ad unum Beneficium, seu eandem præbendam recipi non possunt: sed collatio, sive receptio est irrita, n. 230. & seq. Si Ecclesia aliqua non habeat determinatum numerum Canonicatum, vel Præbendarum

darum: tum mortuo uno Canonico, seu Præbendario, non extinguitur Præbenda, sed vacat: si verò novus Canonicus recipitur, tum novum Jus creatur, ipsique confertur. Secus, si Ecclesia habeat determinatum numerum Canonicorum, tum enim uno mortuo, vacat ipsius Canonicatus, in quo alius succedit, num. 232. Quod si in Ecclesia aliqua sit determinatus numerus Præbendarum, possunt ij, ad quos collatio spectat, augere numerum Canonicorum & Præbendarum, creando novum Jus spirituale, cit. num. 232. Ubi duæ ponuntur exceptiones. Quænam requirantur ad divisionem Beneficii validè & licitè instituendam, n. 233.

SECT. VII. De Mandatis Apostolicis, sive Litteris Beneficialibus, quæ emanant à Sede Apostolica.

§. I. Quodnam sit & dicatur Mandatum Apostolicum, & quorū sint genera, seu species hujusmodi Mandatorum, seu Litterarum Beneficialium?

ASSERTIO I. Mandatum Apostolicum hoc loco dicitur omne Rescriptum, quo Papa concedit alicui facultatem conferendi Beneficia, vel mandat, conferri Beneficium in aliqua Ecclesia, num. 234. Assertio 2. Mandata Apostolica, seu Litteræ Beneficiales sunt variae, num. 235. Assertio 3. In Mandatis Apostolicis de providendo comprehenduntur omnia Beneficia, præter illa, quæ in jure nominatim excepta sunt, n. 236.

§. II. De quibusdam conditionibus, seu qualitatibus Beneficiorum, quæ necessariò exprimi debent in Mandatis Apostolicis, seu Litteris Beneficialibus obtinendis.

ASSERTIO I. In Mandato Apostolico de providendo necessariò fieri debet mentio de Beneficio, etiam modico, prius obtento ab impetrante, sicut etiam, quod ei sine scandalo provideri non possit, num. 237. & seq. Ubi tamen distinguendum est, nam si Papa Clerico jam obtinenti Beneficium, aliud conferat, motu proprio, valida est collatio, etiam nullà facta mentione prioris Beneficii: secus si ad petitionem alterius collatum fuerit, num. 239. Idque extenditur, quod quæcūque provisio alicui facta per Papam, motu proprio, qualicūque sint Beneficia, non facta mentione de illis, sit valida, sive non subreptitia, num. 240. & seq. Assertio 2. Plura alia exprimenda sunt in impetratione Beneficii, de quibus, num. 242.

§. III. Quomodo interpretari oporteat, latè, an strictè, Mandatum Pontificium, in quo conceditur alicui facultas conferendi Beneficia, vel in quo mandatur alicui conferri Beneficium, aut actu confertur!

ASSERTIO I. Mandatum Pontificium, in quo conceditur alicui facultas conferendi Beneficia, strictè interpretari oportet, quatenus derogat Juri communi. Et hinc si Papa alicui dat facultatem conferendi Beneficium personæ idoneæ, non potest is conferre jam aliud habenti, etiam simplex, sed sufficiens: nisi in facultate concessa expressum sit, ut provideret de Beneficio jam habenti aliud, tunc enim poterit illi conferre unum tantum, dummodo curatum non sit: si verò datur facultas conferendi Beneficium ei, qui jam plura habet, tunc conferri ei poterunt solum duo, non curata, aliàs collatio est irrita, num. 243. &

seq. Solvuntur objectiones, n. 245. Assertio 2. Litteræ à Papa impetratæ, super Beneficiis obtinendis, strictè interpretandæ sunt; quia sunt ambitiosæ. Unde si Papa mandet, alicui provideri usque ad certam summam, v. g. centum aureorum, id non de hac summa in pensione: sed in Beneficio debet intelligi, num. 246. Quod si Papa mandet alicui provideri de Beneficio in aliqua Ecclesia Civitatis, non debet id intelligi de Ecclesia Cathedrali, n. 247. & seq. Porro rescripta Beneficialia strictè sunt interpretanda, nisi collatio Beneficii, motu proprio, sit facta, tunc enim latissimè est interpretanda; secus si facta sit ad petitionem alterius, num. 249. Et hinc si plura Beneficia nulli de jure debita simul vacent, & Papa unum Beneficium in genere, motu proprio alicui conferat, vel conferri mandet, intelligitur de pinguiori. Si autem sint Beneficia æqualia, provisos intra 10. dies eligere potest, quod vult: Si verò Beneficium sit concessum, ad petitionem alterius, tunc intelligitur de Beneficio, quod est minoris valoris: & si sunt æqualia, is, ad quem aliàs spectat collatio, intra 10. dies eligat, quisi non eligat, electio devolvitur ad alium, nempe ejus Superiorem, n. 250. & seq.

§. IV. Quomodo præterea alia quedam Mandata Apostolica de providendo, sive Rescripta Beneficialia sint interpretanda, seu intelligenda?

ASSERTIO I. Si Papa provideat, vel mandat alicui provideri de Beneficio in aliqua Ecclesia, non potest ei provideri de Rectoria, vel Dignitate electiva: sed tantum de simplici Beneficio, n. 252. & seq. Si Canonici habeant privilegium, vel speciale mandatum, à Papa confirmatum, de non augendo numero Canonicorum, v. g. ultra 40. & postea, vel semel illi, quem, ultra constitutum numerum recipient in Canonicum, tum etiam Pontifex ultra illum aliquem admittere potest, num. 254. & seq. Assertio 2. Quando Papa mandat alicui provideri in Ecclesia aliqua de dignitate, personatu, vel aliis Beneficiis quibuscumque, non potest provideri de Beneficio curato, nullà facta mentione de cura animarum, num. 256. Si Papa dignitatem habenti de alia provideri mandet, dispensando, ut simul utramque retineat, nullà tamen de cura animarum facta mentione, tum collatio est subreptitia, & invalida, quamvis in provisione expressum fuerit in litteris, ut cura, quæ uni, vel alteri ex dignitatibus incumbit, non negligatur, num. 257. Similiter si Papa mandet aliquibus provideri de personatibus, vel dignitatibus, etiam si curam animarum habeant, ad collationem, præsentationem, vel dispositionem quorumcūque spectantibus, non extenditur ad dignitates electivas, num. 258. Item si Papa mandat alicui provideri de dignitate, pertinet ad collationem, vel aliam dispositionem quorumcūque, & inhibendo illis, ne interim ad collationem, vel provisionem procedatur, tum non potest impetranti provideri de dignitate electiva, de qua in litteris nulla facta fuit mentio, num. 259. & seq. Præterea si Papa mandat provideri alicui de Beneficio, spectante ad collationem alicujus, non potest mandatum extendi ad Beneficium spectans ad præsentationem, vel institutionem alicujus, num. 261. & seq. Denique si Papa mandet provideri alicui de Beneficio spectante ad collationem, vel præsentationem duorum, vel plurium, non extenditur mandatum ad

Beneficium spectans ad collationem, vel præsentationem unius tantum, nisi addatur clausula, *Communiter*, vel *divisim*; & hinc si mandatur, provideri de Beneficio spectante ad collationem unius tantum, non extenditur ad collationem plurium, *n. 263. Assert. 3.* Mandatum Papæ, ut alicui provideatur de Beneficio, pertinente ad collationem Capituli, non extenditur ad Beneficia, quæ aliquis Canonicus, & singularis potest conferre, *n. 264. & seq. Assert. 4.* Cum mandatur alicui provideri de præbenda non Sacerdotali, non provideri potest de Sacerdotali, etiam volenti talem habere. Item si mandatur provideri de integra præbenda, non potest provideri de dimidia, etiam volenti: Velsi de præbenda certi valoris, non potest de præbenda minoris valoris, etiam eo volente, *n. 266. & seq. Assert. 5.* Sub mandato generali providendi alicui de Beneficio, vel præbenda proximè vacatura, non comprehenditur Canonicatus, vel Præbenda Episcopalis, *n. 268. & seq. Assert. 6.* In Litteris Apostolicis, vel Legati ipsius datis non includuntur Xenodochia, Leprosaria, Hospitalia, & similia loca, etiam si habeant annexas Capellas, Jus decimarum, aut alia spiritualia jura, nisi hoc in Litteris Apostolicis exprimat, *n. 270. & seq. Assert. 7.* Si de Beneficio ad cuiuscunque Episcopi collationem pertinente, alicui conferendo Papa scribit, non poterit de eo, quod ob negligentiam Episcopi in conferendo, ad Capitulum est devolutum, provideri; devolutum tamen ad Episcopum, vel etiam Papam, ob negligentiam Capituli, vel cuiuscunque alterius, poterit conferri, *num. 270.*

SECT. VIII. De effectu & usu, seu executione, ac revocatione, seu extinctione Mandatorum Apostolicorum, seu Litterarum Beneficialium.

§. I. Quo tempore Mandata Apostolica, seu Litteræ de conferendis Beneficiis vacantibus effectum suum consequantur: & quo tempore impetrans debeat esse capax Beneficii?

Triplex est tempus, de quo hic est questio, concessionis Beneficii, expeditionis Litterarum, & præsentationis ipsarum: deinde gratia alia est facta, alia facienda, *n. 273. Ass. 1.* Beneficia, aliaque gratiæ statim ac concessæ sunt, sine ulla scriptura, jam sunt perfectæ, & vim habent: quamvis ad faciendam fidem in scripturam redigi debeant, *n. 274.* Deinde secundam praxin & stylum Curie Romanæ, omnes provisiones, & gratiæ Beneficiales requirunt, ut Litteræ sint super iis expeditæ, nec antè sunt validæ: idemque est de dispensationibus Pontificiis, quæ in foro externo non suffragantur, antequam Litteræ sint expeditæ; quamvis in foro conscientie valeant, etiam Litteris non expeditis. Item Litteræ concedentes jurisdictionem delegatam, non tantum expeditæ: sed etiam præsentatæ esse debent, ante inchoatum iudicium, *n. 275. Assertio 2.* Etsi ordinariè Clericus debeat esse idoneus ad Beneficium, tempore impetrationis: aliquando tamen sufficit, si sit idoneus tempore, quo Beneficium vacans ei confertur. Unde si mandetur, alicui simpliciter provideri de præbenda, proximè vacatura, non potest ei conferri præbenda Sacerdotalis, quæ postea vacat, si nondum habeat ætatem requisitam ad Sacerdotium: sed aliam expectare debet: potest tamen Sacerdotalis præbenda illi conferri, si tunc,

Tomus III.

cum vacat alia, sit in ætate ad Sacerdotium requisita, *n. 276. & 2. seqq.*

§. II. Quis ex pluribus impetrantibus diversa Mandata Apostolica de providendo, in eadem Ecclesia, sit præferendus?

ASSERTIO I. In obtinendis Beneficiis tempus Datæ, & non præsentationis Litterarum, vel receptionis inspiciendum est, & is præferendus est aliis, cui prius collatio facta est, etsi posteriùs Litteras præsentavit, *n. 279. & seq. Assert. 2.* Si Papa alicui mandat, provideri de præbenda primò vacatura, & postea recipi in Canonicum: sed ipse negligat petere præbendam primò vacantem, gratia expirat, nec potest secundam præbendam petere; quia non est Canonicus. Econtra verò, si idem Clericus prius factus est Canonicus, auctoritate Apostolicâ, cum mandato, ut conferatur ei præbenda proximè vacatura, & is negligat eam petere, adhuc potest aliam petere; quia gratia non est extincta, & is ratione Canonicatus, præferendus est aliis, in affectuone Præbendæ (non tamen exspectantibus auctoritate Apostolicâ præbendas in illâ Ecclesia) aliâs collatio alteri factâ in illius præjudicium non valet, *n. 281. & seq. Ass. 3.* Si Papa consecratalicui Canonicatum, & mandat provideri de præbenda primò vacatura, & nulli alii de jure debitâ: Canonici verò, ad quos collatio præbendarum spectat, ignorantes mandatum, præbendam primò vacaturam alteri conferant, etiam ignorantibus mandatum: collatio non tenet; quia Canonicus auctoritate Apostolicâ factus, habet Jus ad primam præbendam, quam justè potest petere, idèoque ea alteri conferri non potest, licet ignorantibus mandatum, *n. 283. & seq.* Aliud verò est dicendum, si Papa ipse non conferat Beneficium: sed mandet v. g. Capitulo, ut conferat alicui Canonicatum, vel Præbendam, quæ vacat, & Canonici alteri illam conferunt, tunc enim collatio non tenet: sed tenentur præsentatum recipere in Canonicum, & providere ei de redditibus, donec præbendam assequatur, *n. 285. & 3. seqq. Ass. 4.* Si Papa mandet provideri duobus de præbenda, primò, v. g. Titio de præbenda, postea secundò Cajo, de præbenda, & dignitate in eadem Ecclesia, tunc si præbenda, quæ vacat, est annexa dignitati, secundus est præferendus, eique danda est: secus si sola sit præbenda, *n. 289. & seq. Ass. 5.* Si Legatus à Latere mandet alicui provideri de Beneficio, ut de Canonicatu primam vacaturo: & deinde Papa mandet, ut illum recipiant, secundum Litteras sui Legati, tunc censetur receptus auctoritate istius Papæ, & est præferendus aliis auctoritate Legati, vel aliâ receptis, *num. 291. & seq.* Similiter si Papa confirmat mandatum Legati à Latere, de provisione faciendâ alicui de Canonicatu vacaturo in certa Ecclesia, illud censetur esse mandatum Papæ: & si Papa mandaret, ut aliis quoque provideatur de Beneficio in eadem Ecclesia, primus illis præferendus esset, in affectuone præbendæ, *n. 293. & seq. Assert. 6.* Si Titio detur Canonica, cum expectatione præbendæ vacaturæ, in certa Ecclesia, & Laico eadem gratia concedatur, cum clausula, ut is omnibus aliis etiam prius receptis anteferretur: deinde vacat præbenda, & confertur ignoranter Cajo: interim revocatur à Papa gratia: hoc casu, nulli debet dari præbenda, non Titio; quia ipsi prælatus est Cajo: nec Cajo; quia gratia fuit revocata, *num. 295. & seq.*

Bbb bb 2

§. III. Quo-

§. III. Quodnam Beneficium conferri debeat, si Mandatum Apostolicum de providendo plures collationes ad diversos spectantes alternatim contineat?

Quando Papa mandat Episcopo, ut provideat alicui de Beneficio ad suam, vel alterius collationem pertinente, tum Episcopus debet ei, pro quo scribitur, providere de primò vacaturo. Si verò plura Beneficia simul vacent: tum spectandum est, quæ collatio in Litteris primò nominetur, & illi Beneficium est dandum, n. 297.

§. IV. De executione, & executoribus Mandatorum, seu Litterarum Apostolicarum Beneficialium.

Si Prælati, vel Decani Ecclesiæ Beneficium conferat ex donatione Laici, non factâ de hoc mentione, collatio nihilominus tenet, & executioni mandari debet, n. 298. & 300. Mandata, seu Litteræ Apostolicæ circa collationes Beneficiorum, aliæ sunt de providendo, aliæ verò executoriales. Item alia mandata de providendo dantur de Beneficiis vacaturis, alia de vacantibus, eaque vel in forma gratiosa, vel in forma Dignum, n. 299. Queritur primò, utrum executores deputati ad Beneficia, sint meri, an mixti executores? Resp. interdum sunt meri, interdum mixti, n. 301. & 2. seqq. Queritur secundò, an executor deputatus ad Beneficia possit vices suas alteri committere, n. 304. & 305.

§. V. Quando, & quibus modis Mandata de providendo, seu Litteræ Beneficiales tollantur, & expirent?

Queritur primò, quando & quomodo hujusmodi Mandata, seu Litteræ Beneficiales tollantur per revocationem? Resp. per revocationem gratiæ non tollitur Jus acquisitum, sive Jus in re: sed acquirendum, sive Jus ad rem, quod non est connexum cum Beneficio digniore acquisito, v. g. si alicui facta fuit gratia de acquirendo Canoniatum, præbendam, & dignitatem, & is acquisivit Canoniatum: sed non dignitatem: & interim revocatur gratia; tum si Canonicias erat annexus dignitati, non revocatur gratia impetrata pro dignitate: si non erat annexus, amittitur. Idemque est de præbenda, n. 306. & seq. Quer. secundò, an Mandata, seu Litteræ Beneficiales de providendo extinguantur, morte mandantis, seu concedentis? Resp. gratia alicui concessa, ut conferat Beneficia Papæ reservata personis idoneis, si concedens moriatur, re integrâ, gratia non expirat, si personæ providendæ non erant expressæ, n. 308. & seq. Respondetur ad c. quod ob stare videtur, n. 310. Quer. tertio, an, & quomodo in Mandatis, seu Litteris Beneficialibus per gratiam specialem tollatur prior gratia generalis? Resp. Si Papa det alicui facultatem, v. g. conferendi Beneficia in genere, vel Beneficia devoluta ad Sedem Apostolicam, & deinde antequam Episcopus, sive Ordinarius conferat, Papa certæ personæ conferat, vel conferri mandet, tunc tenet collatio Papæ, non Episcopi; quia gratia posterior specialis derogat priori generali, etsi de hac specialis mentio non fiat, n. 311. & seq. Quer. quarto, an mandatum de providendo alicui factum, ob causam paupertatis, si causa cesset, etiam ipsum mandatum cesset, & expiret? Resp. Si Papa mandat Episcopo, ut provideat de Beneficio Sacerdoti pauperi, & hic interim obtineat unum, non tenetur Episcopus providere; quia cessat causa mandati, n. 313. & seq. Secundò, si Papa Clerico pauperi contulit Beneficium, & Episcopo mandat, ut in possessionem eum mittat, tum si Clericus provissus, tempore collationis, fuit pauper; quia interea aliud Beneficium est conse-

cutus, valet collatio prius facta, n. 315. Tertio, si Papa Clerico pauperi mandat provideri de Beneficio in forma gratiosa, isque interea Beneficium sufficiens consecutus sit, potest Executor, seu Commissarius mandatum exequi, & Beneficium illi conferre, dummodo hoc non sit incomparabile cum prius obtento, n. 316.

SECT. IX. De reservationibus Beneficiorum.

§. I. De reservatione Beneficiorum in communi, ejusque causis, & effectu.

Quer. primò, quid & quotuplex sit reservatio Beneficiorum? Resp. 1. Est Beneficii Ecclesiastici vacaturi per habentem ad id potestatem ad se facta avocatio, sive quorum collationem Papa sibi vindicat, ut ab inferioribus collatoribus conferri non possint, n. 317. 2. Duplex est Beneficiorum reservatio, generalis & specialis, n. 318. Quer. secundò, quæ sint causæ, ob quas reservari possunt, & solent Beneficia? Resp. tres afferuntur, n. 319. Quer. tertio, quis sit effectus reservationis Beneficiorum? Effectus est, quod Beneficium à Papa reservatum valide conferri non possit ab Ordinario, quamvis ignorante reservationem à Papa factam. Unde si Ordinarius conferat Beneficium reservatum Papæ alicui, & si quis ignorans reservationem illud recipiat, si accepto secundo Beneficio, statim renunciat primo, postquam scivit illud esse reservatum, recuperat primum sine nova collatione. Si verò difficulter dimittit secundum, non potest reverti ad primum, n. 320. Traduntur alia quædam de reservatione Beneficiorum, n. 321. Reservatio Beneficiorum cum insuper effectum habet, ut liget manus Collatoris ordinarii, adeoque ut collatio ab ipso facta ne quidem titulum coloratum præbeat proviso, n. 322.

§. II. Quenam Beneficia sunt Romano Pontifici reservata, spectato communi Jure Canonico?

ASSERTIO I. Omnia Beneficia vacantia in Curia Romana sunt reservata S. Pontifici, ita ut nullus alius illa conferre possit, aliquin collatio est irrita, n. 323. Sunt tamen plures exceptiones, in quibus Beneficia, etiam vacantia in Curia, non sunt reservata, n. 324. & 325. Assert. 1. Si Papa non conferat Beneficia vacantia, intra mensem, à die vacationis numerandum, Episcopus per se, vel si in remoto loco versetur, per Vicarium Generalem in Diocesi existentem, & speciale mandatum habentem, poterit post mensem illa conferre, n. 326. & 2. seqq. Prædicta Constitutio habet tantum locum in Beneficiis Papæ reservatis propter vacationem in Curia: non in reservatis Papæ alio modo, n. 329. Nec in Beneficiis electivis, n. 330. An Collatores Ordinarii Beneficia vacantia in Curia per se ipsos tantum, vel per Vicarios Generales conferre possint? n. 331. An prædicta Constitutio sit revocata, n. 332. Assert. 3. Quod Beneficia vacantia apud Sedem Apostolicam sunt conferenda per Papam, id habet locum, non solum si in loco, ubi est Papa: sed etiam si in locis Curia vicinis Legati, aut Nuntii Sedis Apostolicæ, vel quivis alii ad Curiam venientes, vel ab ea recedentes, moriantur, num. 333. Imò etiam qui Sede Apostolicâ vacante, ex quavis causa ad locum Curia vicinum secedentes, ibi decedunt, dummodo ibidem domicilium non habeant. Idque extenditur etiam ad illos Curiales, qui cum Curia recedunt ab uno loco ad alium, eam sequentes in itinere moriuntur, vel in loco, unde Curia recedit, censentur enim eorum Beneficia vacare apud Curiam, adeoque reservata sunt Papæ, cit. n. 333. & 2. seqq. Assert. 4.

Beneficia Parochialia seu curata, quæ Sede Apostolicâ in Curia vacante, per obitum Parochi vacant, non sunt reservata: sed provisio eorum spectat ad ordinariorum Collatores, n. 336. & seq. Neque huic speciali dispositioni de Ecclesiis Parochialibus est derogatum per Extravag. 1. h. t. inter Communes, n. 338.

§. III. De Beneficiis reservatis Papæ per Extravagantes.

Quær. primò. Quænam Beneficia reservantur Papæ in Extravagantibus? De his agitur n. 339. & seq. Quær. secundò, quidnam in aliis Extravagantibus Communibus, quæ continentur in hoc Tit. statutum sit, n. 345.

§. IV. De Beneficiis reservatis Papæ per Regulas, Ordinationes, & Constitutiones Cancellariæ Apostolicæ.

Quæ sint reservata per primam regulam Cancellariæ, n. 346. Quæ per regulam secundam, n. 347. Quæ per tertiam, n. 348. & seq. Quæ per regulam quartam, quintam & sextam, n. 350. Quæ per regulam septimam, n. 351. & seq. Quæ per octavam regulam, quoad primam ejus partem, n. 353. & 2. seqq. Et quæ quoad secundam partem dictæ regulæ, n. 356.

§. V. De provisionibus, & reservationibus factis per Concordata Germaniæ.

Hæc Concordata inita sunt inter Papam Nicolaum V. per ejusdem Legatum de Latere, ex una parte: & Fridericum III. Imperatorem, & Principes Germaniæ, Ecclesiasticos, & Sæculares, ex altera parte, anno 1448. die 19. Martii, ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum, n. 252. Quæ continentur in §. Item placet nobis; n. 358. & 2. seqq. Item in §. De cæteris; n. 361. & 2. seqq. & §. Placet similiter; fin. n. 364. & seq. Ubi de annatis solvendis agitur. An Pontifex possit derogare Concordatis Germaniæ, n. 366.

§. VI. De Beneficiis reservatis ex Indulto Pontificio Romanorum Imperatori per preces primarias.

Proponitur summa hujus Indulti, quæ conceduntur in §. Hinc est; n. 367. & seq. Limitatur hoc indultum, n. 370. Proponuntur aliquæ quæstiones circa idem Indultum, n. 371. & 2. seqq.

§. VII. Continuatur eadem materia de Casareis precibus primariis.

Quæ conceduntur in §. Quod quicunque; n. 374. & 3. seqq. Proponuntur, & resolvuntur plura dubia occurrentia circa hoc Indultum, n. 378. & 3. seqq. Ad quæ Beneficia extendatur idem Indultum, n. 382. Quæ Beneficia non comprehenduntur sub precibus Casareis, n. 383. & 2. seqq. Subjiciuntur in §. Non obstantibus; Clausulæ derogatoriæ eorum, quæ eidem Indulto obstat possent, n. 386.

SERIES CAPITVLORVM.

IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 51.	c. 14. n. 129.
c. 2. n. 18. & seq.	c. 15. n. 143. & seq.
c. 3. n. 47.	c. 16. n. 22. & duobus seqq.
c. 4. n. 20. & 21.	c. 17. n. 58. & seq.
c. 5. n. 125.	c. 18. n. 174. & duobus seqq.
c. 6. n. 37. & seq.	c. 19. n. 30. 32. & 33.
c. 7. n. 145. & seq.	c. 20. n. 61.
c. 8. n. 225. & seq.	c. 21. n. 69. & seq.
c. 9. n. 29. & 31.	c. 22. n. 254. & seq.
c. 10. n. 40. & seq.	c. 23. n. 25. & seq.
c. 11. n. 66. & seq.	c. 24. n. 109. & seq.
c. 12. n. 42. & duobus seqq.	c. 25. n. 230. & duobus seqq.
c. 13. n. 128.	c. 26. n. 227. & seq.

c. 27. n. 285. & seq.	c. 25. n. 268. & seq.
c. 28. n. 148. & tribus seqq.	c. 26. n. 156. & seq.
& n. 191. & seq.	c. 27. n. 266.
c. 29. n. 91. & tribus seqq.	c. 28. n. 160. & seq.
c. 30. in princ. n. 35. & seq.	c. 29. n. 276. & 278.
& §. Qui vero; n. 37. & duobus seqq.	c. 40. n. 313. & seq.
c. 31. n. 216.	c. 31. n. 79. & seq.
c. 32. n. 48. & seq.	c. 32. n. 178. 179. & 180.
c. 33. n. 208. & seq.	c. 33. n. 71. & seq.
c. 34. n. 298. & duobus seqq.	c. 34. n. 333. & duobus seqq.
c. 35. n. 100. & seq.	c. 35. n. 336. & duobus seqq.
c. 36. n. 229.	c. 36. n. 308. & seq.
c. 37. n. 111. & duobus seqq.	c. 37. n. 27. & 28.
c. 38. & ult. n. 252. & seq.	c. 38. n. 311. & seq.

IN SEXTO.

c. 1. n. 41. & seq.	c. 41. & ult. n. 264. & seq.
c. 2. n. 323.	IN CLEMENTINIS.
c. 3. n. 326. & 4. seqq.	Clem. 1. in princ. n. 194. & §. Ad hoc n. 259. & seq.
c. 5. n. 114. & seq.	Clem. 2. n. 270. & seq.
c. 6. n. 133. & seq.	Clem. 3. n. 172.
c. 7. n. 279. & seq.	Clem. 4. n. 240. & seq.
c. 8. n. 103. & seq.	Clem. 5. n. 272.
c. 9. n. 291. & seq.	Clem. 6. & ult. n. 134.
c. 10. n. 297.	IN EXTRAVAGANT.
c. 11. n. 281. & seq.	Extrav. unic. in princ. Ioan. XXII. n. 126. & n. 152.
c. 12. n. 81. & duobus seqq.	Extravag. 1. Inter Communes n. 339.
c. 13. n. 284. & seq.	Extrav. 2. n. 345.
c. 14. n. 75. & duobus seqq.	Extrav. 3. n. 340.
c. 15. n. 289. & seq.	Extrav. 4. n. 341.
c. 16. in princ. n. 56. §. Illis vero; n. 258. & §. Cum autem; n. 26. & seq. & §. fin. n. 263.	Extrav. 5. cit. n. 345.
c. 17. n. 54. & tribus seqq.	Extrav. 6. n. eod.
c. 18. n. 165. & tribus seqq.	Extrav. 7. n. eod.
c. 19. n. 243. & seq.	Extrav. 8. n. eod.
c. 20. n. 320. & seq.	Extrav. 9. n. eod.
c. 21. in princ. n. 193. & §. Illud autem; n. 195. & seq. §. Cum vero; n. 197.	Extrav. 10. n. 342.
c. 22. n. 293. & seq.	Extrav. 11. n. eod.
c. 23. n. 239. & 241.	Extrav. 12. n. eod.
c. 24. n. 250. & seq.	Extrav. 13. n. 343.
	Extravag. 14. & ult. num. 344.

TITVLVS VI.

DE CLERICO EGROTANTE VEL debilitato.

§. I. An Clericus, propter ægritudinem, vel mutilationem, amittat Beneficium suum, vel saltem fructus illius, & quando eidem possit ac debeat dari Coadjutor?

ASSERT. I. Clericus infirmus omnes fructus sui Beneficii percipere debet, quos sanus recipiebat, num. 1. Etiam distributiones quotidianas, dummodo infirmitas sit causa principalis, & proxima non serviendi Ecclesiæ, n. 2. Aff. 2. Sed neque Clericus, propter mutilationem amittit Beneficium, quod habet: quin & fructus ejus percipere potest, n. 3. Presbyter, cui medietas palmæ abscissa est, cum duobus digitis, non permittitur celebrare Missam; potest tamen alia officia Sacerdotalia facere, n. 3. Unde duæ sunt causæ, quæ inhabilem faciunt ad Officium Sacerdotale, vel in totum, vel ex parte, debilitas membrorum, & notabilis deformitas, quæ scandalum parit in populo, n. 4. Aff. 3. Si Rector Ecclesiæ adeo lepiā infectus sit, ut sine scandalo altari

Bbb bb 3

servire

servire nequeat, Coadjutor ei est dandus, n. 5. Si Rector Ecclesie est leprosus, & propter scandalum populi, ab officio administrationis removendus est, juxta facultates Ecclesie, necessaria ei subministranda sunt, num. 6. Num Parochus propter lepram, vel infirmitatem aliam perpetuam, omnino removeri possit, & privari jure ac titulo Beneficii, an verò solum ab administratione, n. 7. Quid faciendum, sit si reditus Ecclesie non sufficiant ad sustentationem utriusque Rectoris, & Coadjutoris, n. 8. Aff. 4. Si Episcopus propter morbum incurabilem, officium pastorale exercere non possit, dandus est ei Coadjutor, n. 9. & seq. Etiam si nondum sit consecratus, cit. n. 10. Aff. 5. Etiam Prælati Episcopo inferiores non sunt removendi ab officio, propter morbum perpetuum, sed Coadjutor eis dandus est, n. 11. Imò etiã propter imperitiã dari possunt Parochis Coadjutores, n. 12.

§. II. Quis dare possit Coadjutorem, & quomodo, ac qualiter dari debeat?

Coadjutores dare Episcopis eorūque Superioribus, spectat ad solum Papam. Conceditur tamen Episcopo, qui ob impedimentum aliquod perpetuum, officium suum exercere nequit, ut possit, cum consensu Capituli, unum, vel plures Coadjutores assumere, ad officium suum exequendum. Si verò Episcopus amens factus sit, Capitulum, vel duæ ejus partes, eligant duos idoneos Coadjutores: si verò Episcopus renuat Coadjutorem assumere, dicens, se eo non egeret, Capitulum ad notificet Papæ, n. 13. & seq. Aliis Prælati Episcopo inferioribus Coadjutores dare potest Episcopus, si officio suo præesse nequeunt, cit. n. 14. in fine. Aff. 2. Coadjutor potest dari, vel ad temporalium rerum tantum administrationem, vel etiam ad spiritualia administranda. Debet esse in ea ætate, quæ requiritur ad Officiū, & Beneficii administrationem; & debet esse Clericus, n. 15.

§. III. Quæ sit potestas, sive officium Coadjutoris, & quando expiret?

ASSERT. I. Officiū Coadjutoris est, ut Episcopi, vel Rectoris, cui datus est, curam gerat, & Ecclesie, sive populi, n. 16. Coadjutori Episcopi, vel Prælati interdicta est alienatio bonorum Ecclesie, scilicet immobilium, & mobilium pretiosorum, exceptis bonis mobilibus, quæ servando servari possunt, n. 17. Item Coadjutor talis tenetur rationem reddere ipsi Episcopo, vel Capitulo, vel Successori Prælati, si prius non reddidit, cit. n. 17. An Coadjutor Episcopi, vel Prælati possit conferre Beneficia, n. 18. Assert. 2. Officiū Coadjutoris morte naturali, vel civili Episcopi, cui datus est, vel alterius Prælati, scilicet depositione, vel renunciatione illius finitur, n. 19. Prædicta procedunt in Coadjutore temporali, sive ad tempus vitæ illius, cui datus est: nam Coadjutorem perpetuum, sive cum futura successione, solum Papa dare potest, n. 20. Sicut autem Coadjutoria temporalis non est Beneficium, ita nec Coadjutoria perpetua, quia neutra tribuit titulum, sive Jus in re, sed ad rem solum, n. 21.

SERIES CAPITVLORVM.

IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 1. & 2.	c. 5. n. 9.
c. 2. n. 3. & 4.	c. 6. & ult. n. 11.
c. 3. n. 5.	c. unic. in princ. eod. in 6. n.
c. 4. n. 6.	13. & §. Presenti n. 14.

TITVLVS VII.

DE INSTITUTIONIBUS.

§. I. Ad quos spectet Jus instituendi Clericos in Beneficiis Ecclesiasticis?

Institutio accipitur, vel latè, prout includit etiam collationem: vel propriè, prout ab illa distinguitur, interdum etiam pro investitura, n. 1. Aff. 1. Jure Communi, Jus sive potestas instituendi Clericos à Patre præsentatos pertinet ad Episcopos, non obstante contrariã consuetudine, & tam ij, qui Ecclesiastica Beneficia, sine consensu Episcoporum, scienter occupata detinent, quàm qui de cætero ea occupare præsumpserunt, excommunicandi sunt, nec absolventi, nisi congruè satisfecerint, n. 2. & 3. Aff. 2. Officialis sive Vicarius Generalis Episcopi potest ex Officio suo Clericos præsentatos instituere, etsi speciale ad id mandatum non habeat, n. 4. Aff. 3. Etsi Capitulum, Sede vacante, non possit conferre Beneficia pertinentia ad collationem Episcopi tantum, potest tamen instituere, n. 5. Aff. 4. Etiam Prælati inferiores Episcopo possunt instituere in Beneficiis ex privilegio, præscriptione, vel consuetudine, n. 6. Is qui possidet Jus instituendi in Beneficiis, ad quem Jure Communi non spectat, pendente judicio proprietatis, in possessione defenditur, n. 7. & seq.

§. II. De Instituendis in Ecclesiis, vel Beneficiis Ecclesiasticis.

Quar. primò, quanam, & quales instituendi sint in Beneficiis? Resp. 1. Instituendi debent esse Clerici unde Laici in Clericos non possunt institui: sed numerus explendus est ex Clericis intra debitum tempus, n. 10. Resp. 2. Non debent in Ecclesiis, vel Beneficiis institui Clerici unius originis, aut nationis: sed undecunque originem ducant, dummodo idonei sint, institui debent, si aliquod Beneficium fundatum sit pro personis ex certa gente, civitate, vel familia oriundis, n. 11. Resp. 3. Præsentatus ad Parochiam, etsi in minoribus Ordinibus constitutus, non debet repelli, si intra tempus à Jure statutum, scilicet intra annum, ad Sacerdotium promoveri possit, & aliis idoneus, n. 12. Quar. secundò, quot in Ecclesiis Clericorum, & Monasteriis instituendi sint? Resp. Tot, quot commode ali possunt, neque ad plures recipiendos cogi possunt, n. 13. Neque in Monasteriis plures recipi debent, quàm ex redditibus eorum decenter sustentari possunt, n. 14. & 15. Quar. tertio, an is, ad quem spectat potestas instituendi, se ipsum instituere possit? Resp. Negativè, quia inter dantem & accipientem debet esse distinctio personarum, n. 15. & seq. Unde infertur, & efficaciter probatur, quod Confessarius Papæ non possit ipsum absolvere potestate jurisdictionis delegatà ab ipso Papa; quia absolvere se ipsum, n. 18. Ad institutionem præsentati non est jure determinatum certum tempus, n. 19.

SERIES CAPITVLORVM.

IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 14. & 15.	c. 6. n. 7. & duobus seqq.
c. 2. n. 10.	c. 7. & ult. n. 16. & seqq.
c. 3. n. 2. & 3.	IN SEXTO.
c. 4. n. 13.	c. 1. in 6. n. 5.
c. 5. n. 11.	c. 2. eod. n. 12.

TITVLVS VIII.

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ, ET

Ecclesie non vacantis.

§. 1. Utrum Beneficium non vacans possit conferri, vel promitti?

Beneficium non vacans conferri non potest ali

cui: sed institutio est ipso jure nulla, & qui passus est, in tali Beneficio se institui, ab Ecclesiastica communione est removendus, num. 2. & 3. Assertio 2. Ecclesiastica Beneficia, antequam vacent, etiam promitti non possunt, num. 4. & 5. Sed promissio non valet, num. 6. & 7. Idque extenditur primò, quòd Beneficium vacans sit conferendum alteri, non obstante appellatione illius, cui promissa est, antequam vacaret, num. 8. Extenditur secundò, non potest Episcopus, vel alius collator delegare alicui facultatem conferendi Beneficia proximè vacatura, quamvis possit alteri delegare potestatem conferendi Beneficia, postquam vacant, num. 9. Assertio 3. Spectato Jure antiquo Canonico, valet promissio de conferendo alicui Beneficio in genere, cum poterit, seu occasio se obtulerit, num. 10. & seq. Recepto in Canonicum tenetur Capitulum providere de Beneficio, quàm primùm se facultas obtulerit, num. 12. Assertio 4. Jure novo Decretalium omnis promissio de Beneficio conferendo, cum clausula, quando poterit, vel se occasio obtulerit, vel per quam directè aut indirectè via aperitur ad Beneficia vacatura, est prohibita, & irrita, num. 13. Præterea Dignitas, vel aliud Beneficium revera non vacans, non potest alteri conferri: nec debet ejus possessio illi, qui Beneficium habet, prætextu exceptionis, quòd illud abjuraverit, retardari, num. 14. & seq. Assertio 5. Non potest etiam Patronus promittere, se aliquem præsentaturum ad Beneficium vacaturum, neque potestatem dare alteri, ut præsentet ad certum Beneficium, cum vacabit, & si id faciat, præsentatio non valet, num. 16.

§. II. Quinam sint generales modi, quibus Beneficia vacant, & qualis vacatio requiratur, ut impetrari, vel conferri aliis possint?

ASSERTIO I. Beneficia in genere tripliciter vacare dicuntur, vel de facto tantum, vel de jure tantum, & facto simul, n. 17. Assertio 2. Beneficia vacantia de jure, & de facto, quoad possessionem impetrari, & conferri possunt, num. 18. Beneficia vacantia de facto tantum nec impetrari, nec conferri aliis possunt: at verò vacantia de jure, sed non de facto, non possunt impetrari, nec conferri, nisi in rescripto provisionis mentio fiat possessionis coloratæ, alioquin collatio, & impetratio est subreptitia, num. 19. & seq. Assertio 4. Si habens Beneficium in una Ecclesia, in eadem simile aliud obtineat, utrumque retinendo, vacat primum de jure, sed non de facto, n. 21. & seq.

§. III. Quibus modis in specie vacent Beneficia?

Beneficia Ecclesiastica vacant primò, per mortem naturalem Beneficiarii, num. 23. Aliquando tamen Beneficium non vacat per mortem naturalem Beneficiarii: sed omnino extinguitur, num. 24. Secundò Vacant Beneficia ex dispositione juris statuentis, ipso facto Beneficium vacare, aliisque conferri posse, de quibus num. 25. Tertiò Vacant Beneficia per depositionem, seu privationem factam per sententiam Judicis, ob crimen, cui talis pœna inferenda jure decreta est, num. 26. Et quale sit discrimen inter privationem Beneficii, ipso jure decretam, & eam, quæ per sententiam Judicis inferitur, n. 27. Regulariter expresso uno modo vacandi, v. g. per resignationem, non conjunctur alius, v. g. per obitum, n. 28,

§. IV. Intra quod tempus conferri debeant Beneficia vacantia?

ASSERTIO I. Beneficia vacantia conferri debent ab eo, ad quem spectat collatio, intra sex menses, n. 29. Assertio 2. Hoc tempus semestre ad conferendum Beneficium non currit legitime impedito, quòd minus conferat, neque etiam ignoranti vacationem, adeoque numerari debet, non à tempore, quo Beneficium vacavit: sed à tempore, quo collator scivit Beneficium vacare, non obstante confirmatione collationis factæ à Sede Apostolica in forma communi, n. 30. & 2. seqq.

§. V. Ad quem devolvatur Ius conferendi Beneficia vacantia, propter negligentiam, seu moram culpabilem Ordinarii Collatoris?

ASSERTIO I. Si Episcopus, quando ad eum collatio spectat, intra sex menses Beneficia conferre negligat, ea devolvitur ad Capitulum: & è contra ab hoc ad Episcopum, & denique ab Episcopo, & Capitulo, ad proximum Superiorem, nempe Metropolitanum deferitur collatio, n. 33. & 3. seqq. Assertio 2. Quòd dictum est, potestatem conferendi Beneficia vacantia, propter negligentiam non conferentium illa, intra sex menses, devolvi ad proximum Superiorem, id procedit tantum in Dignitatibus & aliis Beneficiis minoribus: non autem in Episcopatibus, & iis majoribus, n. 37. & seq. Assertio 3. Quando collatio Beneficiorum simul & communiter pertinet ad Episcopum, & Capitulum, tum propter negligentiam conferendi Beneficium intra sex menses, non devolvitur collatio ab Episcopo ad Capitulum, neque ab hoc ad illum: sed ad proximum eorum Superiorem, n. 39. & seq. Assertio 4. In Ecclesiis, in quibus non est certus numerus Canonicorum, nec præbendæ sunt divisæ, ob negligentiam conferendi post sex menses, non fit devolutio ad Superiorem: sed illarum consuetudo est observanda, n. 41. & seq.

§. VI. De variis gratiis expectativis, sive mandatis de providendo Beneficia vacatura.

ASSERTIO I. Si Papa mandet, ut alicui deatur præbenda primò vacatura, cum Canonicatu, assignato executore, qui Litteras Collatori præsentet, tum Beneficium illud ita affectum censetur, ut si vacet, & alteri conferatur, quàm nominato à Papa, collatio sit irritanda, n. 43. & seq. Assertio 2. Quando mandatur alicui provideri de dignitate vacatura, quamvis voluerit acceptare, & postea vacet dignitas, pertinet ad collationem Ordinarii, quam is alteri confert, ante acceptionem: neque per reservationem, inhibitionem, vel processum factum ab executore, impeditur Ordinarius conferre præbendam ante collationem vacantem, n. 45. Aff. 3. Obtinens Litteras Apostolicas super Dignitate, vel Beneficio primò vacaturo, secundum acceptare non potest, licet possit primum, vel ex causa secundum, aut ulterius. Reservationes verò, processus & decreta contra hoc facta non valent, n. 46. & 47. Aff. 4. Executor super provisione de Beneficio vacaturo per Litteras generales à Papa datas, non potest in Litteris Ordinariis inhibere generaliter, nisi expressè id ipsi sit mandatum, ne conferat Beneficia, donec illi, pro quo scribitur, sit provisum: potest tamen specialiter inhibere, ne alteri primum, vel secundum, vel alterius Beneficium vacaturum conferatur, alioquin quicquid contra fuerit factum, est irritum, n. 48. Assert. 5. Si mandatur Capitulo, ad quod spectat collatio, ut recipias

ciat aliquem in Canonicum, & præbendam, quæ vacat, vel primò vacatura est, conferat Titio, dato executore, qui, negligente Capitulo, Titio provideat: tunc per solam præsentationem litterarum factam Capitulo, etsi executor illam intimaverit Capitulo, Beneficium jam est affectum, ut, si vacet, Capitulo alteri conferre non possit, sed collatio est invalida: & si Capitulum intra certum tempus, Mandatum Apostolicum non impleat, ipse executor potest Beneficium, postquam vacat, Titio conferre, absque Capitulo, num. 49. & 50. Assertio 6. Si soli Episcopo, seu collatori ordinario, vel huius & executori, vel soli executori, mandatur, provideri alicui de Beneficio, & præsentatur mandatum, per talem præsentationem non aufertur Ordinatio potestas conferendi; quia collatio facta tenet, licet Ordinarius, si non obediatur, sit puniendus: nisi in Mandato Apostolico decretum esset, ut quidquid contra illud fieret, irritum sit. Vel nisi executor, cum interpositione decreti, interdicat Ordinatio, ne alteri conferat: vel nisi is, cui vi mandati, est providendum, jam esset receptus in Canonicum, & expectaret præbendam, tunc enim Ordinarius non posset alteri conferre, sed collatio foret nulla, num. 51. & 52. Assertio 7. Si Papa antecessor det gratiam alicui, ad vacaturam præbendam, & successor similem secundo, ac deinde tertio, cum clausula, ut in assentione præbendæ vacaturæ præferatur omnibus ab antecessore Papa provisus, non à te, tunc præbenda, quæ primò vacat, est danda secundo, quæ secundo vacat, tertio: & quæ tertio vacat, primo, num. 53. Assertio 8. Quando Papa revocat omnes gratias concessas ab Antecessoribus ad Beneficia vacatura, sub tali revocatione comprehenduntur ij, qui ultra præscriptum numerum ad præbendas distinctas, sub expectatione tamen sunt recepti, si percipiebant distributiones quotidianas: si verò non expectent distinctam præbendam, sed solam distributiones quotidianas, vel portionum augmentum, talis Constitutio revocatoria ad receptos ab Antecessoribus Papæ non extenditur, num. 54. & 55. Ad illos verò, qui ultra numerum Canonicorum sunt recepti, & non expectant, nisi augmentum distributionum, seu portionum suarum, dicta Constitutio revocatoria non extenditur, num. 56. Includuntur etiam sub tali revocatione, qui habent jus, ad vacaturam præbendam, si nondum est deventum ad collationem, cit. num. 46. Assertio 9. Decretum conditionale non afficit potestatem Ordinarii, vel alterius collatoris, ante eventum conditionis: secus quando acceptationi Beneficii tempus adjicitur cum decreto: intelligitur autem illud acceptasse, qui Beneficium vacans petit vel recipit ab executore. Nota verò dicitur vacatio Beneficii expectanti, si in loco Beneficii publicè sciatur, num. 57. & seq.

SERIES CAPITVLORVM

IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 1. & 2.	c. 6. n. 19. & 20.
c. 2. in princ. n. 4. & 5.	c. 7. n. 14. & seq.
§. Cum verò; n. 29. &	c. 8. n. 12.
§. Si autem; nu. 33. &	c. 9. n. 21. & seq.
tribus seqq.	c. 10. n. 41. & seq.
c. 3. n. 8.	c. 11. n. 9.
c. 4. n. 43. & 44.	c. 12. n. 37. & seq.
c. 5. n. 30. & duobus seqq.	c. 13. n. 6. & seq.

- c. 14. n. 10. & 11.
c. 15. n. 39. & 40.
c. 16. & ult. n. 16.
IN SEXTO.
c. 1. n. 45.
c. 2. n. 13.
c. 3. n. 46. & 47.
c. 4. n. 48.
c. 5. n. 49. & 50.

- c. 6. n. 51. & 52.
c. 7. n. 53.
c. 8. & ult. in princ. & §.
Si autem; n. 54. & 55.
& §. In illis vero; & §.
fin. n. 56.
Clement. un. n. 57. Extrav.
Ioann. XXII. 1. n. 59.
2. n. 60.

TITVLVS IX.
NE SEDE VACANTE ALIQUID
innovetur.

§. I. An, & quâ ratione nihil sit innovandum,
Sede vacante!

ASSERTIO I. Generalis regula prohibitoria est, quòd Sede Episcopali vacante, nihil sit innovandum, in præjudicium scilicet ipsius Sedis, nisi iure expressè sit cautum, num. 2. & 3. Assertio 2. Si una Ecclesia unita sit alteri Ecclesiæ Cathedrali, non debet, Sede Episcopali vacante, fieri ejus dissolutio, n. 4. & 5. Solvitur obiectio, n. 6. Assertio 3. Vacante Sede, iudicium contra Ecclesiam institui non potest; quia defensorem non habet, nec testimonium contra illam recipi, n. 7. & 8.

§. II. An Sede vacante possit Capitulum conferre Beneficia!

ASSERTIO I. Capitulum Cathedrale non potest, Sede vacante, conferre Beneficia vacantia, quorum libera collatio ad Episcopum tantum spectat, n. 9. Neque Capitulum, Sede vacante, succedit Episcopo in electione & præsentatione, quæ ad Episcopum spectat; nec potest conferre Beneficia, quorum collatio spectat ad Episcopum iure devolutionis, propter negligentiam inferioris collatoris, n. 10. Succedit tamen Capitulum in provisionibus Beneficiorum, quæ sunt per præsentationem institui, & confirmationem electi, adeoque Beneficia patronata, & electiva conferre potest, num. 11. Assertio 2. Collatio Beneficiorum pertinet ad Episcopum, & Capitulum communiter, mortuo Episcopo, vel deposito, aut suspenso à collatione, Capitulum conferre potest, & vice versâ, Episcopus conferre potest Beneficia ad collationem Capituli pertinentia, si hoc sit suspensum à collatione, vel singuli Canonici sint excommunicati, num. 12. & seq. Assertio 3. Si collatio Beneficiorum spectet ad solum Episcopum, cum consilio tamen, seu consensu Capituli, non potest illa Capitulum conferre, nisi Episcopus sit in mora petendi relaxationem suspensionis, num. 14. Si verò ad aliquem pertineat collatio Beneficii, cum consilio Episcopi, si ne illo conferre poterit, si Episcopus mortuus sit, vel longè absens, num. 15. Vacante Sede Imperiali, administratio Imperii devolvitur ad Papam, sed hoc usureceptum non est, n. 16. Ad quos pertineant finitus Beneficiorum vacantium primi, secundi, vel reliquorum annorum, n. 17.

SERIES CAPITVLORVM

IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 4. & 5.	13. & §. Si n. 14. &
c. 2. n. 9. & duobus seqq.	§. Ubi verò; eod. c. n. 15.
c. 3. & ult. n. 7. & 8.	Extravag. nn. Ioan. XXII.
IN SEXTO.	& Extravag. un. Iuv.
c. un. eod. in 6. num. 12. &	Communes; n. 16.

TITV.

TITVLVS X.

DE HIS, QUÆ FIUNT A PRÆLATIS,
sine consensu Capituli.§. I. Ad quos actus Episcopi, vel alterius Prælati
requiratur consensus Capituli, & qualis?

ASSERTIO I. Ad alienationem rei Ecclesiasticæ, immobilis, vel mobilis pretiosæ, & quæ servando servari potest, requiritur, præter consensum Prælati, etiam consensus Capituli, seu Conventus, n. 1. & duobus seqq. Aff. 2. Alienatio rei Ecclesiasticæ ab Episcopo facta, contradicente Capitulo, non tenet, nisi Capitulum eam ratificet, n. 4. Quando convalescat alienatio per supervenientem consensum Capituli? num. 5. Aff. 3. Si Jus præsentandi ad Beneficium simul pertineat ad Prælato, & Capitulum, tum debet Prælatus præsentare, cum consensu majoris, & sanioris partis Capituli, alioquin præsentatio non valet, nec consequens institutio, nisi ex consuetudine, vel privilegio soli Prælato jus præsentandi competere probetur, num. 6. & seq. Assert. 4. Episcopus non potest, sine consensu Capituli, unire in perpetuum Ecclesias alijs Ecclesijs, etiamsi habeat jus præsentandi in Ecclesijs concessis, num. 8. Aff. 5. Episcopus non potest, sine auctoritate Papæ, vel saltem sine consensu Capituli, conferre alicui Monasterio Ecclesias parochiales, vel redditus earum, etiam cum consensu Patroni, num. 9. & seq. Aff. 6. Potest Prælatus rem Ecclesiæ immobilem, v. g. feudum concedere alteri, vel locare ad tempus breve, sciente, & tacente Capitulo, adeoque sine expresso consensu Capituli, num. 11.

§. II. Proponitur, & declaratur unus casus specialis, in quo alienationes Ecclesiasticæ fieri possunt à Prælato, absque consensu Capituli.

Si Laicus decimas, quas in feudum perpetuum à Prælato Ecclesiastico, ante Concilium Lateranense, accepit, dare velit alicui Ecclesiæ, vel Monasterio, à quo eas in feudum non recognovit, talis donatio tenet, etsi sine consensu Capituli facta sit, n. 12. & seq.

§. III. Quinam actus fieri debeant, cum consensu Capituli?

ASSERTIO I. Episcopus, vel similis Prælatus non debet personas Ecclesiasticas instituere, nec destituere, aliæque negotia peragere sine consilio Capituli, alioquin quicquid actum est, ipso jure irritum censeri debet, num. 14. Ponuntur exceptiones, n. 15. Aliquando tamen non sufficit, petere consilium Capituli: sed etiam consensus requiritur, num. 16. Assert. 2. Et generaliter Prælatus Ecclesiæ negotia Ecclesiæ suæ, saltem cum consilio Capituli sui tractare debet, num. 17. & seq. Item Capitula Ecclesiarum Cathedralium vocari debent ad Concilia Provincialia, & admitti etiam per Procuratores ad tractandum: non autem ad decidendum, num. 19. & seq.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 1. & duobus seqq.
c. 2. n. 11.
c. 3. n. 4.
c. 4. n. 14. & seq.
c. 5. n. 17. & seq.

c. 6. n. 6. & seq.
c. 7. n. 12. & seq.
c. 8. n. 8.
c. 9. n. 9. & seq.
c. 10. & ult.
n. 19. & seq.

Tomus III.

TITVLVS XI.

DE HIS, QUÆ FIUNT A MAJORE
parte Capituli.

Quinam comprehendantur appellatione Capituli Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiata, utrùm etiam Episcopus, seu Prælatus? num. 1.

§. I. An, & quâ ratione gesta à majore parte
Capituli valeant?

ASSERTIO I. Ad alienationem rei Ecclesiasticæ, vel alium actum capitularem non requiritur, ut totum Capitulum: sed ut pars major consentiat, n. 2. Aff. 2. Requiritur etiam, ut non solum pars major numero, sed etiam pars major auctoritate, sive pars sanior Capituli consentiat, n. 3. An, & quando pars minor numero Capituli possit se opponere majori, & an etiam unicus, n. 4. & 5. Quando pars minor Capituli possit appellare contra majorem numero, cit. num. 4. & 5. Item, qui habet jus ad electionem Prælaturæ, si alicui electo reverentiam exhibeat, videtur ipso facto, renunciare juri suo, cit. n. 6. & 7.

§. II. An major pars Capituli, seu Collegij possit ali-
quid decernere cum præjudicio minoris partis, de bonis,
aut juribus spectantibus ad singulos de
Collegio?

Episcopus, cum majore & saniore parte Capituli, seu Collegij, etsi contradicente minore, potest statuere etiam de bonis, ac juribus spectantibus ad singulos de Collegio, cum præjudicio juris singulorum, si singuli jure illo non participant, ut jure proprio, ac singulari: sed ut jure ejusdem Collegij stantentis, n. 8. & 9.

§. III. An possit ferri interdictum locale ab Episcopo,
sine consensu Capituli, & an ad negotia à Capitulo
tractanda debeant vocari Canonici
absentes?

Ut interdictum locale ferri possit, præter delictum grave, & publicum, requiritur etiam, ut cum auctoritate Episcopi, & consensu Capituli feratur, num. 10. & seq. Item spectato jure communi, & ordinariè ad actus capitulares non sunt necessariò vocandi Canonici absentes, exceptis certis casibus expressis, num. 12.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 2. & tribus seqq.
c. 2. n. 10. & seq.

c. 3. n. 6. & seq.

c. 4. & ult. num. 8. & seq.

TITVLVS XII.

UT ECCLESIASTICA BENEFICIA, SINE
diminutione, conferantur.§. I. Quomodo Beneficia sine diminutione sine
conferenda?

Regula generalis est, Beneficia Ecclesiastica sine diminutione esse conferenda, num. 1. & 2. Occulta collatio Beneficij est quidem suspecta, non tamen est irrita: dummodo aliàs legitimè probetur, cit. n. 2. An spectato jure communi, Episcopus possit, ex justa causa, sibi ad tempus reservare integros fructus Beneficij vacantis? Affirmatur probabiliter, n. 3. Idem tamen valde probabiliter negatur, esse licitum, sine licentia, vel privilegio Papæ, n. 4. Quando Beneficia Ecclesiastica diminui, vel etiam omnino extinguì possint? n. 5. Quæ requiruntur, ut Dignitas, vel Beneficia extinguì possint? n. 6.

Ccc cc

§. II. De

§. II. De pensionibus, per quas diminuantur redditus Beneficiorum.

QUÆR. I. Quid sit pensio, & quomodo à Beneficio distinguatur? n. 7. Qu. 2. Quotuplex sit pensio? n. 8. Qu. 3. Quis possit pensionem imponere Beneficijs? n. 9. & duobus seqq. Q. 4. Quinam pensiones obtinere possint, n. 12. Q. 5. In quibus Beneficijs pensiones constitui possint, & in qua quantitate, n. 13. & seq. Q. 6. An ad pensionem imponendam Beneficio, requiratur consensus Beneficiarij, vel Patroni, si Beneficium sit patronatum, num. 15. & seq. Debet autem in impetratione Beneficij, fieri mentio prioris pensionis constitutæ in Beneficio, n. 17. Q. 7. Quando fieri possit designatio, seu reservatio pensionis, num. 18. Q. 8. An pensionarius obligatus sit, ad solvendum onera annexa Beneficio? n. 19. Q. 9. An obligatio Beneficiarij solvendi pensionem, transeat ad successorem ejus in Beneficio? n. 20. Q. 10. Quibus modis pensiones extinguantur? n. 21.

c. unic. in Antiquis.

TITVLVS XIII.

DE REBUS ECCLESIAE ALIENANDIS, vel non.

SECTIO I. De rerum Ecclesiasticarum alienatione, & rebus, quæ alienari possunt, vel non.

§. I. Quenam alienatio rerum Ecclesiasticarum Iure Canonico sit prohibita, & quæ hic intelligantur nomine Ecclesiæ?

Nomen alienationis dupliciter accipitur, strictè, vel latè, n. 1. Aff. 1. Nomen alienationis hic latissime accipitur, & sub illa continetur conditio, siue concessio sub conditione, donatio, venditio, permutatio, & emphyteusis perpetua, n. 2. & 3. Aff. 2. Nomine Ecclesiæ hic continetur omnis locus pius, auctoritate Episcopi constitutus, n. 4. Hinc primò prohibita est constitutio hypothecæ specialis: non autem generalis, n. 5. Secundò. Nomine alienationis comprehenditur etiam translatio bonorum, vel reddituum unius Ecclesiæ particularis ad aliam, scilicet sine iusta causa, & consensu Capituli, n. 6. Tertiò. Nomine alienationis comprehenditur etiam unio perpetua unius Ecclesiæ, vel Beneficij cum alia, vel alio: potest tamen Episcopus, cum consensu Capituli, unire unam Ecclesiam alteri, vel loco religioso, etiam non vocato Rectore, vel defensore illius Ecclesiæ, non tamen mensæ suæ, vel Capitulo, n. 7. 8. & 9. Quartò. Nomine alienationis comprehenditur etiam transactio, n. 10. Quintò. Constitutio servitutis realis, vel personalis, cit. n. 5. Sextò. Cessio litis motæ super tali re, quam Prælati solus, sine consensu Capituli, alienare non potest, cit. n. 10. Prohibetur autem hic alienatio solum illa, quæ fit sine iusta causa, & præter ejus formam, n. 11.

§. II. Quenam res Ecclesiasticæ alienari non possint, nisi ex causis jure expressis, & servatâ juris formâ, ac solemnitate?

ASSERTIO I. Alienari in primis prohibentur res immobiles, & res mobiles pretiosæ, quæ servando servari possunt: item bona mobilia, ex quibus utilitas, & fructus diuturnus percipi potest, ut est grex ovium, & alia hujusmodi, n. 12. Aff. 2. Inter bona mobilia etiam numerantur census, seu redditus annui stabiles, qui ex re immobili v. g. agris proveni-

unt, idèq; sub prohibitionem alienationis veniunt: item pecunia, quæ ad bona immobilia est destinata, vel ex venditione rei immobilis est comparata, num. 13. Aff. 3. Actiones, & nomina debitorum propriè nec inter mobilia, nec immobilia numerantur: sed tertiam ac distinctam speciem bonorum constituunt, quæ tamen etiam alienari nequeunt, n. 14. Et hinc Episcopus, vel alius Prælati non potest, sine juris solemnitatibus, alienare bona Ecclesiæ, quæ ad mensam ipsius pertinent, vel de quibus dubitatur, an pertineant, n. 15. & seq. Similiter Episcopus possessiones ad mensam suam, vel Capituli pertinentes alienare non debet, nisi ex causa, vel cum consensu Capituli, nec dare potest Clericis, vel Laicis, in quibus Monachi ministrare consueverunt, num. 17.

§. III. Quæ res Ecclesiæ alienari possunt libere, & sine juris solemnitate, & quibus casibus prohibita sunt alienationes rerum Ecclesiasticarum, etiam servatâ formâ, ac solemnitate juris?

ASSERTIO I. Res mobiles Ecclesiæ, quæ servando servari non possunt, libere alienari possunt, n. 18. Aff. 2. Etiam res immobiles, seu possessiones, quæ Ecclesiæ non sunt utiles, Episcopus libere alienare, vel permutare potest, cum consensu Capituli, vel majoris ejus partis, qui tamen hoc casu, non ex necessitate: sed honestate solum requiritur, n. 19. Similiter terra stabilis Ecclesiæ à Prælato dari potest in emphyteusim ei, cujus labore facta est fertilis, & culta, vel hæredibus ejus, n. 20. Aff. 3. Potest Prælati, vel Rector Ecclesiæ, qui aliquid Ecclesiæ de suo contulit, vel acquisivit, aliquos ex familia ejusdem Ecclesiæ, id est, servos, & ancillas manumittere, n. 21. Si verò Episcopus nihil de suo dedit Ecclesiæ, nulli ex servis ejusdem libertatem dare potest: sed Successores tales manumissos in servitutem revocabit, num. 22. Aff. 4. Plures sunt casus, in quibus res Ecclesiasticæ, ne quidem cum solemnitatibus jure requisitis, alienari possunt, num. 23.

SECTIO II. De causis, & forma, seu solemnitate requisita ad rerum Ecclesiasticarum alienationem.

§. I. Ob quas causas alienari licet possint res Ecclesiasticæ, etiam mobiles pretiosæ?

Dux conditiones requiruntur ad alienationem rerum Ecclesiæ, iusta causa, & debita forma, siue solemnitates jure requisitæ. Causæ numerantur communiter quatuor, ad quas aliæ possunt reduci: Prima est necessitas, ut, si debita Ecclesiæ aliter solvi non possint: Secunda est evidens Ecclesiæ utilitas, ut, si res aliqua Ecclesiæ alienetur, ut alia utilior comparatur, n. 24. Tertia est pietatis, ut pro redemptione captivorum, vel ad sublevandum pauperes: Quarta causa est incommoditas, si res alienata plus damni, quam commodi Ecclesiæ afferat, n. 25.

§. II. Quæ forma servanda sit, siue quæ juris solemnitates requirantur ad rei Ecclesiasticæ alienationem?

ASSERTIO I. Ad alienationem rei Ecclesiasticæ requiritur primò. Ut præcedat tractatus Capitalis, aliàs non valet, n. 26. Aff. 2. Altera conditio, seu solemnitas requisita est consensus Capitalis, seu Collegij, quoad majorem partem tunc præsentium, alioquin alienatio non tenet, n. 29. & 30. Aff. 3. Tertia solemnitas requisita est, ut fiat subscriptio à Capitu-

rulo, seu Conventu, aliis irrita est alienatio, saltem in casibus jure expressis, ut donatione, venditione, & permutatione: nisi consuetudine aliud sit receptum, num. 31. Quale instrumentum alienationis manu publici Notarii sit consiciendum? n. 32. Quarta solennitas requisita, est auctoritas, sive consensus Superioris, de quo infra. An, & quomodo praesumi possit, solennitates jure requisitas in alienatione rerum Ecclesiasticarum intervenisse? n. 33. & seq.

§. III. An alienatio rei Ecclesiasticae prohibita alienari, facta, sine legitima causa, & forma, sive solennitate requisita, sit valida, etsi non licita?

ASSERTIO I. Si causa alienandi rem Ecclesiasticam, nempe necessitatis, vel utilitatis non adsit, ipso jure irrita est alienatio, n. 35. Aff. 2. Alienatio rerum Ecclesiasticarum immobilium, & pretiosarum, quae assevari possunt, si fiat à Prælato, ex justa causa: sed sine tractatu, & consensu Capituli, ac proinde sine debita forma, & solennitate, est ipso jure Ecclesiastico irrita, saltem in judicio, & foro externo: quamvis talis alienatio, quia spectato jure naturali, injusta non est, valida est in foro conscientiae, ita, ut res alienata licite retineri possit, donec per Judicis sententiam rescindatur talis alienatio, n. 36. Alij tamen contrarium tenent, ad quorum argumenta responderetur, n. 37. Confirmatur dicta sententia, n. 38. & 39.

§. IV. An Prælatus, sine consensu Capituli, aliisque juris solennitatibus, valide renunciare possit hereditati, vel legato rei immobilis, aut mobilis pretiosae, relicto Ecclesiae?

Negativa sententia est valde probabilis, n. 40. Affirmativa tamen communior, & probabilior: quia renunciatio hereditatis, vel legati non est alienatio rei Ecclesiasticae, n. 41. Prælatus solus non potest Ecclesiam suam obesse agendo, & contrahendo: potest tamen solus obesse in non acquirendo, num. 42. In quibus Prælatus differt à tutore? n. 43.

SECTIO III. De consensu, vel auctoritate Prælati necessaria ad rerum Ecclesiasticarum administrationem.

§. I. An, & quando superioris Prælati consensus, vel auctoritas requiratur, ad alienationem rerum Ecclesiasticarum?

Prælatus potest dupliciter auctoritatem suam, vel consensum prestare alienationi rei Ecclesiasticae, & quae sint inter utramque auctoritatem differentiae? n. 44. Aff. 1. Si bona alienanda spectant ad Ecclesiam saecularem, inferiorem Cathedrali, & non exemptam, nec Collegiatam, tunc si Episcopus talis Ecclesiae bona alienet, ut ipse sit auctor alienationis, requiritur etiam consensus Capituli Cathedralis. Secus est, si Episcopus non sit auctor talis alienationis: sed Prælatus inferior, aut Rector Ecclesiae bona illius alienet; tunc enim, si Collegiata sit, praeter consensum Episcopi, requiritur consensus Capituli Ecclesiae illius inferioris. Si denique Ecclesia inferior non Collegiata v.g. Parochialis bona alienet, sufficit consensus Episcopi, n. 45. Aff. 2. Si Prælatus Regularis non sit exemptus, praeter consensum Conventus sui, requiritur etiam consensus Episcopi in alienationibus rerum Ecclesiasticarum: si verò sit exemptus, & immediate subjectus Papae, requirere debet illius con-

sensum. Vel, si Prælatus regularis exemptus Ordinis Generalem habeat, tunc illius consensus in alienationibus rerum, vel ex ejusdem concessionem Provincialis consensus requiritur, n. 46. Allegatur novum Decretum Urbani VIII. circa alienationes rerum, seu bonorum immobilium, vel mobilium pretiosarum, spectantium ad Regulares, n. 47. Aff. 3. Si alienanda sit res Ecclesiae inferioris, subjectae Episcopo, praeter consensum Prælati proprii, requiritur etiam consensus Episcopi, n. 48. In hoc autem casu Episcopus, in cujus Diocesi posita est Ecclesia, cujus est res alienanda, consensum praestabit, num. 49. Aff. 4. Si bona alicujus Ecclesiae inferioris v.g. Prioratus, qui à Priore aliquo regitur, non habente proprium Conventum, & incorporatus est alicui Monasterio, tunc illius bona non possunt alienari, sine consensu Prælati superioris, & Conventus ejusdem, n. 50. Nullus Religiosus praesidens alicui Monasterio, Prioratu, vel Ecclesiae, seu administrationi cuiusvis, potest concedere jura, redditus, & possessiones ejusdem alicui ad vitam, vel ad certum tempus, etiam recepta pecunia: nisi necessitas, aut utilitas hujusmodi locorum hoc exposcat, & Conventus sui, aut, si Conventum non habeat, Prælati proprii, & Superioris consensus accedat: alioquin poenam suspensionis incurret, nec recipienti jus aliquod acquiritur. Quod tamen ad locationes, vel etiam reddituum, seu fructuum venditiones ad tempus modicum, non est extendendum, n. 51. & 52.

§. II. An in alienationibus rerum Ecclesiasticarum, etiam intervenire debeat consensus, seu auctoritas Romani Pontificis?

Prohibita est jure novo omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienatio, omnique pactum, per quod eorum dominium transfertur, concessio, hypotheca, locatio, & conductio, ultra triennium, nec non infeudatio, & contractus emphyteuticus, praeterquam in casibus à jure permixtis: ac de rebus, & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & de fructibus, ac bonis, quae servando servari non possunt, idque sub certis poenis jure expressis? n. 53. & tribus seqq. An Prælatus, qui juravit, se non alienaturum bona Ecclesiae, inconsulto Papae, nihilominus ex causa, & servata solennitate juris, valide, & licite ea alienet. Resp. negativè, n. 57. Ponuntur exceptiones, num. 58. Praeterea prohibetur etiam est, ne Prælati Ecclesias sibi commissas, earumque bona immobilia, vel jura, sine consensu Capituli sui, & expressa licentia Papae, Laicis subiciant: neque recognoscant à Laicis tanquam Superioribus, se ea tenere: neque liceat eos Patronos, aut Advocatos Ecclesiarum, aut bonorum earundem perpetuo, vel ad tempus longum constituere: contractus autem omnes sic celebrati, etiam juramento firmati, sunt irritandi, & quicquid ex eis secutum fuerit: alias verò Prælati sunt suspensi ab officio, & administratione: Clerici verò non denunciantes Superiori, quod contra hanc inhibitionem praesumptum est, per triennium sunt suspensi à Beneficio. At viri, qui compellunt Clericos ad talem subjectionem, sunt excommunicati: & qui aliquid accipiunt, nisi restituant, & resipiscant, ultra excommunicationem eorum Terrae interdicto supponuntur, num. 59. & 60.

§. III. An ad alienationem rerum Ecclesiasticarum requiratur auctoritas, vel consensus Patroni, vel consensus Principis secularis loci, in quo ea fita sunt?

ASSERTIO I. Etsi consensus Patroni quandoque requiri debeat: non tamen is potest impedire alienationem rei Ecclesiasticæ, si debito modo facta sit. n. 61. Ponuntur duæ exceptiones. n. 62. Aff. 2. Etsi non per statutum, potest tamen per consuetudinem diuturnam induci, cum licentia, & patientia Prælatorum Ecclesiasticorum, ut consensus Principis secularis in alienationibus rerum Ecclesiasticarum requirendus sit. n. 63.

SECTIO IV. De revocatione alienationis rerum Ecclesiasticarum illegitimè factæ, ac pœnis alienantium res Ecclesiæ ita alienatas.

§. I. Quinam, & quomodo revocare possint alienationes rerum Ecclesiasticarum illegitimè factas, & repetere res Ecclesiæ ita alienatas?

ASSERTIO I. Alienationem rerum Ecclesiasticarum illegitimè factam revocare potest in primis ipse Prælati, vel Rector alienans. n. 64. Item, qui alienanti prædium Ecclesiæ illegitimè subscripsit, excommunicandus est, nisi alienans, & qui accepit, citò restituerit, & præter excommunicationem, instrumentum alienationis non valet. n. 64. & 65. Alienans illegitimè res Ecclesiæ, tenetur alienationem revocare, etsi iuravit, se non revocaturum: imò etsi Successor, vel Superior talem alienationem confirmavit. n. 66. Aff. 2. Præter illos, qui ex officio res Ecclesiasticas illegitimè alienatas repetere debent, quilibet à Clero restitutionem illarum petere potest, etiam Parochiani Laici. n. 67. & tribus seqq. Item non possunt Canonici locare prædia Ecclesiastica in perpetuum, & si locant, sunt revocanda, & locantes refundere debent pretium conductoribus. n. 71. & 72. §. II. An, & quando Ecclesiæ læsæ, ob alienationem rei Ecclesiasticæ, competat beneficium restitutionis in integrum, & quæ sint pœnæ illegitimè alienantium res Ecclesiasticas, aut malè recipientium?

ASSERTIO I. Si Ecclesiæ in alienatione rei legitimè facta enormiter læsa sit, petere potest restitutionem in integrum, & restituenda sunt ei bona, reddito pretio ei, in quem alienatio facta est, cui etiam fructus percepti pro labore relinqui debent. n. 83. & tribus seqq. Aff. 2. Si alienatio rei Ecclesiasticæ contra Canones facta sit, tam alienator: quàm is, in quem alienatio facta est, imò & qui ei subscripserunt, ipso facto, excommunicationem incurrunt, nisi intra terminum præfixum, contractum alienationis resciderint. n. 77. Item, qui petunt, & recipiunt res Ecclesiæ à Laicis, perdunt acceptas, & sunt excommunicandi. n. 78.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

- c. 1. n. 6.
c. 2. n. 76.
c. 3. n. 21.
c. 4. n. 22.
c. 5. n. 2. & 3.
c. 6. n. 64. & tribus seqq.
c. 7. n. 20.
c. 8. n. 15. & seq.
c. 5. fin. n. 12.

c. 9. n. 75. & seq.

c. 10. n. 17.

§. II. num. 73. & tribus seqq.

c. 12. & ult. num. 30.

IN SEXTO.

c. 1. num. 26. & duobus seqq.
c. 2. n. 59. & 60.

IN CLEMENT.
Clement. 1. num. § 1. & seqq.

Clement. 2. num. 7. & seqq.
Extrav. in Inter Communes
n. 53. & tribus seqq.

TITVLVS XIV.

DE PRECARIIS.

§. I. De contractibus in genere.

Quæst. I. Quid sit contractus? n. 1. Q. 2. Quotuplex sit contractus? num. 2. Q. 3. Quot, & quibus modis perficiantur contractus? n. 3. Q. 4. Quæ obligationes oriuntur ex quasi contractu? n. 4.

§. II. De contractu precarij.

Quæst. I. Quid sit precarium, & quomodo à commodato differat? n. 5. Quænam ad precarij substantiam spectant, & requiruntur? n. 6. & 7. Q. 2. Quando, & quomodo precarium finiatur? n. 8. & 9.

§. III. De contractu precarie, seu precariarum.

Quæst. I. Quid sit precaria, siue precaria, & quomodo à precario distinguantur? num. 10. Si concessio precariæ, siue precariarum irrationabiliter facta sit, potest à successore revocari, etiam si ab antecessore pœna adjecta sit tali contractui. n. 11. & 12. Q. 2. Quomodo contractus precariarum differat à contractu emphyteutico? n. 13. & duobus seqq.

SERIES CAPITULORVM.

IN ANTIQUIS.

- c. 1. n. 14. & seq.
c. 2. n. 11. & seq.

c. 3. & ult. in princ. n. 6.
8. & 9.

TITVLVS XV.

DE COMMODATO.

§. I. Quid sit commodatum, & quomodo ab aliis contractibus distinguatur: Item quæ res commodari possint, & quis commodare possit?

ASSERTIO I. Commodatum est alicujus rei ad aliquem specialem, seu certum usum gratuito facti concessio n. 1. Aff. 2. Omnes res commodari possunt, mobiles, & immobiles, etiam jura & servitutes, ac redditus annui: exceptis ijs, quæ usu ipso statim consumuntur, item res sacræ ad usus sacros. n. 2. Commodare potest dominus rei, vel qui administrationem eius habet: non autem Religiosus, sine licentia Superioris. cit. n. 2.

§. II. Ex qua culpa teneatur commodatarius, si res commodata apud ipsum pereat, vel deterior fiat, & an teneatur præstare casum fortuitum?

Ex contractu potest quis teneri ex dolo, vel ex culpa: Quid sit dolus, & quomodo differat à culpa. Est autem culpa alia lata, alia levis, alia levissima: & quid sit casus fortuitus? n. 3. Aff. 1. Quando aliquid commodatum fuit in gratiam unius tantum, scilicet accipientis, tum ex levissima etiam culpa obligetur. n. 4. Aff. 2. Si contractus commodati institutus in gratiam solius dantis, & non accipientis, tum commodatarius de dolo, & lata culpa tantum, quæ dolo æquiparatur, obligatur. n. 5. Aff. 3. Si commodatum in utriusque gratiam, dantis, & accipientis inest, tunc commodatarius tenetur ex culpa lata, & levi: sed non de levissima. n. 6. Aff. 4. Si res commodata casu fortuito, v. g. incendio pereat, non tenetur eam præstare commodatarius. n. 7. Excipiuntur tres casus, nisi casus fortuitus acciderit culpæ commodatarii, vel is pactum fecerit, de eo præstando, vel in mora restituendi fuerit. n. 8. & duobus seqq. Non potest agi contra

contra commodatarium, nisi post usum expletum, cuius causâ res commodata fuit. n. 11.

IN ANTIQUIS.

§. un. in princ. n. 4. & tribus seqq. & num. 8.
& num. 11.

TITVLVS XVI.
DE DEPOSITO.

§. I. Quid sit depositum, & an depositarius uti possit re depositâ.

ASSERTIO I. Depositum est contractus, quo aliquid alicui custodiendum traditur, sine mercede, ut integrum restituatur, & quomodo à ceteris contractibus distinguatur? num. 1. Ass. 2. Depositarius non potest regulariter uti re depositâ, alioquin furum committit, exceptis tribus casibus. n. 2.

§. II. An, & quando depositarius teneatur ad præstandum dolum, aut culpam, vel casum fortuitum, si res deposita apud ipsam perijt, vel deterior facta est?

ASSERTIO I. Depositarius tenetur de dolo, & lata culpa; & quando præsumatur doli commissus à depositario: quòd si dicat, rem depositam, casu fortuito, amissam esse, id probare debet. num. 3. Ass. 2. Depositarius tenetur tantum de damno ex culpa lata, seu crassa. num. 4. Exceptis duobus casibus, in quibus tenetur etiam de culpa saltem levi, nempe, si seipsum deposito obtulit, vel aliquid pro custodia accepit. Quibus addi potest casus tertius, si expressè conventum sit, ut etiam culpa levis præstetur. n. 5. Ass. 3. Depositarius non obligatur ad casum fortuitum, exceptis tribus casibus, si pactum, culpa, vel mora culpabilis præcessit casum fortuitum. n. 6.

§. III. An dominus semper possit pro libitu repetere rem depositam, & an in deposito locum habere possit compensatio?

ASSERTIO I. Deponens potest statim depositum repetere, quandoquæque voluerit, exceptis quibusdam casibus, in quibus deponens non statim illud reddere: sed restitutionem differre potest. num. 7. Ass. 2. Non potest depositarius velle rem depositam compensare cum alio debito deponentis, vel penes se retinere, donec illi satisfiat de alio debito. n. 8. Imò nec deductio, per quam pars depositi retinetur, locum habet. n. 9. Quamvis compensatio locum habeat in alijs contractibus. cit. num. 9. Probabilius est, etiam in commodato habere locum compensationem. num. 10. In foro tamen conscientie etiam depositarius uti potest compensatione, si aliter debitum suum consequi non possit. num. 11.

§. IV. An, si res aliqua penes Clericum, aut Religiosum sit deposita, & dolo, vel lata culpa ejus sit perditâ, Ecclesia, vel Monasterium obligetur ad re-sarciendum damnum?

Respond. Ecclesiam, vel Monasterium non obligari, nisi quatenus in rem, utilitatēque Ecclesie, vel Monasterij versum fuisse, probatum fuit. num. 12. Idque procedit, licet Clericus, vel Religiosus, cum consensu Prælati sui, vel etiam ipse Præ-latus, sine consensu tamen Capituli, depositum acceperit. n. 13. & duobus seqq.

§. V. An depositarius, commodatarius, vel conductor possit in periculo naufragij, hostilis incursus, vel incendij, præferre res suas, si utrasque periculo eripere non possit?

ASSERTIO I. Res propriæ, vel alienæ, quæ pretiosiores sunt, tali casu, præ alijs, periculo liberari possunt, ac debent. num. 16. Ass. 2. Si res propriæ, vel alienæ sint æquales, tunc in periculo præferendæ sunt res propriæ, si alienæ acceptæ sint in utilitatem dantis tantum, vel utriusque: si verò in commodum accipientis tantum, præferendæ sunt res alienæ, in communi periculo, proprijs æqualibus. num. 17. Porro, si depositarius, vel conductor, præferendo res alienas pretiosiores proprijs, etsi minus pretiosis, earum jacturam passus est, compensationem damni petere potest: non item commodatarius. n. 18.

SERIES CAPITVLORVM.

IN ANTIQUIS. §. 2. in princ. n. 3. & §. San-
c. 1, n. 12. & seq. num. 7. & 8.

TITVLVS XVII.
DE EMPTIONE, ET VENDITIONE.

§. I. Quid sit emptio, & venditio, & quæ ad substantiam illius requirantur?

Est contractus bonæ fidei ultrò, citròque obligatorius, in quo venditor cum emptore de re, siue merce, pro pretio paciscitur, idque declaratur num. 1. In hoc contractu debet certum, ac determinatum pretium constitui, & quidem in pecunia numerata, alioquin invalidus est: quamvis non sit necessarium, ut pretium statim solvatur: sed ut fides de eo habeatur. num. 2. Item venditio debet institui de re certa; unde si erretur in substantia rei, vel corpore rei, ut si vendatur æs pro auro, nulla est venditio. cit. n. 2.

§. II. De emptione, & venditione rerum sacrarum.

Etsi venditio, & emptio solo consensu utriusque partis perficiatur: non tamen alienatio dici potest ante traditionem rei propriæ. num. 3. Si procurator Ecclesie tradidit, ac vendidit rem Ecclesie, non soluto pretio: sed fide solùm de eo habitâ, dominium rei non transfertur in emptorem, donec pretium sit numeratum: Secus est, si Præ-latus tali modo vendat. cit. num. 3. Ass. 1. Res sacræ, & consecratæ non possunt vendi ad usum profanum. num. 4. Ass. 2. Si res sacræ, siue consecratæ, quoad materiam illarum non possint ita separari à consecratione, ut inter res profanas numerentur, tunc neque ad usum sacrum vendi possunt. num. 5. Excipiuntur vasa sacra, quæ ob necessitatem redimendi captivos, vel simile pium opus exercendi, vendi possunt, etiam integra, si vendantur Ecclesie, vel conflata, si vendantur Laico, aut personæ privatz: quamvis aliqui putent, neque Ecclesijs vendi posse vasa sacra integra, & non conflata. n. 6. An possit vendi Laicis sacer calix integer, & non contractus? n. 7. An calix consecratus possit vendi, non solùm ratione materie: sed etiam artificij? n. 8. Item, an Templum, siue Ecclesia materialis vendi possit? n. 9. An possint Clerici, vel Religiosi suam Ecclesiam pro pecunia alijs tradere, ut alibi Ecclesiam ædificare possint, n. 10. An

res benedictæ, ut chrisma, aut oleum, aqua, panis &c. possint vendi ratione materiæ? n. 11.

§. III. An, & quatenus aliæ res, seu jura Ecclesiarum vendi possint, vel non?

Res, & bona, ac jura Ecclesiarum, quædam sunt merè spiritualia: quædam sunt temporalia secundum se: sed annexa rei spirituali, idque, vel consequenter, vel antecedenter, num. 12. Assert. 1. Res Ecclesiæ merè spirituales nullo modo vendi, aut emi possunt, num. 13. Assert. 2. Quando temporale est annexum consequenter rei spirituali, tanquam causa suæ, ut fructus temporales Beneficij, tale jus vendi non potest, num. 14. Assert. 3. Quando temporale spirituali est annexum, antecedenter, & inseparabiliter, ut Ecclesiæ, Cæmeterium, seu locus sepulture, tunc absolute vendi possunt, non tamen possunt ob prohibitionem Ecclesiæ, num. 15. Assert. 4. Quando temporale est annexum spirituali antecedenter, & separabiliter, tunc temporale vendi potest, v. g. Cætrum, cui annexum est jus patronatus, & accessorie etiam hoc venditur, num. 16. Assert. 5. Bona Ecclesiæ etsi vendi possint: non tamen debent, si sint immobilia, vel mobilia pretiosa, & permanentia, sine justa causa, & requisitis solennitatibus, n. 17.

§. IV. An externis, & peregrinis laicis carius liceat vendere merces, quam indigenis: & quæ sit pœna falsantium justas mensuras, ac pondera?

Merces, quæ ad vitæ sustentationem sunt necessaria, justo pretio vendi debent, non tantum incolis: sed etiam extraneis, num. 18. & 19. Olim statutum fuit, ut, si quis mensuras, & pondera fraudare præsumperit, 30. diebus in pane, & aqua pœniteat. Sed Canones pœnitentiales non sunt amplius in usu, n. 20.

§. V. An venditio, vel emptio, ob læsionem ultra, vel infra dimidium justij pretij, sit invalida, vel saltem rescindi possit?

ASSERTIO I. Si venditor rei sit læsus, ultra dimidium justij pretij, potest agere adversus emptorem, & petere supplementum justij pretij, vel ad restitutionem rei venditæ: sed est in arbitrio emptoris, vel rescindere contractum venditionis, vel supplere defectum justij pretij, prout ipse voluerit, n. 21. & seq. Hæc autem electio venditori non competit, n. 23. & seq. Assert. 2. Non solum venditor: sed etiam emptor, si supra dimidium justij pretij læsus fuit, restitui debet, ita, ut vel contractus rescindi, vel justum pretium supplere debeat, pro arbitrio venditoris, qui læsus est, idque ex æquitate: licet jure expressum non sit; ne contractus ex una parte claudicat, & ut inter contrahentes servetur æqualitas, num. 25. An dimidium justij pretij eodem modo sit computandum in emptore læso, quo computatur in venditore læso, ita, ut ex parte etiam emptoris contractus sit rescindendus, vel excessus pretij justij emptori sit restituendus, prout venditor voluerit? cit. n. 25. Quenam præterea notanda sint circa læsionem ultra dimidium justij pretij in venditione, & emptione, n. 26. & 27.

§. VI. Quibus casibus cesset remedium rescindendæ venditionis, ob læsionem etiam ultra, vel infra dimidium: & an locum habeat etiam in alijs contractibus?

ASSERTIO I. Tribus casibus cessat hoc remedium rescindendæ venditionis, ob læsionem, ultra, vel infra dimidium, n. 28. Ass. 2. Etiam in alijs contractibus, onerosis tamen, & reciprocis, habet locum hoc remedium: non autem in lucrativis, & non reciprocis, n. 29.

§. VII. An emptioni, & venditioni licet apponi pactum retrovendendi, vel redimendi?

Pactum hoc tribus modis apponi potest: vel in favorem venditoris, vel emptoris, vel utriusque, n. 30. Ass. 1. Venditio cum pacto redimendi in gratiam solius venditoris inito, facta ei potestate, oblatio pretij, redimendi rem venditam, quancumque voluerit, vel intra certum tempus, est justa, & licita: modo in ea minuatur pretium rei venditæ, n. 31. & seq. Ass. 2. Venditio cum pacto redimendi in favorem emptoris tantum, ita, ut venditor redimere rem venditam teneatur, intra certum tempus, vel quancumque placuerit, est licita: modo in ea augeatur pretium, ita, ut emptor eam pluris emat, quam ipsa per se valeat, n. 33. Ass. 3. In venditione facta, cum pacto retrovendendi, ita, ut tam venditor possit redimere rem: quam emptor revendere, eo tempore, quo uterque voluerit: res vendi debet minore pretio, quam per se valeat, & quam venderetur, si cum pacto solius emptoris venderetur; pluris tamen vendi debet, quam si venderetur, cum pacto redimendi solius venditoris, n. 43. Porro vendens rem, cum pacto, quod post certum tempus possit recuperari modico pretio, præsumitur venditio usuraria; quia est simulata tantum venditio, & emptio, reipsa tamen contractus pignoratitius, & usurarius, & cogitur vendens, rem restituere hæredibus, & punitur ut usurarius, n. 35. & 36. An, & quâ ratione tale pactum de retrovendendo sit præsumptus contractus usurarius, & pignoratitius? n. 37. & 38. Emptio, & venditio annui census, cum pacto revendendi, seu redimendi in totum, vel ex parte, ita tamen, ut non possit venditor cogi ad redimendum, non est usurarius: sed licitus, n. 39.

§. VIII. De venditione rei donatæ propter nuptias viro uxori, eadem consentiente, alteri factæ.

Si vir res donatas uxori propter nuptias, illi consentiente, vendidit, quamvis tempore venditionis vir haberet alia bona, unde uxor sibi posset consulere, non poterit illa amplius molestare emptorem, qui rem possedit 30. annis, etiam soluto matrimonio, maxime, si pretium fuit conversum in communem usum utriusque conjugis, n. 40. & seq.

§. IX. An, & quando teneatur venditor emptori de evictione, & in quibus casibus non obligetur?

ASSERTIO I. Venditor regulariter obligatur est emptori de evictione rei venditæ, n. 42. Sunt tamen tres præcipue casus, in quibus venditor non obligatur emptori de evictione, num. 43. Primus est, si emptor post judicium contra se institutum, id non denunciavit venditori, ut se defendat, num. 44. Secundus casus est, si contra emptorem sententia condemnatoria lata fuit, quia tempore sententiæ latæ contumaciter abfuit; tunc enim venditor non tenetur de evictione, n. 45. Tertius casus est, si per Judicis injuriam, vel imperitiam, aut errorem contra emptorem sententia lata sit, siue per ipsam sententiam res emptæ evicta fuit, non tenetur venditor

venditor de evictione, n. 46. Sunt & plures alij casus, in quibus venditor non obligatur, ad præstandam evictionem emptori, qui enumerantur, n. 47.

§. X. *Ad quem pertineat periculum rei venditæ, ad venditorem, an ad emptorem?*

ASSERTIO I. Si res vendita pereat, vel deterior fiat post traditionem, id sit damno emptoris, nisi nondum pretium sit solutum, modò fides de eo sit habita, n. 48. Aff. 2. Si res vendita sit absolute & pure, eaque sit certa, & determinata, v. g. hic equus, tunc si res illa casu merè fortuito pereat, vel deterior fiat, etiam ante traditionem, id sit damno emptoris, ita, ut nihilominus totum pretium solvere debeat, si nondum solvit, n. 49. Aliud est, si res sub conditione sit vendita, eaque pendente, pereat, tum enim id accidit damno venditoris. Quòd, si res vendita sub conditione adhuc extet: sed deterior facta sit, sine culpa venditoris, & conditio postea impleatur, id damno emptoris accidit, n. 50. Sunt tamen plures casus, in quibus periculum rei venditæ etiam certa, & determinata, ante traditionem, pertinet ad venditorem, n. 51. Aff. 3. Si vendatur res determinata, sed fidei disjunctione, v. g. Stichus, vel Pamphilus, & unus eorum moriatur ante traditionem, venditori perit: si verò alter quoque superstes moriatur, emptori perit. Item res venditæ in genere damno venditoris percutit, n. 52.

SERIES CAPITVLORVM.

IN ANTIQVIS.	c. 5. n. 35. & seq.
c. 1. n. 18. & seq.	c. 6. n. 23.
c. 2. n. 20.	c. 7. ult. n. 43. & trib. seqq.
c. 3. n. 21. & seq.	Extrav. 1. & 2.
c. 4. n. 40. & seq.	Inter Communes n. 39.

TITVLVS XVIII.

DE LOCATO, ET CONDUCTO.

SECTIO I. De contractu locationis, & conductionis.

§. I. *Quid sit locatio, & condictio?*

Est contractus, quo persona, vel res aliqua alteri utenda, vel fruenda, pro certo pretio, sive mercede conceditur, & ab eodem accipitur, num. 1. Et declaratur, num. 2.

§. II. *An locator rei frugiferæ teneatur remittere de pensione, seu mercede constituta, ob sterilitatem, hostium incursum, vel alium casum fortuitum, sine culpa conductoris obvenientem?*

ASSERTIO I. Si damnum, casu fortuito, illatum modicum sit, nihil conductori de pensione remitti debet, n. 3. Aff. 2. Si sterilitas, vel alia clades extrinsecus illata, tanta sit, ut conductor uno anno, nihil ex re conducta percipiat, totam pensionem ei locator remittere debet: quòd, si sterilitas tanta non sit, revera tamen magna, tunc remittenda est pensio, secundum proportionem damni illati: idemque est de conductoribus rerum Ecclesiasticarum, num. 4. Quenam sit sterilitas, vel clades magna, ob quam fieri debeat mercedis, seu pensionis remissio? n. 5. Quibus casibus non debet remitti merces, seu pensio, ob sterilitatem? num. 6. & 7. An sicut ob magnam sterilitatem pensio è conductæ re, pro rata, remittenda est locatori: ita vicissim, ob magnam fertilitatem, pensio possit à locatore augeri? n. 8.

§. III. *An locator possit, ante, vel saltem post finitum tempus locationis, conductorem expellere ex fundo, vel domo conductæ?*

Non potest locator, durante tempore locationis, conductorem ex fundo, vel domo conductæ expellere: potest tamen post illud tempus finitum, num. 9. Illud specialiter statutum est, ut Magistri, & Scholares Bononienses, qui ante tempus locationis elapsum, hospitia conducunt aliorum Magistrorum, & Scholarium, sine consensu Inquilinorum, excommunicentur: quam tamen Constitutionem aliqui volunt, solum esse localem, quippe latam in favorem Magistrorum, & Studiosorum Bononiensium tantum, n. 10. & 11.

§. IV. *In quibus casibus locator potest inquilinum etiam invitum, ante tempus locationis finitum, expellere, & vicissim conductor, ex iusta causa recedere?*

ASSERTIO I. Plures sunt huiusmodi casus, utroque jure, expressi, num. 12. Primus est, si locator domum locatam, proprijs usibus esse necessariam, probet, num. 13. Secundus, si domus locata necessarii reficienda sit, quæ tempore locationis non egebat refectione, num. 14. Tertius, si conductor in re conductæ malè versatus sit, n. 15. Quartus, si conductor pensionem solvere intermittat, num. 16. Aff. 2. Sicut locator conductorem etiam invitum ex prædictis causis potest expellere: ita & conductor, ante tempus locationis finitum, etiam invito locatore, ex iusta causa, recedere potest, n. 17.

§. V. *Ex qua culpa teneatur, tam conductor, quam locator?*

ASSERTIO I. Si res conductæ perijt apud conductorem, vel deterior facta est, dolo, vel culpa larâ, vel etiam levi ipsius, damnum hoc refarcire debet; non item, si casu fortuito, vel culpa levissima conductoris damnum evenit, num. 18. Ponuntur exceptiones, cit. num. 18. An aliquando teneatur conductor etiam de culpa levissima? num. 19. Aff. 2. Similiter locator, si viciosam rem locavit, tenetur ad damnum refarciendum, si dolo, vel larâ, vel etiam levi culpa illatum sit: non item si casu, vel ex culpa levissima, n. 20.

§. VI. *De permissa, vel prohibita locatione, & conductione rerum Ecclesiasticarum.*

ASSERTIO I. Non potest Prælatus, aut Rector Ecclesiæ rem alienari prohibitam, sine iusta causa, & juris solennitatibus, locare ad longum tempus, nempe decennium: potest autem ad tempus breve, infra decennium, num. 21. Jure verò novo non potest ultra triennium, cit. num. 21. Assert. 2. Locatio rei alienari prohibitæ, ultra triennium, vel ad longum tempus, non potest fieri ad sex, vel novem annos, vel etiam ad quatuor triennia, vel tria quinquennia, ita, ut finito uno triennio, aut quinquennio, renovata censenda sit locatio in aliud triennium, vel quinquennium; tunc enim locatio non valet, saltem quoad excessum, num. 22. Assert. 3. Licet Rector Ecclesiæ, vel alius Beneficiarius non possit jus decimarum alienare in alium Laicum, vel Clericum, sine iusta causa, & solennitatibus requisitis: potest tamen ipsos fructus, sine præjudicio Ecclesiæ, & Successoris, alteri etiam Laico locare, n. 23.

§. VII. *An*

§. VII. *An locationi facta per Prælatum, seu Rectorem Ecclesiæ, Successor ejus stare teneatur?*

ASSERTIO I. Si Prælatum, seu Rectorem Ecclesiæ, Capitulo saltem non contradicente, fundum pertinentem ad ipsam Ecclesiæ, non ad Rectorem, ipsius Ecclesiæ nomine, pro annua pensione locavit ad tempus breve, scilicet infra decennium, vel non ultra triennium, Successor in dignitate, vel officio tali locationi stare, tenetur. Secus est, si locatio facta sit ad longum tempus, vel etiam ultra triennium, ubi Constitutio Paulina est recepta, nisi talis locatio facta sit, ex justa causa, & cum solennitate requisita, n. 24. & 25. Assert. 2. Potest Prælatum, seu Rector Ecclesiæ, cujus redditus non ad Ecclesiæ: sed ad mensam ipsius pertinent, nomine suo, rem Ecclesiæ locare etiam ultra decennium, ad totum tempus vitæ suæ, sine juris solennitatibus, cui tamen locationi non tenetur stare Successor, num. 26. Aff. 3. Debet tamen talis locatio facta ad longum tempus, sive decennium censeri conditionalis, si tandiu vivat, n. 27. Assert. 4. Non potest simplex Beneficiarius non habens administrationem rerum Ecclesiæ: imò nec Parochus elocare fundum ad longum tempus, nisi ex causa justa, & cum consensu Episcopi, nec potest ultra dies vitæ suæ, n. 28. An, si coloni, eorumque majores prædia ad Parochiam spectantia per continuos 60. vel plures annos, tanquam emphyteuticæ, vel locata possederant, & si nihil constet de consensu Episcopi, possint Parochi de novo investiti ea prædia vindicare? num. 29. Quid novo Jure Concilij Trident. circa locationes bonorum Ecclesiæ sit statutum? num. 30.

SECTIO II. *De Contractu emphyteutico.*

§. I. *Quid sit emphyteusis, & quotuplex, & an ad illam requiratur necessario scriptura?*

ASSERTIO I. Est contractus nominatus, quo res immobilis, cum translatione utilis dominij, re-tento directo, seu proprietate, alicui fruenda, & colenda conceditur, vel ad vitam ipsius, vel ad unam, vel ad plures generationes, sub certa pensione reali domino proprietatis solvendâ, num. 31. Quomodo emphyteusis ab alijs contractibus distinguatur, num. eod. Aff. 2. Emphyteusis est duplex, Ecclesiastica, & profana, seu secularis, n. 32. Aff. 3. Ad substantiam, & valorem contractus emphyteutici de jure communi requiritur scriptura, sive instrumentum scriptum, idque expressius habetur de emphyteusi Ecclesiastica, num. 33.

§. II. *An ad substantiam, ac valorem contractus emphyteutici requiratur, ut canon, seu pensio annua solvatur Domino, & quam pœnam incurrat Emphyteuta, si non solvat?*

ASSERTIO I. Emphyteuta in recognitionem dominij directi penes proprietarium remanentis, & in compensationem dominij utilis sibi concessi, debet solvere annum canonem, seu pensionem, sive in pecunia, sive in fructibus, num. 34. Aff. 2. Si Emphyteuta canonem, tribus annis continuis, in emphyteusi laica, seu civili: vel duobus annis, si sit Ecclesiastica, Domino solvere negligat, rem emphyteuticam amittit, eaque redit ad Dominum, n. 35. Idque procedit primò, Etiam si res emphyteutica sit magni valoris. Secundò, Emphyteuta amittit totam emphyteusin, si integram pensionem non

solverit, etsi parte solutâ. Tertiò, si vel unus ex pluribus hæredibus partem pensionis, quam debet, non solverit. Quartò, non tantum per sententiam, sed etiam ipso jure perdit rem emphyteuticam, ob non solum canonem. Quintò, potest à Domino expelli, etsi prius monitus non fuit. Sextò, huic pœnæ est locus, etiam si una Ecclesiæ ab alia accepit emphyteusin, num. 36. Quibus casibus emphyteuta non amittat rem emphyteuticam, ob non solum canonem, n. 37. Præterea emphyteuta potest etiam privari suo jure, si fundus emphyteuticus notabiliter per ipsius dolum, latam, vel levem culpam, sit deterior factus, n. 38.

§. III. *De alienatione rei emphyteuticæ, & laudemio.*

QUÆR. I. An, & quâ ratione liceat Emphyteutæ fundum emphyteuticum alienare per venditionem? Tres conditiones requiruntur ad venditionem juris emphyteutici, num. 39. & seq. Quando possit res emphyteuticæ vendi, sine consensu domini? num. 41. Quamam requirantur ad incurramdam pœnam caducitatis, propter alienationem rei emphyteuticæ factam, sine consensu domini? num. 42. Qu. 2. An, & quibus modis, præter venditionem, alienari possit emphyteusis, irrequisito domino? Resp. potest emphyteuta jus suum alteri donare, salvo tamen jure domini: legare, cum aliis permutare, num. 43. Item oppignorare, quamvis in emphyteusi Ecclesiastica res Ecclesiæ speciali hypothecâ obligari non possint: potest etiam emphyteuta, irrequisito domino, censum, usumfructum, vel aliam servitutem imponere rei emphyteuticæ: non tamen illam alteri subfeudare. Denique possunt etiam plures emphyteutæ rem inter se dividere, n. 44. Plures sunt casus, in quibus laudemium solvi non debet, n. eod.

§. IV. *An, & quâ ratione Prælatum bona Ecclesiæ, cui præest, possit in emphyteusin dare?*

ASSERTIO I. Non potest Prælatum, de jure communi bona Ecclesiæ, quæ pleno jure ad illum spectant, dare in emphyteusin perpetuam in plures generationes, sine justa causa, & requisitis juris solennitatibus, num. 45. Assert. 2. Si fundi antea in emphyteusin dati, per mortem emphyteutæ, sine hæredibus, vel ex alia causa, reverts fuerint, quo ad utile dominium, ad Ecclesiæ: possunt illi simili modo à Prælato, sine consensu Capituli, & alijs solennitatibus, in emphyteusin concedi; dummodo eadem, quæ olim, causa concedendi in emphyteusin subsit, non obstante juramento de non alienando res Ecclesiæ, n. 46. Aff. 3. Si mutato rerum statu, causa primæ concessionis in emphyteusin cessavit, non potest Prælatum rem ad Ecclesiæ revertere de novo in emphyteusin concedere, num. 47. Porro concessio rei in emphyteusin, vel feudum dari solita debet fieri eodem modo, quo olim facta erat, alioquin irrita est concessio, nisi cum jure requisitis solennitatibus fiat, n. 48. Aff. 4. Si fundus emphyteuticus, postquam ad Ecclesiæ est reversus, mensæ Episcopi, vel Prælati est applicatus, non potest postea, sine consensu Capituli, & alijs solennitatibus simili modo concedi, vel alienari, n. 49. An Prælatum successor possit hujusmodi rem emphyteuticam ad Ecclesiæ reverte iterum in emphyteusin concedere? num. 50.

Ass. 5. Si res immobilis Ecclesiæ de novo acquiratur, quoad dominium, quovis titulo, statim censetur esse incorporata Ecclesiæ, ut sine requisitis solemnitatibus alienari non possit, *n. 5. 1.*

§. V. *Ad quem transeat, ac spectet emphyteusis, si emphyteuta Religionem profiteatur?*

ASSERTIO I. Si Religiosus, ante Professionem, nihil disposuit de emphyteusi, & profiteatur Religionem, quæ est incapax stabilium bonorum, tum in emphyteusi hæreditaria non succedit Religio, sed hæredes ab intestato. Si verò sit emphyteusis ex pacto, & providentia, succedunt ij, qui vocantur, secundum investituram, aliàs emphyteusis expirat, & revertitur ad dominum proprietatis, *num. 52.* **Ass. 2.** Si emphyteuta profiteatur Religionem, quæ est incapax bonorum immobilium, tunc in emphyteusi hæreditaria succedit Religio. Si sit ex pacto, & providentiâ, succedunt post mortem Professi, qui secundum investituram vocantur, vel in defectum horum, emphyteusis revertitur ad proprietarium, *n. 53.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQVIS.

§. Verum; nu. 12. & 4.

6. 1. n. 10. & seq.

seqq.

6. 2. n. 23.

6. 4. & ult. num. 35. & 3.

6. 3. in princ. n. 4. & 6. &

seqq.

TITULUS XIX.

DE RERUM PERMUTATIONE.

§. I. *Quid sit permutatio, & quomodo à venditione distinguatur?*

Permutatio accipitur, vel generaliter, ac latè pro omni reciproco, & oneroso contractu: vel specialiter, ac strictè, pro eo contractu, in quo una res, pro alia commutatur, prout res contra distinguitur à pretio, *n. 1.* **Ass. 1.** Permutatio specificè, ac strictè sumpta est contractus, in quo una res certa cum alia re certæ speciei commutatur, *nu. 2.* **Ass. 2.** In quibus permutatio distinguatur à venditione, & emptione? *n. 3.*

§. II. *An, & quatenus prohibita sit, vel permissa rerum Ecclesiasticarum permutatio?*

ASSERTIO I. Res Ecclesiasticæ, immobiles, vel mobiles, quæ servari possunt, permutari non possunt, sine causa utilitatis, & requisitis juris solemnitatibus, alioquin illegitimè factæ, à successore revocandæ sunt: imò etiam ab eo, qui alienavit, *nu. 4. & seq.* **Ass. 2.** Potest res immobilis Ecclesiæ cum alia æqualis valoris commutari, si Princeps, ex iusta causa id petat, modò cum consensu etiam Ecclesiæ fiat, *n. 6.* **Ass. 3.** Mancipia Ecclesiæ non possunt permutari cum alijs mancipijs, nisi quæ erant Ecclesiæ, fiant libera; alia verò, quæ pro ijs permutantur, fiant servi Ecclesiæ, *n. 8.* Item mancipia Ecclesiæ non debent iterum fieri servi sæcularium, servi tamen fugitivi Ecclesiæ possunt distrahi, *n. 9.* **Ass. 4.** Ecclesiæ, & Beneficia non tantùm, si possideantur in titulum: sed etiam si jure proprietatis, seu incorporationis, possunt ex iusta causa, & accedente Superioris auctoritate, aliisque juris solemnitatibus, permutari per se, & quoad possessiones eis annexas, *n. 10. & duob. seqq.*

§. III. *De permutatione Beneficiorum, & conditionibus ad illam requisitis.*

Permutatio Beneficij est mutua, seu reciproca duorum Beneficiorum resignatio inter permutantes facta,

TOMUS III.

n. 13. **Quæ. 1.** Quæ conditiones requirantur ad validam, & licitam commutationem Beneficiorum? Requiritur primò. Ut uterque permutans habeat jus in Beneficio permutato, *n. 14.* Requiritur 2. Ut uterque permutantium Beneficium suum resignet in manu Superioris Ordinarij, cui Beneficium est subjectum. Quòd si resignatione ab uno facta, alter permutantium nolit, vel non possit vicissim suum Beneficium resignare, & permutationem complere, potest is, qui resignavit, suum Beneficium repetere, *n. 15.* Probabilius autem est, quòd hoc casu resignans non possit, propriâ auctoritate, redire ad suum Beneficium, ad quod novâ collatione Superioris est opus, *n. 16.* Requiritur 3. ut post permutationem Beneficiorum ex utraq; parte factam & à Superiore admissam, fiat collatio Beneficiorum, & quidem non alijs, quàm ipsis permutantibus, alioquin ea est irrita, *n. 17. & seq.* Requiritur 4. Ut permutatio fiat, auctoritate Superioris Ecclesiastici, *n. 19. & 3. seqq.* Non tantùm autem prohibita est permutatio Beneficiorum inter se, quoad titulos: sed etiam quoad præbendas annexas, si privatâ auctoritate fiat, *n. 23.* Si Clerici propriâ auctoritate, inter se permulent Beneficia, illis per sententiam Judicis sunt privandi, *n. 24.* Præterea requiritur etiam ad legitimam permutationem Beneficiorum, ut fiat ex iusta causa ab Episcopo cognita: item ut fiat cum consensu eorum, qui jus eligendi, conferendi, vel præsentandi ad Beneficium commutarum habent, ac denique ut permutatio facta publicetur, *n. 25.* **Quæ. 2.** Cujus Superioris auctoritate Beneficia permutari debeant? Resp. non solum Papa: sed etiâ Episcopus proprius loci, in quo Beneficium situm est, vel alius similis Prælatus Episcopali potestate præditus, permutationes Beneficiorum, ex causa necessitatis, vel utilitatis, instituere potest, *n. 26.* An etiam Prælatus Episcopus inferiores possint auctoritatem præstare permutationi Beneficiorum, & penes quos præterea sit hujusmodi potestas, vel non? *n. 27.*

§. IV. *Quenam Beneficia permutari possint cum alijs, vel non possint?*

ASSERTIO I. Ordinariè omnia Beneficia inter se liberè permutari possunt in manibus Superioris, *n. 28.* Idque extenditur 1. Quòd etiam Beneficia inæqualia licitè inter se permulentur. 2. Etiam ante possessionem eorum obtentam. 3. etiam Beneficia manualia inter se. 4. Etiam Beneficium datum in commendam perpetuâ: non item commendatum ad tempus. 5. Si pensio sit effecta in titulum Beneficij, potest cum hoc illa commutari, etiam in manibus Episcopi, *n. 29.* **Ass. 2.** Quædam Beneficia Ecclesiastica cum alijs permutari non possunt. Veluti 1. Beneficia unita alicui Ecclesiæ, vel Monasterio. 2. Beneficia reservata S. Pontifici. 3. Beneficium litigiosum. 4. Beneficium cum alio jure spirituali, v.g. cum jure decimarum, *n. 30.* An, & quâ ratione, quando Beneficia sunt inæqualia, licitum sit, inæqualitatem supplere, & compensare, datâ pecuniâ, vel aliâ re pretio æstimabili, *n. 31. & tribus seqq.*

§. V. *An permutatio Beneficiorum fieri possit, non obstantibus gratijs expectativis?*

Gratiæ expectativæ concessæ à Papa ad Beneficia, si quæ jam vacant, vel proximè vacatura sunt, non impediunt permutationem Beneficiorum, *n. 35. & seq.*

§. VI. *An res, siue jus spirituale possit permutari pro re temporali, & converso. Item, an res spiritualis, pro re spirituali?*

Ddd dd

ASSER-

ASSERTIO I. Jus spirituale v.g. percipiendi decimas Clericales non potest commutari pro re temporalis, siue pretio æstimabili, *nu. 37. & 4. seqq. Aff. 2.* Res spiritualis, exceptis Beneficijs, potest permutari pro alia re spirituali: dummodo utraque sis res merè spiritualis, cui nihil pretio æstimabile sit annexū, *n. 40.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

a. 1. n. 6. & seq.	c. 8. n. 15. & 16.
c. 2. n. 4. & seq.	a. 9. & ult. num. 37. & 4. seqq.
c. 3. n. 8.	c. unic. in 6. num. 35. & seq.
c. 4. n. 9.	Clement. unic. num. 17. & seq.
c. 5. n. 19. & 5. seqq.	
c. 6. n. 10. & duob. seqq.	
c. 7. n. 24. & seq.	

TITULUS XX;

DE FEUDIS.

§. I. Quid, & quomplex sit Feudum?

ASSERTIO I. Feudum est benevola, & libera, ac perpetua concessio rei immobilis, vel æquipollentis, cum translatione utilis dominij, proprietate retentâ, sub fidelitate, & exhibitione servitiorum, siue sub onere fidelitatis, & obsequij personalis exhibendi *n. 1.* Ubi etiam declaratur hæc descriptio. Quomodo differat Feudum à locatione, & emphyteusâ, & quæ proprietates requirantur ad Feudum propriè dictum? *n. 2.* Aff. 2. Feudum dividitur in Feudum antiquum, & novum. 2. In Feudum hæreditarium, & gentilitium, & mixtum ex utroque. 3. In Feudum Ecclesiasticum, & Sæculare. 4. In Feudum masculinum, & foemininum, *n. 3.*

§. II. Quanam res Ecclesie in Feudum dari possunt, vel non possunt?

ASSERTIO I. Res sacræ, & spirituales, sicut alienari non possunt, ita nec in Feudum dari. Aff. 2. Res, seu bona Ecclesiæ, etsi profana, & tēporalia, quæ spectant ad Ecclesiæ Fabricam, vel ad mensam Prælati, & ab ipso de novo ex Ecclesiæ redditibus Ecclesiæ sunt acquisita, non possunt de novo in Feudum concedi, siue consensu Capituli, & auctoritate Superioris, alijsq; solennitatibus, sicut nec subinfeudari, *n. 5.* Quamvis siue his possint res jam antè in feudum concedi solitæ iterum in Feudum concedi, sicut & res modicæ, *n. 6.*

§. III. In quibus casibus Feudum antiquum ad Ecclesiam reuersum denuo in Feudum concedi potest, non obstante juramento, de non infeudando de novo res Ecclesiæ?

Episcopus non obstante juramento de non infeudando, inconsulto Papâ, potest in tribus casibus novo vasallo Feudum concedere. Primò, si mortuo vasallo, sine hæredibus, Feudum revertatur ad Ecclesiam: Secundò, si vasallus Feudum alienet, potest Episcopus investire in eo ejus filium, vel consanguineum. Tertiò, si Episcopus Feudum alienatum per se facillè recuperare nō possit, tunc poterit illud concedere alicui Laico, qui illud ab Ecclesia recognoscat, & per quem Ecclesia illud valeat recuperare, *n. 7. 8. 10. & 11.* quibus casibus res infeudari solitæ, & ad Ecclesiam reuertæ non possint, siue solennitatibus adhibitis, reinfeudari, *n. 9.* An Capitulum possit feuda, quæ Sede Episcopali vacante, aperta sunt, siue ad Ecclesiam redierunt, reinfeudare, siue de novo in Feudum concedere, *n. 12.*

§. IV. An ob delictum Prælati, vel alterius Clerici Be-

neficiarij, cui secundum leges Feudorum, pena privationis est decreta, Feudum amittat Ecclesia?

ASSERTIO I. Si sit Feudum patrimoniale, seu privatum, tunc Prælatus, vel Clericus delinquens eo privari potest, ac debet, perinde, ut Laicus, *n. 13.* Aff. 2. Si Prælatus, seu Rector Ecclesiæ Feudum Ecclesiasticum habeat, pertinet ad mensam solius Prælati, tum ob delictum hujus privatione dignum, Ecclesia non amittit Feudum absolute; vivente tamen Prælato, & quomodo in administratione est, privatur fructibus, sed eodem mortuo, vel deposito, dominium utile, siue fructus revertuntur ad Successorem in Prælatura. Quod si Feudum pertineat ad solum Capitulum, delictum Prælati ipsi non nocet: si verò pertineat communiter ad Prælatum, & Capitulum, tunc vel solus Prælatus deliquit, & fructus amittuntur tantum quoad partem, quæ Prælato comperit. Vel etiam Capitulum fuit ejusdem delicti particeps: & tunc Ecclesia Feudum non amittit: sed tantum delinquentes, scilicet Prælatus, & Capitulares, dum vivunt, fructibus privantur: sed ijs mortuis, vel amotis, Feudum, siue fructus ejus, ad Ecclesiam, & Successores Prælatos, & Capitulares revertuntur, *n. 14.*

§. V. De prohibita, & illicita, vel licita Feudi alienatione.

ASSERTIO I. Vasallus, Feudum, siue novum, siue antiquum, non potest alienare, siue consensu domini, alioquin alienatio invalida est, si scienter facta sit, & ipse alienans Feudum perdit, *n. 15.* Aff. 2. Nominè alienationis, in materia feudali, comprehenditur, non tantum venditio: sed omnis contractus, & actus, per quem dominium, vel jus aliquod reale, siue in re constitutum, in alium transfertur, siue consensu domini, *n. 16.* In quo infertur, quanam alienationes in specie sint prohibitæ vasallo, siue consensu domini. Aff. 3. Potest tamen vasallus licitè, & validè rem alienare, cum consensu domini, expresso, vel tacito, *n. 17.* Aff. 4. Potest vasallus in Feudo, quod habet, alium subinfeudare, etiam siue consensu domini: modò is sit ejusdem conditionis, & qualitatis, cujus est ipse vasallus sub infeudans, & ut fiat subinfeudatio ejusdem pactis, & conditionibus, sub quibus ipse Feudum accepit, *n. 18.* Est autem subinfeudatio permessa, non tantum in Feudo sæculari: sed etiam Ecclesiastico, *n. eod.*

§. VI. An, si dominus à vasallo accipiat Feudum in pignus, teneatur fructus computare in sortem, nec nē?

Si quis habens ab Ecclesia possessiones, seu bona in feudum, acceptâ mutua pecuniâ ab eadem, possessiones illas eidem Ecclesiæ oppignorer, non teneatur Episcopus ejusdem Ecclesiæ fructus illius pignoris computare in sortem, seu summam Capitaletm, mutua datam, dummodò vasallus interim liberetur à prestando servitio, quod aliàs Ecclesiæ deberet, *num. 19. & seq.*

§. VII. An Clerici, Monachi, alijsque Regulares succedere possint in Feudis, vel ea acquirere?

Quæst. I. An Clerici succedere possint in Feudis, vel ea acquirere? Resp. Clericus in Feudo, de jure communi feudali, regulariter nō potest succedere, *n. 21.* Plures tamē sunt casus excepti, in quibus Clerici succedere possunt in Feudis, vel illa retinere, qui referuntur, *u. 22.* De Jure Canonico nō solum Ecclesiis, & Monasterijs Feuda de novo concedi possunt: sed etiam Clerici, & Religiosi Feudorum sunt capaces, *n. 23.* Quæritur

ritur 2. An Monasterium, seu Religio succedere possit in Feudum sui Professi? Resp. 1. Si Ordo, seu Religio sit incapax succedendi in communi, tunc non succedit in Feudum Monachi, seu Religiosi Professi; quia per Professionem amittitur Feudum, & vel ad agnatos, qui ad Feudum sunt vocati, devolvitur, vel ad dominum directum redit, n. 24. Resp. 2. Si Monasterium, vel Religio sit capax successionis in bona, tunc in Feudum Professi sui succedit, modò Feudum sit liberum à servitio, vel concessum sit cum onere talis servitij, quod Monasterium possit præstare, alias Feudum Professi ad proximos agnatos devolvitur, si Feudum sit antiquum, vel ad dominum redit, si nulli agnati sint superstites, nu. 25. Limitatur verò, quòd Feudum Monachi, seu Religiosi Professi non transit ad Monasterium, ut perpetuò penes illud remaneat: sed solum utilitas Feudi spectet ad Monasterium, quantum Professus illius vivit: imò in pluribus casibus, nec quoad hanc commoditatem transit ad Monasterium, n. 26. Prædicta procedunt in Feudo ex pacto, & providentia; nam Feudum simpliciter hereditarium, quod ad omnes hæredes transit, etiam in Monasterium, post mortem vassalli professi, transit in perpetuum, n. 27.

SERIES CAPITULORVM.

IN ANTIQVIS. c. 2. & fin. num. 7. & 4. c. 1. n. 19. & 20. seqq.

TITVLVS XXI.

DE PIGNORIBUS, ET ALIIS CAUTIONIBUS.

§. I. Quid sit pignus, & quomodo ab hypotheca differat, & quod duplex sit hypotheca?

ASSERTIO I. Pignus latè sumptum pro contractu, est obligatio relicita pro debito facta ad securitatem scilicet creditoris. n. 1. Aff. 12. Pignus, & hypotheca proprie, & strictè loquendo, inter se distinguuntur: nam pignus propriè locum habet ferè tantum in rebus mobilibus, quæ plerumque creditor traduntur: hypotheca verò consistit ferè tantum in rebus immobilibus, vel quæ non traduntur creditoribus: sed penes debitorem manent, obligatæ tamen creditoribus, quamvis quoad effectum pignus, & hypotheca non differat, n. 2. Aff. 3. Pignus seu hypotheca conventionalis, alia est expressa, alia tacita, eaque, vel generalis, vel specialis, seu particularis, n. 3.

§. II. De tacita hypotheca, quam habet uxor in bonis mariti pro dote recuperanda: & Ecclesia in bonis Prælati malè administrantis.

ASSERTIO I. Uxor pro securitate allatæ dotis, ejusq; restitutione, habet tacitam hypothecam in omnibus bonis mariti, eamque privilegiatam, ut præferatur cæteris creditoribus anterioribus, habetibus priores hypothecas tacitas, & quidem non tantum in bonis dotalibus uxoris: sed etiam in bonis paraphernalibus illius, quorum maritus administrationem habet, n. 4. & 8. Non potest uxor, propter delictum mariti, vel aliam obligationem ejusdem, conveniri in iudicio, nec dote privari, etiam ut satisfiat læso à marito, n. 5. Si res oppignorata, vel hypothecæ titulo obligata vendatur alicui tertio, dominium quidem transfertur in emptorem, ita tamen, ut obligatio pignoris ad possessorem transeat, n. 6. Creditor rem pignori obligatam à quovis possessore vendicare potest, n. 7. Sed & viceversa, maritus habet tacitâ hypothecam in bonis uxoris pro dote promissa, sibi præstandâ, n. 9. Aff. 2. Omnia bona Prælati tacitè obligata sunt, seu oppignorata Ecclesiæ, si malè ea administrat, n. 10.

Tomus III.

§. III. Quanam res oppignorari, seu in pignus dari non possunt?

ASSERTIO I. Res illæ, quæ per se, & absolute vendi prohibentur, non possunt etiam oppignorari. Unde res Sacræ, & Religiosæ, nec per specialem, nec per generalem hypothecam obligati possunt, nisi ob gravem necessitatem, in qua etiam vendi possunt, n. 11. & seq. Aff. 2. Liber homo non potest oppignorari, si ve pro debitis retineri, si nō habeat, unde solvat, n. 13. Quando liber homo propter debitum, pignoris loco, detineri, vel etiam capi, & incarcerari possit, n. 14. Aff. 3. Etsi res aliena vendi potest, non tamen potest oppignorari, si quis nihil omnino juris, in illa habeat, n. 15.

§. IV. An Prælati, vel Rector Ecclesiæ res, seu bona ejusdem oppignorare possit?

ASSERTIO I. Non potest Prælati, vel Rector Ecclesiæ res alienari prohibitas per specialem hypothecam obligare, etsi possit per generalem, n. 16. Aff. 2. Prælati, aut Rector Ecclesiæ non potest res ejusdem oppignorare, pro necessitate, aut utilitate propria: sed hæres illius compelli debet, ut res illas obligatas redimat, & Ecclesiæ restituat, n. 17.

§. V. An, & quanam fructus pignoris in sortem sint computandi, & in quibus casibus computari non debeant?

ASSERTIO I. Creditor fructus ex pignore perceptos in sortem computare debet, si ve in partem solutionis debiti, ita, ut ob fructus ex re oppignorata perceptos à creditore, debiti quantitas diminuat, imò penitus dissolvatur, si tantum ex fructibus percipit creditor, quantum ipsum debitum, & expensæ factæ in rem oppignoratam æstimantur, nu. 18. Aff. 2. Creditor debet computare in sortem fructus pignoris, non solum perceptos: sed etiam percipiendos, nu. 19. Creditor potest rem sibi oppignoratam alteri oppignorare, sicut & hæres illius, n. 20. Si pignus, si ve res oppignorata pèreat, vel deterior sit reddita dolo, lata culpa, vel levi creditoris, obligatur ad refaciendum damnum debitori, n. 22. Etsi creditor dominus pignoris non sit, potest tamen rem sibi oppignoratam, etiam invito debitore, vendere, si ipsi debitum, tempore constituto, non sit solutum, nu. 23. Aff. 3. Tres sunt casus, in quibus fructus ex re oppignorata percepti in sortem, seu summam Capitalem non sunt computandi, n. 24.

§. VI. Utrum venditio rei, cum pacto revenditionis, ad arbitrium emptoris, recipiendo aliquid ultra sortem, sit vera, & licita venditio: an verò potius sit contractus pignoris illicitus, & usurarius?

Emens rem cum pacto redimendi illam, ad arbitrium emptoris, recepto majore pretio in redemptione, quam fuerit in prima emptione, est simulata tantum venditio, & emptio, re ipsa verò contractus pignoris, si ve oppignoratio pro mutuo, adeoq; mutuum usurarium, cum traditione pignoris, n. 25. & 26.

§. VII. An pactum Legis commissoriæ adjectum contractui pignoris sit licitum?

ASSERTIO I. Pactum legis commissoriæ, per quod inter partes convenitur, ut si debitum v. g. ex mutuo, intra cetrū tempus, à debitore solutum non sit, pignus pro eo datum creditori cedat, vel postea nunquam repeti possit, est utroq; Jure prohibitum, & ipso Jure irritum, n. 27. Cur tale pactum sit permissum in venditione

Ddd dd 2

ditio-

ditione, non autem in contractu pignoris, n. 28. Hoc pactum non valet, etiam si ei iuramentum debitoris accesserit, quod si intra tempus constitutum non solverit, super pignore creditorem non molestat, n. 29. In quibus præterea casibus non valeat pactum Legis commissoriae? n. 30. Hoc pactum, et si illicitum sit quoad debitorem, non tamen quoad fideiussorem, n. 31. Sunt tamen nonnulli casus, in quibus pactum Legis commissoriae est licitum, n. 32. An hoc pactum sit licitum, si non incontinenti, sed ex intervallo adjiciatur? n. 33.

§. VIII. De cautione usufructuarii.

Usufructuarius tenetur cavere, quod utetur rebus immobilibus, salva earum substantia, & quod restituet pecuniam, & æstimationem rerum consumptarum, arbitrio boni viri, n. 34. Quænam noranda sunt circa usufructum? n. 35. & 36. Quæ. 8. Qualem cautionem usufructuarius præstare debeat; & in primis qualem in rebus immobilibus? n. 37. & qualem in pecunia, & in alijs rebus, quæ usu consumuntur, n. 38. An, si usufructuarius non possit cautionem præstare per pignora, & fideiussores, admittenda sit cautio juratoria, n. 39. An, & qualem cautionem Testator, qui reliquit bona sua, quoad proprietatem uni, usufructum verò eorum alteri, possit remittere usufructuario? n. 40.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.	
c. 1. n. 11. & seq.	c. 5. n. 4. & 5. seqq.
c. 2. n. 13. & seq.	c. 6. n. 18.
c. 3. n. 17.	c. 7. n. 27. & 4. seqq.
c. 4. n. 25. & seq.	c. 8. ult. n. 34. & pluribus seqq.

TITULUS XXII. DE FIDEJUSSORIBUS.

§. I. De fideiussione in genere, & conditionibus ad illam requisitis.

ASSERTIO I. Fideiussio est contractus, in quo quis promittit, se soluturum, quod alius debet, si debitor principalis non solverit, n. 1. Aff. 2. Fideiussio est obligatio accessoria alteri obligationi principali, quam supponit, & sine qua consistere non potest, n. 2. Aff. 2. In omnibus conventionibus, siue re, siue verbis, siue litteris, siue solo consensu contractis, adhiberi possunt fideiussores, & siue ex contractu, vel quasi, ex delicto, vel quasi oriantur, n. 3. An, qui fideiubet pro Religioso, sine Superioris auctoritate, contrahente, ipse fideiussor obligetur? n. 4. Aff. 4. Non potest fideiussor extensivè magis, siue plus obligari, quàm debitor principalis, n. 5. Potest tamen magis intensivè, siue intensius, & efficacius obligari, quàm debitor principalis, num. 6. Si fideiussor in plus se obligavit, quàm debitor principalis, obligatio fideiussoria est solum invalida quoad excessum, n. 7. Si fideiussor iuramento se obligavit, ad plus solvendum, quàm principalis debet, eo non obstante, non tenetur ad solvendum ultra debitum principale, quatenus fideiussor est, n. 8. Aff. 5. Si debitor principalis fuit obligatus ad pecuniam, & fideiussor obligatur ad solvendum aliam rem, quæ non est pecunia, obligatio est nulla: sed vice versâ, si debitor oblige-

tur ad rem, quæ non est pecunia, fideiussor verò ad pecuniam, valida est obligatio, num. 9. Aff. 6. Obligatio fideiussoria transit ad hæredes fideiussoris, num. 10.

§. II. An Prælati Ecclesiæ, vel alius Clerici, cum Religiosus fideiubere possit pro alio?

Quæritur 1. An Prælati Ecclesiæ, fideiubere possit pro alio? Resp. Potest etiam sine consensu Capituli, modò id fiat ex iusta causa, & non in magna quantitate, seu cum notabili detrimento Ecclesiæ. Si verò Prælati, cum consensu Capituli, pro alio fideiubeat, Ecclesiæ ex tali fideiussione obligatur, dummodo fideiussio non sit talis, ut necessarium sit, alienari bona immobilia Ecclesiæ, aut mobilia pretiosa, talis enim fideiussio est irrita, num. 11. Quæ. 2. An Clericus possit fideiubere pro alio? Respon. Clericus Beneficiarius potest fideiubere, quoad obligationem bonorum patrimonialium: imò etiam quoad redditus perceptos ex titulis Ecclesiasticis, quorum liberum dominium, & administrationem habet, ex causa rationabili fideiubere potest, præsertim pro Clerico, num. 12. Unde fideiubens, & solvens pro Clerico, debet à debitore principali indemnitas servari, non solum quoad sortem, sed etiam quoad damna inde secuta, cit. n. 12. & seq. Resp. 2. Clericus fideiussoribus interveniens abijciatur, siue deponatur, n. 13. Quæritur 3. An Religiosus possit fideiubere? Resp. Non potest, sine licentia Prælati sui, & consensu majoris partis Capituli, num. 15. Alioqui fideiussio Religiosi non tantum illicita, sed etiam irrita est. Neque Religiosus fideiubere potest, si ipsi peculium concessum sit ad certam causam, nu. 16. Quod si in aliqua Religione consuetudo non sit, ut petagantur negotia cum Capitulo, potest solus Superior fideiubere, vel Religioso subdito facultatem dare fideiubendi pro alio, num. 17.

§. III. Quibus casibus Fideiussor, etiam antequam solvat, agere potest adversus debitorem principalem, ut ipsam obligationem liberet?

Tres sunt huiusmodi casus. Primus est, si debitor in culpabili mora solvendi fuit. Secundus est, si debitor principalis cepit dilapidare bona sua. Tertius est, si fideiussor pro debitore principali à Iudice condemnatus fuit, n. 17. & 18. quibus aliæ exceptiones adduntur, cit. n. 18. Si debitor principalis in culpabili mora solvendi existat, & fideiussor de solvendo sepius molesteretur, potest is agere contra debitorem, & hic per censuras compelli debet, ut illum fideiussione liberet, n. 19. & 20. Porro duo beneficia, seu exceptiones competunt fideiussoribus, nempe Beneficium ordinis, siue excussionis, quod non tenetur fideiussor solvere, nisi prius confiteretur, debitorem solvendo non esse. Alterum beneficium est divisionis, vi cuius, si plures pro eodem debito fideiusserunt, et si singuli in solidum obligentur, excipere non possunt, & petere, ut quilibet ex fideiussoribus, non nisi pro virili parte conveniatur, n. 21.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.	
c. 1. n. 14.	c. 3. n. 19. & seq.
c. 2. n. 12. & seq.	c. 4. n. 15. & seq.
	c. 5. ult. n. 17.

TITVLVS XXIII.
DE SOLUTIONIBUS.

§. I. Quid sit mutuum? & de conditionibus requisitis ad substantiam, & valorem eiusdem.

ASSERTIO I. Mutuum est contractus celebratus ab aliquo, datione verâ, vel fictâ rei consistentis in pondere, numero, & mensura, spe tantundem recipiendi in genere suo, num. 1. Ass. 1. Ad substantiam, & valorem mutui requiritur primò, ut dominium rei tradita transferatur in accipientem, nu. 2. Requiritur secundò, ut dentur res, quæ in quantitate, hoc est, in numero, pondere, & mensura consistent; nu. 3. Requiritur tertio, ut eadem res, non in specie, seu individuo: sed in genere, hoc est, eiusdem naturæ, qualitatis, & quantitatis reddatur, n. 4. Requiritur quarto, ad mutuum, ut sit gratuitum, n. 5. Si pecunia, vel alia res mutuo data, casu fortuito perijt, & multò magis, si culpâ etiam levissimâ debitoris, seu mutuatarij, hic nihilominus credere debet mutuum, nisi debitor ex mutuo obtulerit creditor, quod debet, sique sine causa iusta, accipere recu- laverit, num. 6.

§. II. An Ecclesia, vel Prælati, ejus nomine, possit mutuum dare: & quomodo Ecclesia obligetur ex mutuo ipsi dato?

ASSERTIO I. Si Ecclesia, vel ejus Prælati habeat redditus Ecclesiasticos abundantes, non prohibetur mutuum dare indigentibus pecuniâ, modò fors, siue summa capitalis assecuratur per pignora, vel fidejussores, n. 7. Alioquin prohibitum est Prælati Ecclesiasticis, ne quis eorum Ecclesiam sibi commissam pro alienis debitis præsumat gravare, aliena debita, nomine Ecclesiæ, suscipiendo, nec Ecclesiæ ad solutionem talium debitorum tenentur, n. 8. Idque sub pœna suspensionis ab administratione spiritualium, & temporalium, n. 9. Ass. 2. Si Prælati, nomine Ecclesiæ, pecunias mutuas accipiat, & in eo potestatem suam excedat, ita, ut ad debiti solutionem necesse sit, res Ecclesiæ immobiles, vel mobiles pretiosas obligari, tunc Ecclesia non obligatur plus solvere, quam probatum fuerit, in ejus utilitatem versum fuisse, nu. 10. & 11. Ass. 3. Interdum potest Prælati pecunias mutuas accipere, etsi non sit probatum, illas se ipsâ in utilitatem Ecclesiæ versas fuisse: sed solum exigitur, quod propter imminentem aliquam necessitatem Ecclesiæ, pecuniæ sint mutuo acceptæ, nu. 12. & 13. Si tempore accepti mutui, jam apparebat, non posse pecuniam mutuo acceptam solvi, sine alienatione bonorum immobilium, vel mobilium pretiosorum, tunc probari debet, illam in utilitatem Ecclesiæ versam fuisse, aliâ non, n. 14. Ass. 4. An, si mutuum nomine Ecclesiæ acceptum sit ab aliquo particulari Clerico, vel Monacho, etiam probari debet, illud in utilitatem Ecclesiæ versum fuisse, vel non? nu. 15. Quando dicatur mutuo acceptum conversum in utilitatem Ecclesiæ, num. 16. Est autem hoc speciale in mutuo dato Ecclesiæ, quia in alijs contractibus cum Ecclesia initis, si quis v. g. vendat rem Ecclesiæ, vel ab illa emat, non tenetur probare, rem venditam, vel pretium solutum in ejus utilitatem versum esse, n. 16.

§. III. An Successor in Prælatu, aut Beneficio teneatur solvere debita ab Antecessore suo contracta?

ASSERTIO I. Successor tenetur ex bonis, & redditibus Ecclesiæ solvere debita, quæ ab Antecessore facta fuerunt pro Ecclesiæ necessitate, vel utilitate, n. 17. Ass. 2. Successor solvere debet etiam illa debita, quæ pro necessaria, ac decente sustentatione sui Antecessoris sunt contracta, n. 18. Ass. 3. Si Prælati, vel alius Beneficiarius defunctus nullos Ecclesiasticos redditus reliquit, an debita ab ipso contracta ex patrimonialibus bonis illius solvi debeant? n. 19. Ass. 4. Si Beneficiarius, nec redditus Ecclesiasticos, nec bona patrimonialia reliquit, tunc expensas necessarias factas ab Antecessore, Ecclesia, aut Successor in Beneficio solvere debet, n. 20. Ex quibus bonis, seu redditibus debita contracta solvi debant, si Prælati, vel alius Beneficiarius non habeat alia bona patrimonialia? num. 21.

§. IV. De Beneficio, seu privilegio competentie, quod datur Clericis debitoribus, qui non sunt solvendo.

Quær. 1. Quale beneficium, siue privilegium competat Clericis, qui non sunt solvendo? Respon. Talis Clericus ob debita civilia non debet excommunicari, si propter inopiam solvere non possit, nec incarcerari, vel aliter molestari, neque ad cessionem bonorum compelli: neque conveniri potest à creditoribus suis, nisi in quantum facere potest, deductis alimentis, ne egeat: dummodo cautionem præstet, quod solvere velit, si ad meliorem fortunam pervenerit, n. 22. Quando Clericus ob delictum civile, possit incarcerari, num. 23. Clericus debitor, qui solvendo non est, non potest cogi ad cessionem bonorum, ut evitet carcerem, n. 24. Quær. 2. Quænam requirantur, ut Clericus debitor fruatur prædicto beneficio, seu privilegio? Resp. Requiritur 1. Ut sit Clericus, n. 25. An omnibus Clericis hæc competat, & quibus non? n. eod. 2. Requiritur, ut debitor, propter inopiam solvere nequeat, in totum, vel pro parte. 3. Ut de inopia constet, idèque illam probare teneatur Clericus, cit. n. 25. 4. Requiritur, secundum aliquos, ut Clericus debitor non sit ad inopiam redactus propriâ culpâ: sed hoc non obstat: non gaudet autem hoc privilegio, si Clericus non sit solvendo, ob dolum commissum, n. 26. 5. Requiritur, ut Clericus conveniatur ratione debiti in causa civili: Secus est, si sit debitum ex delicto, tunc enim non potest frui hoc beneficio: sed capi, & incarcerari potest, cit. num. 26. Ubi etiam habetur, quod pœna pecuniaria in corporalem commutari possit. 6. Requiritur, ut Clericus conveniatur actione personali; nam conventus actione reali, non potest uti hoc privilegio, n. 27. 7. Requiritur, ut recognoscat debitum, id est, confiteatur: nam si pertinaciter illud negat, & postea de illo vincatur, non gaudet hoc privilegio, cit. nu. 27. 8. Requiritur, ut Clericus debitor, qui non est solvendo, cautionem præstet de solvendo, si ad pinguiorem fortunam devenierit, sufficit autem cautio juratoria, cit. num. 27. Quær. 3. An Clericus dicto beneficio competentie possit renunciare? Respon. Non posse expressè: licet ipso facto possit renunciare, scilicet per actum contrarium, ut si pertinaciter neget debitum, vel nolit præstare cautionem, idèque hoc privilegio privetur, n. 28. Renunciatio hujus privilegij non valet, etsi à Clerico debitore facta sit adjecto juramento, n. 29.

D d d d 3

§. V.

§. V. De solutione indebiti.

Quid sit indebitum, & quot modis dicatur? n. 30. Q. 1. An, & quando indebitum solum repeti potest? Resp. 1. Qui per errorem, existimans debitum esse, solvit id, quod nullo modo est debitum, nec naturaliter, nec civiliter, potest id repetere, sive per errorem juris, sive facti solverit, n. 31. 2. Si quis solvit, quod jure naturali tantum est indebitum: sed civiliter debitum, solum repetere potest, sive per errorem facti, sive juris solverit, n. 32. 3. Si quis solvit, quod jure civili est indebitum: sed jure naturali est debitum, tunc vel solvit per errorem facti, & solum repetere potest: vel solvit per errorem juris, & repetere non potest. Is verò, qui exceptionem, non temporalem, sed perpetuam habet, eamque favorabilem, solum per errorem potest repetere, n. 33. 4. Si quis sciens, se aliquid non debere, nihilominus solvat, non potest illud repetere, n. 34. Si quid debeatur sub conditione, contingenter futura, & ante eventum illius, per errorem sit solum, id repeti potest, tanquam indebitum. Secus est, si quid deberetur sub conditione necessario futura, n. 35. Quar. 1. Quisnam probare debet, indebitum solum esse? Resp. qui dicit se indebitum solvisse, id probare debet: nisi adversarius neget, sibi solutionem factam esse, & convincatur de solutione ipsi facta: tunc enim ipsi incumbit probatio, quod debitum acceperit, n. 36.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 17.

c. 3. n. 22. & duob. seqq.

c. 2. n. 8. & seq.

c. 4. & ult. n. 36.

TITULUS XXIV.

DE DONATIONIBUS.

§. I. Quid sit donatio, & quomodo perficiatur, & de varia ejus divisione?

ASSERTIO I. Donatio est rei licita, sive non prohibita donari nullo jure cogente, ex mera liberalitate facta collatio, seu datio, n. 1. De jure novo, per donationem simplicem, seu nudam promissione factam & à donatario acceptatam, etiam ante rem traditam, acquiritur jus, & actio donatario, per quam donans cogi potest, ad rem donatam tradendam, quamvis ante traditionem rei, ejus dominium donatario non acquiritur, n. 2. Unde per donationem factam absentis, ante acceptationem ejusdem nullum jus acquiritur donatario, & qui donavit, revocare potest donationem, cit. n. 2. Aff. 3. Donatio generatim dividitur in donationem inter vivos, & causam mortis. Donatio inter vivos fit, vel sub conditione, aut modo, vel ad certum tempus, vel ob causam, n. 3. Donatio mortis causam fit tribus modis, qui tamen ad duo revocari possunt, n. 4.

§. II. Quae donatio insinuationem exigit apud Judicem, & quae non exigit?

ASSERTIO I. Hodierno jure, si donatio excedat 500. solidos, insinuanda est apud Judicem, alioquin non valet, quoad excessum: per solidum autem intelligitur, ex generali consuetudine, autem Ungaricus, seu Ducatus, n. 5. Aff. 2. Excipiuntur plures donationes ab obligatione faciendae insinuationis. Veluti primò. Donatio, in quacunque quantitate, facta Ecclesiae, Monasterio, vel alij loco pio, vel ob causam piam, etiam sine insinuatione, est valida. Item

donatio remuneratoria beneficiorum, vel obsequiorum, & quae fit ob causam, v. g. ad studia, nuptias, &c. insinuationem non requirit. Præterea, si donationi factae ultra summam jure praescriptam, adjicitur juramentum, de ea non revocanda, confirmatur donatio, etiam quoad excessum, & subsistit. Denique etiam donatio mortis causam facta ultra 500. solidos non requirit insinuationem, n. 6. Aff. 3. Si donator renunciaret Legi exigenti insinuationem simpliciter, & sine juramento, talis renunciatio non est valida, num. 7.

§. III. An, & qualem potestatem donandi habeant Episcopi, alique Praelati, aut Rectores Ecclesiarum?

& an etiam, & quatenus Religiosi?

ASSERTIO I. Praelatus, sive Saecularis, sive Regularis, ex rebus, & proventibus Ecclesiae, Universitatis, seu Collegij, non potest facere donationes merè gratuitas, & liberales, quae nullo titulo, aut causa sunt subnixae: nisi merè liberalitatis, saltem immo- dicas, & in quantitate notabili, & successor potest tales donationes revocare, n. 8. Aff. 2. Potest Episcopus, vel alius Praelatus, etiam sine consensu Capituli, & Juris solemnitatibus, ex redditibus Ecclesiasticis facere donationes, ob causam pietatis, & misericordiae, dummodo sint moderatae: v. g. potest etiam Praelatus donationes moderatas facere, in compensationem meritorum erga Ecclesias, vel personas ejus, n. 10. Imò etiam res aliqua immobilis alicui, ob remunerationem beneficiorum, quae Ecclesiae praestita sunt, donari potest, seu in Feudum concedi, praemisso tractatu, & alijs juris solemnitatibus: idque non tantum ob remunerationem beneficiorum praestitorum Ecclesiae: sed etiam Episcopo, vel Praelato, inuitu ejusdem, n. 11, & 12. Aff. 3. Praelatus, etiam Regularis, potest ex rebus Ecclesiae donationes moderatas facere, etiam merè liberales, cum consensu Capituli: imò etiam sine illo, si loci consuetudo id permittat, n. 13. Porro ex generali Ecclesiarum consuetudine receptum est, ut Praelatis liceat, donationes moderatas etiam merè liberales facere, spectatis facultatibus Ecclesiae, aliisque circumstantijs, n. 14. Quod si donatio merè liberalis ex redditibus Ecclesiae à Praelato facta immodica sit, & in magna quantitate, sed cum consensu Capituli, probabilius est, esse validam, et licitam, n. 15. Aff. 4. Religiosi, qui extra Monasterium degunt, possunt de redditibus Ecclesiasticis elemosynas, aliasque donationes honestas facere, sine consensu Praelati Ordinis. Illi verò Religiosi, qui Praelati non sunt, administrationem tamen habent bonorum Monasterij, possunt donationes facere, secundum facultatem ipsis à Superiore concessam, & quantum Ordinis Statuta, vel consuetudo permittit. Denique alij Religiosi, qui nullam administrationem bonorum habent, nullas donationes facere possunt, sine expressa, vel tacita Superioris licentia, n. 16.

§. IV. De quibusdam donationibus, seu concessionibus Ecclesiarum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum, vel quae fieri possunt alienis Ecclesiis.

Episcopus non potest dare Ecclesiam non vacantem alicui in titulum, & si detur, collatio est nulla: possunt tamen ab Episcopo, vel ejus auctoritate, ipsae Ecclesiae, etiam antequam vacent, dari pijs, & Religiosis locis in proprietatem, per unionem, seu incorporationem alteri Ecclesiae, ita tamen, ut qui illas do-

cleras possident, sine illorum consensu, quamdiu vivunt, ijs privari non debeant, n. 17. & 18. Præterea Hospitalarij possunt, domum suam donando, subijcere alteri Ecclesiæ, vel loco Religioso, n. 19. & 20. Ubi respondetur ad objectionem. Episcopus, si in Dicecesi sua Monasterium construere velit, & de rebus Ecclesiæ suæ illud dotare, non plus dare eidem potest, quam partem quinquagesimam: centesimam autem censûs Ecclesiæ suæ, si ex seculari Ecclesiâ velit facere Monasterium, vel in ea sepulchrum sibi eligere, n. 21. Deducuntur hinc quædam corollaria, n. 22. & 23. Si Episcopus, cum consensu Patroni, Ecclesiâ aliquam conferat Religiosis, tum Patronus censetur illi cõferre, quod suû est, scilicet Jus patronatûs: Episcopus verò donare voluisse, quod ex tẽporalibus provenitibus in illa Ecclesiâ obtinet: ad quam donationem tamen requiritur consensus Capituli, n. 24. & seq.

§. V. *Qualis in dubio interpretatio fieri debeat donationis, & quando præsumi possit donatio?*

ASSERTIO I. Latissima est interpretatio facienda in donationibus, & ideo clausula onerosa post multas donationes apposta, ad proximam donationem tantum referenda est, nu. 26. & seq. Idque explicatur, nu. 28. & seq. Excipi debet, nisi donatio, vel alia gratia cedat in præjudicium tertij, vel derogat Juri communi, tunc enim non latè interpretari oportet, nu. 30. Aff. 2. Regula generalis est, donationem non præsumi, quando alia interpretatio, vel conjectura fieri potest: sunt tamen plures casus, in quibus donatio præsumitur, nu. 31.

§. VI. *An, & quando donatio inter vivos revocari possit ob ingratitudinem?*

ASSERTIO I. Donatio inter vivos semel ritè perfecta, nudo pacto, seu consensu, etiam traditione nondum factâ, regulariter revocari non potest: nisi in tribus casibus, num. 32. Aff. 2. Donatio inter vivos, propter ingratitudinem donatarij erga donantem, in quatuor casibus revocari potest, n. 33. Primus casus est, si donatarius manus violentas in donatorem iniiciat: Secundus est, si verbis injuriis eum afficiat: Tertius est, si grave damnum ei inferat in bonis suis externis: Quartus est, si insidias vitæ ipsius struat, n. 34. An præter prædictas, etiam ob alias causas ingratitudinis majores, vel æquales, revocari possit donatio? n. 35. Porro donatio ob ingratitudinem non revocatur, ipso jure: sed revocanda est per sententiam Judicis, postquam repeti possunt etiam fructus rei donatæ, & omnia, quæ donata sunt, saltem quatenus adhuc sunt penes donatarium, nu. 36. Aff. 3. Sunt tamen quædam donationes, quæ ob ingratitudinem revocari non possunt. Veluti primò. Donatio remuneratoria meritorum, vel ob causam facta. Secundò donatio facta Ecclesiæ, Monasterio, vel alij pio loco, ob ingratitudinem Prælati, seu Administratoris, vel Capituli, vel etiam utriusque simul revocari non potest. Tertio. Dos, quæ data fuit à patre filiæ, vel etiam ab extraneo, non potest revocari ob ingratitudinem ipsius, vel mariti. Quarto. Collator Beneficij non potest revocare collationem, ob ingratitudinem Beneficij in ipsum commissam, n. 37. Aff. 4. Si Donator scivit, ingratitudinem erga se commissam esse à donatario, & tacuit, ipso mortuo, ejus hæres, sive successor illam revocare non potest: quod tamen aliqui limitant, nisi donans ignoraverit, ingratitudinem

in se à donatario commissam esse, vel morte præventus, aut impeditus revocare non potuit, cum vellet, tum enim jus revocandi transit ad hæreses donatoris, n. 38. Postremò renunciatio, sive pactum de nõ revocando donationem, ob ingratitudinem donatarij facta, non valet, & si talis donatio juramento sit firmata, adhuc revocari poterit, nõ obstante juramento, n. 39.

§. VII. *De alijs duabus causis revocandi donationem inter vivos, ob supervenientiam liberorum, & inofficiosam donationem.*

ASSERTIO I. Si quis liberos non habens, omnia bona, vel partem eorum donavit, & postea liberos, præter spem suscipiat, talis donatio revocari potest, n. 40. Idque procedit, etiam si pars tantum notabilis, etiam infra dimidium bonorum fuerit donata, donatio talis revocari potest, tamen si unus tantum filius inopinatò sit natus, n. 41. In quibus casibus donatio ob filios postea natos, revocari non potest. Primò. Si donator expressè juri illi revocandi renunciavit, num. 42. Secundò, donatio facta Ecclesiæ, vel ob aliam piam causam, non revocatur in totum: sed tantum usque ad legitimam partem filijs debitam, n. 43. Tertio. Donatio remuneratoria, vel ob aliam causam facta, in favorem donantis, revocari potest ob supervenientiam liberorum, n. 44. Quarto. Tota donatio revocatur, si postea nascantur liberi legitimi, non autem illegitimi, n. 45. Aff. 2. Revocatur præterea donatio inofficiosa, quæ facta est contra officium pietatis paternæ in filios, n. 46. An etiam donatio inofficiosa facta extraneæ personæ? n. 47. Sicut liberis descendentes, ita etiam parentibus ascendentibus competit jus revocandi donationem factam à liberis, usque ad legitimam portionem, ipsi debitam, n. 48. Revocatur autem ob supervenientiam liberorum solum donatio propriè dicta, per quam alienatur jus acquisitum: non autem illa, per quam remittitur jus nondum acquisitum, n. eod.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 31.

c. 2. n. 8.

c. 3. n. 13. & seq.

c. 4. n. 17. & seq.

c. 5. n. 11. & seq.

c. 6. n. 26. & plurib. seq.

c. 7. n. 24. & seq.

c. 8. n. 19. & seq.

c. 9. n. 21. & duob. seqq.

c. 10. & ult. num. 33. & seq.

seq.

TITULUS. XXV.

DE PECULIO CLERICORUM.

Quid sit peculium, & quod triplex? Peculium filijfam. est quadruplex, profectitium, adventitium, castrense, & quasi castrense, n. 1. Peculium Clericorum, seu Beneficiorum secularium est triplex, patrimoniale, quasi castrense, & profectitium eorum bonorum, quæ specialiter assignata sunt Clericis, tanquam Beneficia, n. 2.

§. I. *An Clerici sint veri domini bonorum, ac reddituum Ecclesiasticorum, quos ratione Beneficij percipiunt etiam superfluum: an verò eorum administratores tantum?*

Certum est primò. Quòd Clerici seculares sunt veri domini bonorum suorum patrimonialium, & de illis liberè disponere possunt. Deinde Clerici habent etiam verum, & absolutum dominium bonorũ, quasi patrimonialium, quæ in Clericatu acquisiverunt, sed

sed non ex titulis, & Beneficijs Ecclesiasticis, de quibus etiā liberè disponere possunt inter vivos, vel per ultimam voluntatem, n. 3. Aff. 1. Episcopi, Canonici, & Rectores Ecclesiarum, alique Clerici Beneficij acquirunt dominium fructuum, quos ex bonis Ecclesiasticis percipiunt, ita, ut si Clericus Beneficiarius ex redditibus necessarijs ad vitæ sustentationem sibi aliquid detrahat, possit de illo liberè disponere: etiam ad causas profanas, n. 4. Aff. 2. Probabilius est, quod Clerici Beneficij sæculares, non sunt meri dispensatores, seu administratores: sed acquirunt dominium reddituum beneficialium, etiam superfluum, restrictum tamen, quia obligationem annexam habent, eos expendendi in pios usus, n. 5.

§. II. Utrum Clerici Beneficij ex lege justitia teneantur redditus superfluos Beneficiorum erogare in pios usus: an verò ex alia lege, vel præcepto, sine onere restitutionis?

Duplex est sententia, prima antiquorum omnium ferè Canonistarum, & plurium Theologorum, Prælatos, aliosque Clericos Beneficiarios ex justitia obligari, redditus, quos ex bonis Ecclesiasticis, qui ultra congruam vitæ sustentationem supersunt, percipiunt, in pauperes, vel alias pias causas expèdere debere, alioquin ad restitutionem faciendam, illos obligari, n. 6. Eaque probatur primò, n. 7. Probatur secundò, n. 8. Probatur tertio, n. 9. 10. & 11. Probatur quarto, n. 12. Probatur ultimo, n. 13. Altera sententia, & opposita est Theologorum recent. qui tenent, tales Clericos peccare quidem mortaliter, si redditus hujusmodi superfluos in profanas causas expendant: non tamen obligari ad restitutionem, n. 14. Sed prior sententia est verior, & in praxi suadenda. Deducuntur quædam corollaria ex prima sententia, n. 15.

§. III. Ad quem pertineant bona acquisita à Clerico Beneficario, & meliorationes factæ in rebus Ecclesiæ, num ad Ecclesiam: an verò ad ipsum Beneficiarium?

ASSERTIO I. Si Prælati, vel Rector Ecclesiæ, vel Beneficiarius, tempore accepti Beneficij, nullum patrimonium habuit, vel tenuit, præsumendum est, bona postea ab ipso acquisita, ex redditibus Ecclesiasticis acquisita fuisse, adeoque ad Ecclesiam spectare, post mortem Beneficij, n. 16. Idque declaratur n. 17. & seq. Aff. 2. Quod Episcopus, vel alius Beneficiarius comparavit ex bonis, & redditibus Ecclesiasticis, vel intuitu Ecclesiæ acquisitis, ea ad Ecclesiam pertinere censentur, & Ecclesiæ relinqui debent, n. 19. & 20. Aff. 3. Quæ Prælati, seu Rector Ecclesiæ, etiam alieno nomine comparavit, ea acquiruntur Ecclesiæ, illique relinqui debent, n. 21. Idque specialiter statutum est in favorem Ecclesiæ, sicut & minoris, vel pupilli, vel militis Jure Civili, n. 22. Episcopus, vel Rector Ecclesiæ, de ijs, quæ emit ex redditibus Ecclesiasticis, instrumentum emptionis conficiat, in quo contineatur, ea ad Ecclesiam pertinere, alioquin ab Ecclesiæ administratione amovendus est, n. 23. Aff. 4. Meliorationes, quas Rector Ecclesiæ, vel alius Beneficiarius facit in terris ad Ecclesiam pertinentibus, ipse percipere potest, quamdiu vivit, etiam si Beneficio cedat: post mortem verò non potest illas alteri relinquere in Testamento, vel ab intestato: nisi Episcopus alicui eas assignet, pro servitijs Ec-

clesiæ præstitis, n. 24. & seq. In quibus Clericus Beneficiarius differat ab usufructuario? n. 26.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQVIS.	c. 3. n. 19. & seq.
c. 1. n. 16. & seq.	c. 4. n. 21. & seq.
c. 2. n. 23.	c. 5. & ult. n. 24. & seq.

TITULUS XXVI.

DE TESTAMENTIS, ET ULTIMIS voluntatibus.

SECT. I. De definitione, ac divisione Testamenti, & solemnitatibus ad illam requisitis.

§. I. Quid, & quomplex sit Testamentum, & quæ solemnitates requirantur ad illud, spectato Jure Communi Civili?

ASSERTIO I. Testamentum est voluntatis nostræ justa sententia, de eo, quod quis post mortem suam fieri vult, n. 1. Ubi etiam explicatur ea definitio. Aff. 2. Testamentum aliud est perfectum, sive solenne: aliud imperfectum, sive minus solenne: rursum aliud Testamentum scriptum, aliud nuncupativum, n. 2. Aff. 3. Quænam solemnitates requirantur ad valorem Testamenti solennis in scriptis? n. 3. & 4. Aff. 4. Ad Testamentum nuncupativum pauciores solemnitates requiruntur, de quibus n. 5. Et quænam sit differentia inter Testamentum solenne in scriptis, & nuncupativum? n. 6. Quomodo Codicillus differat à Testamento, n. 7.

§. II. An solemnitates Juris Civiles requirantur etiam ad Testamentum, spectato Jure Canonico?

Respon. non requiri: sed Testamentum factum coram duobus testibus, & Parocho, validum esse Jure Canonico, sive ad causas pias, sive profanas, n. 8. & 9. Testes requiruntur, non tantum ad probationem Testamenti: sed etiam ad substantiam, & valorem illius, etiam de Jure Canonico, n. 10. Probabile est, quod spectato Jure Communi, Clerici etiam in Terris Imperij aliorumque Regnorum, possint condere Testamenta, secundum formam Juris Canonici etiam ad causas profanas: in praxi tamen in Imperio Romano usu receptum est, ut in causis profanis secundum formam Juris Civiles, Testamenta facere debeant, alioquin ea sunt invalida, n. 11. Valde probabile est, etiam secundum Jus Canonicum, in Testamento ad causas profanas, testes debere esse mascululos, & rogatos, alioquin invalidum fore, n. 12.

§. III. An, sicut Testamentum, sine solemnitatibus Juris positivo requisitis, factum ad causam profanam, in foro externo, est invalidum: ita etiam sit invalidum in foro conscientie?

Duplex est sententia. Prima affirmat, Testamentum minus solenne, condita ad causas profanas, esse valida in foro conscientie. Altera opposita ait, Testamentum hujusmodi in foro externo irritata esse etiam invalida in foro conscientie. Tertia est media, nempe Testamenta minus solennia non esse irrita, ipso Jure, in foro conscientie: posse tamen rescindi per sententiam Judicis, ad petitionem hæredis ab intestato, n. 13. Aff. 1. In hac re certum est, posse per Legem humanam, Ecclesiasticam, vel Civilem irritari

tari testamenta imperfecta, ita ut etiam in foro conscientiarum sint irrita, *nu. 14. Ass. 2.* Si hæres in Testamento minus solenni institutus hæreditatem, sine vi, vel fraude, est consecutus, non tenetur, in foro conscientiarum, illam hæredi ab intestato restituere, si ipse certò constet de voluntate Testatoris, donec in iudicio ab ipso repetatur: idemque est de Legatario, *nu. 15. Ass. 3.* Si extraneus sit hæres institutus in Testamento minus solenni, & hæres institutus in Testamento tali petat hæreditatem: Iudex autem illam adjudicat per sententiam hæredi ab intestato, hoc casu, non tenetur hæres ab intestato in foro conscientiarum, dare hæreditatem hæredi scripto in Testamento imperfecto: sed potius hic tenetur in conscientia restituere hæreditatem, post latam sententiam condemnatoriam Iudicis, hæredi ab intestato. Idemque est de Legatario, *n. 16.* Respon. Ad fundamenta oppositæ sententiæ, *num. 17.* Deducuntur corollaria, *num. 18.*

§. An solennitates Juris Civilis requirantur in Testamentis ad pias causas?

Testamenta, aliæque ultimæ voluntates, ac legata ad pias causas facta, valida sunt in utroque foro, externo, & conscientiarum, solumque requiritur, ut habeant id, quod jure naturali, & gentium exigitur; modò de voluntate defuncti constet, *n. 19.* Neque verò etiam de Jure Canonico necessarij sunt duo testes ad substantiam, & valorem Testamenti, vel Legati ad pias causas: sed solum probationis causâ, si alia non adsit probatio, *nu. 20.* In Testamento ad pias causas possunt esse testes non rogati, & fœminæ: & solo etiam nutu, vel alio signo externo, sine scriptura, vel voce, hæres institui, vel Legata ad pias causas relinquere possunt, *n. 21.* Et solvenda sunt talia Legata, etiam si hæreditas non fuerit adita: item valet Testamentum minus solenne ad pias causas, etiam quoad Legata profana in eo relicta, & tamen si inchoatum sit Testamentum, & non perfectum, valet tamen quoad Legata pia: sunt autem hujusmodi Testamenta mixti fori, ita, ut in eo relicta à Iudice Ecclesiastico, vel Sæculari peti possint, & statutum impediens liberam facultatem testandi ad pias causas, non valet, *n. 22.* Præterea validum est Testamentum, vel Legatum ad pias causas, etsi in alterius arbitrium conferatur, & sic intelligi potest, quod dicitur in c. Cum tibi, 13. h. t. Quamvis alia sit illius textus expositio, *n. 23. & 24.*

SECTIO II. De ijs, qui Testamenta facere possunt, vel non possunt.

§. I. Quinam Jure Communi prohibentur Testamentum facere?

Omnes homines generatim loquendo, de bonis suis per ultimam voluntatem liberè disponere possunt, nisi jure naturali positivo prohibeantur: & quinam in specie prohibeantur, sive jure naturali, sive positivo? *n. 25.*

§. II. An, & de quibus Episcopi, aliique Prælati Ecclesiastici, & Beneficarij testari possunt, vel non?

Asser. 1. Episcopus, vel alius Prælatus Ecclesiæ potest de bonis suis patrimonialibus, aut proprijs, sive ante, sive post susceptum Episcopatum acquisitis, Testamentum facere: non autem de bonis Ecclesiæ, vel ejus intuitu acquisitis, *n. 26.* At verò Episcopus Religiosus non potest etiam de bonis patrimonialibus,

Tomus III.

aut propriâ industriâ acquisitis testari: quia ea acquiruntur Ecclesiæ suæ, *n. 27.* Ass. 2. Similiter, & alij Clerici testari possunt de bonis patrimonialibus, vel propriâ industriâ acquisitis: non tamen de bonis ex Ecclesiasticis Beneficijs, vel intuitu Ecclesiæ acquisitis: sed bona illa penes Ecclesiam remanere debent, *n. 28.* Præterea Clerici Beneficarij, etsi possint bona, seu redditus Ecclesiasticos superfluos, in causas pias erogare, dum vivunt, attamen in ægritudine, vel periculo mortis constituti, si adhuc sui compotes sint, per modum elemosynæ, donationes moderatas in pauperes, vel alios pios usus facere possunt, *nu. 29. & 30.* Unde consultum est, ut Beneficarij, quæ ad pias causas relinquere volunt, per donationem inter vivos id faciant, *n. 31.* Clerici de his, quæ ex paterna successione, vel donatione consanguineorum, vel alio titulo acceperunt, non intuitu Ecclesiæ, liberè disponere possunt: tum inter vivos, tum per ultimam voluntatem, *n. 32.* Ass. 3. Possunt Clerici etiam ex redditibus Ecclesiasticis, qui ipsi tanquam justum stipendium debentur ad necessariam eorum sustentationem, tum per ultimam voluntatem disponere, si quid per propriam parsimoniam ex illis sibi reservaverunt. Idemque dicendum de Oblationibus fidelium, & distributionibus quotidianis, *n. 33.* Ass. 4. Sunt tamen quidam casus, in quibus Prælati, aliique Clerici etiam de redditibus Ecclesiasticis superfluis Testamentum facere possunt, qui referuntur *nu. 34.* Ass. 5. Quæ Beneficarij intuitu Ecclesiæ, sive ex Ecclesiastico Titulo acquisiverunt: sive sint bona immobilia, sive mobilia, penes Ecclesiam, à qua sunt profecta, remanere debent, ac proinde de ijs testari non possunt: quæ verò Clericus ex hæreditate, labore, vel industriâ suâ acquisivit, ea pro arbitrio decedentis distribuenda sunt, *n. 35.* Si Prælati, vel alius Beneficarius administrationem habens, moriatur, bona illius intuitu Ecclesiæ acquisita, ad Successorem in Ecclesia devolvuntur, non ut ea sibi applicet: sed ut tanquam fidelis administrator ea dispenset. Si verò Beneficarius administrationem non habens, sed simplicem præbendam, decedat, bona illius ad Capitulum devolvuntur, quippe cui cura, & administratio bonorum capitularium est commissa, *n. 36.* Beneficarij ex bonis mobilibus per Ecclesiam acquisitis, possunt facere moderatas elemosynas, & donationes remuneratorias, erga bene meritos de Ecclesia, vel etiam de ipso Beneficario, vel inter vivos, vel etiam per ultimam voluntatem, si hoc consuetudine sit inductum, *n. 37.* Si Clericus, qui decessit, plura Beneficia in diversis Ecclesiis habuit, eorum bona ab Ecclesiis profecta, vel quasi patrimonialia, inter Ecclesias, vel successores in administratione dividenda sunt, secundum proportionem, ita, ut plus perveniat ad illam Ecclesiam, à qua Beneficarius plus reddituum accepit, *n. 38.*

§. III. An per consuetudinem saltem immemorabilem, introduci possit, ut Beneficarij de Ecclesiasticis redditibus superfluis, & quæ ex ijs comparata sunt, liberè, ac licitè testari, seu per aliam ultimam voluntatem disponere possint, etiam ad usus profanos?

Duplex est sententia, affirmativa, & negativa, quæ est communior, & verior, *nu. 39.* Ass. 1. Potest per consuetudinem induci, ut Beneficarij, etiam Episcopi, aliique Prælati qui reddituum Ecclesiasticorum

Ecc ec

rum

rum ad Ecclesiam pertinentiū tantū administratio-
nem habent, testari possint ad pias causas, de hujus-
modi redditibus remanentibus, & bonis mobilibus,
ac modicis, *n. 40. Aff. 2.* Si Beneficiarij in aliqua Ec-
clesia, vel Diocesi non habeant redditus abundantes,
vel solum necessarios ad congruam sustentationem,
potest per consuetudinem induci, ut liberè de illis
testandi facultatem habeant, etiam ad profanas cau-
sas, *nu. 41. Aff. 3.* Non potest per ullam consuetudi-
nem, etiam immemoriam induci, ut Episcopi, Præ-
lati aliique inferiores Beneficiarij, qui abundantes,
ac superfluos redditus habent, pro libitu de ijs testen-
tur, vel per aliam ultimam voluntatem ad causas pro-
fanas disponant, *nu. 42.* Et hinc neque S. Pontifex
ordinariè, & universim potest concedere facultatem
liberè testandi Clericis Beneficiarijs de superfluis redi-
tibus Ecclesiasticis, ad usus profanos, ita, ut talis dis-
pensatio sit invalida, *n. 43.* Resp. ad argumenta op-
positæ sententiæ, *n. 44.*

§. IV. An, & quatenus Religiosis sit prohibitum, vel
permissum, testamentum facere, sive Professis,
sive Novitijs?

ASSERTIO I. Prælati Religiosorum Ordinum,
aliique Religiosi professi non possunt Testamentum
facere: sed ab ipsis factum, est irritum. Unde Abba-
tissæ testari non possunt, etsi Monachalem habitum
nunquam induerint, *nu. 45. & seq.* Prælati, aliique
Religiosi professi, nec ad pias causas testari possunt,
nec Codicillum facere, nec donare mortis causâ, *nu.*
47. & 48. Non solum Professi Societatis, sed etiam
Coadjutores formati, spirituales, vel temporales,
Testamentum facere non possunt: bene verò qui post
biennium Novitiatus tria vota simplicia ediderunt,
cum licentia Superioris, *n. 49. Aff. 2.* Possunt de li-
centia S. Pontificis Religiosi Testamentum facere, *n.*
50. Quædam sunt notanda circa facultatem testandi
à Papa concedi solitam Religiosis, *n. 51.* An per con-
suetudinem induci possit, ut Religiosus professus in
casibus, in quibus ex privilegio Papæ facultas testan-
di ei concessa fuit, Testamentum facere possit? *n. 52.*
Aff. 3. Novitij Religionum possunt de suis bonis Te-
stamentum facere, vel per aliam ultimam volunta-
tem de ijs disponere, etiam tempore Novitiatus ante
Professionem, sine licentia Superioris, *n. 53.* An ad
Testamentum Novitij requirantur solennitates Juris
Civilis? *nu. 54.* Et an Novitij possint Testamentum
condere, ante duos menses proximè præcedentes
Professionem, sine licentia Episcopi, vel Vicarij ejus
Generalis? *n. 55.*

SECT. III. De heredum institutione, ac substi-
tutione.

§. I. Quinam hæredes possint institui in Testamento, &
an etiam Ordines Religiosi, eorumque Professi?

ASSERTIO I. Omnes homines hæredes institui
possunt, etiam Communitates, & Collegia, nisi jure
specialiter prohibeantur, *n. 56. Aff. 2.* Omnes Or-
dines Religiosi, qui capaces sunt possidendi bona im-
mobilia in communi, eorumque Professi possunt hæ-
redes institui, ita tamen, ut non sibi: sed Monasterio
bona relicta acquirant, *nu. 57.* An non solum Col-
legia, & Domus probationis: sed etiam Domus pro-
fessæ Societatis Jesu possint hæredes institui? An, &
quâ ratione Domus Professæ, & Collegia, aut Do-
mus Probationis Societatis possint institui in Testa-

mento, vel succedere ab intestato: item ipsi Professæ,
aut Coadjutores formati: vel qui vota simplicia post
biennium Novitiatus emiserunt? *n. 58.* An Minori-
bus de Observantia, & Capucinis relinqui possint Le-
gatum, vel etiam Domui Professæ Societatis? *n. 59.*

§. II. De substitutionibus, quæ hæredibus, ut plurimum
sunt in Testamento?

Quæritur 1. Quid sit substitutio, & quotuplex?
n. 60. Quær. 2. Quid sit vulgaris substitutio, & quis
ejus effectus? *n. 61. Quær. 3.* Quid sit substitutio
pupillaris, & quis illius effectus? *n. 62. Qu. 4.* Quid
sit substitutio exemplaris, reciproca, & compendiosa?
n. 63. & 64. Quid sit substitutio compendiosa?
num. 65.

§. III. An per substitutionem pupillarem excludatur ma-
ter à successione imuberis filij?

Per substitutionem pupillarem expressam ex-
cluditur mater impuberis filij, & omnes ascendentes
per lineam maternam à successione illius, etiam quoad
ad legitimam partem quam alioquin filius eis relin-
quere teneretur, *nu. 66.* An per substitutionem ex-
pressam extranei substituti pupillariter filio impu-
beri, excludatur mater superflus: etiam à legitima ipsi
in bonis pupilli debita? *n. 67.* An per substitutionem
pupillarem tacitam, sive subintellectam in vulgari
expressa, excludatur mater impuberis à substituto,
num. 68. Si pater filio impuberi verbis direc-
tis substituat in Testamento, tunc si filius post pu-
bertatem decedat, expirat substitutio, & excluditur
substitutus, ita ut, nec per modum fideicommissi va-
leat, *n. 69.* An substitutio compendiosa facta à Te-
statore verbis directis, censenda sit substitutio direc-
ta, si filius hæres non extiterit, vel directa pupillaris,
si hæres extiterit: & ante pubertatem decesserit:
an verò, si post pubertatem decesserit, valeat substitutio,
non ut directa, sed ut fideicommissaria? *n. 70.*
Denique, an si Testator filio impuberi substituit per
verba communia, quæ directam, vel indirectam sub-
stitutionem significare possunt, neque illam restringit
ad annos pupillares, & filius decessit post pubertatem,
locum habeat successio fideicommissaria? *n. 71.*

§. IV. De substitutione, quæ fit per Fideicommissum.

Quær. 1. Quid sit Fideicommissum, & quis illius
effectus? Fideicommissum in genere dicitur, quod
alicui per intermediam personam relinquitur. Estque
vel universale, in quo hæres jubetur hereditatem alteri
restituere. Vel particulare, in quos res particulares
jubentur ab hærede alteri restitui, *n. 72. Quær. 2.* An
& quatenus pater filium gravare possit, ut hereditatem,
post mortem, alteri restituat? Resp. 1. Si pater
filium hæredem institutum jubeat, post mortem, re-
stituere alteri hereditatem, censetur illum fideicom-
misso onerasse, sub hac tacita conditione, si filius sine
liberis mortuus fuerit, *n. 73.* Resp. 2. Si filius gra-
vatus in Testamento patris, ut hereditatem alteri re-
stituatur, si sine liberis decesserit, & is Religionem in-
grediatur, & profiteatur, tum exclusio substituti,
Monasterium succedit in bonis Professæ, *n. 74.* Idem
que est, si gravatus fideicommisso fiat Clericus
secularis, tunc enim etiam excluditur substitutus,
num. 75. Ponuntur plures limitationes,
nam. 76.

§. V. De

§. V. De deducione, tum quartæ partis Trebellianicæ ex fideicommissarijs hereditatibus: tum legitimæ.

Quær. 1. An, & quâ ratione ex fideicommissis deducenda sit quarta Trebellianica? Resp. Si hæres per fideicommissum gravatus sit, hereditatem alteri restituere, potest quartam partem Trebellianicam deducere, n. 77. Si hæres necessarius, sive ex descendentibus, sive ex ascendentibus, sit gravatus, ut restituat hereditatem alteri, legitimam portionem hereditatis deducere potest, quæ purè, & absque omni conditione, & onere filijs relinqui debet, & quidem titulo institutionis, & quæ debetur liberis jure naturæ, n. 78. Quær. 2. An hæres necessarius gravatus hereditatem alteri restituere, possit simul Legitimam, & Trebellianicam detrahere? Resp. Si filius, vel alius ex descendentibus gravatus sit, restituere hereditatem alteri, sub conditione, potest legitimam, & quartam partem Trebellianicam deducere ex reliqua hereditate, & in his potest etiam legata relinquere, hæredes instituire, & penam imponere, nu. 79. Probabilius autem est, saltem spectato Jure Canonico, filium utramque portionem, & Legitimam, & Trebellianicam posse simul deducere, sive purè, & absolute, sive sub conditione sit gravatus restituere hereditatem, n. 80.

SECTIO IV. De Legatis, & Fideicommissis particularibus.

§. I. Quid sit Legatum, & an res aliena legari possit?

ASSERTIO I. Legatum sumptum non pro te legata: sed pro actu legandi, est donatio quædam in Testamento facta (vel melius à defuncto relicta, & ab hærede præstanda. Quomodo differat Legatum à donatione inter vivos, vel causa mortis, & ab hæredis directa institutione? n. 81. Ubi tamen distinguendum est, an quis rem alienam ignorans legaverit: an verò sciens, esse rem alienam, nu. 82. & seq. Utrum non solum de Jure Civili: sed etiam Canonico Legatum rei alienæ subsistat? n. 84. & duob. seqq. Legatum rei alienæ ad pias causas utroque jure valet, cit. num. 86. in fin.

§. II. An Legata possint relinqui nudis verbis, sine scriptura, & hæredis institutione, & quomodo præstanda sint Legata incerta?

ASSERTIO I. Legata non tantum ad piam causam: sed etiam ad profanam, nudis verbis, & sine hæredis institutione in Testamento facta, aliavè scripturâ, nuncupativè relinqui possunt, n. 87. Sunt autem Legata ad pias causas præstanda, etiam si relicta sint in Testamento invalido, vel quod postea sit irritum, n. 88. Aff. 2. Si Legatum relictum sit loco, vel personæ incertæ, illud corrumpit, nisi sit Legatum pium, & cui in dubio Legatum pium applicari debeat? n. 89.

§. III. Quid sit Falcidia, quomodo deducenda, & quantum detrahi non possit?

ASSERTIO I. Si Testator leget, ultra tres partes omnium bonorum, potest hæres detrahere quartam partem hereditatis ex Legatis, etiam à Fideicommissis particularibus, & donationibus mortis causâ factis, n. 90. Aff. 2. In computanda hac quarta parte spectanda est quantitas hereditatis, sive bonorum defuncti, secundum tempus mortis ejusdem, nu. 91. Priusquam verò Falcidia detrahatur à Legatis, dedu-

Tomus III.

cendum est æs alienum defuncti, & impensæ funeris, & quod in morbum est impensum, n. 92. Aff. 3. Plures sunt casus, in quibus Falcidia detrahi non potest, quæ referuntur, n. 93.

§. IV. De portione Canonica debita Episcopo ex Legatis pijs, & quomodo illa legata distribuenda sint?

Si relinquatur Episcopo aliquod Legatum in ultima voluntate, præsumitur relictum intuitu Ecclesiæ: non personæ, idèque Episcopus, & Ecclesia Cathedralis potest Canonicam portionem petere, quæ communiter quidem est quarta pars, vel etiam tertia, secundum diversas locorum consuetudines. Ubi distinguendum est, an Legatum sit relictum Episcopo, & Ecclesiæ simul, vel hoc Episcopo, & illud Ecclesiæ separatim. In primo casu subdistinguendum est, an Episcopo sit relictum legatum ab extraneo, & præsumitur esse relictum intuitu Ecclesiæ, non personæ: idèque Ecclesia Cathedralis potest ex tali Legato petere canonicam portionem: sicut & vice versâ, si aliquid Ecclesiæ sit relictum ab extraneo, Episcopo etiam competit sua portio, nisi legans expresserit, quod velit illud Episcopi tantum esse, non Ecclesiæ. In Secundo verò casu, si Legatum relinquatur Episcopo à suo propinquo, præsumitur relictum esse, non intuitu Ecclesiæ: sed personæ, nisi contrarium probeatur, & tunc Ecclesia nihil potest petere ex tali Legato, quamdiu Episcopus vivit. In tertio casu, si aliquid relinquatur Episcopo, & Ecclesiæ conjunctim, tunc quod relictum est, inter Episcopum, & Ecclesiam canonicè dividendum est. In quarto casu, si separatim hoc Episcopo, illud Ecclesiæ est relictum, tunc reduci debent ad canonicam divisionem inter Episcopum, & Ecclesiam Cathedralis: nisi ambo velint esse contenti dispositione Testatoris, quod æquitati convenit, si nulla adest fraus, & neutra pars minime defraudetur debitâ portione. Si verò quippiam Episcopo, & aliqua Capellis, vel Monasterijs, vel alijs pijs locis legantur: tunc quod relinquatur Episcopo, est præcipuum ipsius, unâ cum Ecclesia Cathedrali: de Legatis verò alijs Ecclesiis factis, Episcopus canonicam portionem percipiet. Denique, si quid Clericis, qui proprium habere possunt, nec habent Ecclesiæ Prælationem, vel administrationem, ut simplices Canonici, relictum sit, sive à propinquo, sive ab extraneo, illud censetur esse relictum intuitu personæ, & non Ecclesiæ: & de hoc, nec Episcopus, nec Ecclesia aliquid habebit: nisi contrarium probeatur, & cessante omni fraude, n. 94. Prædicta declarantur n. 95. & 96. Præterea, si quis legavit Episcopo propriam portionem canonicam, ita, ut illâ solâ esset contentus, & Episcopus acceptavit, non potest de alijs pijs relictis accipere canonicam portionem; quia censetur illis renunciâsse. Si verò legans portionem Episcopo absolute relquit, tum nihilominus potest portionem sibi debitam ex alijs pijs Legatis petere. Quod si verò in Testamento modicum quid in fraudem sit relictum Episcopo, pro funeralibus, adeoque pars minor, quàm de jure ipsi sit debita, & solita solvi, tunc nihilominus eandem petere potest ex alijs pijs Legatis; quia dolus, & fraus nulli patrocinari debent, salvis tamen privilegijs, quibusdam Regularibus à Papa concessis, n. 97. & 98. Postremo sunt quædam Legata pia, ex quibus non solvi-

Eccle 2

tus

tur canonica portio Episcopo, aut Ecclesiæ Parochiali, ut pro ornamentis, vel Fabrica Ecclesiæ, pro anniversarijs &c. dammodo talia Legata in fraudem non fiant, n. 99. In quibus præterea casibus portio Canonica Episcopo non debeat? n. 100.

SECT. V. De executione Testamenti, & aliarum ultimarum voluntatum.

§. I. Quis possit, ac esse debeat executor Testamenti, vel alterius ultimæ voluntatis?

Executores alij sunt Testamentarij, qui ab ipso Testatore dantur, alij legitimi, qui à Lege, alij dativi, qui à Judice dantur. Aff. 1. Si nullus executor sit nominatus à Testatore, executio Testamenti pertinet ad hæredes Testatoris defuncti, etiam quoad Legata pia: eorum tamen, quæ pro pauperibus sunt relicta, executio ad Episcopum loci pertinet, n. 101. Aff. 2. Executores Testamenti possunt constitui à Testatore, unus, vel plures ex hæredibus, vel alijs extraneis, mares, vel foeminae. Item minor 25. annis potest esse executor Testamenti: modò XVII. annum excoerit: & non tantum Laici: sed etiam Clerici, imò & Religiosi, etiam ad causas profanas conditi, n. 102. Aff. 3. Quando plures deputantur à Testatore executores simpliciter, & unus moritur, vel est in remotis locis, vel est aliàs impeditus, nec potest, aut non vult, alter potest liberè exequi Testamentum: nisi Testator aliud expresserit, num. 103. & 104. Idque limitatur n. 105.

§. II. Quo pacto Religiosi possint esse executores Testamentorum?

ASSERTIO I. Religiosi possunt esse executores Testamentorum, & aliarum ultimarum voluntatum, sive ad pias, sive ad profanas causas: sed non nisi cum licentia sui Superioris, n. 106. Religiosi verò, qui extra Claustra degunt, & alicui Ecclesiæ sæculari sunt addicti, etiam sine licentia Superioris hoc munus obire possunt: item Abbas, Prior, vel alius Superior Religionis, potest munera executoris suscipere, absque Superioris sui, v. g. Provincialis, vel Generalis licentia, n. 107. Aff. 2. Superior, qui licentiam dare potest exercendi munus executoris testamentarij, in Religionibus exemptis, est Prælatus Ordinis, & quidem immediatus: in Religionibus vero non exemptis, etiam Episcopus, n. 108. Adduntur quædam circa munus exequendi Testamenta Religiosis concessa, n. 109. Aff. 3. Religiosi, etiam exempti, executores Testamentorum constituti, debent rationem reddere Ordinarijs locorum, ab ipsis, si circa id delinquerunt, puniendi, n. 110. & seq. An Fratres minores de observantia possint esse executores Testamentorum, saltem cum licentia suorum Superiorum? n. 112.

§. III. Utrum executor designatus à Testatore compelli possit ad acceptandum, & exequendum, & per quem?

ASSERTIO I. Is, cui à Testatore munus executionis ad pias, vel profanas causas demandatum est, non cogitur illud suscipere, postquam tamen suscepit, cogitur iussu defuncti implere, num. 113. Aff. 2. Non tantum Judex sæcularis, si hæres, vel executor sit Laicus: sed etiam Judex Ecclesiasticus Diocesanus loci potest, ac debet compellere hæredes, vel executores Testamentorum ad exequendas ultimas voluntates, sive Legata pia, num. 114. Imò etiam profa-

na, quamvis quoad hæc in pluribus Provincijs hoc usum non sit receptum, n. 115. Potest Episcopus etiam sæculares executores compellere ad exequendum ultimas voluntates, etiam ad causas profanas, num. 116. Aff. 3. Episcopus potest compellere executores negligentes implere ultimam voluntatem, saltem ad executionem piorum Legatorum, et si Testator id prohibuerit, n. 117. Idque magis declaratur, n. 118.

§. IV. Quando, sive intra quod tempus, hæres, & executores ultimam voluntatem defuncti implere debeant?

ASSERTIO I. Si Testator ipse determinavit tempus, in quo voluntas ejus executioni mandari debeat, intra illud ea implenda est, ita tamen, ut etiam prius executioni mandari possit, quod tempus currit à die scientiæ, & aditæ hæreditatis, num. 119. Aff. 2. Si à Testatore non fuit præscriptum tempus ad executionem, intra annum à die monitionis, executio fieri debet, alioquin eo elapso, devolvitur potestas exequendi ad Episcopum, n. 120. Quædam præterea circa executionem Testamenti traduntur, n. 121. Et an tempus ab homine, vel à jure statutum ad executionem, sit continuum, ita, ut currat, etiam legitime impedito, & ignoranti; an verò sit utile: n. 122. Aff. 3. Si à Testatore aliquid sit legatum ad certum pium usum, aut locum: sed ad illum applicari non possit, tum non ideo Legatum sit caducum, sed debet ad alium locum, vel usum pium applicari, arbitrio Episcopi, & executorum, n. 123. Aliud dicendum est, si quid à Testatore relictum sit in privatum usum, & privatae personæ, de quo n. 124. Aff. 4. Legata ad pias causas integrè, & sine diminutione præstanda sunt, n. 125.

§. V. Quam penam incurrat hæres, vel alius executor, si negligat exequi ultimam voluntatem Testatoris, intra tempus à jure definitum?

ASSERTIO I. Si hæres ultimam voluntatem defuncti, post Judicis admonitionem, intra annum, implere negligat, amittit totam hæreditatem, cum fructibus, & cæteris emolumentis, n. 126. Exciipiuntur hæredes necessarii, & liberi, qui etiam sunt negligentes in exequenda ultima voluntate, non possunt suam portionem legitimam, num. eod. Aff. 2. Si hæres, sine impedimento, negligat exequi, & solvere Legata pia intra sex menses, à die insinuationis Testamenti numerandos, in penam Legata restituere debet, cum omnibus fructibus, & emolumentis, n. 127. Ubi de hoc plura. Aff. 4. Potest Episcopus, vel alius Judex, per censuras, vel alias penas arbitrarías compellere hæredes, & executores ad implendam voluntatem defuncti ad causas pias, vel etiam ad profanas, n. 129. Si hæres, vel executor propter negligentiam sit privatus potestate exequendi, cui applicanda sint emolumenta, quibus privatus est ipse hæres, vel executor? n. 130. Quomodo applicanda sint bona incerta, & injustè ablata, quæ alijs pauperibus restituenda esse dicuntur? n. 131.

§. VI. Utrum executores Testamentarij, propria auctoritate, ultimas voluntates defunctorum possint commutare, & an officium executoris, eo mortuo, transeat ad hæredem, vel Successorem Prælatum?

ASSERTIO I. Executores non possunt à iusta, & legitima voluntate ultima Testatoris discedere, vel eam in aliam

aliud opus, etsi melius; commutare, nisi cum consensu S. Pontificis, vel Supremi Principis secularis, ex iusta, & necessaria causa, n. 132. Imò etiam Episcopo videtur concessa aliqua facultas, ex causa legitima commutandi Legata, saltem per modum interpretationis facta per epychiam, n. eod. Aff. 2. Officium executoris, eo mortuo, non transit ad heredem: quamvis hæres executoris obligetur, ad damnum resarciendum, si quod malè exequendo intulit, n. 133. Si executio Testamento alicui commissa sit, nomine dignitatis, vel officij, ea transit ad Successorem in dignitate, vel officio, nisi ex circumstantijs colligi possit, quòd hoc munus intuitu personæ alicui sit demandatum, n. 134. Denique executor Testamentarius inventarium bonorum hereditariorum conficere, & rationem accceptorum, & expensarum reddere tenetur, n. eod.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 26. & seq.	c. 15. n. 94. & duobus seqq.
c. 2. n. 45. & seq.	c. 16. n. 27. & seqq.
c. 3. n. 120. & duob. seqq.	c. 17. n. 114. & seq.
c. 4. n. 87. & seq.	c. 18. n. 79. & seq.
c. 5. n. 85. & seq.	c. 19. n. 116.
c. 6. n. 126.	c. 20. & ult. nu. 99.
c. 7. n. 28.	& 110.
c. 8. n. 29. & seq.	IN SEXTO.
c. 9. n. 32.	c. 1. n. 66. & duob. seqq.
c. 10. n. 8. & quatuor seqq.	c. 2. in princ. nu. 106. & seq.
c. 11. num. 19. & tribus seqq.	& S. Sanè, num. 103. & seq.
c. 12. n. 35. & tribus seqq.	Clement. unic. num. 110.
c. 13. n. 23. & seq.	& 111.
c. 14. n. 97. & seq.	

TITVLVS XXVII.

DE SUCCESSIONIBUS AB INTESTATO.

Dupliciter hæreditas deferri ad alium potest, vel ex Testamento, vel aliâ iustâ ultimâ voluntate, ab intestato, & quis dicatur intestatus? n. 1.

SECTIO I. De successione ab intestato in bonis Laicorum, & Clericorum patrimonialibus, ac proprijs.

§. I. De computatione graduum in successione ab intestato, & modis, quibus succeditur ab intestato.

Quomodo computantur gradus cognationis, secundum Jus Civile, in ordine ad hæreditates, & quomodo secundum Jus Canonicum, in ordine ad matrimonium contrahendum: & quomodo computandi sunt gradus in linea recta ascendentium, quomodo in linea collateralij, secundum Jus Canonicum? n. 2. Dupliciter succeditur in hæreditatibus ab intestato, in capita, vel in stirpes, n. 3. Tres sunt Ordines succedentium ab intestato, descendendum, ascendentium, & collateralium. Clericis eodem modo succeditur in bonis patrimonialibus, quo Laicis in bonis eorum, num. 4.

§. II. Quo Ordine succedant ab intestato descendentes, sive liberi suis parentibus?

Filij, & filia naturales, & legitimi simul succedunt patri, & matri ab intestato æqualiter, exclusis nepotibus, & alijs descendens, n. 5. An etiam filij legitimi per subsequens matrimonium, vel alij legitimi: & an etiam, & cui succedant filij adoptivi? n. 6. Aff. 2. Quando cum filijs primi gradus con-

currunt nepotes ex filijs, illi succedunt avo cum filijs jure repræsentationis, non in capita: sed in stirpes, n. 7. Aff. 3. Quando quis decedit, omnibus filijs primi gradus præmortuis, sed relictis pluribus nepotibus ex diversis filijs diversi numeri: sed pari gradu, tales nepotes succedunt avo, non in capita: sed in stirpes, n. 8. Idque procedit in pronepotibus, & ulterioribus descendens, quando soli sunt, & omnes in pari gradu: item si illi ultiores descendentes sint in gradu æquali, sive inæquali: ac denique non solum quando unus ex descendens ulterioris, quàm primi gradus, solum uno gradu est remotior: sed etiam qui pluribus gradibus distant, n. 9. Quinam filij etiam legitimi, & naturales non succedunt parentibus utriusque sexus? n. 10. An, & quando succedunt filij ab intestato nati extra matrimonium, sive patri, sive matri, & an etiam spurij, & illegitimi ex adulterio, vel alio damnato concubitu nati? n. 11.

§. III. Quo Ordine vicissim ascendentes, seu parentes succedant ab intestato suis liberis?

ASSERTIO I. Parentes liberis suis, si hi nullos descendentes post se relinquunt, ab intestato succedunt æqualiter, servatâ graduum prærogativâ, ita, ut proximiores gradu excludant remotiores, n. 12. Aff. 2. Si deficientibus descendens, plures ascendentes extent, tunc proximior gradu remotiorem excludit, n. 13. Aff. 3. Si unâ cum patre, aut matre, adsint fratres, vel sorores ex utraque parte defuncto conjuncti, tunc hi, unâ cum illis succedunt in capita, ita ut parentes, & fratres defuncti accipiant æquales partes hæreditatis, n. 14. Succedunt autem fratres, & sorores germani, non solum si concurrant cum patre, & matre: sed etiam illis mortuis, cum avo, & avia, & ulterioribus ascendens, & quidem in capita: non autem fratres ex uno tantum latere conjuncti, n. 15. Etiam filijs naturalibus, & illegitimis succedunt parentes eorum in casibus, in quibus possunt succedere, n. 16.

§. IV. Quo Ordine ab intestato succedant defuncto fratres, & alij consanguinei collaterales?

ASSERTIO I. Si deficient hæredes descendentes, & ascendentes, admittuntur ad hæreditatem defuncti ejus collaterales consanguinei. Et in primis quidem fratres, & sorores ex eodem patre, & matre nati æqualiter succedunt, exclusis fratribus, & sororibus consanguineis, & uterinis, n. 17. 2. Si adsint filij, & filia fratris utrinque conjuncti, etiam mortui, vel sororis, illi unâ cum fratribus, & sororibus utrinque defuncto conjunctis patris, vel avunculis ipsorum succedunt in stirpes, n. 18. 3. Sicut fratres utrinque conjuncti, ita & filij fratrum utrinque conjunctorum excludunt fratres ex uno tantum latere conjunctos defuncto, n. 19. 4. Filij fratris ex utroque latere conjuncti defuncto, excludunt etiam patrum, vel avunculorum adhuc superstitem defuncti, n. 20. 5. Si soli filij diversorum fratrum, vel sororum extent, & nullus frater defuncti, neque ex uno latere tantum, tunc filij, & filia utrinque conjunctorum, non in stirpes: sed in capita succedunt defuncto patri, n. 21. Aff. 2. Si nulli legitimi liberi defuncti extent, tunc post fratres, & sorores utrinque conjunctos ab intestato succedunt fratres, & sorores ex uno tantum latere conjuncti, sive per patrem solum, sive per matrem, exclusis omnibus collateralibus

bus alijs, num. 22. Aff. 3. Deficientibus fratribus, & sororibus utrinque, vel ex uno tantum latere conjunctis, succedunt reliqui cognati collaterales gradu propinquiores æqualiter, non in stirpes: sed incapita, si plures existant ejusdem gradus, nu. 23. Denique hodie omnes cognati gradu propinquiores succedere possunt, usque ad decimum gradum, secundum computationem civilem: quamvis aliqui dicant, quod etiam ultra decimum gradum in infinitum succedere possint cognati, n. eod. An, & qualiter conjuges sibi invicem succedant? n. 24. Et quando succedat Fiscus decedenti ab intestato? n. 25.

SECTIO II. De successione Ecclesiæ ab intestato in bonis Clericorum?

§. I. An, & quando Ecclesiæ succedere possit Clericis ab intestato decedentibus?

ASSERTIO I. Si Clericus non habet consanguineos, & intestatus moriatur, Ecclesiæ, cui servivit, tempore mortis, succedit in bonis ejusdem patrimonialibus, n. 26. Si Clericus Beneficiatus non sit, & intestatus decedat, succedit in bonis ejus patrimonialibus Fiscus Ecclesiæ illius loci, eaque Episcopus distribuat ad pias causas, n. 27. Si servi Laicorum à dominis manumissi Sacerdotes fuerint ordinati, & moriantur intestati, Laici ipsi in bonis eorum non succedunt: sed peculium eorum in quatuor partes dividendum est, n. 28.

§. II. An, & quâ ratione Testamentum, vel alia dispositio ad pias causas valeat, aut donatio excludat successionem ab intestato?

Valeat Testamentum ad pias causas conditum per verba enunciativa, etiam propter aliud prolata: tametsi per illud excludatur alia Ecclesiæ, prout communiter sumitur ex c. 3. h. t. n. 30. & duob. seqq.

§. III. An, & qualiter succedat Monasterium, vel Ordo Religiosus in bonis sui Professi?

ASSERTIO I. Si Religionem Professus de bonis suis nihil disposuit, ante Professionem, & Religio non sit capax successionis, tum omnia bona illius post Professionem devolvuntur ad hæredes ipsius ab intestato, n. 33. Aff. 2. Si Religiosus Professus, ante Professionem de bonis nihil disposuit, sive inter vivos, sive per ultimam voluntatem, tum post Professionem, Ordo, si sit successionis capax, succedit in omnia bona ejusdem, velut ab intestato mortui, n. 34. Si Professus Religionem habeat liberos, eis legitima portio relinqui debet, n. 35. Si Professus habeat solos ascendentes, v. g. patrem, vel matrem, illis etiam relinquere debet portionem legitimam, n. 36. Post Professionem patris, statim debetur filiis legitima portio, eamque mox filij petere possunt, etiam ante mortem naturalem patris: quamvis contraria sententia sit etiam probabilis, secundum quam Monasterium retinens bona Professi, tenetur necessaria alimenta præstare filiis patris Professi, n. 37. Similiter & pater habet statim jus exigendi legitimam portionem, ex filij Professi bonis, sibi debitam, n. eod. Potest pater disponere de bonis suis inter filios, ante, & post Professionem suam, quoad bona acquisita ante Professionem, non autem acquisita post illam, ea enim acquiruntur Monasterio, nu. 38. Aff. 3. Monasterium in bonis sui Professi non succedit jure hæreditario, sed jure acquisitionis accessorizæ; nam eo ipso, quod Religiosus per Professionem se tradit Ordini, omnia il-

lius bona acquiruntur ipsi Monasterio, tanquam accessoria personæ, n. 39.

§. IV. Alia quedam quaestiones circa successionem Ordinis Religiosi in bonis sui Professi proponuntur, & resolvuntur.

Quæritur I. An hæreditas debita Religioso immediate acquiratur Monasterio, sine additione Religiosi? Probabilius est, immediate acquiri ipsi Monasterio, n. 40. Quær. 2. An Monasterium succedat ei, qui tempore Novitiatus, intestatus decedit? Resp. negativè n. 41. Quær. 3. An per consuetudinem vel statutum possit tolli jus succedendi, quod competit Monasterijs in bona Professorum? Respon. posse per consuetudinem legitimè præscriptam induci: non autem potest decerni per statutum municipale, vel provinciale, sed tale statutum est irritum, n. 42. & 43.

SERIES CAPITULORVM.

IN ANTIQVIS,

c. 1. n. 26. & seq.

c. 3. & ult. n. 30. & duob.

c. 2. n. 28. & seq.

seqq.

TITVLVS XXVIII.
DE SEPULTURIS.

§. I. Quis sit locus Sepultura sacra, & Ecclesiastica, & quo in loco possit quis, vel debeat sepeliri?

ASSERTIO I. Hodie quilibet fideles Christiani in Ecclesiis licite sepeliri possunt, n. 1. Possunt etiam in Cœmeterijs fidelium corpora sepeliri, n. 2. Si quis habeat sepulchrum majorum suorum, extra Parochiam propriam, in illo sepeliri debet: nisi alibi propriam, vel etiam in alieno loco sibi elegerit sepulturam: parochialis tamen Ecclesiæ habebit tertiam partem eorum, quæ defunctus reliquit Ecclesiæ, ubi sepelitur, num. 4. Aff. 3. Si quis sepulchrum majorum non habeat, vel in eo sepeliri non possit, sepeliendus est in propria Parochia, in qua domicilium habuit, Sacramenta percepit, & Divinis Officijs interfuit, n. 5. Similiter si quis egressus de sua Parochia recreationis, vel negotiationis causâ, moriatur, non electâ sepulturâ, sepeliendus est in sua Parochia: vel in ea potius Ecclesiâ, in qua majorum ipsius antiquo sepultura extitit, si commodè potest, nam, 6. Aff. 4. Isti, qui alibi domicilium habent, & ad alium locum se conferunt, negotij causâ, animo non in perpetuum: sed ad tempus non breve v. g. ad annum, vel majorem ejus partem ibi manendi, in Parochia illius loci sepeliendi sunt, in quo mortui sunt: nisi aliam sepulturam sibi eligant, n. 7. Aff. 5. Peregrini, & advenæ, si moriantur in locis, per quæ transeunt, neque commodè ad sepulturam majorum, vel ad propriam Parochiam corpora eorum deferri possint, sepeliendi sunt in Ecclesiâ Cathedrali, vel potius in Ecclesiâ Parochiali, in qua sunt defuncti, n. 8. Et hinc 1. Prælati Ecclesiarum regulariter sepeliri debent in Ecclesiis suæ Prælaturæ: Clerici vero inferiores in Ecclesiâ, in qua sunt Beneficiati. 2. Famuli domestici Ordinum Mendicantium possunt in eorum Ecclesiis, vel Cœmeterijs sepeliri, si intra septa Monasterij, vel Collegij moriantur, n. 9. 3. Uxor vidua in mariti sepulchro sepeliri debet, si nullâ aliâ sepulturâ electâ decesserit, n. 10. Mulier verò, quæ plures viros habuit, cum viro ultimo sepelienda est, dummodo post mortem mariti, vidua maneat, & honestè vivat, n. 11.

Ubi sepeliri debeat uxor, si ante maritum moriatur? *n. 12.* Utrum, si uxor prius decessit, electa sibi sepultura, & postea maritus moriatur, non electa sibi sepultura, debeat tumulari in sepulchro uxoris suae, an verò majorum? *n. 13.*

§. II. *Quinam sibi, vel alijs sepulturas eligere possint, vel non?*

ASSERTIO I. Omnes regulariter mares, & feminae, extra Parochiam suam, in aliena Ecclesia, vel Coemeterio sibi sepulturam eligere possunt, modò sint puberes, & usum rationis habeant, *n. 14.* Extenditur 1. Quòd etiam filiusfam. si pubes sit, sine patris consensu, potest sibi eligere sepulturam, quamvis non possit sibi pro anima sua aliquid relinquere, sine patris assensu, nisi castrense, vel quasi peculium habeat, *n. 15.* 2. Sicut vir liberam habet potestatem, eligendi sibi sepulturam, sic & uxor, *n. 16.* 3. Etiam in loco minùs religioso, id est, in quo minùs frequenter celebrantur Sacrificia, vel alia Divina Officia, potest quis sibi eligere sepulturam, *n. 17.* Non potest quis sepulturam eligere in loco minùs Religioso, relicto sepulchro majorum suorum, irrationabiliter, & malitiosè, *n. 18.* Aff. 2. Potest pater filios impuberes, qui sepulturam sibi eligere nequeunt, sepelire, in qua Ecclesia ipse voluerit, si consuetudo loci permittat: alioquin verò sepeliendi sunt cum majoribus suis, vel in Parochiali Ecclesia, *num. 19.* Etiam mater, vel propinqui, si impubescentes non habeat, possunt ipsi eligere sepulturam, si consuetudo id concedat, *n. 20.* Aff. 3. Religiosi sibi sepulturam eligere non possunt: sed in Monasterijs suis sepeliri debent, nisi adeò remoti sint, ut eò commodè post mortem deportari non possint, tunc enim jus habent eligendi sibi sepulturam, *n. 21.* Ubi etiam dicitur, cur uxor possit sibi eligere sepulturam, non autem Religiosus. An Religiosi extra claustra degentes sibi eligere possint sepulturam? *n. 22.* Ubi sepeliri debeat Religiosus, si extra Monasterium mortuus sit, nullà sepulturà electà? *n. 23.* Aff. 4. Non tantùm Episcopus sibi eligere potest sepulturam, extra Ecclesiam suam Cathedralè: sed etiam Prælatus Religiosi Ordinis, saltem si Superiorem in Ordine non habeat, *n. 24.* Aff. 5. Novitij Religionum possunt sibi eligere sepulturam, *n. 25.* Porro prohibetur omnibus Religiosis, & Clericis Secularibus, ne aliquos inducant ad votendum, jurandum, vel promittendum, ut apud ipsorum Ecclesias sepulturam eligant, vel electam non mutent. Si secus fiat, electio est nulla, & mortuus sepeliri debet in illa Ecclesia, ubi de jure sepeliendus esset, si nullà sepulturà electà, decessisset. Tales verò Religiosi, vel Clerici tenentur intra 10. dies restituere corpus sepulchrum, si petatur, & omnes proventus, qui occasione sepulturae ad eos pervenerunt, alioquin Ecclesia, & Coemeterium, in quo corpus sepultum fuit, ipso facto, est interdictum, donec fiat integra restitutio, *nu. 26.* Quando hæc Constitutio non habeat locum, neque obliget? *n. 27.* Si Titius commisit electionem sepulturae suae alteri, & hic non eligit, vivente Titio, an post mortem ejusdem possit eligere? *n. 28.*

§. III. *Quibus Ecclesijs jus sepulturae competat, & quis possit jus sepulturae concedere?*

ASSERTIO I. Jus sepeliendi de Jure communi competit solum Ecclesijs, curam animarum habentibus, seu Parochialibus, *n. 29.* Ex speciali tamen privilegio etiam Religiosis competere potest, *nu. 30.* &

seq. Aff. 2. Solus Papa potest concedere jus sepeliendi in tota Ecclesia, & Legatus de Latere intra suam Provinciam: Episcopus in sua Diocesi, *n. 32.* Tribus modis potest dari jus sepulturae alicui, *n. 33.* Item potest quis quoad usum habere sepulchrum proprium, vel commune totius familiae. Quod sit, & dicatur sepulchrum familiare, & quod hæreditarium? *n. 34.*

§. IV. *An pro sepultura aliquid exigi, vel accipi possit?*

ASSERTIO I. Fundus, sive terra non sacra potest vendi, & quidem sine simonia, ut in sepulturas fidelium consecratur, aut benedicatur, *num. 35.* Aff. 2. Non potest terra jam consecrata, vel benedicta, vel publicè destinata ad sepulturam fidelium, pro pretio vendi, vel emi, absque simonia, *n. 36.* Aff. 3. Jure Canonico interdictum est omnibus Christianis, terram mortuis vendere, sive pro pretio dare sepulturam, in Ecclesia, vel Coemeterio, vel ad illam non admittere, sine pecunia data, *n. 37.* An sit simonia juris positivi, dare, vel accipere pretium pro honoratiore loco sepulturae? *n. 38.* Quomodo Jus sepulturae transeat ad hæredes, etiam Laicos? *n. 39.* Aff. 4. Etsi Clerici obligati ad sepeliendum, non possint pretium pro ipso officio sepulturae exigere, possunt tamen liberaliter oblatum accipere, ubi viget talis consuetudo, sicut etiam pro loco sepulturae, *n. 40.*

§. V. *Ad quid teneantur, qui alienum Parochianum sepeliunt, vel qui cadaver illius, qui alibi sibi sepulturam elegit, in sua Ecclesia condunt?*

ASSERTIO I. Alienum Parochianum sepelientes, quem sepelire non debebant, tenentur restituere corpus, & quæ ratione illius receperunt, vel amicablem convenire, *n. 41.* Aff. 2. Similiter, qui cadaver illius, qui alibi sepulturam elegit, violenter rapiunt, & in sua Ecclesia sepeliunt, tenentur illud restituere, & omnia, quæ ratione sepulturae acceperunt, *n. 42.* & seq.

§. VI. *A quo, cui, & ex quibus rebus solvenda sit Canonica portio parochialis funeralium, & quando solvi non debeat?*

ASSERTIO I. Si quis extra Parochiam suam sepeliatur in sepulchro majorum suorum, vel alibi sepulturam elegit, de omnibus, quæ Ecclesiae, in qua defunctus sepulturam elegit, obveniunt, ratione funeris, Canonica portio solvi debet Ecclesiae parochiali, in qua defunctus alioquin sepeliri debuisset, *n. 44.* Idque extenditur 1. Quòd non tantùm de Legatis pijs: sed etiam de alijs oblationibus, & commodis, quæ ratione funeris obvenerunt Ecclesiae, in qua defunctus est sepultus, debetur canonica portio Ecclesiae parochiali, in qua defunctus percepit Sacramenta, *cit. n. 44.* 2. Etiam illæ Ecclesiae, quæ ex privilegio jus habent, sepeliendi eos, qui apud ipsos sepulturam eligunt, debent ex relictis à defuncto pro anima sua, dare canonicam portionem Ecclesiae Parochiali, *num. 45.* Non tamen vi talis privilegij, sepeliri possunt excommunicati, & interdicti, *n. 46.* 3. Hæc portio canonica debet solvi Ecclesiae Parochiali, etiam si illæ Ecclesiae, vel loca pia sint exemptæ, *nu. 47.* 4. Etsi Parochianus Ecclesiae inferioris sit sepultus in Ecclesia Cathedrali, solvi tamen debet dicta portio Ecclesiae Parochiali, in qua Sacramenta percepit, vel Divina audivit, *n. 48.* 5. Hæc canonica portio debetur Ecclesiae Parochiali, si quis in agitudine, ex qua decessit, ad Religionem se transtulit: secus, si transiit in sanitate, & sua bona ei obtulit, *num. 49.*

num: 49: & 50. 6. Etiam Ecclesiæ Cathedrali, si simul sit Parochialis, debetur quarta portio canonica ex mortuarijs illius Ecclesiæ, in qua Parochianus sibi sepulturam elegit, n. 51. Debetur autem in tali casu canonica portio Capitulo Cathedrali, & non Episcopo: quamvis etiam ex relictis Ecclesiæ inferiori, in qua defunctus est sepultus, etiam Episcopo sua quarta portio solvi debeat, n. 52. 7. Si quis Ecclesiā, in qua majores ipsius soliti sunt sepeliri, dimiserit, in alia Ecclesiā, extra Parochiam suam, sepulturam sibi eligat, portio canonica, non Ecclesiæ relictæ: sed illi Ecclesiæ tantum dari debet, in qua defunctus Officia divina audivit, & Sacramenta percepit, n. 53. Si quis verò duo habens domicilia in utroque habitat inæqualiter, & eligat sepulturam in tertia Ecclesiā, tunc quarta funeralis est dividenda inter Ecclesiās domiciliorum, n. 54. Quando præterea, si quis habeat plures Parochias, portio canonica inter illas sit dividenda, vel non? n. 55. Aff. 2. Hæc portio canonica funeralium quandoque esse solet quarta pars, interdum tertia, aliquando dimidia: nam si Parochianus eligat sepulturam in Monasterio, Ecclesiæ Parochiali medietas eorum, quæ pro anima reliquit, dari debet, n. 56. In quo tamen spectanda est cujusvis loci consuetudo, ita, ut pro varietate locorum, vel dimidia pars piorum relictorum, vel tertia, vel quarta pars dari debeat, n. 57. & seq. Portio Parochiali Ecclesiæ debita non abrogatur, nisi per consuetudinem præscriptam, 40. annis, cum titulo, vel tempore immemoriali, sine titulo n. 59. An hæc quarta parochialis, etiam post Concilium Tridentinum, adhuc debeat? n. 60. In quibus casibus non debet solvi canonica portio parochialis? n. 61.

§. VII. *Quibus sepultura Ecclesiastica sit concedenda, vel deneganda?*

ASSERTIO I. Omnes fideles, seu baptizati in loco sacro sunt sepeliendi, nisi Lege Canonicā, vel consuetudine, ob crimen aliquod, sepulturā aliquā priventur: unde etiam damnati ad mortem, propter crimina sua, si poenitentes obierint, in loco sacro sepeliri possunt, nisi in pœnam priventur sepulturā, n. 62. Aff. 2. Sepeliri non possunt in primis Infideles, pagani, Judæi, hæretici, & infantes, qui ante baptismum susceptum moriuntur, n. 63. 2. Non est sepeliendus in loco sacro, qui seipsum occidit sponte, & voluntariè, n. 64. Potest tamen aliquando sepeliri in loco sacro, etiam qui sponte se occidit, vel qui repertus est mortuus, n. 65. 3. Publicè, & notoriè excommunicati in loco sacro sepeliri non debent, neque nominatim interdicti, n. 66. Imò etiam eorum corpora jam sepulta exhumanda, n. 67. Prohibentur etiam sepeliri in loco sacro solum excommunicati denunciati, & vitandi, post Concil. Constant. n. 68. Si corpus excommunicati denunciati, & vitandi sepeliatur in loco sacro, ille violatur, & reconciliari debet, & quando corpus ipsius exhumari debeat, vel non? n. 69. Si excommunicatus toleratus, & non vitandus sepeliatur in loco sacro, hic non violatur, neque solenniter reconciliari debet per Episcopum, nec corpora v.g. hæreticorum, non denunciatorum exhumari debent, n. 70. & 71. Quid hic intelligatur per locum sacrum, in ordine ad hoc, ut si in eo sepeliatur excommunicatus denunciatus, & vitandus, solenniter reconciliari debeat? n. 72. Licet excommunicatus

moriatur, editis signis poenitentiae, si tamen ab excommunicatione non fuit absolutus, non debet sepeliri in loco sacro, priusquam fuerit absolutus, etiam post mortem, n. 73. Si quis ante mortem Ecclesiæ reconciliatus per Sacramenta Ecclesiæ, & ab excommunicatione fuit absolutus, is mortuus in loco sacro sepeliri debet, & hæres ipsius ad satisfaciendum cogendi sunt, n. 74. An, & qualiter quilibet Sacerdos possit in periculo mortis satisfaciendi transire ad hæres defuncti? n. 76. Aff. 3. Sunt præterea plures alij, qui in loco sacro sepeliri non possunt, n. 77. Et an leprosi in eodem Cæmeterio cum alijs sepeliendi sint? num. eod.

§. VIII. *Quam pœnam incurrunt sepelientes eos, qui jure prohibentur sepeliri in loco sacro, vel qui prohibiti, & illicitis modis aliquem inducunt ad sepulturam in suis Ecclesijs?*

ASSERTIO I. Sepelientes scienter corpora defunctorum in Ecclesijs, vel Cæmeterijs, tempore interdicti, in casibus à jure non concessis, vel publicè excommunicatos, aut nominatim interdictos, vel ultarios manifestos, ipso facto, sunt excommunicati, & non possunt absolvi, nisi prius arbitrio Ordinarii satisfaciatis eis, quibus injuria fuit irrogata, non obstante quovis privilegio, n. 78. & seq. Quinam hoc loco intelligantur per sepelientes? n. 80. Excommunicati privantur etiam omni pompâ funeris: item si Regulares exempti sepeliunt excommunicatos, vel alios prohibitos in suis Ecclesijs, potest Episcopus loci exhumati facere corpora illorum, cit. n. 80. An ligati minore excommunicatione possint sepeliri in loco sacro? n. eod. Quam pœnam incurrunt illi, qui alios inducunt, ut eligant sepulturam in eorum Ecclesijs? n. 81. Quæ sit pœna exhumantium, & in frustra coincidentium corpora defunctorum? n. 82.

SERIES CAPITVLORVM.

IN ANTIQVIS.

- c. 1. n. 3. & seq.
- c. 2. n. 56.
- c. 3. n. 18.
- c. 4. n. 49. & seq.
- c. 5. n. 41.
- c. 6. n. 42. & seq.
- c. 7. in princip. n. 16. & seq. Utrum autem; num.

- c. 2. in princ. n. 53. & seq. Cum eo; n. 54. & seq. & ult. n. 17.
- c. 3. in princ. num. 6. & seq. Mulier; n. 11. & seq.
- c. 4. in princ. n. 19. & seq. & ult. n. 15. & seq. Quamvis; n. 15. & ult. n. 21. & seq.

- c. 8. n. 51. & seq.
- c. 9. n. 57.
- c. 10. n. 45. & seq.
- c. 11. n. 64. & seq.
- c. 12. n. 66. & seq.
- c. 13. n. 37. & seq.
- c. 14. & ult. num. 47. & duob. seqq.

IN SEXTO.

- c. 1. n. 26. & duob. seqq.

- IN CLEMENTINIS.
- Clement. 1. n. 78. 79. & 80.
- Clement. 2. §. Hujusmodi; n. 30. & seq. nam reliqua ad alios Titulos pertinent.
- Extravag. 1. inter communes, n. 82.
- Extravag. 2. §. Hujusmodi quoque jam allegata est supra, n. 30.

TITVLVS XXIX. DE PAROCHIIS, ET ALIENIS PAROCHIANIS.

§. I. *Quæ sit, & discatur Parochia, & quæ requiratur ad constituendam Ecclesiam Parochialem, & in quibus illius iura consistant?*

ASSER-

ASSERTIO I. Proprie accipitur pro certa alicujus Diocesis Ecclesia, quæ habet populum certis limitibus distinctum, eaque committitur uni Presbytero, ut in ea Baptismum, & reliqua Sacramenta populo sibi subiecto ministraret, n. 1. Ad constituendam Ecclesiam parochialem tria requiruntur. 1. Ut habeat Fontem Baptismalem. 2. Cæmeterium, seu jus sepeliendi. 3. Curam fori penitentialis, sive potestatem ligandi, & solvendi in foro conscientie, & alia Sacramenta administrandi populo. Est autem ordinariè eadem Ecclesia parochialis, & baptismalis, interdum verò propria est Ecclesia baptismalis, in qua solus Baptismus administratur, num. 2. Assert. 2. In quibus consistat Jus Ecclesiæ Parochialis? n. 3. Parochi non debent Dominicis, & Festis diebus admittere ad Missam alienos Parochianos, qui contempto proprio Parocho, accedunt. An Parochiani in diebus Festis in propria Parochia teneantur audire Missam? n. 4. Aff. 3. Inter Jus parochiale numerari etiam debet Jus prædicandi, quod ratione Officij sui Parochis, præcipue incumbit, num. 5. Ubi etiam traditur, an, & quatenus Religiosi mendicantes prædicare possint in Ecclesiis Parochialibus. Quid circa prædicationem observare debeant Concionatores Regulares post Concil. Trid. n. 6. Quid statutum sit circa Confessiones fidelium audiendas à Sacerdotibus Regularibus? n. 7.

§. II. An fines Parochiarum præscribi possint?

Fines, seu limites Parochiarum, & quæ finibus coherant, præscribi non possunt, num. 8. & 9. Nec quidem per præscriptionem centenariam, vel temporis immemorialis, n. 10. Dummodo definitis legitimè constitutis constet, n. 11.

§. II. Quomodo dividendus sit Episcopatus inter Episcopum lapsum in hæresim, sed reversum ad Fidem, & ex dispensatione receptum, & inter Episcopum substitutum?

Quando Episcopus, cum parte populi, sit hæreticus, & in ejus locum constituitur alius Catholicus, tunc si hæreticus, cum parte populi, revertatur ad Fidem, & ex dispensatione admittatur ad eundem Episcopatum, debet Diocesis dividi in duas partes æquales inter priorem, & novum Episcopum, quoad Parochias, earumque fructus, & plebes, num. 12. & duob. seqq.

§. IV. Explicantur alia duo Capitula, quæ adhuc restant explicanda.

Episcopus alterius subditum Diocesani, sine ejusdem licentia, ordinare non potest, adeoque nec judicare, n. 15. Si quis ex una Diocesi domicilium transferat in aliam, prior Episcopus non habet in ipsum spirituales jurisdictionem, nec etiam temporalia ab eo exigere potest, cum ei non administret spiritualia, sed posterior. Si tamen ille habeat prædia in prior Diocesi, solvere debet decimas integras prior Episcopo: nisi illæ alteri sint debitæ, ex consuetudine, vel jure alio, n. 16. & seq.

SERIES CAPITULORUM.
IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 12. & seq.

c. 4. n. 8. & trib. seqq.

c. 2. n. 4.

c. 5. & ult. num. 16. & seqq.

c. 3. n. 15.

Tomus III.

TITULUS XXX.

DE DECIMIS, PRIMITIIS, ET OBLATIONIBUS.

SECT. I. De definitione, ac divisione Decimarum, & obligatione eas solvendi.

§. I. Quid, & quotuplices sint Decimæ?

ASSERTIO I. Decimæ sunt pars decima omnium bonorum mobilium, sive fructuum justè quasitorum, Ecclesiæ Ministris, quot annis, exolvenda, num. 2. Ubi etiam alia descriptio affertur. Aff. 1. Triplicis generis Decimæ communiter assignari solent, prædiales, seu reales, quæ ex prædijs, seu bonis immobilibus solvuntur: personales, quæ ex lucro, hominis industriâ quæsitæ penduntur: & mixtæ, quæ partim reales, partim personales sunt, num. 4. Item Decimæ aliæ sunt majores, quæ ex frumento, vino, & similibus solvuntur: aliæ minores, quæ ex fructibus animalium, & alijs minutioribus penduntur. Denique aliæ Decimæ sunt Ecclesiasticæ, sive Clericales, aliæ profanæ, sive Laicales, n. 5.

§. II. Quo Jure decimæ introducuntur, & Ministris Ecclesiæ debeantur?

ASSERTIO I. Decimæ materialiter, & secundum substantiam, spectatæ, quatenus sunt stipendium necessarium ad sustentationem Ministrorum Ecclesiæ, jure naturali, ac Divino ipsis sunt debitæ, n. 6. Aff. 2. Decimæ formaliter, & secundum determinationem, seu certam quotam, nempe, ut sint pars decima fructuum, ex Jure positivo, eoque Divino, tempore Legis Mosaicæ, Levitis debebantur: at verò tempore Novi Testamenti, Decimæ solum debentur ex Jure positivo Canonico, seu Ecclesiastico, quamvis antiquissimo, n. 7. Quo sensu dicantur Decimæ deberi, vel esse præceptæ Jure Divino? num. 8. Decimæ tam prædiales, quam personales sunt debitæ à fidelibus Ecclesiis Parochialibus: sed solum ex præcepto Juris Ecclesiastici, n. 9.

SECT. II. De rebus, ex quibus Decimæ sunt solvendæ, & de modo, quo solvi debent.

§. I. Ex quibus rebus Decimæ, sive prædiales, sive personales sunt solvendæ?

ASSERTIO I. De Jure communi ex fructibus, seu proventibus rerum omnium immobilium, & se moventium, Decimæ sunt solvendæ. In specie autem ex quibus rebus Decimæ sunt pendendæ, expressum habetur in SS. Canonibus, n. 11. & 12. Sunt autem Decimæ solvendæ ex omnibus fructibus prædiorum, etiam si sæpius in anno, & diversis temporibus sint seminati, ac producti, n. 13. Aff. 2. De Jure communi etiam Decimæ personales solvendæ sunt ex omnibus per actionem, & industriam hominis licitè acquisitis, quamvis hodie per consuetudinem Decimæ personales ubique ferè non amplius solvantur, num. 14. Alias verò etiam ex præda in bello justo acquisita personales Decimæ sunt solvendæ, num. 15. Præterea Decimæ sunt solvendæ ex venatione, aucupio, & piscatione, n. 16. Et an hæ Decimæ inter personales, vel prædiales numerandæ sint? n. eod. Solvendæ autem sunt Decimæ ex omnibus rebus licitè acquisitis: non autem ex acquirendis, quæ quis potuisset acquirere, num. 17.

§. II. Utrum ex rebus illicitè acquisitis debeantur Decimæ, & an ex acquisitis titulo lucrativo?

ASSERTIO I. Decimæ prædiales etiam ex rebus injustè acquisitis solvendæ sunt, easque Ecclesia

fff ff

cxi-

exigere potest, n. 18. Verum Decimæ personales ex rebus injustè acquisitis, quarum dominium non acquiritur accipienti, vel quæ saltem restitui debent, non possunt exigi, vel accipi ab Ecclesia: ex rebus verò, quæ non injustè, saltem ex parte dantis, illicitè tamen v. g. per fornicationem acquisitæ sunt, debentur Decimæ personales, & accipi possunt, per se loquendo, vel etiam exigi, si absit scandalum, quia delictum occultum, n. 19. Aff. 2. An etiam ex bonis acquisitis, titulo lucrativo, ut hæreditatis, legati, vel donationis inter vivos, vel causâ mortis sint solvendæ Decimæ? Affirmant nonnulli, n. 20. Sed probabilius negatur, n. 21. An, & quando Decimæ solvi debeant ex rebus fructiferis, quæ obveniunt titulo lucrativo, cum suis fructibus? n. 25.

§. III. An, & quâ ratione Decimæ sint integræ, & absque diminutione solvendæ?

ASSERTIO I. Decimæ prædiales integræ solvi debent ex integris fructibus, nullâ deductione factâ, n. 23. & seq. Decimæ etiam solvendæ sunt integræ, sine deductione seminis, & sumptuum, n. 25. Nec propter improbam vitam Clericorum ijs sunt negandæ, n. 26. Sed neque in solutione Decimarum deducenda sunt tributa, seu census, n. 27. Aff. 2. Decimæ personales solvi debent: sed nonnisi deductis expensis necessarijs, & lucro per negotiationem, vel aliam industriam deducto, n. 28. & seq. Quando ex fructibus, qui ex terra nascuntur, Decimæ sunt vendendæ, deductis expensis, & quando sine deductione expensarum? n. 30. Cur Decimæ prædiales, & mixtæ integræ sint solvendæ: personales verò nonnisi deductis prius expensis? cit. n. 30. Idque non tantum ex negotiatione; sed etiam quæ ex alijs actionibus hominis debentur, num. 31. Etiam in Decimis personalibus, quæ ex negotiatione debentur, quando solvendæ sunt Decimæ, non possunt deduci Decimæ in restitutionem factæ, seu meliorationem rerum, ex quibus solvuntur Decimæ, n. 32.

SECT. III. De ijs, qui obligantur solvere Decimas, & ijs, qui per privilegium sunt exempti.

§. I. Quinam in genere teneantur solvere Decimas?

Dupliciter potest quis obligari ad solvendas Decimas, per se, ratione personæ, & per accidens ratione rei. Aff. 1. Omnes fideles baptizati, qui sunt subiecti Parocho, à quo Sacramenta recipere debent, per se, & ex debito personali obligantur ad Decimas solvendas, nisi à præsentatione earum specialiter sint exempti, n. 34. Aff. 2. Ad Decimas solvendas ex debito, seu obligatione reali, quia quis possidet rem Decimis obnoxiam, tenentur omnes, etiam Principes, nisi quis ex legitima præscriptione, aut speciali privilegio sit exemptus, n. 35. Et hinc 1. Hæretici tenentur ad solvendas Decimas, non tantum ratione prædiorum: sed etiam per se, ratione personæ suæ, n. 36. 2. Judæi, & alij Infideles non obligantur per se, ac directè ad solvendas Decimas, sunt tamen obligati, ad solvendas Decimas prædiales Ministris Ecclesiæ, ex ijs prædijs, quæ possident, & Decimis sunt obnoxia, vel cogendi sunt, ad illa relinquenda, n. 37. Judæi non tenentur solvere Decimas ex ijs prædijs, quæ nunquam ante fuerunt possessa à Christianis. Item Judæi aliique Infideles non baptizati, non tenentur pendere Decimas personales, n. 38.

§. II. Quinam in specie obligentur solvere Decimas, vel non?

Quæ. 1. Utrum Clerici teneantur solvere Decimas? Resp. S. Pontifex per se non tenetur, potest tamen per accidens obligari, ratione bonorum patrimonialium, quæ possidet, n. 39. Resp. 2. Episcopi, & Parochi, ratione personæ suæ, non obligantur ad Decimas solvendas: possunt tamen obligari, ratione prædiorum, quæ titulo temporali acquisiverunt, num. 40. Resp. 3. Clerici, qui ex Officio non ministrant alijs Fidelibus Divina, ex Decimis aliisque fructibus, quos ex Beneficijs Ecclesiasticis percipiunt, non tenentur sibi invicem Decimas dare: eisi teneantur dare Decimas ex alijs redditibus, titulo temporali acquisitis Pastoribus suis à quibus Sacramenta accipiunt, num. 41. & seq. An, si prædium unius Parochia sit situm in alia Parochia, debeat ex illis solvi Decimæ illi Ecclesiæ, in cujus territorio prædium est situm? num. 43. Quæ. 2. An Religiosi teneantur ad præstandas Decimas? Resp. obligati ad Decimas prædictas solvendas Parocho, in cujus Parochia eorum prædia sunt sita, nisi per speciale privilegium sint exempti, vel contraria sit consuetudo, n. 44. Quæ. 3. An pauperes teneantur ad Decimas? Resp. Qui sunt pauperes, vel valde tenues redditus habent, sufficientes tamen ad sustentationem, tenentur solvere Decimas. Qui verò in extrema, vel gravi necessitate sunt constituti, ita, ut non habeant necessaria, ad se, suosque honestè sustentandum, non tenentur solvere Decimas, saltem donec ad meliorem fortunam pervenerint, n. 45. & seq. Item Moniales, aliæque Regulares personæ, quæ sufficientes redditus non habent ad sustentationem, Decimas non tenentur solvere. Idemque est de Sæcularibus Clericis, n. 47. Quæ. 4. Utrum Dominus prædij, an verò Colonius ad Decimas præstandas sit obligatus, num. 48. Tam Dominus, seu locator prædij, cui certa pars fructuum penditur, quàm Conductor, seu Colonius debet solvere Decimas de portione fructuum, quam quisque percipit, n. 49. & 50.

§. III. An quis per privilegium possit eximi ab obligatione solvendi Decimas, & per quem?

ASSERTIO I. Papa potest de potestate absoluta generaliter abrogare præceptum solvendi Decimas, quoad omnes Christianos, saltem validè: modò Ministris Ecclesiæ aliunde detur necessaria, & congrua sustentatio: licet tamen, & de facto, ac simpliciter id non potest. Veruntamen per speciale privilegium quibusdam in particulari concessum, ea obligatio solvendi Decimas remitti potest, & aliqui ab illa eximi possunt, num. 51. Aff. 2. Solus Papa potest privilegium exemptionis à Decimis concedere: non item Episcopi, & alij Prælati inferiores, n. 52.

§. IV. Quenam privilegia exemptionis à Decimis sunt concessa Religiosis, vel etiam Clericis Jure communi?

ASSERTIO I. Jure communi Canonico Monachi, & Clerici Regulares in communi viventes sunt exempti à solvendis Decimis prædialibus, & personalibus ex ijs prædijs, quæ proprijs manibus, seu laboribus, aut sumptibus excolunt, n. 53. Præterea Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii ex prædijs, quæ proprijs manibus, vel sumptibus colunt, non tenentur solvere Decimas: ceteri verò Religiosi illas non solvant tantum ex novalibus, quæ proprijs manibus, vel sumptibus

sumptibus excolunt, & ex nutrimentis animalium suorum, vel ex hortis suis: de alijs verò rebus omnibus illas solvere tenentur, *n. 54. & 55. Aff. 2.* Prædictum privilegium postea restrictum fuit ad prædia, quæ Religiosi Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii, ante Concilium Lateranense, possederunt, ut ex illis Decimas dare non tenerentur. At verò quoad prædia, quæ dicti Religiosi, & omnes alij Regulares, qui iisdem privilegijs gaudent, post dictum Concilium acquirunt, etiam illa proprijs manibus, ac sumptibus excolant, ex illis Decimas solvere debent illis, quibus dari solita sunt, priusquam ad Religiosos prædia illa pervenirent, *nu. 56.* Duo requiruntur, ut Regulares privilegiati teneantur solvere Decimas prædiales, nempe, ut prædia fuerint acquisita post Concil. Lateranense, & ut ante acquisitionem fuerint Decimis obnoxia, *nu. 57.* Privilegium concessum Religiosis, per quod immunes sunt à solvendis Decimis ex Novalibus suis, quæ proprijs laboribus, vel sumptibus colunt, non est revocatum per *cap. Nuper; 34. h. t. n. 58.* Neque ei derogatur, nisi clausula illius derogatoria adijciatur, *nu. 59.* Deducuntur tria corollaria, *n. 60. & duob. seqq.* Si idem privilegium sit concessum pluribus, v. g. Regularium Ordinibus, & quoad aliquos revocetur, non ideo revocatum est etiam, quoad alios similiter privilegiatos, *num. 63.*

§. V. De interpretatione privilegij exemptionis à solvendis Decimis.

Quæst. 1. Quomodo intelligendum sit privilegium à Papa concessum Religiosis, ut ex prædijs, quæ proprijs laboribus, vel sumptibus colunt, Decimas solvere non teneantur? *Resp. 1.* Huiusmodi privilegium non est intelligendum de prædijs conductitijs, nec ad illa extendendum, *n. 64. & duob. seqq.* *Resp. 2.* Privilegium habentes non solvendi Decimas ex agris, quos proprijs manibus, vel sumptibus colunt, debent solvere Decimas ex prædijs, quæ alijs excolenda tradunt, *n. 67.* Varijs modis potest alicui tradi prædiũ, vel fructus ad excolendum, *n. 68.* Si privilegium immunitatis à solvendis Decimis sit concessum, intuitu personarum, tunc non transit ad colonos, *n. 69.* *Qu. 2.* An privilegium exemptionis à non solvendis Decimis prædialibus censeri debeat esse favorabile, an odiosum? *Resp. 1.* Tale privilegium, etsi ex parte eorum, quibus datur, sit favorabile, absolute tamen est odiosum, ideòque strictè interpretandum, *n. 70.* servatà tamen verborum proprietate, & usitatà significatione: unde hoc privilegium de non solvendis Decimis ex proprijs laboribus, intelligi etiam debet de alijs terris, quæ non sunt novalia, *n. 71.* *Resp. 2.* Prædictum privilegium, de Decimis non solvendis, concessum ita intelligi debet, ne Ecclesia, cui Decimæ adimuntur, & Ministri ejus egeant: alioquin Episcopus providere debet, ut congrua portio Ecclesiæ assignetur, ad quam Decimæ antea pertinebant, & sufficiens ad alendos Ministros, & alia onera ferenda, *num. 72.*

§. VI. Quibus modis privilegium non solvendi Decimas amittatur?

Tres assignati solent. Primus est, si privilegium concessum, progressu temporis, cedat in præjudicium Ecclesiæ Parochialis, *n. 73. & seq.* Secundus modus, quo amittitur privilegium non solvendi Decimas, est

Tomus III.

per non usum, seu potius contrarium usum, si per annos 30. vel 40. Decimæ solvantur à privilegiatis, adeòque per viam tacitæ renunciationis, quamvis per expressam renunciationem amitti non possit, *nu. 75.* Tertius modus, quo amittitur huiusmodi privilegium, est per conventionem, & compositionem partium factam post privilegium obtentum, *n. 76.* Addi potest quartus modus amittendi hoc privilegium, per alienationem prædiorum, quæ ratione privilegij exempta erant ab onere Decimarum, *n. 77.*

SECT. IV. De personis, & Ecclesiis, quibus pendenda sunt Decimæ, & tempore, & loco, quo sunt solvenda.

§. I. Quibus personis, & Ecclesiis Decimæ sunt solvenda?

ASSERTIO I. Olim in veteri Lege quatuor genera Decimarum in usu erant, de quibus *n. 78.* Adhuc hodie in certis casibus integræ Decimæ sunt solvenda: Episcopo, ratione Parochiarum suarum Diocesis, *num. 79.* *Aff. 2.* De Jure communi Parochis Decimæ ex fructibus prædiorum, quæ intra fines cujusque sita sunt, integræ solvenda sunt, *n. 80.* *Aff. 3.* Non solum Ecclesiarum Cathedralium, vel Collegiarum Capitulis, eorumque Præpositis, Decanis, & Canonicis, debentur Decimæ Ecclesiæ suæ: sed etiam omnibus alijs Clericis, qui ex quovis Beneficio Ecclesiastico fructus Decimarum, vel aliquam earum partem percipiunt, Decimæ sunt solvenda, *nu. 81.* Debentur autem Decimæ prædictis Clericis Beneficiatis, qui ex officio ministrant in spiritualibus populo, etiam si ipsi sint divites, *n. 82.* Religiosis, ex vi status sui, jure communi non debentur, interdum etiam Religiosis conferri possunt Decimæ, & ex quibus Titulis, *n. 83.* *Aff. 4.* Personales Decimæ debentur, de Jure communi, illi Parochiæ, in qua aliquis Sacramenta percipit, & Divina Officia audit. Prædiales autem Decimæ ordinariè debentur Parochiæ, intra cujus fines prædia sunt sita, nisi alicubi alia sit consuetudo, *n. 84.* Idque procedit, etiam si is, ad quem prædia illa pertinent, & ex quibus fructus percipit, in alia Parochia habere, & Sacramenta, aliæque Divina percipiat, *n. 85.* In qua re consuetudo legitime præscripta spectanda est, *n. 86.* Etsi Decimæ pertinentes ad Parochiam unius Diocesis non debeant ordinariè applicari Parochiæ alterius, absolute tamen ex possunt, *n. 87.* *Aff. 5.* Decimæ mixtæ, quæ ex fructibus, & fœtibus pecorum penduntur, solvenda sunt Ecclesiæ Parochiali, intra cujus terminos pecora pascuntur, *n. 88. & seq.* *Aff. 6.* Decimæ personales de Jure communi solvenda sunt Ecclesiæ parochiali: etiam si alia sit Ecclesia baptismalis, ad quam baptizandi deferri debent. Item Decimæ prædiales solvenda sunt Ecclesiæ parochiali, etsi baptismalis non sit, *nu. 90. & 91.* Nisi aliunde constet, speciali jure Decimas ad Ecclesiam baptismalem, vel antiquam Parochiam pertinere, *n. 92.*

§. II. De tempore, & loco quo pendenda sunt Decimæ.

ASSERTIO I. Decimæ prædiales, postquam fructus à solo separati sunt, & collecti, statim solvi debent, *n. 93.* Decimæ personales commodissimè solvuntur sub finem anni. Et quando solvenda sunt Decimæ mixtæ? *cit. nu. 93. Aff. 2.* Dominus prædij non tenetur suis expensis Decimas deferre ad Ecclesiam, *fff ff 2 vel*

vel Parochi domum: sed satis est, si Parochum moveat, ut Decimas collectas curet averbi, n. 94. Teneatur obligatus ad Decimas, si sit in culpabili mora solvendi, ideoque Decimæ fuerint ablatae, vel perierint, Parocho damnum refarcire, n. 95. Non tamen potest Parochus per vim auferre Decimas, vel compellere, ad eas solvendas, n. 96. De speciali modo solvendi Decimas, quæ à Papa conceduntur, ad tempus tantum, num. 97.

SECT. V. De Decimis Novalium.

§. I. An, & quâ ratione per consuetudinem acquiri possit jus decimandi in aliena Ecclesia, vel Parochia?

Quid sit Novale, prout hic accipitur, & quæ ad privilegium, de non solvendis Decimis ex Novalibus requirantur, nu. 98. & seq. Aff. 1. Decimæ Novalium de Jure communi, & seclulis privilegijs, ad Parochiam pertinent, intra cujus fines prædia de novo culta sunt sita, detractâ portione, seu quartâ Episcopali, n. 100. Aff. 2. Si Novalia sunt intra Diocesim: sed non intra certam Parochiam, Decimæ ex illis perceptæ ad Episcopum pertinent, qui eas, vel alteri Ecclesiæ assignare potest, vel ad proprios usus, nu. 101. & 102.

§. II. An privilegium de non solvendis Decimis extendatur, etiam ad Novalia, vel non?

ASSERTIO I. Privilegium generaliter, & absolute concessum de non solvendis Decimis ex proprijs prædijs, extenditur, sive potius comprehendit etiam Novalia, post concessum privilegium, coli cæpta, n. 103. Aff. 1. Privilegium percipiendi Decimas, ex prædijs ad aliam Ecclesiam pertinentibus, non extenditur ad Decimas Novalium, quæ post concessionem privilegij sunt in tali Ecclesia, vel intra fines illius: idque procedit, sive Laicis, sive etiam Religiosis, & alijs personis Ecclesiasticis tale privilegium sit concessum: nisi illarum quoque Decimarum expressa mentio fiat, nu. 104. Responderetur ad objectionem, nu. 105. & 106. Aff. 3. Si privilegium percipiendi Decimas ex Novalibus concessum sit ijs, qui antiquas Decimas in aliquo loco percipere solent, non debet illud extendi ad Decimas Novalium, quas alij tempore impetrati privilegij possidebant, tanquam sibi debitas: sed intelligi debet de ijs tantum Novalibus, quæ in futurum post impetratum privilegium sunt, nisi specialis mentio de Decimis Novalium in privilegio facta sit, nu. 107. Aff. 4. Etsi impetrantes privilegium percipiendi Decimas Novalium, tempore impetrationis integras Decimas antiquas, vel ultra medietatem percipere sint soliti: impetratio tamen hæc Decimarum ex Novalibus de medietate tantum debet intelligi, num. 108. Aff. 5. Si Religiosi etiam exempti in quibusdam Parochijs omnes antiquas, & majores Decimas, vel partem illarum, ex concessione Laicorum ipsis factâ, percipiunt, non ideo etiam Decimas Novalium pro eadem, vel simili portione possunt percipere: nisi ob rationabilem causam illas petere possint, n. 109.

§. III. An præscriptio Decimarum intra certum locum extendatur ad Decimas Novalium: & an, si fundus mutetur, ita, ut v. g. ex prato fiat ager, maneat obligatus ad Decimas solvendas, sicut ante?

ASSERTIO I. Qui præscripsit Decimas prædiales in aliena Parochia, non potest percipere Decimas

Novalium postea factorum: nisi ostendatur, ex rationabili causa illas ad se pertinere, n. 110. & seq. Aff. 1. Si fundus ad Decimas obligatus mutetur, v. g. ex prato in agrum, tum ager novalis, sive denuo cultus, est obligatus ad Decimas prædiales eidem solvendas, cui antea debebantur, n. 112. & duob. seq. Porro præscriptio non extenditur ad similia futura, nisi consuetudo aliqua universaliter sit præscripta, n. 115.

SECT. VI. De varijs modis, quibus acquiri potest jus decimandi in alia Ecclesia, aut Parochia, vel immunitas, ab obligatione solvendi Decimas.

§. I. An, & quâ ratione per consuetudinem acquiri possit jus decimandi in aliena Ecclesia, vel Parochia?

ASSERTIO I. Potest per consuetudinem legitime præscriptam induci, ut Ecclesia aliqua, vel persona Ecclesiastica jus acquirat percipiendi Decimas ex prædijs, in alia Parochia sitis, quæ alioquin ad illam pertinerent, nu. 116. Ad quam præscriptionem requiruntur 40. anni cum titulo, vel tempus immemoriale sine titulo, & aliquando 10. anni sufficiunt, n. 117. Aff. 2. Qui præscripsit jus percipiendi Decimas in certo fundo, is censetur etiam præscripsisse jus percipiendi Decimas ex omnibus fructibus, qui in loco illo nascuntur, n. 118. Ponuntur quæ exceptiones num. 119.

§. II. An, & quomodo jus decimandi per transactionem, & quibus præterea modis acquiri possit personis Ecclesiasticis?

ASSERTIO I. Potest Parochus v. g. cum alio Parocho super Decimis transigere, ita, ut jus decimandi per talem transactionem uni, vel alteri, vel utrique parti acquiratur, n. 120. Aff. 2. Per privilegium exemptionis à Decimis à Papa concessum, non derogatur speciali conventioni, seu transactioni, quæ inter partes prius inita est: nisi de ea in privilegio mentio fiat, num. 121. & seq. Aff. 3. Super jure Decimarum potest in arbitros compromitti, num. 123. Aff. 4. Jus decimarum unius Ecclesiæ potest permutari cum jure decimarum alterius Ecclesiæ, n. 124. Aff. 5. Jus decimarum, quatenus est fundatum in spiritali titulo, ac jure, vendi, & locari non potest: bene tamen quoad utilitatem fructuum, n. 125.

§. III. An, & quâ ratione obligati ad præstandas Decimas, ab illis liberari possint per consuetudinem indutam, & legitime præscriptam, vel per transactionem?

ASSERTIO I. Obligatio solvendi Decimas reales, vel personales per consuetudinem contrariam tolli potest, non tantum à Clericis: sed etiam Laicis, etiam in totum, ut nihil omnino nomine Decimarum pendatur, modò Ministri Ecclesiæ aliunde congruam sustentationem habeant, n. 126. & seq. Deducuntur quædam corollaria, n. 128. Aff. 2. Immunitas à solvendis Decimis, à privatis personis Clericis, vel Laicis, præscribi potest 40. annis cum titulo, vel tempore immemoriali, sine titulo, nu. 129. Solvuntur objectiones, n. 130. Aff. 3. Ut tota aliqua Communitas se eximat ab obligatione solvendi Decimas, per consuetudinem contra Legem Decimarum indutam, ignorante Pontifice, & viâ præscriptionis, requiritur tempus 40. annorum sine titulo, n. 131. Aff. 4. quomodo intelligendum, declaratur, nu. 132. Aff. 5. Potest inter Clericos, vel Ecclesias fieri transactio,

vel amicabile compositio super Decimis, ita, ut illæ non integrè solvantur: imò etiam omnino remitti possunt, ob justam causam, *nu. 133.* Porro per nullam potestatem seculari, etiam supremam, potest quis eximi ab obligatione solvendi Decimas, *n. 134.*

SECTIO VII. De Decimis Laicalibus, sive possessis, aut detentis à Laicis.

§. I. An, & quâ ratione Laici, sive Seculares sint capaces juris decimandi, seu percipiendi Decimas?

ASSERTIO I. Jus Decimarum, quatenus spirituale est, Laicis concedi non potest, adeoque nec ipsæ Decimæ, prout sunt fructus Ecclesiastici, unde non possunt concedi Laicis jure hæreditario, *nu. 135.* Et hinc etiam Prælati, qui Laico concedit Ecclesiasticas Decimas, deponendus est à statu suo, *nu. 136.* Nec per privilegium Papæ Laicus potest fieri capax juris decimandi, quatenus est fundatum in spirituali titulo, *n. 137.* Conversus tamen Religiosorum Ordinum & Professus Ordinum militarium sunt capaces Decimarum, *n. eod.* Aff. 2. Potest Laicis concedi jus Decimarum, quatenus hoc temporale quid est, abstractum à titulo, ac jure spirituali, & est præcisè jus percipiendi decimam partem fructuum, *n. 138.*

§. II. An ab Episcopis aliisque Prælati Ecclesiasticis Papæ inferioribus Decime in Feudum dari possint Laicis, & an hæc easdem in alium transferre possint?

ASSERTIO I. Episcopi aliique Prælati inferiores, jure antiquo, poterant reditus Decimarum Ecclesiæ suæ, ob justam causam, Laicis concedere in Feudum, etiam perpetuum, *n. 139.* Aff. 2. Post Concilium Lateranense sub Alexandro III. omnes concessiones Decimarum in Feudum perpetuum Laicis factæ, etiam quoad jus decimandi abstractum à spirituali titulo, sine auctoritate Papæ, illicitæ sunt, & irritæ, *n. 140.* Imò etiam omnis alia juris Decimarum alienatio facta Laicis à Prælati Papæ inferioribus, sine consensu S. Pontificis, est ipso jure irrita, *nu. 141.* Si Decimæ Laico sint legitimè auctoritate concessæ, ea concessio ad Novalia non est extendenda, *n. 142.*

§. III. An, & quâ ratione Laici Decimas quas obtinent, in alios transferre possint?

ASSERTIO I. Si Laicus Decimas injustè possideat, non potest illas in Feudum concedere, nec alio quovis titulo in alios transferre. Aff. 1. Si Laicus Decimas justè possideat, quia ante Concil. Lateran. eas obtinuit in Feudum, cum consensu Episcopi, vel post illud, sed cum consensu Papæ, tum potest illas, cum consensu Episcopi, in Feudum concedere, *n. 144.* Aff. 3. Laicus, qui injustè Decimas possidet, si induci non possit, ut illas propriæ Ecclesiæ restituat, potest Decimas illas transferre in Clericos, vel alteri Ecclesiæ dare, cum consensu Episcopi, *n. 145.* Porro Laici, quibus ante Concil. Lateran. Decimæ in Feudum perpetuum sunt concessæ, non possunt alijs Ecclesiis, vel Religiosis tales Decimas dare, neque hi illas à Laicis accipere, sine consensu Episcopi, *n. 146.* Possunt autem illas Decimas Religiosi recipere à Laicis, quæ ante dictum Concilium in Feudum perpetuo sunt concessæ, *n. eod.* Solvitur objectio, *nu. 147.* Aff. 4. Laicus possidens Decimas non potest eas oppignorare alijs, sive Laicis, sive Clericis, *n. 148.* Aff. 5. Potest per consuetudinem induci, ut Laici libere disponere

possint de Decimis, sicut de bonis patrimonialibus, & non tantum in Feudum illas concedere: sed etiam vendere, permutare, donare &c. quia consuetudo immemorialis habet vim præsumpti privilegii, vel alterius legitimæ concessionis factæ, *nu. 149.* Concessio, vel donatio Ecclesiæ, aut Decimarum, aut alterius juris spiritualis non dat titulum, vel justam causam præscribendi, ita, ut nullo tempore talis donatio præscribi possit, *n. 150.* & seq.

SECT. VIII. De Jure, quod competit Ecclesiæ, vel Clericis in Decimis, & quâ actione illæ exigantur: Item de Jure in causa Decimarum, ac parvis non solventium Decimas.

§. I. Quale jus habeat Ecclesiæ, vel ejus Rectores in Decimis, seu fructibus Decimarum?

Decimæ sunt debite Ecclesiæ, ejusque Ministris ex justitia, quatenus solvi debent pro necessaria sustentatione eorum, *num. 153.* Aff. 1. Si fructus decimales nondum sint separati à reliquis fructibus, Ecclesiæ, vel ejus Rectores, aut Ministri non habent plenum, & propriè dictum dominium eorumdem: habent tamen jus quoddam reale, sive quasi dominium, nempe utile eorumdem, *nu. 154.* Aff. 2. Postquam fructus decimales à reliquis fructibus sunt separati, eorum dominium directum, & utile spectat ad Ecclesiæ, etiam ante actualem traditionem eorum, *n. 155.*

§. II. Quâ actione Ecclesiæ, vel ejus loco Parochus, aut Episcopus in judicio exigere possit Decimas sibi debitas?

ASSERTIO I. Si sit lis de jure ipso decimandi, ad quem pertineat, institui debet actio confessoria utilis, per quam petatur, declarari jus decimandi Ecclesiæ competere, *n. 156.* Aff. 2. Si agatur non de jure decimandi: sed de ipsis fructibus decimalibus, nondum separatis à fundo, tum Ecclesiæ agere potest ad separationem, & solutionem eorum, condictione ex Lege, seu Canone, quæ est actio personalis in rem scripta, *n. 157.* Et competit Ecclesiæ non tantum contra quemvis Decimarum possessorem: sed etiam contra illum, qui fructus decimales per dolum, vel culpam notabilem destruxit, ad æstimationem fructuum, *n. 158.* & *n. seq.* Dominus prædij tenetur tali modo vendere, vel locare prædij, ut Ecclesiæ Decimis ex illo debitis non defraudetur, *n. 160.* An Prælati, vel Parochus exigere possit Decimas prædiales, non solum à Domino, vel Colono prædij, qui illas debet: sed etiam ab eo, qui prædij emit, sive à novo possessore prædij petere possit Decimas, non solum futuri: sed etiam præteriti temporis, quas venditor prædij, sive antiquus possessor non solvit? *n. 161.*

§. III. Quis sit Iudex competens in causa decimarum, & quæ pœna jure Communi statuta sint in eos, qui Decimas non solvunt, quas debent?

ASSERTIO I. Si quæstio sit de jure, sive proprietate Decimarum, ad quem pertineat, tunc de ea cognoscere potest solus Iudex Ecclesiasticus, etiam si incidenter tantum veniat in judicium: aliud est, si sit quæstio meri facti, v.g. An quis solverit Decimas, tunc enim etiam Laicus de hoc cognoscere potest, *n. 162.* Idque procedit etiam in causis Decimarum, quæ in Feudum concessæ sunt secularibus, vel si agatur de jure possidendi Decimas, *nu. 163.* Debent autem causæ Decimarum tractari summarie, & sine strepitu judicio, *n. 164.* Aff. 2. Pœna jure statuta in

ff ff 3

non

non solventes Decimas, est excommunicatio, & privatio Ecclesiastica sepultura, *nu. 165*. Quæ sint pænæ jure statutz in Religiosos, qui gravant, vel fraudant Ecclesias quoad Decimas eis debitas, *num. 166*. Prohibetur etiam Religiosis mendicantibus, ne in suis sermonibus ad populum, vel in privatis, talia proponant, quæ auditores à Decimarum, aliarumve rerum Ecclesiis debitaram solutione retrahant: sed potius ed eas præstandas adhortentur, *nu. 167*. Quod Decretum postea extensum fuit ad omnes Religiosos, etiam non mendicantes, adjectâ pænâ excommunicationis ipso facto à transgressoribus incurrendâ, *n. 168*.

SECT. IX. De Primitiis, & Oblationibus.

§. I. De Primitiis.

Quæ. 1. Quid sint primitiæ, & quomodo à Decimis distinguantur? *nu. 169*. An, & quo jure teneantur fideles ad primitias solvendas: & an in certa quantitate? In primis nullum de his extat præceptum juris naturalis, *n. 170*. Olim in Ver. Testam. Primitiæ omnium fructuum debebant offerri ex præcepto Legis Divinæ scriptæ: non tamen definitum erat, in qua quantitate dari deberent, *n. 171*. 3. In Legge nova Evangelica olim ex præcepto Juris Ecclesiastici solvi debebant primitiæ Sacerdotibus, & Ministris Ecclesiæ, absque determinatione tamen certæ quantitatis, quæ obligatio hodie in plerisque locis est abolita, *num. 172*.

§. II. De Oblationibus.

Nomen Oblationis, tribus modis accipi potest. latè pro omni oblacione DEO facta, vel prout à Decimis, & primitiis distinguitur. Vel strictius pro dono, quod ad Altare offertur, *n. 173*. Quomodo oblaciones strictè sumptæ distinguantur à Decimis, & Primitiis? *cit. n. 173*.

Quæ. 1. An oblaciones ex præcepto sint præstandæ à fidelibus? Resp. negativè, quia nullum tale præceptum extat. Unde antiqui Canones, qui præcipere videntur, præstandas esse oblaciones, intelligendæ sunt de oblacionibus, quæ ex aliquo titulo debentur Ecclesiis, & Clericis, cujusmodi tituli sunt quatuor, *nu. 174*. Quæ. 2. A quibus personis fieri, & accipi possint oblaciones? Resp. Offerentes debent esse fideles baptizati, & non excommunicati, *n. 175*. Est etiam Jure Canonico specialiter prohibitum, oblaciones facere quibudam personis, quæ enumerantur, *n. 176*. & seq. Ex quibus rebus oblaciones Ecclesiasticæ fieri, & accipi possint? Resp. non possunt ex ijs, quæ ex injustitia sunt acquisitæ, vel quæ ex justitia, pietate, aut charitate alijs priore, aut potiore jure sunt debitæ, *n. 178*. Quæ. 4. Quibus oblaciones dari debeant? Resp. Oblaciones factæ in Ecclesiis, pertinent ad Sacerdotes, seu Ministros Ecclesiæ, qui Sacramenta administrant populo, *num. 179*. Ad quem spectent oblaciones factæ alicui Capellæ in Ecclesia Parochiali, vel alia existenti, vel quæ fiunt in Capella sita intra fines Parochiæ. Item ad quos pertineant oblaciones factæ ad imaginem depictam in pariete alicujus hominis privati, & quæ fiunt in Ecclesia Cathedrali? *cit. n. 179*. An consuetudo, ut oblaciones non acquirantur Ecclesiæ Parochiali, vel Parocho: sed alteri Ecclesiæ, vel personæ Ecclesiasticæ, sit valida? *n. eod.* Et si Religiosi sint capaces recipiendi oblaciones Ecclesiasticas, & quidem tribus modis, de jure tamen communi, nullum jus habent ad obla-

ciones, nisi ex privilegio Papæ, vel consuetudine, *n. 180*. Denique Laici sæculares non sunt capaces recipiendi oblaciones Ecclesiasticas, *cit. n. 180*.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 78. & §. At vero;	c. 25. n. 134. & §. fin. nu.
n. 171.	142.
c. 2. n. 41. & seq.	c. 26. n. 25. & seq.
c. 3. n. 121. & seq.	c. 27. nu. 105. & seq.
c. 4. n. 112. & duob. seqq.	c. 28. n. 28. & quatuor
c. 5. n. 11.	seqq.
c. 6. n. 12.	c. 29. n. 111. & seq.
c. 7. n. 23. & seq.	c. 30. n. 118. & seq.
c. 8. n. 64. & duob. seqq.	c. 31. num. 150. & duob.
c. 9. n. 73. & seq.	seqq.
c. 10. n. 54. & seq.	c. 32. n. 160. & seq.
c. 11. n. 67. & duob. seqq.	c. 33. n. 27.
c. 12. n. 71.	c. 34. n. 56. & 6. seqq.
c. 13. num. 100. & duobus	c. 35. & ult. n. 148.
seqq.	IN SEXTO.
c. 14. n. 8. & seq.	c. 1. n. 167.
c. 15. n. 135.	c. 2. in princ. n. 117. §. dicitur
c. 16. n. 37. & seq.	numus; nu. 108. §. illi
c. 17. num. 136. & duobus	autem; nu. 72. §. Sicut
seqq.	nu. 146. §. Dicitur;
c. 18. n. 85. & seq.	n. 44. & §. Ceterum;
c. 19. n. 143. & seq.	eod. & §. ult. n. 109.
c. 20. n. 86. & trib. seqq.	IN CLEMENTINIS.
c. 21. n. 13.	Clem. 1. n. 166.
c. 22. n. 14. & duob. seqq.	Clem. 2. n. 97.
c. 23. n. 17.	In Extravag. communium.
c. 24. n. 49. & seq.	Extravag. unic. n. 47.

TITVLVS XXXI.

DE REGULARIBUS, ET TRANSEUN-
ribus ad Religionem.

SECT. I. De Essentia Status Religiosi in communibus, proprietatibus, & institutionibus.

§. I. Quid sit Status Religiosus, & quænam requirantur ad substantiam veram, & propriam Religionis?

Religio tripliciter accipitur, hoc loco verò solimitur strictè, pro Statu Religioso, qui est stabilis in communi vivendi modus fidelium, ad Christianæ charitatis perfectionem, tendentium, editis tribus votis substantialibus perpetuæ castitatis, paupertatis, & obedientiæ, *n. 1. & 2.* Ad substantiam veram Religionis 4. Conditiones requiruntur. 1. Ut serventur tria cõsilia Evangelica, paupertatis, perpetuæ castitatis, & obedientiæ, sine quibus status Religiosus non potest consistere, *n. 3.* Paupertas autè Religiosa non requiritur necessariò, ut Religiosus reddatur omnino incapax dominij bonorum temporalium: sed ut ijs uti non possit, vel de ijs liberè disponere, sine licentia Superioris, *n. 4.* Ad castitatem Religionis perfectam non sufficit castitas conjugalitatis: sed requiritur absolutæ, *n. 5.* Secunda conditio est, ut hæc tria cõsilia Evangelica, voto perpetuam obligationem continent firmitur: & ut etiam ex parte voventis actualis sui traditi ex parte verò Religionis, externa acceptatio à Prælato, seu Superiore Ordinis fiat, *n. 6.* Tertia conditio est, ut tria prædicta vota emittantur in Religione per Sedem Apostolicam approbata, *num. 7.* Quarta conditio est, ut emittens vota Religionis constitutus

subalicujus Superioris, seu Prælati Ecclesiastici jurisdictione, & potestate, qui possit Religiosos subditos suos corrigere, n. 8. & 9.

§. II. An vota solennia sint de essentia Religionis?

Resp. negativè, sed satis est ad constituendam verè, & propriè dictam Religionem, vota simplicia emittere, n. 10. & seq. Solvuntur objectiones, n. 12. Idque declaratur nu. 13. & tribus seqq. Deducuntur quædam corollaria, num. 17.

§. III. Utrum Status Religiosus fuerit institutus Jure Divino, an verò solum Jure positivo, & Ecclesiastico? & de diversitate Religiosorum Ordinum.

ASSERTIO I. Status Religionis, secundum se, & quoad substantiam, ab ipso Christo in nova Lege fuit institutus, n. 18. Aff. 2. Status Religiosus, quoad peculiarem & determinatum modum vivendi, sive Regulam, non est ex institutione Christi: sed Ecclesiæ, quæ certas condiciones statuere potest, sine quibus vota acceptari non debent; tanquam Religiosa, eæque condiciones, pro temporum varietate, mutari possunt, n. 19. Aff. 3. Omnes Religiosi Ordines conveniunt in ijs, quæ spectant ad essentiam Status Religiosi, quæ consistit in tribus votis, secundum Evangelica consilia editis: diversitas autem Religionum desumitur ex fine cujusque proprio, ac peculiari, & ex diversis medijs, quibus ad eundem finem tendunt, & ad ipsa vota observanda utuntur. Et hinc alia Religio est contemplativa, alia activa, alia mixta, n. 20. Item Religiones aliæ sunt Clericales, aliæ Monachales, aliæ Mendicantes, aliæ Militares, num. 21. & seq. An Religio Societatis Jesu sit Ordo mendicans, etiam prout complectitur Scholasticos in Collegijs degentes? n. 23. Quæ sunt Religiones Militares, vel Hospitalariæ? nu. 24. Illæ etiam Religiones sunt diversæ, quæ diversas Regulas, & Constitutiones habent, quarum numerantur quatuor antiquæ, & præter illas, tres recentiores, n. 25.

SECTIO I. De ingressu Religionis, & Novitiatu.

§. I. Quæ ætas in ingrediente Religionem, seu Novitiatum requiratur, & in quo loco necessario debet peragi Novitiatum, sive Probatio, & an etiam susceptio habitus Regularis?

ASSERTIO I. Ad inchoandum annum probationis requiritur pubertas completa, nempe, ut si mas sit, XIV. ætatis annum: si verò femina XII. copleverit, num. 26. Idque procedit etiam post Concil. Trident. nu. 27. Excipiuntur Ordines militares, & Novitij Societatis Jesu, qui non possunt admitti ad probationem antequam 15. annum, sine dispensatione Præpositi Generalis, num. eod. Aff. 2. Annus probationis regulariter debet peragi in Monasterio, seu domicilio Religionis: nisi Novitius extra Monasterium, seu Religionem, cum licentia Superioris sui, versetur, etiam per majorem anni partem, num. 28. Aff. 3. Et si secundum communem sententiam necessarium sit ad valorem Novitiatum, ut annus probationis, susceptio habitus Regularis, peragatur: probabilius tamen est, non requiri ad substantiam probationis suspensionem habitus Regularis: sed posse etiam in habitu seculari peragi, nisi in aliqua Religione contraria sit consuetudo, & Novitiatum non inchoetur, nisi post susceptum habitum Regularem, n. 29.

§. II. Utrum necessarium sit, ut Professionem præcedat annus probationis, isque integer, & quomodo sit computandus?

ASSERTIO I. Etiam olim tempus probationis regulariter fuit unus annus, & interdum etiam biennium, vel triennium, num. 30. At verò Jure communi Decretalium Professio nec emitti, nec recipi debet infra annum probationis, facta tamen ante annum probationis elapsam ex utriusque partis, Monasterij, & Novitij consensu, valet; quia utraque pars renunciare videtur anno probationis in favorem sui introductum, & interdum etiam licitè ex justa causa fieri potest, n. 31. & 32. Excipiuntur Religiosi Prædicatores, & Minores, quibus prohibitum fuit, etiam antiquis temporibus, intra annum probationis aliquid ad Professionem admittere, quod postea extensum fuit etiam ad alios Ordines Mendicantium, nu. 33. & 34. Hodie verò post Concil. Trident. Professio in quacunque Religione, ante exactum probationis annum, non solum illicita est: sed etiam invalida, n. 35. Aff. 2. Annus probationis debet esse integer, & completus, ita, ut nec unus dies illi desit, alioquin Professio subsequens non valet, n. 36. Quomodo hic annus computandus sit in anno bissextili? nu. eod. Sunt autem duæ notandæ regulæ in computatione annorum, quando annus, vel dies cæptus haberi debeat pro completo, vel non? nu. 37. & 38. Aliquando tamen annus probationis non debet esse completus, n. 39.

§. III. Utrum annus probationis debeat esse continuus, sine interruptione, & an, si quis post finitum Novitiatum, Religionem deserat, sed postea ad eam redeat, iterum probari debeat?

ASSERTIO I. Ad legitimum Novitiatum, & validam Professionem subsequentem, necessarium requiritur annus probationis continuus, & non interruptus, num. 40. & seq. An etiam modica, & tenuis mora temporis, quæ quis ex Monasterio egreditur, animo deserendi Religionem, sufficiat ad interruptendum annum probationis, & de novo inchoari debeat, etsi redeat? n. 42. Aff. 2. Si quis post expletum annum probationis, Religionem deseruit, & postea iterum sit in Ordinem receptus, potest probabiliter admitti ad Professionem, sine nova probatione, & novitiatu: nisi res ex parte Novitij, & Religionis sint notabiliter mutata, n. 43. Aff. 3. Si Religiosus professus ad aliam diversæ Ordinis, aut Regulæ Religionem, sive strictiorem, sive laxiorem transierat, debet necessarium integrum annum probationis iterum subire, antequam Professionem in illa Religione faciat, aliàs illa erit invalida, n. 44. Aff. 4. Si Professio alicujus ex aliquo defectu, v. g. ætatis, vel ex alia causa sit irrita, non est necessarium repetendus Novitiatum, num. 45. Aff. 5. Novitius justè ejectus, si iterum admittatur, quia impedimentum inhabilitatis fuit sublatum, iterum inchoare debet annum probationis: secus est, si injustè sit ejectus num. 46. Aff. 6. Si quis dum sanæ mentis fuit, ad probationem est admissus: sed postea infra annum in furorem incidit, si furor, citò transeat, non interruptitur Novitiatum: si verò diu duret, v. g. ad duos menses, Novitiatum non omnino cessat, nec denuo inchoandus: sed tempus amentie est supplendum, n. 47.

§. IV

§. IV. An, & quâ ratione impuberes ingredi possint Religionem, & in illam recipi, vel à parentibus offerri?

Quar. 1. An impuberes possint Religionem ingredi, & ad illam admitti? Resp. Posse ingredi, & habitum Regularem suscipere, quamvis propriè non sint Novitij, ante pubertatem completam: imò etiam infantes, ante usum rationis, possunt ad Religionem suscipi, & Religioso habitu indui: sed non nisi cum consensu parentum, num. 48. Quar. 2. An, & quâ ratione possint parentes liberos impuberes Religionem offerre, seu tradere, vel ingressos revocare, & quem effectum habeat huiusmodi oblatio? Resp. 1. Possunt offerre Religionem, non solum, ut in ea sub regulari disciplina educantur: sed etiam, ut suo tempore Professionem emittant, & quantum est ex parte parentum, in ea perpetuò permaneant, n. 49. Resp. 2. Si parentes consenserunt in filij, vel filia impuberis ingressum in Religionem, non possunt eum, vel eam revocare: si verò non consenserunt, possunt revocare filium ingressum: ita tamen, ut intra annum filium repetere debeant, quo elapso, non possunt illum revocare, num. 50. Si verò filius pubes factus per vim ad professionem coactus fuit, Professio est irrita, & si nec ipse filius, nec parentes intra annum, reclamant apud Superiorem, is permanere in Religione cogitur, n. 50. & seq. An, & qualiter impubes filius ingressus Religionem à parentibus revocari possit, vel non? num. 51. Quis sit effectus oblationis factæ à parentibus Religionem filij impuberis? num. 52. Quòd si impubes sine parentum oblatione, Religionem ultrò ingressus est, & habitum Regularem suscepit, liberè recedere potest, ante Professionem editam, n. 53. Similiter filius impubes oblatus à patre Religionem, pubes factus, egredi potest, non autem ante pubertatem, num. 54. Quar. 3. An non solum pater, sed etiam mater, & tutores habeant potestatem offerendi filium impuberem Religionem? Resp. Probabilius est, quòd mater non possit, contradicente patri, filium, vel filiam impuberem offerre Religionem, nec ingressum, sine consensu parentum, revocare: quamvis si pater filium impuberem velit Religionem offerre, vel ingressum revocare, matre contradicente, valida, & licita sit ejus oblatio, & revocatio, num. 55. Etiam tutores possunt pupillum offerre Religionem, vel sine suo consensu ingressum revocare, num. 56. Quar. 4. An impubes, etiam invitatus, à parentibus offerri, seu tradi possit Religionem? n. 57. Probabilius est, quòd etsi pater filium impuberem invitum obrulit Religionem, adeoque cogit ingredi, is in ea permanere debet, donec pubes factus fuerit: non autem potest impubes ita cogi, vel offerri ad ingrediendum Religionem, ut sit obligatus ad proficendum, vel perpetuò in illa permanendum, n. 58. Respondetur ad objectiones, num. 59. Quæ dicta sunt de oblationibus filij, vel filia impuberis, eorumque ingressu in Religionem, non sunt revocata: nec quidem quoad puellas impuberes per Concil. Trid., n. 60.

§. V. De libertate ingrediendi Religionem, & egrediendi, quam habent Novitij.

Quar. 1. An liberi, invitati, & inconsulti parentibus, possint ingredi Religionem? Resp. posse, si parentes eos impedire velint, num. 61. Quar. 2. An Novitij intra annum probationis, liberè à Religione

egredi possint, & ad sæculum redire? Resp. posse, nisi quis Religionem intraverit, habitumque Novitiorum assumpserit, animo DEO in Religione perpetuò serviendi, tunc enim cogi potest, iure antiquo ad Professionem faciendam in Religione, saltem laxiore, n. 62. Quod intelligi debet non de nudo, & simplici proposito: sed promissione firmato, sive voto simplici DEO facto, perpetuò permanendi in Religione, n. 63. Sunt autem tres casus excepti, in quibus Novitius de Jure antiquo, etiam ante annum probationis expletum, à Religione egredi potest, qui enumerantur, n. 64. Si Novitius à Religione egredietur, non tenetur solvere expensas, quas Monasterium in coadendo fecit: nisi ad id per pactum se obligaverit, num. 65. & seq. Verum hodie post Concil. Trid. Professio facta, ante annum probationis finitum, est nulla, nullamque obligationem inducit, ad ullam Religionem intrandam, nec in genere, nec in specie, n. 67. Quar. 3. An illi, qui intra annum probationis, ad sæculum redeunt, licitè possint ad Ordines, & Beneficia promoveri, & in illis ministrare? Respon. affirmativè, n. 68.

§. VI. De obligationibus, juribus, & privilegijs Novitiorum.

Quar. 1. An Novitij obligentur ad observanda statuta, & præcepta Superiorum Regularium? Resp. 1. Per se, ac directè, & sub culpa non obligantur, quamvis ex honestate, ac decencia debeant servare Religiosam disciplinam, dum sunt in Religione. 2. Possunt tamen Prælati Regulares illis certas leges facere, ad quas saltem sub pœna obligentur. 3. Subijciuntur Novitij jurisdictioni spirituali Prælatorum Regularium, quoad forum externum, & conscientia, ratione cujus Prælati illos punire ob illicitum possunt, & præcipere etiam sub censuris, dum in Religione manent, n. 69. Quar. 2. An Novitius, durante Novitiatu, possit retinere Beneficium Ecclesiasticum? Resp. posse retinere usque ad Professionem, nec interim illud alteri conferri posse, sine ipsius consensu, n. 70. Idque procedit, non solum in Beneficijs minoribus: sed etiam maioribus, & curatis, n. 71. Et quamvis Professio, ex iusta causa, ultra annum prorogetur, n. 72. Neque vacant Beneficia Novitiorum in Societate, durante biennio probationis, n. 73. Neque vacant Beneficia Novitiorum, ob Professionem expressam, vel tacitam, factam intra annum probationis: cum ea sit invalida, num. 74. Novitius non est necessariò vocandus ad electionem Prælati, vacante Prælaturâ, etsi excludi ab ea non possit, num. 75. Ex fructibus Beneficij, quod Novitius habet, assignanda est congrua portio ejus Vicario, num. 76. Quar. 3. An Novitij possint uti privilegijs suis Ordinibus? Resp. affirmativè, & in specie gaudent privilegio fori, & Canonis, ut, qui eos percutit, excommunicationem incurrat. Et privilegio immunitatis à solvendis gabellis, num. 77. Quar. 4. An Novitij à Religione dimitti possint, absque iusta causa? Respon. negativè, n. 78.

§. VII. De dispositionibus, seu renunciationibus bonorum, quæ ante Professionem à Novitijs fieri solent.

Nomine renunciationis hîc intelligitur dispositio de proprijs bonis temporalibus, in favorem tertij facta irrevocabiliter, ita, ut retractari amplius non possit.

possit, etiam ante Professionem, n. 79. Ad quam Professionem faciendam, ante Professionem, non tenentur Novitij. Juxta Decretum Concilij Trident. nulla renunciatio bonorum, ante probationis annum facta, etiam jurata valet: nisi cum licentia Episcopi, vel ejus Vicarij, intra duos menses proximos ante Professionem, nec aliàs effectum habet, nisi secutà Professione: & aliter facta, etiam cum expressa renuntiatione hujus favoris, & cum juramento, irrita est, cit. num. 79.

Quar. 1. Quznam renunciaciones irrita sunt, non servatà formà præscriptà in dicto Decreto? Respon. 1. Si donatio, seu renunciatio bonorum facta sit, ante ingressum Religionis: sed non intuitu ingressus, sive sine animo illam ingrediendi, tunc talis renunciatio non est irrita: sed valida, etiam jure novo, num. 80. 2. Probabile est, renunciaciones factas, ante ingressum Religionis, probationis causà, intuitu tamen talis ingressus, comprehendi sub Decreto Concilij, adeoque eas etiam juratas, esse irritas. Contrarium tamen, quodd renunciaciones facta ab existencibus in sæculo, ante ingressum Religionis, sed intuitu illam ingrediendi, non comprehenduntur sub dicto Decreto, adeoque valide sunt, est quoque valde probabile, n. 81. 3. Renunciatio facta à Novitio etiam post 16. annum ætatis, sed ante duos menses proximè præcedentes Professionem, & sine licentia Episcopi, vel ejus Vicarij, comprehenditur sub dicto Decreto, & invalida est, n. 72. 4. Etiam renunciatio bonorum facta à Novitio, sub conditione expressa, vel tacita secuturæ Professionis, comprehenditur sub Decreto Concilij, adeoque sine forma in eo præscripta, facta, est irrita, n. 83. Ab hoc Decreto Concilij Tridentini excipiuntur Candidati, & Novitij Societatis Jesu, quorum renunciaciones bonorum facta conformiter Constitutionibus Societatis, sunt validæ, non obstantè dicto Decreto, n. 84. Quar. 2. Quinam contractus, vel actus comprehenduntur nomine renuntiationis in Decreto Concilij, ita, ut si fiant sine forma ibi præscripta, sint irriti? Respon. 1. Comprehenditur donatio inter vivos, ita, ut ea irrita sit facta sine forma in Decreto præscripta, n. 85. Ubi adferuntur plures exceptiones. 2. Nominè prohibita renuntiationis Novitij, ante duos menses, comprehenditur etiam datio mutui, si quid ex bonis Novitij detur Monasterio, sub titulo mutui, n. 86. 3. Sub nomine renuntiationis comprehenduntur omnes contractus lucrativi: non tamen omnes onerosi, sed tantum illi, in quibus tantundem recipitur, quantum datum est, hi enim, sine forma præscripta in Decreto, initi à Novitio, sunt irriti, num. 87. Quar. 3. Quæ solennitates requirantur ad renunciaciones, vel donationes Novitorum? Respon. duæ, ut sint validæ, prima est, ut fiant, cum licentia Episcopi, vel alterius Prælati exempti, vel ejus Vicarij Generalis, & quidem non solum petita, sed etiam obtentà, quam dare non possunt Prælati Regulares, etiam exempti: altera solennitas est, ut renunciaciones fiant intra duos menses proximos ante Professionem, quamvis immediatè ante illam fiant, num. 88. Quando fieri debeat renunciatio, si ex justa causa differatur Professio? n. 89.

§. VIII. *Aliæ nonnullæ quæstiones circa renunciaciones bonorum, à Novitijs factas proponuntur, & resolvuntur?*

Tomus III.

Quar. 1. An Novitius possit renunciare hereditati patris, vel matris adhuc viventis, sine consensu illorum, & in favorem Religionis? Respon. 1. Et si talis renunciatio, si facta sit in favorem certæ personæ particularis, sine consensu ejus, de cujus hereditate agitur, sit invalida, nisi juramento firmata sit: valida tamen est hujusmodi renunciatio facta in favorem Religiosi Conventus, vel alterius Communitatis, etiam sine consensu ejus, de cujus hereditate agitur, n. 90. Quando præterea, si Novitius renunciet hereditati patris, vel alterius sibi obventuræ, & de ea disponat in favorem certæ personæ, vel causæ piæ, ea renunciatio valeat, vel non? cit. num. 90. Quar. 2. An renunciatio bonorum, vel donatio facta, secundum formam præscriptam in Concilio Trident. corrumpat, & effectum non habeat, si is moriatur, antequam Professionem emisit, vel si invalidè sit professus? Respon. 1. Probabilius est, quodd rennnciatio bonorum facta à Novitio, etiam in favorem Monasterij, corrumpat, si morte præventus, Professionem non emisit: quamvis etiam oppositum sit probabile, quodd si Novitius moriatur ante Professionem, renunciatio ab eo facta, habeat effectum, num. 91. Respon. 2. Ut renunciatio, vel donatio à Novitio facta, sit firma, & effectum habeat, non sufficit, ut Professio postea facta sit: sed requiritur, ut etiam sit validè emissà, cit. num. 91. Quar. 3. An renunciatio bonorum facta à Novitio, secundum formam Concil. Trid. possit ab illo ante Professionem revocari, si velit permanere in Religione? Respon. non posse, num. 92. Quar. 4. An renunciatio, seu donatio bonorum facta, intuitu ingrediendi Religionem, vel etiam post ingressum, à Novitio minore 25. annis, sine auctoritate Curatoris, & Decreto Judicis, sit valida? Respon. affirmative, etiam si in favorem privata personæ facta sit n. 93.

SECTIO III. De Professione Religiosa?

§. I. Quid sit Professio Religiosa, & quod duplex?

ASSERTIO I. Professio accipitur, vel generaliter, & latè pro actu, quo quis assumit statum Religionis, sive Professio fiat per vota solennia irrevocabiliter, sive per vota simplicia, & revocabiliter. Et in hac generali acceptione Professio est contractus non mōrè humanus, seu Civilis: sed Religiosus, & Sacer, per quem homo voluntariè se tradit DEO in Religionem approbata, editis tribus votis paupertatis, castitatis, & obedientiæ, & interveniente Prælato Regularis acceptione, num. 94. Vel accipitur Professio strictè pro illa, quæ fit per vota solennia, omnino absolutè, & irrevocabiliter ex utraque parte. Ass. 2. Professio Religionis, duplex est, una expressa, quæ fit verbo, vel scripto, vel utroque simul: altera tacita, quæ fit sine scriptura, & voce, exercendo unum, vel plures actus Professorum proprios, n. 95.

§. II. Quæ formà, seu modo Professio expressa fieri possit, vel debeat?

ASSERTIO I. Professio Religionis expressa potest fieri, non tantum verbis: sed etiam scripto, aut nutibus, seu signis, num. 96. Et hinc ad valorem Professionis expressæ, nec scriptura, nec certa verborum forma requiritur: sed ea etiam signis traditionem personæ significantibus, & acceptionem Religionis, seu Prælati, ejus nomine, fieri potest, n. 97. Et si ad valorem Professionis non requiratur scriptura, per illam tamen fieri solet, ut de illa constet per propriam

Ggg gg

sub

subscriptionem, vel subsignationem, imò juxta communem consuetudinem, vota Professionis etiam ex scripto legi solent, *num. 98.* Debet autem ea forma Professionis servari, quæ in Regula præscribitur, quæ in diversis Religionibus varia est, *cit. num. 98.* Est autem valida Professio Religionis, etiam non suscepto habitu Religioso, & Professorum proprio, *n. 99.* Unde, si Clerici sæculares singunt, se nomine, & habitu Monachos, cum non sint, cogendi sunt, ut veri Monachi fiant, vel dimittant habitum Monachorum, *cit. nu. 99.* Aff. 2. Professio expressa potest fieri per Procuratorem, nisi Ordinis Regula statuatur contrarium, *n. 100.* Aff. 3. Fieri etiam potest, non tantum absolute; sed etiam sub conditione de præterito, vel de presenti, aut de futuro, & impletâ conditione, Professio erit valida: nisi conditio repugnet substantiæ status Religiosi, v. g. ut liceat retinere proprium, *n. 101.* Ad valorem Professionis non requiritur, ut fiat in Ecclesia, vel intra Monasterium: potest etiam fieri quocunque tempore, etiam in articulo mortis, *num. 102.*

§. III. Quibus modis fieri possit Professio tacita Religionis?

Triplex est habitus Novitiorum, primus distinctus, ut quia alio habitu utuntur Novitij, alio Professi, isque, vel manifestè, vel occultè distinctus: secundus est habitus distinctus, seu communis, ut quia Professi, & Novitij gestant eundem habitum: tertius est habitus communissimus, quando etiam alij in comuni viventes cum Professis, & Novitijs, simili vestitu utuntur, *n. 103.* Quær. 1. Quibus modis Jure communi Decretalium fieri possit Professio tacita? Resp. Tres communiter modi assignantur. Primus est, si quis sciens, & sponte habitum proprium Professorum, & patenter distinctum ab habitu Novitiorum, suscepit, & per triduum gestavit, is tacitè Professus censetur. Unde, qui ante 14 annum, habitum Professorum suscepit, vel etiam post illum: sed ante triduum, sine præcedente Professione, dimisit, non censetur tacitè Professus: sed potest ducere uxorem, *n. 104.* Is, qui ante 14. annum ætatis Religionem ingressus fuit, potest licitè egredi, nisi in anno 15. Professionem expressam faciat, vel habitum Religionis suscipiat Professorum proprium, vel Professionem, ante pubertatem factam, ratificet, *n. 105.* Si quis olim ante annum probationis exactum, spontè suscepit habitum proprium Professorum, ac distinctum ab habitu Novitiorum, is tacitam Professionem emisit, & obligatur ad Religionem in genere ingrediendam, saltem laxiorem, *n. 106.* Si annus probationis legitime sit transactus, non requiritur ad Professionem, ut habitus Professorum proprius per triduum gestetur: sed sufficit, si quis suscepit habitum patenter distinctum ab habitu Novitiorum, *nu. 107.* Secundus modus tacitæ Professionis est, si quis, anno integro, habitum in Religione gestavit indistinctum ab habitu Professorum, talis, exacto anno, censetur tacitè Professus, & per censuras cogendus est ad servandam Regulam, *nu. 108.* Similiter si quis ante annum 14. Religionem ingressus, & per annum totum 15. portavit habitum Novitiorum omnino indistinctum ab habitu Professorum, tacitè Professus censetur: nisi talem habitum etiam gestent alij, qui communem cum ijs vitam ducunt. Si verò major 14. annis habitum

Religionis assumpsit, & per annum gestavit, omnino indistinctum, is præsumitur, Religionem tacitè Professus, *n. 109.* Ubi etiam habetur, qui sunt habitus distincti. Denique si quis pubes deferat habitum Novitiorum, non patenter distinctum ab habitu Professorum, per annum, censetur tacitè Professus: secus si habitus non sit patenter distinctus, *nu. 110.* & seq. Tertius modus tacitæ Professionis est, si quis habitum Professionis gesserit, & in eo actum Professorum proprium exerceat, v. g. in Capitulo suffragium ferat, is tacitè Professus censetur, ita, ut ad contrarium probandum non admittatur, *num. 112.* & seq. Quæ conditiones requirantur ad tacitam, seu præsumptam Professionem? *num. 114.* Quær. 2. An, & quibus modis Professio tacita fieri possit, post Concil. Trid. Respon. Professiones tacitæ non sunt sublata per dictum Concilium: dummodo fiant post annum probationis integrum, & continuam, & completam 16. annis ætatis Proficientis, *n. 115.*

§. IV. De conditionibus requisitis ad legitimam Professionem.

ASSERTIO I. Prima conditio requisita ad validam Professionem, expressam, vel tacitam, est legitima ætas, nempe pubertas, quæ est jure antiquo annus 14. in masculo, & 12. in femina: post Trid. vero requiritur 16. annus expletus in viris, & feminis, *n. 116.* Neq; in Professione malitia supplet ætatem. Quod si quis pubes factus Professionem edidit: sed ante annum ætatis 16. vel ante annum probationis exactum, sufficit, si eam tacitè, sive factò ipso ratificet, *n. 117.* In quibusdam Religionibus nemo admittitur ad Professionem, nisi 18. annum sit assecutus, *num. 118.* Aff. 2. Secunda conditio est, ut Professio liberè voluntate sit emissa; nam ex gravi metu injustè incusso facta, est irrita, saltem jure Ecclesiastico, *n. 119.* Solus metus reverentialis non reddit irritam Professionem, nisi aliæ circumstantiæ concurrant, *n. 120.* Cui incumbat onus probandi, si opponatur defectus, seu impedimentum irritans Professionem, *num. 121.* Professio ex errore, vel ignorantia, aut dolo facta circa substantialia Religionis, est etiam irrita, *num. 122.* An coactio per vim, vel metum, etiam irritum reddat ingressum in Religionem, probationis causâ? *cit. n. 121.* Si furiosus, vel amens profiteatur, non valet Professio: nisi factus compos mentis, per novam professionem expressam, vel tacitam consentiat, *n. 124.* & seq. Tertia conditio est, ut Professio ab aliquo habente potestatem admittendi, expressè, vel tacitè receptetur, nomine ipsius Religionis: quamvis autem consensus Superioris metu gravi injustè extortus sit, non tamen ideo irrita est Professio, *n. 124.*

§. V. De illis, qui prohibentur ingredi Religionem, vel in illa Professionem edere, propter obligationem, quæ alijs sunt obstricti.

ASSERTIO I. Episcopus consecratus, vel etiam electus, & confirmatus, etsi consecratus non sit, non potest transire ad Religionem, relicto Episcopatu, *n. 125.* Est autem probabilius, Professionem Episcopi sine licentia Papæ factam, non solum esse prohibitam, sed etiam invalidam, non item Prælati Episcopi inferioris, *num. 127.* Aff. 2. Si parentes in extrema necessitate sint constituti, tenetur filius, etiam post-

quam Religioem ingressus est, & professus, egredi, & illis subvenire: non autem si gravi solum egestate laborent, *num. 127.* Obligatus est tamen Religiosus professus parentibus, etiam in gravi necessitate constitutis subvenire, quatenus salvo statu Regulari, potest, *nu. 128.* Et quamvis Professio facta à filio, cuius parentes graviter indigent, sit illicita: non tamen est invalida, *n. eod.* Multò verò magis parentes sunt obligati, ut non prius Religionem ingrediantur, nisi prius provideant filijs de necessaria sustentatione, *cit. num. 128.* Servus nec ingredi Religionem, nec in ea Professionem emittere potest, nisi cum consensu Domini, *num. 129.* Aff. 4. Is, qui debitis est obstrictus, prius debita solvere debet, quam Religionem ingrediat, alioquin admitti non debet, & multò minus ad Professionem, *n. 130.* Idemque est de obligato ad rationcinia reddenda, saltem publica, *nu. eod.* Quamnam præterea condiciones requirantur ad legitimam Professionem? *n. 131.*

§. VI. *Ad quos spectet potestas admittendi Novitios ad Professionem.*

ASSERTIO I. De Jure communi admissio ad Professionem spectat simul ad Abbatem, seu Prælatum immediatum Religionis, & ad Conventum, ita, ut etiam consensus, saltem majoris partis Capituli, sit necessarius, alioquin admissio est invalida, *nu. 132.* Aff. 2. Si susceptio ad Professionem ad solum Prælatum spectet, ex consuetudine, vel privilegio, tunc vacante Prælaturâ, Conventus Monachos admittere non potest: Si autem ad utrumque simul spectet, tunc Conventus potest admittere, & multò magis, si potestas admittendi ad solum Conventum pertineat, *nu. 133.* Aff. 3. Non tantum Prælatus Regularis immediatus: sed etiam Superior, ac mediat, ut Generalis Ordinis, aut Provincialis potest admittere ad Professionem Novitios: etiam contradicente Superiore immediato: dummodo id faciat cum consensu Capituli, *n. 134.* An Episcopus possit admittere ad Professionem Novitios. 2. An Abbatissa Moniales? 3. An Prælatus excommunicatos vitandos? 4. An Potestas admittendi ad Professionem possit alteri delegari? *nu. 135.* Quædam præterea notanda sunt circa admissionem ad Professionem, *n. 136.*

§. VII. *De effectibus, & prerogativis validæ Professionis.*

Quær. 1. Qui sint effectus Religiosæ Professionis? Resp. Primus est, quod solennis Professio dirimat, non tantum matrimonium postea contrahendum: sed etiam ante contractum, & nondum consummatum. Secundus est, si uterque conjux, vel etiam unus tantum ex illis Religionem ingredi velit, alter verò votum continentie edere, in sæculo manens, permittendum est divortium, ita, ut ab invicem quoad cohabitationem, & torum, separari possint. Quod si in facie Ecclesiæ contraxerunt matrimonium, non possunt, prætextu impedimenti dirimentis, ab invicem divertere, & transire ad Religionem, nisi prius ostenderint impedimentum, præterquam si notorium sit: quod si nihil contra impedimentum fuit probatum, tum vir potest Religionem ingredi, & Professionem emittere, uxor verò in proposito continentie permanere, *num. 137.* & seq. Tertius effectus Professionis est, quod simplex votum ingrediendi certam Religionem, & in ea profutendi, tollitur per posterius vo-

tum solenne, editum in quacunque Religione, etiam laxiore, *nu. 139.* & seq. Quartus est, per Professionem filiusfam, liberatur patri potestate. Sextus, tollitur irregularitas proveniens ex defectu Natalium, quoad sacros Ordines suscipiendos: non autem quoad Prælaturas, sine dispensatione. Septimus, tollitur etiam inhabilitas ad actus legitimos, v. g. ad testimonium ferendum. Octavus effectus est plenissima omnium peccatorum remissio, quoad pœnam temporalem, *num. 141.* Quær. 2. An per solennem Professionem amittatur Nobilitas Professi? Respon. non amitti: nisi quoad usum bonorum temporalium, *n. 142.*

§. VIII. *De indissolubilitate Professionis Religiosæ.*

Quær. 1. An, & quomodo Professio sit indissolubilis, ex parte profitentis, & Religionis? Resp. 1. Vinculum Professionis, ex parte profitentis, solâ voluntate ipsius dissolvi non potest. 2. Neque etiam ex parte Religionis quoad vinculum, ita, ut dimissus fiat omnino liber à votis. 3. Neque mutuo consensu utriusque partis, scilicet Religionis, & Religiosi Professi, potest dissolvi vinculum Religionis, *n. 143.* Quær. 2. An, & quando Professio, quoad vinculum possit dissolvi per potestatem S. Pontificis? Resp. Potest Papa per dispensationem relaxare vinculum Professionis, ita, ut qui fuit Religiosus professus, non sit amplius Religiosus, nec votis obstrictus, *nu. 144.* Quær. 3. An vinculum Professionis dissolvatur per promotionem Professi, ad Episcopatum? Resp. non dissolvi, ita, ut Episcopus omnibus tribus votis Religionis maneat obstrictus, *n. 145.* Quær. 4. An Professus possit præscribere contra Professionem à se editam, & sic ab illa se eximere? Resp. Nunquam posse, tametsi longo tempore in sæculo maneat, & bona, quæ antea habuit, tanquam propria retineat, *n. 146.* & seq.

§. IX. *An is, qui invalidè professus est, teneatur ratificare Professionem, & quæ requirantur, ad ratificationem Professionis invalidæ?*

ASSERTIO I. Is, qui invalidè professus est, etsi nequeat in foro externo probare impedimentum irritans Professionem: non tamen tenetur illam ratificare, sive bonâ fide, sive malâ sit professus, *n. 148.* Aff. 2. Ad ratificationem Professionis invalidæ requiritur 1. Ut ratificans sciat, Professionem à se factam irritam fuisse. 2. Requiritur novus consensus, per quem Professio invalidè emissâ ratificetur expressè, vel tacitè. 3. Requiritur nova acceptatio Prælati Regularis conscij nullitatis prioris Professionis, *n. 149.*

§. X. *De jure, seu facultate reclamandi adversus Professionem invalidam.*

De hac re extat Decretum Concilij Trident. *Sess. 25. de Regul. c. 19.* Circa quod quæritur 1. An omnes Regulares possint reclamare contra Professionem invalidam? Resp. affirmativè, etiam Scholastici Societatis Jesu, qui solennem Professionem non emittunt: item Moniales, & Ordines Militares, *n. 150.* Qu. 2. Quot, & quæ condiciones requirantur ad legitimam reclamationem contra Professionem invalidam? Respon. tres. Prima est, ut ante reclamationem habitum non deponat, vel cum habitu non discedat, sine licentia Superioris. Secunda conditio est, ut causas nullitatis suæ Professionis coram Superiore suo ordinario deducat, qui est immediatus Prælatus Regularis,

ris, & Episcopus, vel ejus Vicarius Generalis. Tertia est, ut id fiat intra quinquennium, à die Professionis numerandum, *num. 152.* Utrum tempus hoc quinquennij sit continuum, an verò utile, ita, ut non currat ignoranti, vel impedito? *n. 153.* Quær. 3. Ex quibus causis potest Regularis reclamare contra Professionem à se emissam? Resp. Ex causis enumeratis, *num. 154.* Quær. 4. An etiam Religio reclamare possit contra invalidè Professum? Resp. affirmativè, id verò locum habet solum, si Professio fuerit nulla ob ignorantiam justam, & invincibilem Superiorum Regularium, *cit. n. 154.*

SECTIO IV. De facultate transeundi ex una Religione ad aliam.

§. I. An possit Professus, seu Religiosus ab una Religione transire ad aliam, & quæ conditiones requirantur ad licitum transitum ad aliam Religionem?

ASSERTIO I. Non licet Monacho, seu alij Religioso, è Monasterio, in quo Professionem edidit, temerè se transferre ad aliud Monasterium ejusdem, vel diversij Ordinis, sive Ordo ille sit laxior, sive æqualis, sive strictior, sine licentia Prælati sui, *n. 155.* Neque etiam Monachi, vel Conversi ad alia Monasteria transeunt, sine licentia Prælatorum suorum, recipi debent, ad permanendum, vel ut diu ibi morentur: sed si admoniti non celeriter redierint, compelli debent ad redeundum, *num. 156.* Aff. 6. Omnibus Religiosis licitum est, ab una Religione transire ad aliam strictiorem, paritè prius licentiâ, et si non obtentâ, & quamvis Religio privilegium habeat, ut ejus Regulares non possint transire ad alium Ordinem, etiam prætextu strictioris Religionis, *nu. 157.* Imò etiam tota Religiosorum Communitas, sive Conventus transire potest ad Ordinem strictiorem, ejus habitum, & Regulam assumendo: & non tantum viri, sed etiam fœminæ, *num. 158.* Aff. 3. Ad licitum transitum ab una Religione ad alteram, requiritur 1. Ut transitus fiat ad Religionem perfectiorem, aut strictiorem. Nominè autem perfectioris hic intelligitur, non quæ absolute, & in se perfectior est: sed quæ austerior, seu rigidior est, *n. 159.* 2. Requiritur, ut non fiat ex temeritate, vel levitate, vel ex passione inordinata: sed ex charitate, seu zelo majoris boni, seu perfectionis consequendæ, *n. 160.* 3. Ut talis transitus non fiat, cum detrimento Ordinis, in quo est Professus, *cit. n. 160.* 4. Ut licentia transeundi sit petita à Prælato, & quænam circa hanc licentiam sunt observanda, *num. 161.*

§. II. Quinam Superior in specie licentiam dare possit transeundi ad aliam Religionem?

ASSERTIO I. Si quis zelo melioris boni, ad Religionem strictiorem transire velit, potest illam licentiam dare, non solum Prælatus, seu Superior Ordinis medius, videlicet Provincialis, aut Generalis: sed etiam immediatus ipsius Conventus, seu Monasterij, etiam sine consensu ipsius Capituli, *nu. 162.* Hanc licentiam transeundi ad Religionem strictiorem Superiores immediati, ut Priores, & Quardiani pro se petere debent à Provinciali, & hic à Generali, ac denique iste à Papa: In quibusdam verò Religionibus potestas dandi hanc licentiam, est reservata Provinciali, aut Generali, *nu. 163.* Potest autem Prælatus Papæ inferior dare licentiam transeundi ad Religio-

nem strictiorem, & quis ex bono zelo transire velit, non si temerè, aut ex levitate, *n. 164.* Aff. 2. Si quis ad aliam Religionem æqualem transire velit, tum si adsit legitima causa transeundi, in Ordinibus exemptis, Abbas, seu Prælatus immediatus illam dare potest: vel si immediatus Superior sit subiectus alteri Prælato Regulari, v. g. Prior, vel Quardianus, tum Provincialis, vel Generalis illam dare potest: in Ordinibus verò non exemptis, Episcopus, cum consensu Prælati Regularis. Requiritur tamen etiâ consensus Capituli, seu Conventus, *n. 165.* Si verò nulla causa subsit, solus Papa licentiam dare potest, transeundi ad Religionem æqualem, *cit. num. 165.* Aff. 3. Potest Prælatus Papæ inferior, v. g. Provincialis, vel saltem Generalis, in Ordinibus exemptis, vel Episcopus in non exemptis, ex justa causa, dare licentiam transeundi ad laxiorem Religionem. Item Prælatus exemptus, & soli Papæ subiectus, requiritur tamen consensus Capituli, *n. 166.* Aff. 4. Solus Papa potest dare licentiam transeundi ad Religionem laxiorem, quamvis talis licentia non exerceatur in foro conscientie, *n. 167.* Quæ sunt causæ transeundi ad Religionem laxiorem? *n. eod.* Ut quis transire possit ad Religionem æqualem, & multò magis ad laxiorem, requiritur licentia non tantum petita, sed etiam obtenta, *n. 168.* Quomodo privilegium quibusdam concessum, ne ab eodem Ordine ad alium, etiam strictiorem, liceat transire, sit intelligendum? *n. eod.* Facultas à quocunque Prælato concessa alicui, ex ipsa causa, transeundi ad aliam, intelligi debet de Religione strictiore, vel æquè stricta: non autem de laxiore, *cit. num. 168.* Si una ex conditionibus jurisquisitis ad legitimum transitum desit, Professio non tantum illicita est: sed etiam invalida, *num. 169.* Si Religiosus temerè transiens ad aliam Religionem, eumque postea facti pœniteat, ac redeat, tenetur, ut Religio prior iterum recipere, *cit. n. 169.*

§. III. An, & quatenus permittitur, vel prohibetur, in certis Religionibus transire ad alias?

Quær. 1. An Canonicus Regularis possit transire ad Ordinem Monachalem, vel vice versâ, Monachus ad Canonicos Regulares? Resp. 1. Potest Canonicus Regularis transire ad Ordinem Monachorum, si in Monasterio, ad quod vult transire, strictior sit observantia, *n. 170.* Solvuntur objectiones, *nu. eod.* Resp. 2. Non est vice versâ permittum, ab Ordine Monachorum transire ad Ordinem Clericorum Regularium, *n. 171.* Qu. 2. An de jure communi ex Ordine Mendicantium permittum sit, transire ad Ordinem Monachalem, seu non Mendicantem, vel ad alium Ordinem Mendicantem? Resp. 1. Nullus Religiosus Ordinû Mendicantiû potest transire ad Ordinem Monachorum, vel non Mendicantiû, sine dispensatione Papæ, sub pœna excommunicationis, & Professio in posteriore Ordine facta, est irrita, *n. 172.* Quæ tamen Constitutio in pluribus locis non est usque recepta, *nu. 173.* Excipitur Ordo Carthusianorum, ad quem licitum est, transire ex quovis Ordine, etiam Mendicantium, *cit. n. 173.* Resp. 2. De jure communi, ex uno Ordine Mendicantium licet fieri potest transitus ad alium Ordinem Mendicantium, modo si fiat ad Religionem Mendicantium perfectiorem, aut strictiorem, etiam quoad præsentem obligationem: in qua re inspicienda sunt singularum Reli-

ligionum Mendicantium privilegia, n. 174. Qu. 3. An Religiosus assumptus ad Clericatum, possit ad statum Fratrum Laicorum, sive Conversorum ejusdem Ordinis transire? Resp. ex iusta causa posse; n. 174. Qu. 4. An Prælati inferior possint Religiosum Professum in uno Monasterio compellere, ut transeat ad aliud ejusdem Ordinis, intra, vel extra Provinciam? Resp. posse, si Religio, ejusque Monasteria, vel Collegia sint sub uno Capite totius Ordinis, videlicet Generali: secus est, si non habeant unum Caput: sed singula sub sint Abbatibus, vel Prioribus sub Episcopo, vel immediate sub Papa; tunc enim Regulares Professi cogi non possunt ad transeundum, n. 176.

§. IV. *Quenam Jure Canonico interdicta sunt Religiosis transuentibus, etiam licite, ad alias Religiones?*

Religiosi Mendicantes quilibet, qui ad non Mendicantium Ordines, etiam de licentia Papæ, hæcenus transierunt, vel impostorum transibunt, non possunt habere vocem in Capitulo, etiam si hæc ipsi ab alijs Capitularibus concedatur. Item ad Prioratus, Administrationes, vel Officia sic transeuntes non admittantur, etiam tanquam Vicarij, nec pro se, nec pro alijs, curam animarum gerere possunt, & quicquid contra attentatū fuerit, est irritum, n. 177. Quinam hinc comprehenduntur nomine Mendicantium? n. 178. Et quinam non comprehenduntur? n. 179. Duplex est pœna lata contra Mendicantes, transeuntes ad non Mendicantes. Prima est privatio vocis in Capitulo, & quoddam sic transeuntes redduntur inhabiles ad Officia quæcunque & ad animarum curam gerendam, n. 180.

§. V. *Aliæ quæstiones circa translationes Religiosorum ab uno Ordine ad alium resolvuntur.*

Quær. 1. An legitime translatus ab uno Ordine ad alium, sit sit Prælati ipsius, debeat de novo in illo Professionem emittere? Resp. affirmativè, num. 181. Qu. 2. An translatus ab una Religione ad aliam obligatus sit ad vota specialia in priore Religione emissæ, v.g. an translatus à Religione Minorum teneatur à carnibus abstinere? Resp. non teneri, num. 182. Quær. 3. Ad quod Monasterium pertineant bona Religiosi transeuntis ab una Religione ad aliam? Resp. si utrumque Monasterium, seu Ordo bonorum in communi sit capax, tum omnia bona, ratione Professi transeuntis, acquisita priori Monasterio, penes illud manent; acquisita verò, post Professionem emissam in posteriore Monasterio, penes illud manent, n. 183. Resp. 2. Si Religiosus ex Ordine honorum incapax transeat ad Religionem bonorum capacem, vel vice versâ, tum bona acquisita priori Monasterio incapaci, vel si erat incapax, bona Professi hæredibus ab intestato acquisita, manent penes prius Monasterium incapax, vel si erat incapax, penes hæredes ab intestato, n. 184. Sed quid si Religiosus ab uno Monasterio transferatur ad aliud, non ut ibi profiteatur, sed ut pœnitentiam agat, cui acquiruntur bona sic transeuntis? n. eod. Quamvis transitus ab una Religione ad aliam sit licitus, si serventur conditiones jure requisitæ: non tamen est laudibilis: nisi propter magnam utilitatem, vel necessitatem fiat, n. 185.

SECT. V. *De Religiosis fugitivis, apostatis, & ejectis.*
§. 1. *In quo differant Religiosi fugitivi, apostatæ, & ejecti: & an Religio teneatur illos querere, & revocare?*

ASSERTIO I. Religiosus fugitivus strictè, ac propriè dicitur ille, qui ab Ordine discedit ad tempus, sine licentia sui Prælati, ut liberè vagetur, animo tamen redeundi ad Religionem. Apostata verò dicitur, qui ab Ordine recedit, animo deserendi Institutum in perpetuum, vel saltem longo tempore. Ejectus verò dicitur, qui non spontè recedit: sed ob culpam à Religione ejicitur, n. 186. Hinc is, qui à Religione recedit, animo nunquam redeundi, est verus apostata, etiam si habitum Regularem non deponat, vel illum tegat, n. 87. Sed etsi quis à suo Monasterio, sine licentia sui Superioris, recedat, sub prætextu ad Superiores accedendi, inter fugitivos numeratur, nisi ab eisdem missus, aut vocatus fuerit. Excipitur, nisi fugiat à Monasterio, in scio Superiore, ut ab iniqua vexatione Superioris liberetur, idque probare possit, num. 187. Etsi Religiosi, qui ultra mare se conferunt, sine licentia sui Superioris, ubi pauci sunt fideles, respectu infidelium, non sunt veri apostatæ: sunt tamen ipso facto, excommunicati, nec ad prædicandum, nec Divina celebranda sunt admittendi, n. 188. Aff. 2. Prælati Religionum tenentur, fugitivos, apostatas, velesectos ex Ordine, singulis annis, inquirere, & revocare, eosque cogere, ut ad Ordinem revertantur, n. 189. Quæ cura primò, & principaliter pertinet ad proprios Prælatos Ordinum, etiam locales? n. 190. Prælati Regulares etiam potestatem habent, Religiosos fugitivos, & apostatas, ubique locorum, capiendi, & incarcerandi, num. eod. An, & quo pacto Regulares fugitivi, apostatæ, & ejecti requirendi, & revocandi sint? cit. num. 190. Quibus expensis alendi sint Religiosi fugitivi, aut ejecti? num. 191. Quod dictum est de inquirendis, & revocandis ejectis, intelligi debet non de Religiosis injustè, sed de justè ejectis per sententiam definitivam, n. 192. An hodie singulis annis, & quando Religiosi fugitivi, seu apostatæ, aut justè ejecti inquirendi, aut reducendi sunt? cit. num. 193.

§. II. *An Religio habeat potestatem, ejiciendi subditos Regulares, & ob quas causas: & an Religiosus ejectus nihilominus obligetur ad vota Religionis aliisque observationes Regule?*

ASSERTIO I. Potest Ordo Religiosus etiam Professos suos expellere à Religione, ob causam justam, & gravem, quæ potestas est penes Prælatum Monasterij, cum consensu majoris partis Conventus: & in Ordinibus, qui Generalem habent, penes ipsum, vel ex ejus commissione, penes Provincialem, cum consensu majoris partis Capituli Provincialis, n. 194. Quæ sint justæ causæ expellendi Professos à Religione? n. 195. Moniales verò etsi expelli possint, propter incorrigibilitatem: non est tamen consuetum, nec consuetum, ut ob crimen expellantur: sed ut in perpetuum carcerem detrudantur, vel ad aliud Monasterium transferantur, num. eod. Aff. 2. Religiosus Professus, per justam sententiam, in perpetuum ejectus à Religione, manet obligatus ad substantialia vota Religionis, n. 196. Cui acquirantur bona justè, vel injustè ejecti, num. Monasterio, an verò Ecclesiæ Diocesanæ, ubi Beneficium habet, vel Romanæ? cit. num. 196. Cui acquiruntur bona Religiosi fugitivi, vel apostatæ? num. 197. Ejecti Religiosi professi, non sunt omnino soluti, ac liberi à voto obedientiæ Regulatis, quamvis magna ex parte cesset ejus executio, GGG GG 3 n. 198.

n. 198. Aff. 3. Religiosus, seu Professus ejectus iuste per sententiam in perpetuum, præter tria vota substantialia Religionis, non obligatur ad alias observantias Regulæ, v. g. jejunia, abstinentias, & vigiliæ Ordinis, ad Horas Canonicas, si non sit in sacris Ordinibus constitutus, donec denuo recipiatur, *nu.* 199. Hinc talis ejectus non tenetur, nec debet deferre habitum Religionis, si illo sit spoliatus: nec etiam obligatur ad servandum votum annexum Professioni, v. g. redimendi captivos, *n.* 200.

§. III. An Professus ejectus per sententiam in perpetuum, teneatur redire ad Religionem suam, vel ingredi aliam, & ad id compelli possit?

ASSERTIO I. Professus Regularis, ob crimen ejectus per sententiam in perpetuum, obligatus est in conscientia, ut se corrigat, & correctus petat iterum recipi in Ordinem, potestque per Superiores cogi ad redeundum, *nu.* 201. Respondetur ad objectiones, *n.* 202. An Religiosus ejectus, si sit paratus corrigi, & plenè emendatus fuerit, possit Religionem cogere, ut iterum admittatur: & an ejectus per sententiā definitivam, si ad Ordinem redeat, ut in eum denuo admittatur, teneatur novam Professionem emitte: & an debeat restitui in antiquum locum, in quo erat ante ejectionem, *cit. n.* 203. Aff. 2. Si Religiosus ejectus per iustam sententiam, in sua Religione non admittatur, non tenetur aliam ingredi: sed potest in sæculo manere, *n.* 204. Aff. 3. Potest tamen talis ejectus ad aliam Religionem transire, etiam laxiorem: quamvis non petita licentiā Prælati, à quo ejectus est, *nu.* 105. Aff. 4. Potest Professus ob iustam causam ejici, eā conditione, ut aliam Religionem ingrediat: quam conditionem, si ejectus acceptavit, tenetur ingredi, vel tenebitur ad priorem redire, *n.* 206. Prædicta procedunt, non solum in ijs, qui iuste; & ob culpam suam ejecti sunt: sed etiam qui iniuste, liberati enim sunt ab obligatione Regularis observantia, dum extra Ordinem manent, *num.* 207. Quid hodie statutum sit, circa ejectiones Regularium? *nu.* eod.

SERIES CAPITULORUM. IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 116. & duob. seqq.
c. 2. n. 50. & duob. seqq.
c. 3. n. 99.
c. 4. n. 112. & seq.
c. 5. n. 155.
c. 6. n. 118.
c. 7. n. 156.
c. 8. n. 104.
c. 9. n. 106. & seq.
c. 10. n. 170.
c. 11. n. 53.
c. 12. n. 58. & 61.
c. 13. n. 97. & seq.
c. 14. n. 54.
c. 15. n. 122. & seq.
c. 16. n. 31. & seq.
c. 17. n. 146. & seq.
c. 18. n. 157. & seq.
c. 19. n. 137. & seq.
c. 20. n. 62. & seq.
c. 21. n. 68.

c. 22. n. 108.
c. 23. n. 64. & seq.
c. 24. & ult. num. 189. & quatuor seqq.
IN SEXTO.
c. 1. in princ. num. 105. §. Quod si; & §. Qui vero; & §. fin. eod. n. 109.
c. 2. n. 33.
c. 3. n. 34.
c. 4. n. 70. & 6. seqq.
c. 5. n. 139. & seq.
c. 6. & ult. n. 133.
IN CLEMENTINIS.
Clem. 1. n. 177. & tribus seqq.
Clem. 2. n. 110. & seq.
In Extravag. communibus.
Extravag. 1. num. 172. & duob. seqq.
Extravag. 2. n. 188.

TITVLVS XXXII. DE CONVERSIONE CONJUGATORUM.

§. I. Quæ conditiones requirantur, ut Coniux post matrimonium consummatum, licitè possit Monasterium ingredi?

Non potest coniux, post matrimonium consummatum, Religionem ingredi, & in ea Professionem emitte, sine licentiā alterius conjugis, & tunc, si hic sit senex, & extra incontinentiæ periculum versetur, in sæculo permittitur remanere, dummodo perpetuam continentiam voveat: si autem coniux remanens sit juvenis, etiam ipse Religionem ingredi debet, *n.* 1. & tribus seqq. Ut Professio conjugati in Religione valide fiat, non est necessaria licentiā Episcopi, *num.* 5. Ad licitam Professionem conjugati non sufficit, alter coniux sit adhuc juvenis, & Religionem ingrediat: sed requiritur, ut Professionem emitat, vel si senex sit, cōtinentiam voveat, & quidem perpetuam: neque sufficit etiam, quod sit senex: sed requiritur, ut non sit suspectus de periculo incontinentiæ, *nu.* 6. & 6. Non potest uxor, quæ licentiā dedit viro ingrediendi Religionem, si non sit suspecta de incontinentiā, cogi ad ingrediendam Religionem: sed satis est, si perpetuum continentiam votum edat coram Episcopo, *n.* 7. Sed quid si uxor incontinenter postea vivat in sæculo, poteritne cogi ad ingrediendum Religionem? *num.* 8. Quod si coniux ingressus Religionem, cum licentiā conjugis, ante Professionem exco, debet redire ad conjugem in sæculo, *n.* 9.

§. II. An Professio emissa à conjugē, cum licentiā alterius conjugis manentis in sæculo, sive cum voto Castitatis, sive etiam sine illo, sit valida?

ASSERTIO I. Si coniux manens in sæculo emit votum castitatis, etiam si sit juvenis, & suspectus de incontinentiā, modò cum ejus consensu, alter coniux Religionem ingressus, & professus sit, valida est Professio, *n.* 10. Aff. 2. Etsi coniux manens in sæculo nullum votum castitatis edidit, valida tamen est Professio ingressi Religionem, cum consensu alterius conjugis: quamvis sit illicita, *n.* 11. & 12. Quando vir, qui cum licentiā uxoris emisit Professionem, post sit revocari ab uxore, vel non, sive voverit continentiam, sive non? *n.* 13. & duob. seqq.

§. III. An Professio mariti, invitā, vel ignorante uxore, & vice versā, uxoris, invito vel ignorante marito, post consummatum matrimonium, sit valida, & ad quid obliget?

ASSERTIO I. Quamvis Professio conjugis, sine consensu alterius conjugis, & multò magis eo invito, & contradicente, post consummatum matrimonium, non valeat, idèque altero conjugē mortuo, Religionem ingredi non teneatur: non tamen coniux vivens potest petere debitum conjugij, licet reddere teneatur, & post mortem alterius conjugis, ad perpetuam continentiam obligetur, *n.* 16. Aff. 2. Si coniux non tantum sciente, & contradicente altero conjugē: sed etiam illo ignorante Professionem in Religione fecit, invalida est Professio, ita, ut post mortem illius ad Religionem redire non cogatur, *n.* 17. Prædicta declarantur, *num.* 18. & tribus seqq. Si uterque coniux Religionem ingrediat, & profiteatur, non obest mutua licentiā, tum videtur valida utriusque

que Professio, ita, ut neuter alterum revocare possit.
num. 21.

§. IV. An Professio conjugati facta cum licentia alterius conjugis: sed per metum, aut dolum obtema, sit valida: & an etiam, si sit facta, altero conjugis sciente: sed tacente ac dissimulante teneat?

ASSERTIO I. Si licentia Religionem profitendi ab altero conjugis, per metum gravem, & injustum sit extorta, Professio postea secuta, est invalida, & potest is, propriâ auctoritate, iterum exire, n. 22. & seq.

Ass. 2. Si conjux cum licentia alterius conjugis, sed per dolum gravem, & injustum impetratâ, Religionem professus fuit, Professio est irrita, n. 24. & 25.

Ass. 3. Si conjux, altero conjugis, non expressè consentiente: sed tacente, & dissimulante, Religionem professus sit, ea Professio est invalida: probabilius tamen est, tali casu Professionem viri, per solam mortem uxoris, in vita non revocantis virum, non fieri validam: sed requiri, ut uxore mortuâ, vir per novum consensum Professionem invalidè à se emissam ratificet: ad quod duo sunt necessaria: nempe ut proficiens sciat priorem Professionem, ob hunc defectum fuisse invalidam: & ut sciat impedimentum matrimonij per mortem conjugis sublatum, n. 26. & 27.

§. V. An, votum simplex continentie ab uno conjugis, cum licentia alterius, post matrimonium consummatum, vel ab utroque consensu communi emissum, sit validum, & licitum, & ad quid obliget?

ASSERTIO I. Si uxor perpetuam continentiam vovit, cum consensu viri, ad tempus tantum, ita ut ipse perpetuam continentiam non voverit, transacto eo tempore, compelli debet, ad cohabitandum viro, & conjugij debitum reddendum, n. 28. & seq. Ass. 2. Si uterque conjux, mutuo consensu, perpetuam continentiam voveat, ad illam observandam ambo sunt obligati, ita ut neuter votum revocare possit, n. 30.

§. VI. An si conjuges, qui mutuo consensu continentiam voverunt, uterque, vel alter eorum Religionem proficiatur, possit unus alterum repetere, seu revocare?

Conjuges possunt, mutuo consensu, continentiam vovere, & renunciare sibi invicem omni juri conjugali, quod unus in alterum habet, salvo tamen manente substantiali vinculo matrimonij, & factâ solum separatione, quoad torum, & cohabitationem. Nec potest unus alterum repetere: imò etiam alter conjugum, si adhuc sit juvenis, & suspectus de incontinentia, compelli debet, ad ingrediendam Religionem, maxime, si hoc promiserit, n. 31. & 32.

§. VII. An, si unus conjugum adulterium commisit, possit alter conjux innocens licitè transire ad Religionem, vel Ordines sacros suscipere, etiam adultero invito?

ASSERTIO I. Si uxor recedens à marito suo, alteri adhæreat, & adulteretur, potest maritus innocens Religionem ingredi, & in ea Professionem emitte-
re, invitâ adulterâ, ita ut ab hac revocari nunquam possit, n. 33. Ass. 2. Quando viro permissum est, transire ad Religionem, invitâ adulterâ, tum etiam vir innocens, eadem invitâ, Sacros Ordines suscipere potest, nisi aliud obstat: quia vir est bigamus, vel

aliàs irregularis, num. 34. Requiritur tamen, ut sententia divortij præcesserit, vel adulterium publicum sit, & notorium, ut conjux innocens possit deserre, propriâ auctoritate, adulteram, sine metu restitutionis, n. 35. Si conjux innocens statum non mutavit, non potest adulter, sine ipsius licentia profiteri Religionem, sive sacrum Ordinem suscipere, etiam si institutum sit divortium: potest tamen adulter, cum licentia innocentis, ingredi Religionem, vel Sacros Ordines suscipere, etiam post divortium, cit. nu. 35. Et si maritus, qui se ab uxore adultera separavit, non teneatur illam etiam emendatam recipere: laudabiliter tamen facit, si recipiat, & ab Episcopo de hoc monendus est: sed ad id compelli non potest: quòd si recipere adulteram nolit, ea in Monasterium includi debet, ad agendam ibi perpetuam pœnitentiam, num. 36. Potest tamen, hoc casu, adulter Religionem ingredi, ac profiteri, vel etiam Ordines sacros recipere, neque postea ab innocente conjugis revocari potest, num. 37.

§. VIII. An propter adulterium spirituale, videlicet apostasiam à Fide, sive hæresin, in quam unus conjugum lapsus est, possit alter conjux, non tantum se ab illo separare: sed etiam, eo invito, Religionem ingredi, & in ea profiteri, vel Sacros Ordines suscipere?

ASSERTIO I. Si unus conjugum Infidelis, aut Hæreticus notoriè factus sit, potest alter in Fide persistens, etiam, propriâ auctoritate, se ab eo separare, si pertinax sit, aut resipiscere nolit: imò ad id obligatur, si ex cohabitatione periculum perversionis imminet, n. 38. Ass. 2. Si conjux in infidelitatem, aut hæresin lapsus, per legitimam sententiam hæreticus est declaratus, ideòque alter conjux fidelis, ab eo separatus sit, potest hic, etsi alter conjux ad Fidem Catholicam redeat, eo invito, Religionem ingredi, & in ea profiteri, num. 39. Ass. 3. Si uxor hæretica per Ecclesiæ judicium condemnata sit, potest vir Catholicus, non tantum Religionem ingredi: sed etiam SS. Ordines suscipere, invitâ conjugis hæretica, nu. 40. An, & quando teneatur conjux Catholicus conjugem hæreticam, sed resipiscentem, & ab hæresi revertentem, recipere, & an ad id compelli debeat, vel non? n. 41. An, ut conjux fidelis licitè transire possit ad Religionem, requiratur, ut hæreticus re-
versus ad Fidem, etiam ad Religionem transeat, vel votum continentie edat in sæculo? n. 42. An si unus conjugum ob hæresin sit damnatus, alter verò conjux adulterium commiserit, delictum compensari possit cum delicto, ideòque adulter compellendus sit, ad recipiendum conjugem ad Fidem revertum? n. 43.

§. IX. An, & quo jure dissolvatur matrimonium ratum per Professionem?

ASSERTIO I. Matrimonium ratum, sive per verba de præsentis contractum: sed non consummatum dissolvitur, quoad vinculum, per solennem Professionem in Religione approbata, etiam altero conjugis invito, nu. 44. Ass. 2. Probabilius est, matrimonium ratum solvi per solennem Professionem, jure solum Ecclesiastico: sed antiquissimo à temporibus Apostolorum introducto, num. 45. Hinc inferitur. Quòd per solennem Professionem Religionis tantum, non verò per propositum, vel etiam votum

simplex perpetua continentia dissolvatur matrimonium ratum, & non consummatum, num. 46.
 2. Matrimonium, etsi dirimatur per solennem Professionem trium, vel quatuor votorum in Societate Jesu: non tamen per vota Coadjutorum formatorum in eadem; quippe quæ publica sunt, sed non solennia: & multò minùs dirimitur matrimonium ratum præcedens per vota simplicia Scholasticorum, vel Coadjutorum temporalium non formatorum, num. 47.
 3. Per Professionem Ordinum Militarium dirimitur quoque matrimonium ratum, & non consummatum, n. 48.

§. X. Intra quod tempus, licitum sit sponsis de præsentia ante matrimonium consummatum, ingredi Religionem?

Assertio unica: Sponsus, vel Sponsa per verba de præsentia, ante consummatum matrimonium, si velit ingredi Religionem, debet cautionem præstare, quòd intra duos menses, vel intrabit Religionem, vel redibit ad conjugem, eique adhærebit, n. 49. Si post contractum matrimonium de præsentia, unus conjugum alteri cohabitare, vel conjugij debitum reddere nolit, potest per excommunicationem ad id compelli, n. 50. Probabilius est, quòd hoc tempus bimestre detur conjugij, ad deliberandum de Religionis ingressu, & non ad profitendum: sed annus integer ei concedi debet ad probationem, etiam secundum Jus antiquum, quo durante, revocari non potest ab altero conjugue, num. 51. Alij distinguunt inter Ordines Mendicantium, & non Mendicantium. Sed hodie post Concil. Trident. in quacunque Religione, nulla est Professio, facta ante annum probationis expletum, cui amplius renunciari non potest, cit. num. 51. Quænam præterea circa hoc tempus notanda sunt? n. 52. Etiam post transactum bimestre, vel tempus à Judice præscriptum ad consummandum matrimonium, potest uterque conjux, si matrimonium consummatum non sit, Religionem ingredi, n. 54.

§. XI. An Sponsa de præsentia possit Religionem ingredi, si à Sponso sit carnaliter cognita per copulam violentam extortam?

ASSERTIO I. Si Sponsa de præsentia à Sponso carnaliter sit cognita per vim ei illatam, post elapsum bimestre, vel aliud tempus arbitrarium, præscriptum conjugij, volenti ingredi Religionem, ad deliberandum de ingressu ejusdem, tum non potest postea ingredi Religionem, num. 55. Aff. 2. Probabilius est, quòd Sponsa per vim oppressa, & carnaliter cognita à Sponso, ante elapsum tempus bimestre, vel aliud arbitrarium, vel si ipsa jam ingressa est Religionem, adhuc tamen intra annum probationis, possit ingredi Religionem, vel jam ingressa emittere Professionem, etiam invito Sponso, n. 56. Idemque est, si Sponsa de præsentia per gravem metum sit violata à Sponso, num. 57.

§. XII. An, & quâ ratione conjugatus possit, vel non possit Ordines suscipere, vel etiam ad Episcopatum assumi?

ASSERTIO I. Conjugatus non potest ad Sacros Ordines promoveri, nisi uxor licentiam ei dederit, & continentiam voverit: imò neque ad minores Ordines promoveri potest, num. 58. Ut autem hic Ordines suscipere possit, præter licentiam uxoris,

requiritur, ut illa in sæculo maneat, & perpetuam castitatem voveat, si senex sit, & extra periculum incontinentiæ: si verò sit juvenis, vel suspecta de incontinentia, etiam Religionem profiteri debet, num. 59. Affert. 2. Per susceptionem Ordinis Sacri impeditur matrimonium contrahendum, & dirimitur etiam matrimonium contractum, post susceptionem Ordinis Sacri: non tamen dissolvitur matrimonium contractum per legitimum viri, & mulieris consensum, etiam si per carnis copulam non fuerit consummatum, num. 60. Si vir ab Ordine Sacro est promotus, sine licentia uxoris, potest illa revocare virum: non tamen potest, si vir Sacris Ordinibus sit initiatus, initiatus, & ignorante uxore, post mortem illius aliud matrimonium inire, n. 61. Nec potest, si vir cum uxoris spontanea licentia, Sacros Ordines suscepit, ab illa revocari ad consortium conjugale. Sed neque si cum licentia spontanea uxoris, Ordines Sacros susceperit, potest uxor, eo mortuo, valide aliud matrimonium inire: secus, si uxore contradicente, vel ignorante Sacrum Ordinem suscepit, tum enim ipsa potest, eo mortuo, aliud matrimonium inire, n. 62. Aff. 3. Conjugatus non potest ordinari Episcopus, nisi uxor ejus prius Professionem in Religione emitat, assensu pro Sacro Velamine, n. 63.

SERIES CAPITULORUM. IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 1.	c. 12. num. 17. & quatuor seqq.
c. 2. n. 44.	c. 13. n. 4. & duob. seqq.
c. 3. n. 16.	c. 14. n. 46.
c. 4. n. 2.	c. 15. n. 33.
c. 5. n. 58. & seq.	c. 16. n. 24. & seq.
c. 6. n. 63.	c. 17. n. 22. & seq.
c. 7. n. 46. & tribus seqq.	c. 18. n. 7. & seq.
c. 8. n. 3.	c. 19. n. 36. & seq.
c. 9. n. 11. & seq.	c. 20. n. 31. & seq.
c. 10. n. 26. & seq.	c. 21. & ult. n. 35. & seq.
c. 11. n. 28. & seq.	

TITVLVS XXXIII. DE CONVERSIONE INFIDELIUM.

ASSERTIO I. Si viri infideles occidant maritos uxoris Fidelium, seu Christianorum, machinationibus, seu insidijs, tum viri illi non possunt illas mulieres in uxores postea ducere, etiam si illi, qui maritos Christianarum mulierum occiderunt, postea operta dictarum mulierum ad Fidem conversi sint: secus est, si viri infideles in bello occiderint Christianos maritos, & hi vicissim infideles viros, ita tamen, ut mulieres, siue uxores illorum non procutaverint necem maritorum, tum enim non prohibentur contrahere matrimonium cum infidelibus viris, qui maritos eorum occiderunt, num. 1. Id verò non solum locum habet in maritis infidelibus: sed etiam fidelibus; nam si Christianus occidat maritum alicujus, non potest ducere in matrimonium ejus uxorem, si & ipsa mariti cooperata sit: secus si non sit cooperata, n. 2. Quænam requirantur ad incurrendum hoc impedimentum dirimens matrimonium? n. 3. & 4. Aff. 1. Si unus infidelium conjugum convertatur ad Fidem, altero remanente in infidelitate, communis proles designanda est parenti converso, n. 5. Filij nati ex uno parente Christiano, siue patre, siue matre, altero verò infideli, possunt baptizari, volente parente Christiano, n. 6.

no, et si aliter infidelis reclamet, n. 6. Si unus parēs fidelis est, alter verò infidelis, tūc infans, et si triennio minor sit, tradi debet, educandus patri fideli, & quāvis sit major triennio, matri fideli, idque ob favorem Fidei, n. 7.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

s. 1. n. 1.

c. 2. n. 5. & duob. seqq.

TITULUS XXXIV.

DE VOTO, ET VOTI REDEMPTIONE.

§. I. De voto ingenerē, & precipue ejus divisione in solenne, & simplex.

ASSERTIO I. Votum communiter definitur, promissio de opere meliore DEO deliberatē facta: & quomodo differat à simplici proposito? nu. 1. Unde qui proponit in animo, fieri Religiosus, & dicit, non morabor diu in saeculo, non censetur vovisse, cit. n. 1. Aff. 2. Votum solenne est, quod ab Ecclesia, ut tale acceptatur, & voventem inhabilem reddit in perpetuum, & immutabiliter, de lege ordinaria, ad contrahendum matrimonium, & ad dominia rerum acquirēda, vel retinēda, qualia vota solennia tantum sunt duo, in ordine ad dirimendum matrimonium subsequens, nempe votum Religiosae Professionis, & votum continentiae, quod majoribus, seu Sacris Ordinibus est annexum. Reliqua verò vota omnia dicuntur simplicia, quae ab Ecclesia non acceptant vim, matrimonium subsequens dirimendi, nec reddunt inhabilem, ad dominium bonorum acquirēdum, vel retinēdum, num. 2. & 3. An, & quānam vota simplicia habent vim dirimendi matrimonium subsequens? nu. 4. Votum solenne, & simplex non distinguuntur inter se essentialiter: sed tantum accidentaliter, seu extrinsecē ex sola Ecclesiae constitutione, nu. 5. Item vota solennia sunt ex utraque parte, tam ex parte voventis, quā ex parte Religionis, vel Ecclesiae acceptantis perpetua, & viā ordinariā indissolubilia: at verò vota simplicia non acceptantur, ut solennia, & ex parte Religionis, vel Ecclesiae, viā ordinariā, dissolvi possunt, n. 6.

§. II. Utrum, & quando votum obliget, & impleri debeat: & an etiam interveniente impedimento?

ASSERTIO I. Quamvis ab initio liberum sit, cuique vovere, vel non, post votum verò factum necessario implendum est, n. 7. Aff. 2. Votum absolute, & nullo praefixo certo tempore editum, statim obligat, & impleri debet, cum commodē potest, n. 8. Aff. 3. Ex justa tamen causa, potest differri voti executio: & quānam sit justa causa differendi executionem voti, quod caret certo tempore, num. 9. Aff. 4. Si impedimentum occurrat, per quod difficilis redditur voti executio, tum vel temporale est; & votum differri debet, donec commodē executioni mandari possit: vel impedimentum est perpetuum, & votum redimendum est, seu commutandum, aut in eo dispensandum, nu. 10. Ut in voto peregrinationis ad Terram sanctam, quod declaratur, n. 11.

§. III. An, & qualiter haeres teneatur implere, & exequi vota defuncti, quae ipse non implevit?

ASSERTIO I. Vota personalia defuncti non teneatur haeres exequi: tenetur tamen realia, imò, & mixta, id est, partim realia, partim personalia, si id, quod est in voto reale, sit separabile ab eo, quod est personale, & independentē ab eo promissum: sed non nisi

Tomus III,

juxta vires hereditatis aditae, & salva legitimā liberis debitā, quae votis, aut legatis gravari non potest, n. 12. Aff. 2. Si haeres iusta, seu vota realia defuncti ab eodem haerede acceptata, monitus à Judice, intra annum, exequi intermittat, omni commodō hereditatio, quod à defuncto consequi posset, est privandus, n. 13. Idque declaratur, nu. 14. & quatuor seqq.

§. IV. An ille, qui vovit ingredi Religionem, & postea non impleto voto, Episcopatum acceptat, possit licitē, ante votum impletum, Episcopatum suscipere?

Is, qui vovit Religionem, & postea non impleto voto, Episcopatum suscipit, transgressor est voti, & tenetur renunciare Episcopatu, & ad Religionem se transferre, ut votum impleat, num. 18. Idque declaratur, nu. 19. & 20. Is, qui vovit Religionem ingredi, & postea ad Episcopatum est assumptus, obligatus est in conscientia, ad resignandum Episcopatum, si electus tantum est, & electionem de se factam accepit: & tunc liberē potest renunciare Episcopatu, etiā sine consensu Papae: si verò non tantum electus: sed etiam confirmatus fuit, tenetur licentiam transseundi ad Religionem petere à Papa, sine cujus dispensatione non potest ad Religionem transire, n. 21.

§. V. Quis vota commutare, & in ijs dispensare possit, & quae vota, & qualiter commutari possint?

ASSERTIO I. Episcopus, vel alius Praelatus Episcopali iurisdictione praeditus potest vota redimere, seu commutare, vel in ijs dispensare, ex justa causa; quin, & alij possunt dispensare in votis, vel ea commutare ex delegatione, vel privilegio Papae, nu. 22. An Archiepiscopus possit dispensare in votis suorum Suffraganeorum? Probabile est, posse, et si non possit cum subditis eorundem, saltem extra tempus visitationis, nu. 23. Aff. 2. Si opus, in quo commutatio fieri petitur, sit evidenter melius, Deoque gratus, non requiritur Superioris auctoritas: sed ab ipso vovente, id commutari potest, nu. 24. Aff. 3. Omnia vota commutari possunt, etiam in opus evidenter aequale, sive aequē bonum, saltem cum auctoritate Superioris: non autem propriā auctoritate voventis: quamvis contrarium etiam sit probabile, n. 25. Quānam vota non possunt commutari in opus etiam evidenter melius? n. 26. Aff. 4. Omnia vota edita, etiam reservata S. Pontifici, per Professionem solennem in Religione, ipso jure Ecclesiastico, naturali, ac Divino in melius, Deoque gratus obsequium commutantur, & omnino extinguuntur, nu. 27. Idque extenditur 1. Sive vota emissa sint adhuc in Saeculo, sive tempore Novitiatūs. 2. Sive sint vota personalia, sive realia: dummodo non sint edita in favorem Ecclesiae, vel etiam hominis privati. 3. Item vota emissa à transeunte ad Religionem strictiorem. 4. Etiam ad vota perpetua, nu. 28. An hunc effectum etiam habeant vota simplicia Scholasticorum Societatis, emissa post biennium Novitiatūs? nu. 29. Aff. 5. Vota quoque puerorum, seu impuberum commutatione, vel dispensatione indigent, nu. 30. Votum ab impubere editum est validum, & obligat: modò usum rationis habeat, quamvis faciliē possit relaxari, n. 31.

§. VI. An, & quā ratione commutari possit votum peregrinationis Ierosolymitanae, & à quo relaxari debeat?

Hh h h

Quo-

Quomodo commutetur votum professionis ad Terram sanctam? *n. 33.* Non potest Episcopus vovere longam peregrinationem, nisi cum hac tacita conditione, si S. Pontifex licentiam dederit, ad quam petendam, vi voti sui, est obligatus, *n. 34.* Votum mixtum, sive partim personale, partim reale, quale est peregrinationis, recte commutatur in alia opera, personalia, vel realia, *n. 35.* Cessante causâ finali, principali, & intrinsecâ, cessat etiam obligatio voti, *nu. eod.* Quæ sit causa finalis principalis cuiuscunque voti? *n. 36.* Commutatio, aut relaxatio voti peregrinationis in Terram sanctam, spectat ad solum Papam, vel ad illos, quibus ea à Papâ specialiter est commissa, *num. 37.* Prædictum votum non debet commutari, si vovens est habilis ad eundem, etsi inhabilis ad pugnandum, si suo consilio potest prodesse exercitui, vel secum ducere bellatores, *num. 38.* Viri, etiam sine consensu uxorum, edere possunt votum peregrinationis in subsidium Terræ sanctæ, *num. 39.* Cum Clerici censeantur inhabiles ad pugnandum, ideo magis expedit, ut votum peregrinationis in Terram sanctam redimant, quàm ut ad illud exequendum cogantur: nisi consilio, vel officio prædicationis prodesse, vel secum bellatores adducere possint, *nu. 40.* Prælati Regulares olim tenebanturolvere vigesimam partem reddituum, in subsidium Terræ sanctæ, eamque secum adferre, si Ecclesiæ eorum ob absentiam graviter non læderentur, & ipsi erant utiles consilio, vel officio prædicationis: imò tenebantur implere, si votum hoc ediderunt, *n. 41.* Hodie verò, neque Prælati Sæculares, neque Regulares, possunt tale votum edere, sine licentia Papæ, vel Episcopi sui, *n. 42.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 22.

c. 2. n. 30. & duob. seqq.

c. 3. n. 1.

c. 4. n. 27. & seq.

c. 5. n. 9.

c. 6. num. 13. & quatuor seqq.

c. 7. n. 33. & duob. seqq.

c. 8. n. 10. & seq.

c. 9. n. 37. & trib. seqq.

c. 10. n. 18. & trib. seqq.

c. 11. & ult. num. 41 & seq.

IN SEXTO.

c. unic. num. 2. & quinque

seqq.

TITULUS XXXV.

DE STATU MONACHORUM, ET CANONICORUM Regularium.

§. I. *Quenam Jure communi Canonico statuta sunt circa Monachos, & Canonicos Regulares?*

In primis Monachi, aliique Regulares Jure communi Canonico, seclusis exemptionis privilegijs, subiecti sunt Episcopis, ad quos correctio disciplinæ spectat. Unde Episcopus non debet gravare Monasteria, nisi causâ disciplinæ, & correctionis: nec debet ea, quæ Monachis oblata sunt à fidelibus, sibi vendicare, *n. 1.* Quamvis Monasteria Episcopo subiecta, sint exempta à Lege Diocesana, non tamen à Lege jurisdictionis Episcopi, nisi speciale privilegium habeant: imò neque à Lege Diocesana, si habeant Capellas sibi incorporatas, *n. 2.* Quanam præterea statuta sunt circa Monachos? *nu. 3.* Non potest aliquid accipi pro susceptione ad probationem, vel professionem: quamvis aliquid accipi, vel exigi possit pro sustentatione personæ, si Monasterium sit inops, & Regula Ordinis id permittat, vel consuetudo, *nu. 4.*

Monachi, & alij Religiosi non possunt habere peculium, sive proprium patrimonium, de quo disponere possint, sine dependentia à Superiore: possunt tamen habere peculium latè sumptu, quoad administrationem, & usum facti dependentem à voluntate Superioris, & ab eo revocabilem, *nu. 5.* An concedi possint bona stabilia simplici Religioso à Superiore ad administrationem, seu usum, ab ipsius voluntate dependentem, & revocabilem, post Concil. Trident. *nu. 6.* Monachi non debent soli, sine Socijs habitare in Parochialibus Ecclesijs, *n. 7.* Priores Conventuales, qui per electionem Capituli constituuntur, non possunt amoveri, sine iusta causa, *n. eod.* Quid præterea statutum sit circa Monachos de vestibus eorum, item de paupertate, de silentio servando, de cibis, & abstinentia à carnibus? *n. 8.* Quibus administrationes, & officia comitenda sunt, & quales esse debeant, & an possint ad votum Prælati revocari? *nu. 9.* Qualis debet esse Prior claustralis? *nu. 10.* An, & quâ ratione Abbas possit dispensare, cum Monacho super habenda proprietate? *cit. num. 10.* Religiosus propriarius, post mortem sepeliendus est extra Monasterium, imò etiam ex ipsa Ecclesia projici debet, *cit. n. 8. & 11.*

§. II. *Quenam præterea Jure Canonico statuta sunt circa Monachos, & Canonicos Regulares, vel alios etiam Religiosos?*

Cistercienses, qui declinaverunt à primæva institutione, debent ad illam redire: & qui illis adhaeserunt, eorum modo, vivere tenentur, *nu. 12. & 13.* Si disciplina collapsa sit in aliqua Religione, possunt Superiores reformationem instituere, *nu. 14.* Privilegium concessum Religiosis, ob specialem rationem v. g. ob strictam vitam illorum, si ab eo vitæ instituto recedant, amittitur, *n. 15.* Potest totus Conventus, aut Monasterium se transferre ad altiorum Ordinem, saltem cum licentia Ordinarij, *n. eod.* Canonici Regulares in Ecclesijs Parochialibus, seu Curis præfici possunt, *nu. 16.* Olim poterant Monachi Parochijs, & animarum curæ præfici, si id Ecclesiæ necessitas, aut utilitas postularet: postea verò hoc immutatum fuit, quoad Monachos: non autem quoad Canonicos Regulares. Verùm Jure novo nec Monachi, nec Canonici Regulares, nec alij Religiosi ad Ecclesias parochiales, vel alias curatas sæculares, nisi Monasterijs sint unitæ, sine Papæ dispensatione assumi possunt, nec in perpetuum, nec ad tempus, *n. 17.* Interdicitur etiam Monachis nigris superfluis ornatus, cultus vestium, & excessus in cibis, & potibus, equis, & lectis, & præscribitur modus, ac forma habitum Monasticum deferendi. 2. Præcipitur, ut singulis mensibus, saltem semel confiteantur, & in prima Dominica communicent. 3. Ut vulgari sermone Regula in Capitulo exponatur. 4. Prohibentur Monachis aucupia, & venationes, & ne eis interlint, nec aves, aut canes venaticos habeant intra Monasterium, & hæc habent locum etiam in Canonicijs Regularibus, & alijs Religiosis, *num. 19.* Quam penam incurrant Monachi nigri, non utentes habitu, & vestitu, juxta formam præscriptam? *num. eod.* Item quam penam Monachi, aut Canonici Regulares administrationem non habentes, qui se conferunt ad Curias Principum, animo nocendi suis Prælati, & Monasterijs? *cit. nu. 19.* Et Monachi, qui intra septa Monasterij, armati tenent, sine licentia Abbatum suorum? *n. eod.* Prohibentur.

hibetur etiam, ne Monachi singuli in suis Prioratibus habitare præsumant, n. 20. Prioratus Conventualis non est alicui conferendus, nisi 25. annum attigerit, & debent intra annum Presbyteri fieri, & expressè Religionem esse professi, n. eod. Denique statuitur, ut singuli Monachi, ad monitionem Abbatis, omnes Ordines suscipiant: nisi legitimam excusationem habeant, & in singulis Monasterijs constituantur Magister, qui eos in primitivis scientijs instruat, cit. n. 20.

§. III. De Concilijs, sive Capitulis Provincialibus Regularium celebrandis, singulis triennijs, eorumque correctione, ac visitatione.

In primis statuitur, ut in singulis Provincijs Concilia, seu Capitula, quolibet triennio celebrentur, salvo jure Diocesano, quoad correctiones, visitationes, & procuraciones, nu. 21. Quomodo celebrari debeant hujusmodi Concilia triennialia, & quæ in illis observanda sint? cit. num. 21. & duobus seqq. Et quid novissimè circa hoc statutum sit à Concilio Tridentino? n. 24. Quænam decreta sunt circa visitationem, & correctionem in Capitulis Provincialibus, de his agitur, num. 25. & duobus seqq.

§. IV. De receptione Monialium, & benedictione, seu consecratione illarum.

Quær. 1. Quid Jure Canonico statutum sit circa receptionem Monialium? Resp. In Monasterijs Ordinum non Mendicantium, non debent plures Moniales recipi, quàm sine penuria possint sustentari, aliàs receptio irrita est, nu. 28. Quid circa hoc decretum sit à Concilio Tridentino? n. 29. Quær. secundò. Quid Jure Canonico statutum sit de benedictione, seu consecratione Monialium, & Abbatissarum? Resp. Abbatissæ, quæ solent benedici, intra annum à tempore confirmationis computandum, benedictionem suscipere debent: nisi causa rationabilis excuset, alioquin jure suo excidat, & provisio per illos facièda est, ad quos de jure pertinet, videlicet ad Collegia, seu Capitula, n. 30. Resp. 2. In benedictione, seu consecratione Monialium illis velum dari solet: quod multiplex est, primum est velum nigrum Professionis, quod datur omnibus Professis, sive virgines sint, sive viduæ: secundum est velum consecrationis, quod solis Virginitas imponitur, n. 31. Sunt & alia vela, quæ dantur Monialibus, quæ enumerantur, cit. n. 31.

§. V. De Clausura Monialium.

Quær. 1. Quid Jure Canonico statutum sit circa clausuram Monialium, quoad egressum illarum ex Monasterijs? Præcipitur Monialibus omnibus, sive expressè, sive tacitè sint professæ, ne à Monasterijs egrediantur: nisi evidenter constet, eas laborare tam gravi, & periculoso morbo, ut non possint cum alijs commorari: quam Constitutionem renovavit Concilium Tridentinum, n. 32. An comprehendantur sub hoc statuto etiam Moniales Conversæ, vel Novitiæ? n. 33. Quær. 2. Quænam sint justæ causæ, ob quas licentia concedi potest Monialibus, egrediendi ex claustris? Resp. Probabilis est, quod non tantum ob causam jure expressam, scilicet, si Monialis laboraret morbo contagioso, seu periculoso alijs: sed etiam ob morbum sibi soli periculosum exire possit à claustris, nu. 34. Præter causam infirmitatis jure expressam, alia causa exeundi à claustris, est magnum, seu periculosum incendium, num. 35. Sunt & aliæ justæ causæ, ob quas licet Monialibus exire à claustris,

Tomus III.

cit. n. 35. Præterea Abbatissæ, vel Priorissæ, quæ ratione Feudi obligantur præstare juramentum fidelitatis alicui Domino sæculari, si per Procuratorem id præstare nequeat, possunt cum honesto comitatu exire, modò præstito juramento, statim revertantur, n. 36. Episcopi verò, si opus sit, per censuras compellant Dominos sæculares, ut in suis Tribunalibus causæ Monialium tractentur per Procuratores, cit. num. 36. Quær. 3. Ad quem pertineat, dare licentiam Monialibus exeundi à claustris? Resp. Episcopus, vel alius Ordinarius loci, qui in eo Episcopalem quasi jurisdictionem habet, potest eam dare, etsi Monasteria Monialium alioquin sint exempta, in Ecclesiis tamen exemptis, etiam necessaria est licentia Prælati Ordinis, num. 37. Ordinarij locorum in subjectis Monasterijs propriâ: in exemptis, Apostolicâ auctoritate, clausuram procurare debent, neque ideo in alijs casibus jurisdictio illis est concessa, n. 38. Quær. 4. Quæ pœnæ sint decreta in Moniales, violantes clausuram, lisque cooperantes, vel faventes? Resp. duplex, nempe excommunicationis, & privationis Dignitatum, & Officiorum obtentorum, & inhabilitas ad illa, & alia obtinenda, n. 39.

§. VI. Quid Jure Canonico statutum sit circa clausuram Monialium, quoad ingressum aliarum personarum in earum Monasteria?

Nulli dari debet facultas ingrediendi Monialium Monasteria, nisi ex rationabili, & manifesta causa, & de speciali licentia Superioris, ad quem spectat: quod Decretum innovavit Concil. Trident. n. 4. Non prohibetur ingressus pueris, & puellis, qui necdum usum rationis habent. Quales mulieres sæculares recipi possint in Monasteria, vel non possint, ut ibi habitent? num. 41. Quis locus hic dicatur, & comprehendatur nomine clausuræ, n. 42. Qualis causa esse debeat, ob quam ingressus in Monasteria Monialium conceditur, & quibus personis dari possit? cit. nu. 42. Quis hanc licentiam ingrediendi Monasteria Monialium concedere possit? n. 43. Ea autem debet esse specialis, & in scriptis obtenta, n. eod. An, non tantum ingressus, sed etiam accessus prohibitus sit ad Monasteria Monialium? n. 44. Non ita vicissim graviter prohibitus est ingressus mulierum in Monasteria virorum, sicut prohibitus est ingressus virorum, in Monasteria Monialium, n. 45.

§. VII. Quid Jure Canonico statutum sit circa visitationem Monialium?

Monialium Monasteria non exempta ab Episcopis, potestate ordinariâ: exempta verò auctoritate Apostolicâ delegatâ: alia verò exempta, quæ subsunt Prælati Ordinum exemptorum, per illos, singulis annis visitari, debent, & reformati, num. 46. Similiter mulieres illæ, quæ vulgò Canonica sæculares dicuntur, non exemptæ, per locorum Ordinarios, propriâ, vel ordinariâ: exemptæ verò Apostolicâ auctoritate delegatâ visitentur, n. 47. Quis numerus personarum præscriptus sit, quas Visitatores Monialium secum ducere possint? cit. num. 47. Et quæ sit pœna eorum, qui Visitatores in officio suo impedire præsumunt? n. eod.

SERIES CAPITULORVM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 1. & 2. c. 3. n. 12. & trib. seqq. c. 4. n. 11. c. 5. n. 3. & quatuor seqq. Hhh hh 2 c. 5.

c. 5. n. 16. & duob. seqq.
c. 6. n. 8. & duob. seqq.
c. 7. n. 21. & duob. seqq.
c. 8. & ult. n. 25. & duob. seqq.

IN SEXTO.
c. unic. in princ. n. 32. 33.

& 34. & 40. §. Sanè;
nu. 28. §. Verum; & §.
Porro; n. 36. & §. ult.
n. 38.

IN CLEMENTINIS.
Clem. 1. n. 19. & 20.
Clement. 2. n. 40. & seq.

TITVLVS XXXVI.

DE RELIGIOSIS DOMIBUS, UT EPISCOPO sint subiecta.

Quenam dicantur propriè Domus Religiosæ?

num. 1.

§. I. *Cuinam, spectato Jure Communi, Ecclesie, & Monasteria, sint subiecta?*

ASSERTIO I. Omnes Ecclesiæ parochiales, eisque annexæ Capellæ, subiectæ sunt Episcopo, in cuius Diocesi sunt sitæ. Unde, si Episcopus dicat, aliquam Ecclesiam in spiritualibus, & temporalibus ad se pertinere, si probet, illam esse in sua Diocesi, eo ipso obinet in spiritualibus: nisi constet, vel probetur illam esse exemptam: non autem in temporalibus, nisi probet etiam, illa ad se pertinere, quod non potest probari per instrumentum, publicam raturam habens, in loco suspecto, n. 2. & 3. Ass. 2. Sicut Ecclesiæ sæculares, ita, & Ecclesiæ, ac Monasteria Religiosorum, Episcopo, in cuius Diocesi sita sunt, subiecta sunt: nisi legitime probetur, illa per privilegium, vel præscriptionem ab ejus jurisdictione esse exempta, num. 4. Censuræ latæ post appellationem, contra appellantem, sunt ipso jure irritæ: item excommunicatio lata contra exemptum, est ipso jure nulla, licet ipse non appellaverit, n. 5. Ass. 3. Ecclesia sita in Diocesi Episcopi, est eidem subiecta, & tenetur præstare omnia jura Episcopalia, etiam si ea à quibuscumque Religiosis possideatur jure incorporationis, & patronatus, nu. 6. Potest Episcopus Ecclesiæ intra suam Diocesim sitæ privilegium exemptionis ab omnibus juribus Episcopalibus concedere, saltem si Papa ex certa scientia id confirmet. Item potest Episcopus, quando alicui exemptionem à juribus Episcopalibus, vel jurisdictionem Ecclesiasticam concedit, pensionem aliquam, sive censum annum sibi reservare, in signum præteritæ subjectionis, & recognitionem beneficii accepti, n. 7. Notanda differentia inter contractum censualem, & emphyteusin, n. 8. Ass. 4. Si dubitetur de aliqua Ecclesia, in cuius Diocesi sita sit, tum ea subiecta est illi Episcopo, qui antequam ibi illa ædificaretur, in incolæ illius loci jura Episcopalia exercuit, vel Sacramenta contulit, præsertim Baptismum, & Confirmationem, num. 9. Ex eo, quod constet, vel probetur, Episcopum in certo loco exercuisse jurisdictionem Episcopalem, conferendo v. g. duo Sacramenta Baptismi, & Confirmationis, acquisivit possessionem omnium jurium Episcopaliū in eodem loco, nu. 10. Utrum ex terminis, seu limitibus territorij temporalis possit determinari, quod Ecclesia pertineat ad hujus, vel illius Episcopi jurisdictionem spiritualement? cit. n. 10.

§. II. *Cui Episcopo sit subiecta Ecclesia, vel Monasterium unitum Ecclesiæ, vel Monasterio alterius Diocesis?*

Quando una Ecclesia, vel Monasterium unitur Ecclesiæ, vel Monasterio alterius Diocesis, tunc manet subiectum Episcopo prioris Diocesis, in quo Mo-

nasterium est situm; quia unio censetur facta, sine præjudicio illius, n. 11. Si Monasterium penitus sit desertum, quia omnes Religiosi mortui sunt, & accessit uniatur Monasterio alterius Diocesis, tunc Monasterio principali acquiruntur omnes res, jura, & actiones Monasterij uniti, ita, ut Prælatus Monasterij majoris, seu principalis, sit etiam Prælatus Monasterij minoris, seu uniti, in quo Priorem, seu Vicarium constitutur debet, qui Prælati superiori est subiectus, & eundem Prælatum superiorem spectat, etiam continere Vicarium: non verò ad Episcopum, sive majoris Monasterij, sive minoris, n. 12. & 13. Fit tamen hæc casu, Monasterium, vel Ecclesia, cui incorporatio, sive unio facta est, subiectum jurisdictioni Episcopi, in cuius Diocesi Monasterium unitum situm est: sed respectivè tantum in ijs, quæ pertinent ad illud Monasterium, cit. n. 13.

§. III. *An Ecclesiæ Regulares possint mutari in Sæculares, sive Monasteria in Collegia Clericorum Sæcularium?*

Monasteria, quamdiu per Regulares reguntur, & ordinari possunt, non debent ad Clericos Sæculares transferri: nisi in defectum Religiosorum, num. 14. Qualis ordo servandus sit in reformatione alicujus Monasterij? n. 15. An vicissim ob defectum Sæcularium Clericorum, ex Ecclesia Sæculari fieri possit Monasterium, vel alia Ecclesia Regularis? n. eod.

§. IV. *De Xenodochijs, seu Hospitalibus, & similibus pijs locis.*

Quær. 1. An Hospitalia sint Beneficia, & inde tul' conferri possint? Resp. non sunt Beneficia, etiam si Capellæ annexas habeant, vel Decimas, aut alia jura spiritualia: nisi Hospitalia essent accessorie unita alii Ecclesiæ, seu Beneficio, n. 16. Unde non possunt etiam in titulum Beneficij conferri regulariter, n. eod.

Quær. 2. Quinam possint constitui Rectores Hospitalium, & ad quid ratione officij sui obligentur? Respond. Religiosi non possunt esse Rectores Hospitalium, exceptis certis casibus: at verò Clerici Sæculares, imò etiam Laici possunt illis præfici, n. 17. Quenam ad Officium eorum, quibus administratio Hospitalium committitur, pertinent? n. 18. Quær. 3. An, & quâ ratione Hospitalia, & alia loca pia subiciantur curæ, & jurisdictioni Episcopi? Respond. Xenodochia, seu Hospitalia, quæ Episcopi auctoritate sunt erecta, & alia similia loca pia, & religiosa subsunt jurisdictioni Episcopi, in cuius Diocesi sita sunt, qui curare debet, ut ad eos fines, seu usus pios applicentur, ad quos delibis sunt fundata, ac destinata: nisi ex privilegio, statuto, vel consuetudine legitime præscripta ad alios id pertinere, probetur, num. 19. Alia sunt Hospitalia non Ecclesiastica, seu Religiosa, sed profana, ac secularia, sine Episcopi auctoritate, erecta à Dominis secularibus, quæ eorum curæ, ac dispositioni submittunt, n. 20. Hospitalium, seu religiosum, quod Episcopi auctoritate est erectum, non potest in profanos usus converti: sicut potest Hospitalium, privata solim auctoritate, constructum, ad alium etiam profanum usum converti, n. 21. Similiter utensilia Ecclesiæ constructa, ac diruta, mappæ altaris &c. ad usum profanum amplius adhiberi non debent: neque Episcopalia, aut Monasteria in habitacula secularium, vel domos privatas eorum converti possunt, n. 22. Item Ordinarij locorum, seu Diocesanorum curare debent, ut Hospitalia secundum eorum fundationes reformentur, &

TITVLVS XXXVII.

DE CAPELLIS MONACHORUM, ET ALIORUM Religiosorum.

§. I. De Capellanis constitutis in Capellis, seu Parochijs, quæ Monasterijs sunt unita.

Quær. 1. An, quando Monasterium, vel Ecclesia Regularis habet curam animarum annexam, ei præfici possit Monachus, seu Regularis? Resp. Cura animarum in tali Ecclesia, per Capellanum sæcularem exerceri debet, ab Episcopo institutum, ad præsentationem Abbatis, & Conuentus, n. 1. Verum moderno jure, si Ecclesia parochialis Monasterio pleno jure sit unita, quoad spiritualia, & temporalia, non prohibetur Prælati Regulares ibi constituere Vicarium Regularem, ab Episcopo approbandum, n. 2. & 3. Quær. 2. An, & in quibus Capellanus, seu Vicarius, siue Sæcularis, siue Regularis, qui in Capella Monasterio unita est constitutus, jurisdictioni Episcopi sit subiectus? Respon. Si Parochia plenissimo jure sit unita Monasterio, ita, ut etiam populus sit exemptus à jurisdictione Episcopi, & Monasterio sit subiectus in spiritualibus, tunc tota jurisdictione ad Prælatum pertinet, & Episcopus Diocesanus nihil juris habet in tali loco. Si verò Capella solum sit unita Monasterio, pleno jure, quoad spiritualia, & temporalia: sed populus sit subiectus Episcopo in spiritualibus, tum si Capellanus, seu Vicarius sæcularis sit instituendus, præsentatio spectat ad Monasterium: examinatio verò, institutio, correctio, visitatio: imò & depositio ad Episcopum loci, num. 4. Neque contrarium potest per ullam consuetudinem introduci, vel statutum: bene tamen per privilegium, vel legitimam præscriptionem, n. eod. Veruntamen, si in tali Parochia sit positus Vicarius Religiosus, potest illum Prælatus Monasterij revocare: quamvis talis subiectus sit Episcopo in ijs, quæ ad curam animarum, & parochianorum pertinent, nu. 5. Presbyteri, qui à Monachis præsentantur ad curam populi, in eorum Ecclesijs, Episcopis, & ab ipsis instituuntur, cum debeant esse perpetui, non possunt à Monachis amoveri, nisi ex causa rationabili ab Ordinarijs, non obstante quocunque contrario statuto, privilegio, vel longâ consuetudine, n. 4.

§. II. An, & qualiter una Ecclesia non Cathedralis possit sibi vindicare jus in alia Ecclesia?

Si Ecclesia una non Cathedralis petat, & vendicet sibi plura jura in alia Ecclesia, solum obtinebit quoad ea, quæ probaverit, sibi deberi, viâ præscriptionum, aut alio legitimo modo: non quoad alia, nu. 6. & 7. Ex eo, quod Ecclesia, præsertim Collegiata, seu Conventualis, sit posita intra fines alicujus Parochiæ, non rectè inferitur, illam esse eidem subiectam, cit. num. 7.

§. III. De Monachis non ponendis solis in Prioratibus, & eorum ab illis revocatione.

Monachi non possunt singuli, & soli commorari in Prioratibus, etiam si habeant rescriptum, seu privilegium Apostolicum: nisi in eo expressè derogetur Juri communi, vel Decreto Concilij Generalis contrario, n. 9. & 10. Præterea Ordinarius loci debet compellere per censuram Ecclesiasticam, Abbates, vel Priores, ut vel Monachos revocent ad Claustrum à Prioratibus, ponendo in eis Clericos sæculares, vel eis socios adjungant Monachos, cum quibus regulariter vivere possint, n. 11. & 12.

Hhh hh 3

SE-

quæ sunt indebitè alienata, occupata, vel perdita ad debitum statum reducantur, ipsique Rectores Hospitalium, si negligentes sint, in suo officio, ad debitam administrationem compelli debent, num. 23. Quær. 4. Quenam Hospitalia, & alia pia loca visitationi Episcopi subint, vel non? Resp. 1. Ex Decreto Concilij Trident. Episcopi, seu Diocesani habent jus visitandi Hospitalia, Episcopi, seu Diocesani auctoritate erecta, & omnia alia pia loca intra Diocesim eorum sita, etiam si sint exempta, & quanam ab Episcopo visitari non possunt? num. 24. Hospitalia autem, & alia hujusmodi pia loca, sine auctoritate Episcopi edificata, seu instituta, non subint visitationi Episcopi, nu. 25. Exciipiuntur quidam casus, in quibus ab ipsis visitari possunt, n. 26.

§. V. De Institutione novorum Ordinum Religiosorum.

Quær. 1. An liceat novum Ordinem Religiosum instituere, sine approbatione Ecclesiæ, vel S. Pontificis? Resp. post Concilium Lateranense sub Innocentio III. id non licet, num. 27. & 28. Non tantum autem prohibitum est, novam Religionem instituere, sine approbatione Sedis Apostolicæ: sed etiam sic instituta, & ejus Professores, est ipso jure irrita, n. 29. & 32. Quanam in specie Religiones prohibeantur? nu. 30. & 31. Quær. 2. An sub prædicta prohibitione, ac irritatione novorum Ordinum Religiosorum, comprehendantur omnes Congregationes virorum, ac mulierum, quæ in communi sub certa regula, aut habitu, sine Sedis Apostolicæ licentia, seu approbatione, devotionis, seu pietatis causâ, vivunt, licet tria vota substantialia Religionis non ediderint, adeoque propriè Religiosi non sint? Resp. affirmativè, n. 33. Quia etiam omnia pacta, seu promissiones, quæ in ordine ad talem Congregationem erigendam, vel assumendam fiunt, sunt irritæ, ut votum castitatis, vel obedientiæ ab illis editum, nu. 34. Non tamen est prohibitum, quod viri tum viri solitariam vitam separatim, & privatim agere possint, edito etiam voto castitatis, & obedientiæ promissâ, v. g. Episcopo, vel Confessario suo: tum etiam, ut mulieres possint, promissâ continentia, vel etiam eâ non promissâ, seorsim, & in privatis ædibus, servato certo vivendi modo, acritu, DEO servire, & penitentiam agere, n. 35. Denique prohibitum est etiam, ne quis in diversis Monasterijs locum habere præsumat, ita, ut sit Monachus, vel Professor in iisdem: neque etiam Abbas, seu Prælatus pluribus Monasterijs simul præesse potest, n. 36.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQVIS.	c. unic. n. 28. & seq.
c. 1. n. 9. & seq.	IN CLEMENTINIS.
c. 2. n. 11. & duob. seqq.	Clem. 1. n. 30.
c. 3. n. 19. & duob. seqq.	Clement. 2. in princ. n. 23.
c. 4. n. 25. & seq.	& §. Ut autem; nu. 16.
c. 5. n. 14. & seq.	& §. Præmissa; num.
c. 6. num. 6. & duobus seqq.	18.
c. 7. n. 2. & 3.	In Extravagantibus.
c. 8. n. 4. & 5.	Extrav. unic. Joan. XXII.
c. 9. & ult. n. 27.	n. 31.
IN SEXTO.	Extravag. unic. inter communes. n. 35.

SERIES CAPITULORVM.

IN ANTIQVIS.	c. 3. n. 9. & seq.
c. 1. n. 1. & 2.	c. 4. & ult. n. 11. & seq.
c. 2. n. 6. & duob. seqq.	c. unic. in 6. n. 4.

TITVLVS XXXVIIII.
DE JURE PATRONATUS.

SECTIO I. De definitione, ac divisione Juris patronatus, & modis, quibus acquiri, & à quibus personis obtineri potest.

§. I. Quid, & quotuplex sit Jus patronatus, & utrum sit jus simpliciter spirituale, an vero potius temporale?

ASSERTIO I. Jus patronatus est jus, seu potestas nominandi sive presentandi, Clericū promovendū ad Beneficium vacans, n. 2. Ubi etiam traditur alia ejus definitio. Aff. 2. Jus patronatus est duplex, Ecclesiasticum, & Civile, sive seculare: prius est, quod Collegio, vel Personæ Ecclesiasticæ, ratione Dignitatis, vel Beneficij Ecclesiastici, competit: posterius est, quod Universitati, seu Collegio non sacro, vel personæ privatae, sive Laico, sive Clerico, ratione proprii patrimonij competit. Addi potest tertia species, scilicet Jus patronatus mixtum ex utroque, n. 3. An Patronatus secularis, si transferatur in Ecclesiam, vel personam Ecclesiasticam, fiat Ecclesiasticus, & vice versâ, si Patronatus Ecclesiasticus transeat ad Laicum, fiat secularis? n. 4. Aff. 3. Jus patronatus, vel secundum se, & ex objecto suo est simpliciter, & intrinsecè spirituale, vel potius est solum antecedenter annexum spirituali, n. 5.

§. II. Quibus modis acquiratur Jus patronatus?

ASSERTIO I. Tribus potissimum, fundatione, constructione, & dotatione Ecclesiæ. Quis dicatur fundasse, quis construxisse, quis dotasse? n. 6. Idemque magis declaratur, n. 7. An per solam fundationem, sive soli assignationem acquiratur statim Jus patronatus? nu. 8. An sub constructione comprehendatur, etiam reparatio, seu reedificatio, num. eod. Si dos, vel fundus alicujus Ecclesiæ omnino pereat, Jus Patronatus acquirat ille, qui novam dotem, vel fundum assignat, n. 9. An Jus patronatus possit acquiri post consecrationem Ecclesiæ? nu. 10. Ut Jus patronatus acquiratur Ecclesiæ, requiritur, ut cum Episcopi Diocesani, sive, Ordinarii auctoritate, & consensu, Ecclesia fuerit fundata, constructa, aut dotata, sufficit autem consensus tacitus, sive præsumptus illius, n. 11. Aff. 2. Potest Jus patronatus etiam obtineri ex privilegio, concessio à S. Pontifice, n. 12. An, si quis in fundo alieno, invito Domino, ædificet Ecclesiam, Jus patronatus acquiratur ædificanti: an verò Domino fundi? n. 13. Item, an si Parochus, vel alius Clericus, ex redditibus Beneficij sui Ecclesiam, vel Capellam, ædificavit, acquirat Jus patronatus in illa, num. 14.

§. III. Quinam sint capaces Juris patronatus, sive quibus competere potest, vel non?

ASSERTIO I. Non tantum Clerici: sed etiam Laici sunt capaces Juris patronatus, iisque hoc jus competit, ex concessione Ecclesiæ, & quidem ex gratia, non ex debito, n. 15. Aff. 2. Non solum mares, sed etiam feminae sunt capaces Juris patronatus, n. 16. An, si Jus patronatus annexum sit bonis ab uxore marito in dotem datis, Jus presentandi spectet ad

uxorem, an verò ad maritum, saltem durante matrimonio? n. 17. Aff. 3. Non solum puberi: sed etiam impuberi competere potest Jus patronatus? num. 18. Item, si filiusfam. sit Patronus, presentatio ad ipsam spectat, non ad patrem, num. eod. Aff. 4. Non tantum legitime nato: sed etiam spurio, & alij illegitimo competere potest Jus patronatus, n. 19. Aff. 5. Judæus, aut Paganus, seu Infidelis, est incapax Juris patronatus, sicut Hæreticus, n. 20. Aff. 6. Ligatus excommunicatione majore non amittit Jus patronatus, ejus tamen usu, ac exercitio privatur, donec fuerit absolutus, num. 21. Quæ sit differentia inter excommunicatum vitandum, & non vitandum, quoad presentationem? num. 22.

SECT. II. Quæ Jura competant Patronis, & quam potestatem habeant, vel non habeant in Ecclesiis, vel Beneficijs patronatis?

§. I. An competat Patronis, Jus, seu potestas libere disponendi de Ecclesiis, & juribus, ac bonis earum, quarum sunt Patroni?

ASSERTIO I. Patroni Laici, vel etiam Ecclesiastici, non habent potestatem, bona Ecclesiarum, quarum sunt Patroni, administrandi, vel de illis libere disponendi, instituendo, vel destituendo Clericos in Ecclesiis patronatis, idque prohibitum est, sub pena excommunicationis, n. 23. Idemque dicendum de Clerico, qui Ecclesiam à Laico, sine proprii Episcopi auctoritate, accepit, sive in illa institui, aut in eam se permisit? nu. 24. Similiter, qui Ecclesiam, aut Beneficium obtinent à Laico, v. g. Patrono Ecclesiæ, sine auctoritate Episcopi, post monitionem, ab officio, & Beneficio sunt suspendendi, & si non destituerint, excommunicantur, n. 25. Item, qui Ecclesias spoliant bonis suis, excommunicandi sunt, n. 26. Aff. 2. Patroni, non tantum instituere, aut deponere Clericos in Ecclesiis, vel Beneficijs patronatis non possunt, etiam si Patroni Ecclesiastici sint: sed neque libere conferre possunt Ecclesias, vel Beneficia, in quibus Jus patronatus habent, n. 27. & tribus seqq.

§. II. An jus eligendi, vel presentandi competat Patrono in Ecclesia Collegiata, seu Conventuali, & quænam jura, præter jus presentandi, eidem debeantur?

ASSERTIO I. Is, qui Ecclesiam Collegiatam fundavit, construxit, vel dotavit, est quidem Patronus illius: non tamen jus eligendi Prælatum habet, idcirco non potest ferre suffragium in electione: præterea si Laicus sit, nec illi interesse debet, neque illius assensus requiri, ante electionem, n. 31. Aff. 2. Sed neque jus presentandi Prælatum in Ecclesia Collegiata Laicis est concessum: sed solum in Capella, seu Ecclesia non Collegiata, etsi Parochialis sit, nu. 32. Per nullam consuetudinem, etiam immemorabilem, potest Laicus, etsi Patronus sit Ecclesiæ, acquirere jus eligendi Prælatum in Ecclesia Collegiata, bene tamen per privilegium Papæ. Potest tamen per consuetudinem, aut pactum appositum in fundatione constitui, ut consensus vel saltem consilium Patroni, ante electionem, requiri debeat, vel ut interesse possit statu de electione, nu. 33. & seqq. Non potest Episcopus ordinariè Ecclesiam parochialem Patronatus commutare in Ecclesiam Collegiatam, invito Patrono: quoddam sibi causam necessariam id fiat, retinet Patronus jus presentandi, non tantum ad Canonizarum, & Beneficia simplicia: sed etiam illius Ecclesiæ

nu. 35. Assertio 3. Propter foundationem Ecclesiæ debetur Patrono honor Processionis, & si ad inopiam vergat, ab Ecclesia ei modeste succurrendum est, nu. 36. & 37. Habet etiam Patronus jus, vel potius onus, defendendi Ecclesiā, n. 38.

§. III. An Patronus possit Jus patronatūs alienare, vel pensionem aliquam exigere, vel aliud onus, seu gravamen imponere Ecclesiæ, vel Beneficiis patronatis?

Patronus non potest, propria auctoritate, sine consensu Ordinarij, alienare Jus patronatūs, nec aliquid temporale ab Ecclesia patronata, vel ex Beneficio exigere, nec aliud onus ei imponere: nisi pensio in prima foundatione, cum consensu Episcopi, fuerit ipsi reservata, num. 39. & 40. Quomodo tam ipsum Jus patronatūs, vel advocatiā, quam etiam fructus, seu redditus annui, quos Patronus, vel Advocatus Ecclesiæ percipere potest, alienari possint, vel non? n. 41. Est autem prohibitum, sub pœna excommunicationis, ne Patroni, vel Advocati Ecclesiarum, in recognitionem Juris patronatūs, vel advocatiā, aliquid ab ipsis exigant, neque tributa, vel onera eis imponant, nu. 42. Patronus, sive Fundator Ecclesiæ, potest in ipsa foundatione honestam conditionem apponere, cum consensu Episcopi, etiam contra Jus commune, & cum derogatione Juris Episcopalis, n. 43.

SECTIO III. De modis, quibus Jus patronatūs in alium transferri potest.

Tales modi sunt quatuor. Successione, sive jure hæreditario, donatione, permutatione, & venditione.

§. I. An, & quā ratione, Jus patronatūs per successionem hæreditariam transferri possit?

ASSERTIO I. Jus patronatūs ad quovis hæredes Patroni, cum universitate possint, quibus est annexum, transire potest, sive ex testamento, sive ab intestato, etiam ad hæredes extraneos, mares, vel feminas, n. 44. Ass. 2. Si plures hæredes sint unius Ecclesiæ Patroni, Jus patronatūs inter se dividere non possunt: sed illud in solidum ad quemlibet hæredem transit, ita, ut unus seorsim per se presentare non possit, sed omnes simul, & communiter, n. 45. Quomodo Patroni inter se dividere possint Jus presentandi? nu. 46. Ass. 3. Si plures hæredes extent pluriū Patronorum, tunc illi in jure presentandi succedunt, non per capita, sed per stirpes, ita, ut hæredes, etsi plures unius Patroni, unum tantum suffragium in presentando habeant, nu. 47. Idque declaratur, distinguendo, utrum Jus presentandi pretineat ad plures divisim, seu seorsim ad singulos, vel ad plures conjunctim, ut universos, n. 48. & 49. Quando Patroni dissentiunt, & diversi diversos presentant, qui habet majora merita, & vota plura, præfertur: si hoc sine scandalo fieri non possit, Episcopus instituit Rectorem, prout melius judicaverit. Idemque est, si ortā questione inter aliquos de jure Patronatūs, illa intra 4. menses non fuerit definita, cit. nu. 48. Porro si Patroni, vel hæredes eorum inter se discordant in presentando, ideōq; Ecclesia careat Rectore, Episcopus indicare debet in Ecclesia cessionem à Divinis Officijs, nu. 50. Imò etiam hoc casu Episcopus debet inde tollere Reliquias, & ostia Ecclesiæ claudere, donec idoneum Presbyterum constituent, n. 51.

§. II. Ad quos præterea Jus patronatūs per successionem transire possit?

Quæ. 1. An Jus patronatūs Gentilitium, sive reservatum illis, qui sunt de familia Fundatoris, jam extinctā, trāseat ad hæredes extraneos? Resp. 1. Si Fundator expressè voluit, ut Jus patronatūs tantum pertineat ad agnatos, sive eos, qui sunt de familia, tunc ad hæredes extraneos non transit: sed extinctā familiā, etiam Jus patronatūs extinguatur, & Ecclesia sit libera, nu. 52. Si verò Jus patronatūs sit concessum à Fundatore illis, qui sunt de familia, simpliciter, & absolute, & non tantum cum restrictione ad agnatos, tunc extinctā familiā, transit ad hæredes agnatorum, etiam extraneos, n. 53. Qu. 2. An Jus patronatūs transeat ad Fideicommissarium universalem? Communis sententia negat, transire: opposita tamen sententia affirmativa est valde probabilis, num. 54. & 55. Quæ. 3. An in divisione hæreditatis Judex possit uni ex cohæredibus adjudicare Jus patronatūs? Probabilius est, non posse, nu. 56. Qu. 4. An bonis omnibus Patroni Fiscò additis, ob crimen, Jus patronatūs quoque transeat ad Fiscum, etiam sæcularem, isque in eo succedat? Resp. Etsi Princeps sæcularis non potest per se, ac directè Patronium privare Jure Patronatūs, ob delictum Patroni: si tamen bona confiscantur, ob delictum ejusdem, quibus annexum est Jus patronatūs, etiam hoc accessorie, & indirectè transit ad Fiscum Ecclesiasticum, vel Sæcularem. Secus est, si Jus patronatūs non sit annexum bonis: sed per se, ac singulariter persistat, tunc enim Jus patronatūs manet penes delinquentem, donec per sententiam Judicis privetur eo, num. 57. Quæ. 5. An Jus patronatūs possit transferri ad alium, per legatum in testamento relictum? Resp. affirmative, etiam sine consensu Episcopi, si legetur Ecclesiæ: aliàs requiritur consensus ejusdem, n. 58. Qu. 6. An Jus patronatūs possit etiam per hæreditariam successionem transire ad Monasterium, seu Religionem? Resp. affirmative, n. 59.

§. III. An, & quo pacto Jus patronatūs per donationem ad alios transferri, & an etiam Ecclesiæ concedi possit?

ASSERTIO I. Si Patrono competat Jus patronatūs, jure proprio, seu privato, sive Laicus sit, sive Clericus, potest liberè, & sine consensu Episcopi Diocesani, Ecclesiæ, Monasterio, vel alij loco Religioso, aut etiam Clerico, nomine Ecclesiæ, concedere. Non tamen per hoc præjudicatur juri Episcopi, num. 60. Ass. 2. Patronus Ecclesiæ non potest Jus patronatūs per se, & singulariter concedere, seu donare Laico, vel etiam Clerico, ut personæ private, sine consensu Episcopi, alioquin donatio est invalida, n. 61. Ass. 3. Potest Patronus Jus patronatūs, quod in Ecclesia habet, non solum alteri: sed etiam eidem Ecclesiæ donare, modò Ecclesia habeat Jus Patronatūs, quoad plura Beneficia sibi incorporata, n. 62. Ass. 4. Potest Patronus Compatrono suo, etiam privato, sine Episcopi consensu, Jus patronatūs donare, seu remittere, nu. 63. Ass. 5. Non potest Patronus Laicus, quantumvis Regiā potestate præditus, Ecclesias patronatas alicui Clerico, Monasterio, vel Religioso loco, concedere, seu donare: nec in titulum, nec in proprietatem, sive per modum incorporationis, sine auctoritate Episcopi, n. 46. In dubio verò præsumitur, quod

quod Patronus voluerit donare Jus, quod in Ecclesia habet, scilicet Jus patronatus, *n. eod.* Si Laicus concedat Ecclesiam non vacantem, inconsulto Episcopo, alicui loco Religioso, & post talem concessionem Ecclesia vacet, & Patronus laicus præsenter Clericum, eumque Episcopus instituat, hoc casu, secunda concessio, & institutio est valida; quia prima fuit nulla, quippe facta de Ecclesia non vacante, & quia Laicus non potest dare alicui Ecclesiam, sine consensu Episcopi. *Diocesani, n. 65.* Similiter, si Patronus laicus concedat Ecclesiam, in qua Jus præsentandi habet, alicui, sine licentia Episcopi, deinde præsenter alium Episcopo, quem is instituit, valet ejus institutio; quia prima concessio est nulla, *n. 66.* Item Religiosi non possunt sibi vendicare, vel retinere Ecclesias concessas à Laicis, sine consensu Episcopi Diocesani: nisi legitime præscripserint, vel postea Diocesanus consenserit, *n. 67.* & seq. Patronus Laicus non potest, sine consensu Episcopi, dare alicui Religioso loco Ecclesias, Decimas, vel aliud spirituale: si quis verò Episcopus, ob improbitatem, vel avaritiam consentire nolit. Patre denunciari debet, ut quod dandum est, cum ejus licentia, detur, *n. 69.* & seq.

§. IV. An, & quomodo Jus patronatus per venditionem transferri possit?

ASSERTIO I. Jus patronatus non potest per se, & liberè vendi, aut emi, sine vitio simoniæ, *n. 71.* Aff. 2. Potest Jus patronatus vendi, vel potius per venditionem transferri per accidens, & concomitanter, vendendo rem temporalem, in qua est Universitas, cui Jus patronatus accessorie est annexum: nisi hoc sit in venditione specialiter exceptum, *n. 72.* Quid intelligatur nomine Universitatis rei, cum qua transit Jus Patronatus? *n. 73.* Transit autem hoc Jus in quemcunque, cum Universitate, cui adhæret, etiam sine consensu Episcopi, *n. eod.* Vendit universitas bonorum, non transit Jus patronatus in emptorem, si illud non cohæreat ipsius bonis, sed personæ venditoris, adeoque sit personale, primario personæ competens, *n. 74.* Venditio Universitatis, cum expressa mentione de Jure patronatus, non est vitiosa, nec simonica, neque in foro conscientiæ, neque in externo, *n. 75.* Contractus, per quem Jus patronatus accessorie transit ad alium, debet esse quædam alienatio, sive talis contractus, per quem transfertur dominium directum, vel saltem utile, & possessio, ut in locatione ad longum tempus, *n. 76.* An, si lis sit mora super Jure patronatus, ante factam præsentationem, sive super proprietate illius, talis præsentatio admitti debeat, vel non? *n. 77.* Patronus Ecclesiasticus potest exigere rationem à Beneficiario præsentato, non autem Patronus laicus: Item prior habet administrationem, & custodiam reddituum temporalium, vacante Ecclesia, & Oeconomum constituit potest, non item posterior, *n. 78.*

§. V. An, & quâ ratione Jus patronatus permutari, vel in Feudum, & Emphyteusim, vel in pignus dari possit?

ASSERTIO I. Jus patronatus cum alio simili Jure permutari potest, cum consensu Episcopi: non autem cum re merè temporali, *nu. 79.* Aff. 2. Si Jus patronatus successionem, vel alio modo ad alium Patronum transfertur, non potest is statum Ecclesiæ, vel ejus Rectorem mutare, nec possunt, pro voluntate Patronorum, Ecclesiæ mutari, *n. 80.* Aff. 3. Jus pa-

tronatus dari potest in Feudum, vel Emphyteusim, cum Universitate rei, cui inseparabiliter cohæret: ita tamen, ut Jus Episcopale in illa Ecclesia non minuat, *n. 81.* Aff. 4. Si universitas bonorum, v. g. Civitas cum pertinentiis, cui Jus patronatus annexum est, creditori in pignus datur, Jus patronatus in eam non transit, ita, ut creditor suo jure, aut nomine præsentare non possit, *num. 82.* Ubi etiam additur, quando Jus patronatus possit transire ad creditorem. SECT. IV. De præsentatione, sive ipso actu præsentandi, ejusque circumstantiis.

§. I. An præsentatio facta à possessore Juris patronatus, si Jus proprietatis non habeat, valida sit?

ASSERTIO I. Præsentatio facta ab eo, qui tunc erat in quasi possessione Juris patronatus, tenet, & consequenter etiam subsequens institutio: etsi postea constet, quod verus Patronus non fuerit, *n. 83.* Aff. 2. Ut institutio facta ad præsentationem ejus, qui non est Patronus, valeat, adeoque etiam ipsa præsentatio, duo requiruntur, nempe, ut communiter reputetur Patronus, & ut sit in possessione præsentandi, adeoque solus error communis non sufficit, sine possessione, ut actus gestus à non possessore valeat: requiritur tamen etiam, ut sit in possessione, cum bona fide, *num. 84.* Institutus ad præsentationem veri Patroni, licet non sit in possessione juris præsentandi, validè est institutus, nec amoveri potest, si nullus alius sit in possessione, *num. 85.* Sed quid, si alius sit in possessione juris præsentandi: sed malà fide, an præsentatus à Patrono admitti debet? *nu. eod.* Si quis per Judicis sententiam obrinuit Jus patronatus, sed malà fide, sciens, id sibi non competere, tunc cognitio postea errore, etiam institutio subsequens rescindi debet, *nu. 86.* Ubi tamen aliqui distinguunt, de quo *n. eod.* Possessio Juris patronatus acquiritur ex una præsentatione, *cit. num. 86.* Aff. 3. Si duo sint præsentati ad eandem Ecclesiam, unus ab eo, qui est in possessione præsentandi: alter autem à vero Patrono, ad quem spectat proprietas hujus juris, quibus illis erit præferendus: & quid si possessor fuit in malà fide? *n. 87.* Quid circa hoc statutum sit Jure novo Concilij Tridentini? *n. 88.*

§. II. An Patronus possit præsentare se ipsum, vel filium suum, si sit idoneus: Item, si plures sint Patroni, an unus ex se ipsis: ac denique an semper dignus, vel dignior præsentari debeat?

ASSERTIO I. Patronus Ecclesiæ, vel Beneficii vacantis, etiam si Clericus sit, & idoneus, se ipsum ad illam præsentare non potest, *n. 89.* Sed neque ad Beneficium simplex Patronus se ipsum præsentare potest: neque etiam per alium à se delegatum, vel procuratorem à se constitutum, *n. 90.* Verum Episcopus, Ecclesiā, vel Beneficio, in quo Patronus præsentandi habet, vacante, spontè, & motu proprio, illud Patrono conferre potest, si idoneus sit, *num. 91.* Aff. 2. Potest patronus filium, si idoneus sit, præsentare ad Ecclesiam, vel Beneficium, in quo ipse Jus patronatus habet, *n. 92.* Illud Jure Canonico est prohibitum, ne Clerici emant, vel alio titulo, etsi jure, acquirant Jus Patronatus, cum ea intentione, ut illi vel nepotes eorum in Ecclesiis patronatis ab ipso præsententur, alioquin eodem Jure patronatus sunt spoliandi, *n. 93.* Aff. 3. Si plures sint Patroni Clerici, vel unus Laicus, & alter Clericus, possunt unus

ex se ipsis presentare, *nu. 94. Aff. 4.* Patronus semper debet ad Beneficium presentare dignum, & idoneum; aliàs peccat: debet autem presentandus dignus, & idoneus esse, tempore presentationis: unde Laicus non potest ad Beneficium presentari, saltem regulariter, *n. 95.* Probabile est, non esse peccatum, saltem grave, presentare ad Canonicatus, & Beneficia simplicia, minùs dignum, omisso digniore, *num. eod.* Quid circa hoc decretum sit à Concilio Tridentino? *cit. n. 95.*

§. III. An Patronus licet possit in presentando variare, sive mutare sententiam, alium presentando, ante institutionem prius presentati?

ASSERTIO I. Patronus Laicus potest variare, id est, postquam unum idoneum presentavit, ante institutionem illius, in Ecclesia, vel Beneficio factam, alium idoneum presentare, *n. 96.* Qui verò à Patrono Ecclesiastico prius est presentatus, praefertur posterius presentato, *num. 97.* Postquam presentatus, sive primò, sive secundò loco institutus est ab Episcopo, plenum jus in Ecclesia, vel Beneficio consequitur: etiamsi possessionis traditio nondum sit facta, *n. 98.* Duobus modis potest fieri presentatio, vel simul presentando plures, ut unum ex illis Episcopus instituat: vel duos, aut plures successivè, unum post alterum: & tunc praefertens alterum, non censetur rejicere primum, *n. 99.* Patronis laicis, antequam instituat Episcopus, permillum censetur, semel tantum variare, & pro prima vice: quamvis aliqui putent, quòd saepius possint variare, & plures simul, ac successivè, quot voluerint, presentare possint. Sed prior sententia est communior, & probabilior, *nu. 99.* Episcopus, presentatos à Patronis, si idonei non sint, non potest, nec debet admittere, *nu. 100.* Si ex duobus cumulativè presentatis ab eodem Patrono, sive successivè, unus sit dignior altero, Episcopus debet praeferre eum, qui est dignior: nisi duo æquè digni reputentur, tunc enim Episcopus potest instituere, quem voluerit, *cit. nu. 100. Aff. 2.* Si presentatus à Patrono laico rejiciatur ab Episcopo, idèòque appellet ad Papam, & interim Patronus alium praesentet, isque instituat, hic praefertendus est prius presentato, *num. 101.* Quando Patronus Laicus variare, sive postquam unum presentavit, alium presentare non possit? *n. 102. Aff. 3.* Patronus Ecclesiasticus non potest variare, presentando alterum: sed instituendus est, qui primò est presentatus, si sit idoneus, *n. 103.* Est & aliud discrimen inter Patronum Laicum, & Ecclesiasticum, quòd si prior praesentet indignum etiam scienter, non ideo, pro ea vice, est privatus jure presentandi: sed mandari ei debet, ut alium idoneum praesentet: At Patronus Ecclesiasticus, si scienter praesentet indignum, est privatus ipso jure, vel saltem privandus per sententiam Judicis jure presentandi pro ea vice, & ad proximum Superiorem devolvitur libera collatio, *n. 104.*

§. IV. Intra quod tempus presentatio fieri debeat à Patrono, sive Laico, sive Ecclesiastico?

ASSERTIO I. Patronus Laicus intra IV. menses presentare debet: Ecclesiasticus verò intra sex menses, numerandos à die vacationis cognitæ: alioquin, si intra hoc tempus presentatio non fiat, Ecclesia, vel Beneficium pro ea vice, liberè conferri potest ab eo, ad quem jus instituendi pertinet, *num. 105. Aff. 2.*

Tomus III.

Hoc tempus quadrimestre, vel semestre non currit, adeoque non obest Patrono ignoranti, vel legitime impedito: quamvis sit continuum, & currat etiam diebus feriatis, *nu. 106. Aff. 3.* Patronus Ecclesiasticus habet tempus semestre ad presentandum, etiamsi hoc jus à Laico acquisiverit, *n. 107.* Si Ecclesia, vel Persona Ecclesiastica, & Laicus sint Compatroni, simulque habeant jus presentandi, tum etiam Laicus habet sex menses ad presentandum, propter communionem cum Ecclesia, vel Clerico, *nu. 109.* An Patronatus originem trahens à Laico, si transferatur in Ecclesiam, censeri debeat Jus patronatus Ecclesiasticum, & vice versà, si Jus patronatus spectans ad Ecclesiam, transeat in Laicum, censendum sit Sæculare, seu Laicum? *n. 109. Solvitur objectio, n. 110.*

§. V. An post tempus ad presentandum jure definitum, elapsum, lite adhuc pendente, Episcopus liberè instituere possit, sine presentatione Patroni?

Si inter Patronos lis orta sit de jure presentandi, eaque intra 4. menses, si Patronatus sit Laicus, vel 6. si sit Ecclesiasticus, finita non fuerit, Episcopus liberam institutionem facere potest; interim tamen differri debet ordinatio Ecclesiae, sive institutio Rectoris: sed non ultra tempus à jure definitum ad presentandum, *n. 111. & 112.* Quòd, si Patronus Ecclesiasticus, & Laicus litigent de Jure patronatus, debet differri institutio Rectoris per 6. menses, *num. 113.* Si de Jure patronatus quaestio orta inter Patronos, intra 4. menses, si Patronatus sit Laicus, finita non fuerit, Episcopus de persona idonea providere debet, ita, tamen, ut imposterum nullum praedictum fiat illi, qui Jus patronatus in judicio evertit, *n. 114.* Aliud est dicendum de electione Praelati, ob motam litem judicariam de jure eligendi: ea enim non extenditur ultra tempus à jure praescriptum ad eligendum, nec ideo eligentes pro ea vice privantur potestate eligendi, neque libera provisio ad Episcopum devolvitur, ad quem pertinet, electum confirmare, *num. 115.* Quando, quod dictum est, si sit lis mota inter Patronos super jure presentandi, nec finita intra tempus praescriptum, Episcopus possit liberè providere, non habeat locum? *n. 116.*

SECT. V. De potestate Episcopi, & S. Pontificis circa Ecclesias, & Beneficia patronata, & de amissione Juris patronatus.

§. I. An, si Episcopus instituat, sine consensu, vel presentatione Patroni, valida sit institutio, & an possit fieri presentatio ad Ecclesiam non vacantem?

ASSERTIO I. Institutio Episcopi, sine presentatione, & consensu Patroni, facta, regulariter, & ordinariè est ipso jure nulla, *n. 117. & seq.* Dummodo Patronus intra tempus ad presentandum concessum reclamet, & contradicat, alioquin provisio Ordinarij, post elapsum praedictum tempus, firma erit, & convalidatur per supervenientem consensum Patroni, qui censetur tacitè illam approbare, *nu. 119.* Sunt tamen plures casus, in quibus institutio Rectoris, vel Beneficiarij ab Ordinario facta, sine consensu, & presentatione Patroni, est valida, qui recensentur, *n. 120. Aff. 2.* Non tantum presentatio: sed etiam promissio à Patrono facta, de presentatione facienda, antequam Ecclesia vacet, aut Beneficium, illicita est, & irrita, sed ea non obstante, postquam vacat Ecclesia,

sia, & tempus ad præsentandum est elapsum, Episcopus institutionem facere potest, n. 121.

§. II. An Episcopus possit Ecclesiam, vel Beneficium patronatum donare, vel unire alteri Ecclesie, vel Beneficio: & an Episcopo donari possit à Patronis Jus patronatus in Ecclesiis aliena, vel propriæ Diocesis?

ASSERTIO I. Non potest Episcopus Ecclesiam, vel Beneficium, quod est Juris patronatus, concedere, vel unire alteri Ecclesie, vel Beneficio, sine consensu Patroni, sive Ecclesiastici, sive Laici, nu. 122. Concessio Ecclesiæ facta alteri Ecclesie, per Episcopum, & Patronum, valet, non obstante priore concessione facta per solum Patronum, cit. nu. 122. Non potest Episcopus Ecclesiam incorporare, seu unire alteri Ecclesie, sine consensu Patroni, nu. 123. Si concessio, seu unio alicujus Ecclesiæ prius facta sit, sine consensu Patroni, & multò magis si à Patrono, sine auctoritate Episcopi, illa non obstante, valet posterior concessio, seu unio ejusdem Ecclesiæ, legitime facta, n. eod. Concessio, sive unio Ecclesiæ facta à Patrono alteri Ecclesie, potest per subsequentem Episcopi consensum confirmari, ita, ut ex eo tempore sit valida, n. 123. Aff. 2. Si Episcopus habeat jus præsentandi in aliena Ecclesia, & præsentet idoneum, is est admittendus, n. 124. Id verò dupliciter potest fieri, vel si donatur Episcopo à Patrono Jus patronatus in Ecclesia alterius Diocesis: vel si ipsi donetur in Ecclesia sua Diocesis, cit. nu. 124. Et si Episcopus potest, extra Diocesim suam, conferre Beneficia: non tamen præsentatos à Patronis instituere, n. 125.

§. III. An Episcopus præsentatum à Parocho ad Titulum suæ Ecclesiæ ordinandum, irrequisito Patrono, admittere, & instituere possit, ac debeat?

Si Parochus, vel alius Beneficiatus Clericum Episcopo præsentet ad Titulum sui parochialis Beneficii, quod patronatum est, in Sacris ordinandum, & Patronus consensum non det, valida quidem, imò & licita est præsentatio, adeoque ea ab Episcopo admitti potest, ac debet: nullum tamen Patrono præjudicium generatur, quin vacante Ecclesia parochiali, alium idoneum ad illam præsentare possit, num. 126. & seq. Ubi id declaratur, quòd procedat, non solum si Patronus non consentiat in præsentationem ordinati ad Titulum Parochiæ: sed etiam si consensum dedit.

§. IV. Qualem præterea potestatem habeat Episcopus, vel non habeat, circa Ecclesias, & Beneficia patronata?

Si per Patronos Ecclesiasticos præsentatis ad Ecclesias, in quibus ipsi non consueverunt omnia onera supportare, intra terminum competentem non assignetur congrua portio, Diocesanus eam assignare debet, nisi onera sint per Patronos ferenda. Id verò non habet locum in Religiosis, & Clericis, qui habent jus præsentandi tantum; quia Rector non partem, sed omnes proventus habet: sed procedit solum in ijs, qui habent jus præsentandi, unà cum dominio reddituum temporalium, n. 128. & seq. Aff. 2. Non potest Episcopus condiciones Beneficii in prima fundatione appositas, nec quidem cum consensu Patroni, saltem in totum, & in perpetuum mutare; quia ad solum Papam pertinet, Fundatorum dispositiones,

ob justam causam, mutare, n. 130. Probabile tamen est, quòd Episcopus, ex justa causa, cum consensu Patroni, seu hæredis Fundatoris, interdum etiam possit pro una, aut altera vice, interpretando, vel dispensando, mutationem aliquam, quoad unam, vel alteram conditionem, in prima fundatione appositam, facere: non autem penitus eas tollere, aut immutare, num. 131. Idque declaratur exemplis num. 132.

§. V. An S. Pontifex, citra Patroni consensum, possit Beneficia conferre, & an etiam Legatus Papæ possit Juri patronatus derogare?

ASSERTIO I. Potest Papa cuivis Patronatui, Ecclesiastico, & Laico, ob justam causam, derogare, quamvis non censeatur, id velle, nisi exprimat, facilius tamen derogari potest Patronatui Ecclesiastico, & ejus Beneficia reservari possunt Papæ, n. 133. Quomodo à Papa derogari possit Juri patronatus, quòd Laico competit ex speciali privilegio, aut consuetudine: item ei, quòd simul ad Clericum, & Laicum pertinet? n. 134. Aff. 3. Legatus Papæ à Latere potest sibi reservare Ecclesiam, vel Beneficium primò vacaturam, illudque, cum vacat, conferre certæ personæ, irrequisito Patrono Ecclesiastico: non autem irrequisito Laico, vel Clerico, cui jus præsentandi competit, ratione patrimonij, n. 135. Non potest Legatus etiam à Latere, derogare Juri patronatus mixto, quòd partim Sæculare, partim Ecclesiasticum: potest autem derogare Patronatui Laico, sive ex præscriptione solum, sive ex consuetudine, alicui comparat, num. 136. An in dubio Patronatus mixtus totus Laicalis, an verò Ecclesiasticus centeri debeat? num. 137.

§. VI. Quibus modis Jus Patronatus amittatur, vel extinguatur?

Varijs modis Jus patronatus extinguitur, quibus censetur, num. 138.

SERIES CAPITVLORVM IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 44. & n. 50.	c. 21. n. 25. & 26.
c. 2. n. 52.	c. 22. n. 113.
c. 3. n. 48. & seq. & num.	c. 23. num. 39. & quatuor seqq.
III.	c. 24. num. 97. & pluribus seqq.
c. 4. n. 23. & seq.	c. 25. num. 31. & pluribus seqq.
c. 5. in princ. nu. 96. & §.	c. 26. n. 99. & seq.
De cætero; n. 64.	c. 27. nu. 114. & duobus seqq.
c. 6. n. 93.	c. 28. n. 135. & seq.
c. 7. num. 72. & pluribus seqq.	c. 29. n. 101. & seq.
c. 8. nu. 65. & §. fin. num.	c. 30. n. 126. & seq.
117.	c. 31. n. 27. & tribus seqq.
c. 9. n. 80.	IN SEXTO.
c. 10. n. 66.	c. unic. n. 60. & duobus seqq. & §. Verum; num. 107. & duobus seqq.
c. 11. n. 67. & seq.	IN CLEMENTINIS.
c. 12. n. 111. & seq.	Clement. 1. num. 128. & seq.
c. 13. n. 81.	Clement. 2. in princ. n. 41. & §. fin. n. 46.
c. 14. n. 118. & seq.	III.
c. 15. n. 92.	
c. 16. n. 71. & seq.	
c. 17. n. 69. & seq.	
c. 18. n. 124.	
c. 19. n. 83.	
c. 20. n. 122. & seq.	

TITVLVS XXXIX.

DE CENSIBUS, EXACTIONIBUS, ET PRO-
curationibus.

Census, prout hic accipitur, est onus reale impositum Ecclesie, vel pensio, aut redditus annuus, qui ex redditibus Ecclesiasticis ab Ecclesiis, Monasterijs, & alijs pijs locis solvitur superioribus Prelatis, in recognationem subjectionis, vel ex alia iusta causa, n. 1.

§. I. An ex præstatione annua census facta Episcopo ab Ecclesia, vel Monasterio rectè colligatur, & probe-
tur ejusdem subjectionis? & quomodo census
peti, & probari debeat?

ASSERTIO I. Ex sola annua solutione census non probatur subiectio alicujus Ecclesie, vel Monasterij: nisi id expressum sit, vel ex alijs conjecturis, seu præsumptionibus appareat: cum alioquin etià ex alijs causis solvi possit, num. 2. Aff. 2. Qui petit censum, tantum sibi debitum solvi, debet exprimere causam, ob quam sibi debeat, num. 3. Quomodo per præscriptionem probari debet solutio census? 4. Quomodo possit annui census probari possit, aut debeat? n. 5. Quomodo quis obligari possit, ad solvendum censum annuum personalem? n. 6.

§. II. An Monasterijs, vel alijs Ecclesiis novus census imponi possit, vel an etiam à Patronis Ecclesiis, vel Beneficijs Patronatis?

ASSERTIO I. Non possunt imponi novi census Monasterijs, neque etiam alijs Ecclesiis secularibus, n. 7. & seq. Quod intelligi debet de censibus realibus & perpetuis, sine iusta causa, & debitis solennitatibus: non autem de temporalibus n. 9. Ad imponendum censum de novo requiritur, etià auctoritas Episcopi, sicut etià ad augendum veterem, n. 10. Imò jure novo, nec ultra triennium, num. 11. Neque etiam census antiquus Ecclesiis, vel bonis earum impositus debet augeri, n. 12. Imò etiam Episcopus non potest Ecclesie de potestate Laici liberatè novum censum imponere, num. 13. Aff. 2. Clerici, qui colludendo constituunt Ecclesiam censualem, sive novum censum ei imponunt, sine consensu Episcopi, debent ab illa amoveri, num. 14. & seq.

Si quis juravit se novum censum Ecclesie impositum soluturum, is, qui recipit juramentum, cogi potest, ut illud juranti remittat, num. 16. & seq. Jus percipiendi censum, potest etiam acquiri, per præscriptionem, & quo tempore, n. 16. Aff. 4. Sed neque Patroni, sive Laici, sive Clerici, novum censum possunt Ecclesiis, seu Beneficijs patronatis imponere, nec veterem augere, num. 19. Non valet etiam juramentum, quo quis promittit, se soluturum censum de novo impositum, vel veterem augmentum, & quæ sit pœna eorum, qui novos census imponunt, vel veteres augent? n. 20.

§. III. In qua moneta solvendi sunt census, seu pensiones, & alia debita pecuniaria?

Moneta dupliciter mutari potest, vel intrinsecè, quoad bonitatem, seu valorem intrinsecum: vel solum mutatur extrinsecè, quoad valorem, seu æstimationem extrinsecam, ut, si ducatus invariatus, quoad materiam, & pondus, valeat duos florenos, postea verò duos, cum dimidio, num. 21. Aff. 1. Si mutetur bonitas, aut valor monetæ, intrinsecè, in materia, aut pondere, solutio census, vel alterius debiti pecuniarij, fieri debet in moneta antiqua, quæ curtebat, tempore census impositi, vel debiti contracti, si adhuc extet, alioquin in nova, seu præfenti, quæ nunc currit, seu

Tomus III.

eundem æstimationem tamen monetæ antiquæ, sive in quantitate, quæ illi æquivalet, n. 22. Idque extenditur 1. Ut procedat, sive moneta mutata sit, quoad intrinsecam bonitatem materiæ, & deterior causa sit, quàm fuerat antiqua: sive nova sit intrinsecè aucta, & melior facta, n. 23. & seq. Extenditur 2. Solutio census fieri debet, secundum antiquam monetam, etsi creditor sæpius receperit solutionem in alia nova moneta, n. 25. Idemque dicendum est, si in alijs debitis similis mutatio facta sit, n. eod. Ponitur limitatio, num. 26. Aff. 2. Quomodo solutio fieri debeat, quando moneta manens eadem, quoad intrinsecam bonitatem materiæ, ac pondus, solum extrinsecè augetur, vel mutatur, quoad impositum valorem, seu æstimationem? num. 27. & tribus seqq. Aff. 3. Qualis solutio fieri debeat, si valor extrinsecus pecuniæ multum, & notabiliter augetur, propter intrinsecam depravationem materiæ: & qualis, si modicè tantum sit auctus? num. 31. Aff. 4. Qualis solutio fieri debeat, si propter intrinsecam monetarum depravationem valde enormem, extrinsecus valor bonarum monetarum augeatur, vel vice versâ, propter depravatas monetas valor ipsarum extrinsecè impositus diminuat, & per consequens etiam valor extrinsecus bonarum monetarum decreseat? num. 32. & seq. Aff. 5. Si in mutuo, vel alio contractu expressè conventum sit, ut certa species monetæ, & certo numero reddatur, tum superveniens mutatio monetæ, in commodum, vel in damnum creditoris cedit, cui in eadem specie tot numero corpora solvi debent, quot in pactum deducta sunt, n. 34. & seq.

§. IV. Quomodo solvenda sunt ea, quæ ex voto debentur?

Qui soliti sunt, vota solvere ad unam, & eandem mensuram, non possunt illam variare: qui verò ad varias, & diversas mensuras, possunt solvere, si volunt ad minorem illarum, & non sunt cogendi, ad majorem solvendam, n. 36. & seq. Solvuntur objectiones, num. 38. Si constet de consuetudine majoris partis totius Civitatis, illa servanda est, etsi minor pars aliud hæcenus observavit, n. 39.

SECT. II. De Exactionibus.

§. I. Quenam sint exactiones ordinaria Episcopis, seu Prelatis Ecclesiasticis à subditis Clericis, vel Laicis præstandæ?

ASSERTIO I. Inter exactiones ordinarias numeratur primò Canonica portio, quæ ex relictis, & proventibus Ecclesiis obvenientibus detrahitur, & Prelatis debetur, eaque duplex est, Episcopalis, & Parochialis, n. 40. De quibus supra. Secunda exactio est Synodaticum, sive Cathedraticum; quia solvitur Episcopo in honorem Cathedræ Episcopalis ab Ecclesiis suæ Diocesis, præterquam à Monasterijs, cit. n. 40. De quibus suo loco. Tertia exactio ordinaria est, quarta decimationum, quæ de jure communi debetur Episcopo, ex omnibus decimis suæ Diocesis, n. eod. Prædictæ exactiones, seu tributa, & alia jura Episcopalia debent præstari Episcopo ab omnibus Ecclesiis, in cujus Diocesi sunt sitæ, n. 41. & seq.

§. II. An prædium, vel fundus Ecclesiæ in dorem assignatus, liber sit ab omni servitio, tributo, & onere?

ASSERTIO I. Fundus Ecclesiæ assignatus in dorem debet esse immunis ab omni servitio, & tributo temporali, non autem ab Ecclesiastico, n. 43. Ubi ta-

lii ii 2

them

nen distinguendum est inter censum, vel tributum de novo impositum, & antiquum; nam novum tributum temporale, & sæculare Ecclesiasticis bonis imponi non potest: aliud est, si bona Ecclesiæ in dotem data, ab antiquo fuerunt tributaria, de quo *num. 44*. Probabile tamen est, bona collata Ecclesiæ ad ejus necessariam dotationem, esse libera ab omni censu, tributo, & onere, reali, temporali, sive sæculari, quamvis ab initio, antequam ad Ecclesiam pervenirent, tali oneri essent obnoxia, *num. eod.* Aff. 2. Ecclesia ex bonis, quæ ultra necessariam dotationem ei donata sunt, debet præstare debita servitia, & alia onera, scilicet merè realia, & perpetua ipsis rebus imposita, etiam dominis temporalibus; *n. 45*.

§. III. *Quis possit imponere collectas, & exactiones novas, & extraordinarias, & quibus illa imponi non possint?*

ASSERTIO I. Imperatores, Reges, & alij Principes in temporalibus Superiorem non recognoscentes tantum possunt exigere, & imponere novas collectas, contributiones, & vectigalia; quamvis peccent, si id faciant, sine justa causa: alij verò inferiores Principes, & Magistratus id non possunt, nisi ex concessione, vel privilegio supremi Principis, vel ex antiqua consuetudine, cujus initij memoria non extat, tale jus acquisiverint, *n. 46*. Quid sint pedagia, & quidagia? *n. 47*. Et quæ sit pœna canonica decreta in eos, qui sine legitima auctoritate, & causa, imponunt nova vectigalia, & gabellas? *num. eod.* Aff. 2. Vectigalia, & aliæ similes collectæ, & tributa, etsi aliàs licite, & justè imponi possint, ab Ecclesiis, vel Ecclesiasticis personis exigere non possunt, *n. 48*. Debent autem Diocesani locorum publicare sententias excommunicationis, & interdicti à jure prolatis in eos, qui vectigalia, & alia hujusmodi tributa exigunt, vel extorquunt ab Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis, pro earum rebus proprijs, quas negotiationis causâ non deferunt, vel deferri faciunt, *num. 49.* & *50*. Aff. 3. Præter Clericos, & alias personas Ecclesiasticas non tenentur solvere collectas, seu tributa, & exactiones ordinarias, pauperes, & cœci, *n. 51.* & *seq.* Item cœci, aliique morbo corporali perpetuo laborantes, excusantur à muneribus, seu oneribus personalibus, quæ imponuntur personis, *cit. n. 52*.

§. IV. *An, & quâ ratione Episcopi, aliique Prælati inferiores possint collectas extraordinarias subditis suis imponere, vel ab ijs exigere?*

Possunt Episcopi, pro multis necessitatibus, quæ obveniunt, si manifesta, & rationabilis causa extiterit, cum charitate, moderatum à Clericis subditis auxilium petere, *num. 53*. Quær. 1. Quinam possint exigere subsidium charitatis? Resp. Episcopi electi, & confirmati: etsi consecrati non sint, & qui similem Episcopali jurisdictionem habent, possunt illud exigere, & alij, qui recensentur, *n. 54*. Qu. 2. Ex quibus causis charitativum subsidium exigere possit? Resp. In genere loquendo, causa exigendi hoc subsidium debet esse manifesta, & rationabilis, cujusmodi est in specie pro debitorum solutione, quæ in utilitatem Ecclesiæ sunt contracta, & aliæ, quæ enumerantur, *n. 55*. Quær. 3. A quibus personis charitativum subsidium exigere possit? Resp. Ab Ecclesiis, & Clericis Beneficiatis Episcopo subiectis: non ab illis, qui Beneficium non habent, neque à Laicis, *num. 56*. Etiam Canonici Ecclesiæ Cathedralis obligantur, ad hoc subsidium præstandum;

non autem Monasteria, & Ecclesiæ Regularium, etiam non exempta, nisi ratione Capellarum eis annexarum, *cit. num. 56*. Quær. 4. An Episcopus subsidium charitativum possit remittere, & an contra illud præscribi possit? Resp. Non posse remittere omnino, & in perpetuum, ac proinde, nec contra illud præscribi potest, saltem ordinario tempore: etsi probabiliter possit tempore immemoriali, *n. 57*. Denique Archidiaconi non debent collectas facere, per Archidiaconatus suos, & generatim collectores pecuniarum non debent gravare Ecclesias, alioquin privandi sunt officio suo, *n. 58*.

SECTIO III. De Procuracionibus.

§. I. *An, cur, & quomodo procuraciones sint præstandæ visitantibus Ecclesiis, & Clericis, & an etiam exigere, vel recipere possint in pecunia?*

ASSERTIO I. Procuraciones solvi debent, ratione visitationis, *n. 59*. Aff. 2. Procuraciones ab Ecclesiis solvendæ, tempore visitationis, debent esse moderatæ, habitâ ratione facultatum earundem, *num. 60*. Aff. 3. Nomine procuracionum præstari debent ab illis, qui visitantur, victualia, quæ ad victum scilicet pertinent, sufficientem pro ipso Visitatore, ejusque moderato comitatu, & pabulum pro equis, secundum consuetudinem Patriæ, seu Provinciæ, *n. 61*. Aff. 4. Olim ab ijs, qui præstare debebant procuraciones victualium, invitis, non poterant exigere in pecunia: bene tamen à volentibus recipi in pecunia: hodie tamen Visitatores pecuniâ accipere non possunt, sed invitibus tantum expensas moderatas, neque etiam quæcunque munus accipere possunt, alioquin in duplum restituere debent, *n. 62*. An etiam esculenta, seu poculenta possit Visitator recipere? *n. 63*. Idem statutum est, non tantum de Archiepiscopis: sed etiam de omnibus alijs Visitatoribus, & quæ sint pœne exigentium pecuniam, vel recipientium munera? *n. 64*. Qualiter jure novo Visitatores loco victualium certam pecuniam possint recipere? *n. 65*. Quid de procuracionibus statutum sit in Concil. Trident. *n. 66*.

§. II. *Quibus Prælati, & quando, ac quâ ratione præstari debeant procuraciones?*

Procuraciones, quæ debentur ratione visitationis, Prælati, absque manifesta, & necessaria causa ab ijs exigere non debent, & non, nisi quando personaliter visitant, & servatâ moderatione: atque prædicationi, correctioni, ac reformationi vacare debent. Item Legati, & Nuntij Apostolici, pro illis diebus tantum, quibus morantur in aliquo loco, procuraciones accipere debent, & si quid contra hoc exactum fuerit, in duplum restituatur, *n. 67.* & *seq.* Ex privilegio Apostolico Visitatores per alios visitare possunt, & modus sumptibus procuracionum præscriptus, servandus est, pro cujuscunque Provinciæ varietate, & Visitatorum dignitate, *num. 69*. Si Episcopus uno die visiter duas Parochias, quarum quælibet ad integram procuracionem sufficit, non duas: sed unam tantum procuracionem accipere potest, *num. 70*. Legatis, & Nuntijs Sedis Apostolicæ non principaliter ratione visitationis, datur procuratio: sed quia subeunt alia etiam munera, adeoque etiam si non visiterent, *n. eod.*

§. III. *Quanam Ecclesiæ, vel loca Ecclesiastica, aut persone, & quibus teneantur solvere procuraciones, vel non teneantur?*

ASSERTIO I. Omnes Ecclesiæ sæculares, & regulares, Monasteria, & persone: item Capellæ in Eccle-

his Collegiatis erectæ, & Oratoria publicâ Episcopi auctoritate instituta, solvere debent procuraciones Episcopo Diocesim personaliter visitanti, aut alteri Visitatori: nisi specialiter sint exempta, n. 71. Extenditur 1. quoddam Archiepiscopo visitanti Provinciam à Monasterijs non exemptis solvi debeant procuraciones, n. 72. 2. Episcopus non tantum ab Ecclesiis suæ Diocesis: sed etiam ab Ecclesiis Civitatis Episcopalis, quas visitat, procuracionem potest exigere, & recipere, n. 73. & seq. Omnes Ecclesiæ etiam Legatis, & Nuntiis Sedis Apostolicæ procuraciones solvere tenentur: nisi per speciale privilegium sint exemptæ, nec valet præscriptio contra procuraciones, n. 75. & seq. Religiosi subire tenentur onera, ut sunt procuraciones Legatorum Sedis Apostolicæ, ac Jura Episcopalia, quæ incumbant Ecclesiis, per eos, ante Concilium Viennense acquisitis: nisi privilegio, seu exemptione, vel aliâ iustâ causâ exculentur, quæ tamen privilegia, vel exemptiones non extenduntur ad Ecclesias, post Concilium Viennense acquirendas, n. 77. 5. Parochiani laici non tenentur solvere procuraciones, n. 78. Aff. 2. Ecclesiæ, seu loca, aut personæ Ecclesiasticæ, speciali privilegio Sedis Apostolicæ exemptæ à procuracione solvenda, vel generaliter ab omni jurisdictione, ac jure Episcopali, non tenentur procuracionem Episcopo, vel Archiepiscopo solvere, num. 79. 2. Neque Hospitalia, & alia hujusmodi pia loca Episcopi auctoritate instituta: quamvis possint visitari ab Episcopo, n. eod. 3. Non debent procuraciones solvi ab Oratorijs privatis, n. 80. Quæ sit differentia inter Ecclesiam, & Oratorium privatum? n. 81. Episcopus non debet ratione visitationis procuracionem exigere à pauperibus Ecclesiis, vel Clericis, n. 82.

§. IV. *Alia quædam ad procuraciones pertinentia proponuntur, & explicantur.*

ASSERTIO I. Non potest Jus procuracionis, ratione visitationis Jure communi debita, in totum, & in perpetuum remitti ab Episcopo, expressè, aut per pactum, n. 83. Sed neque in generali remissione servitorum sibi ab Ecclesia inferiore debitorum, censi debet, visitationem, & procuracionem illi annexam esse remissam, nu. 84. Quam in generali remissione jurium, ab Episcopo factâ censeantur excepta, nisi specialiter exprimentur? num. eod. Aff. 2. Si ab Ecclesia aliqua, cum consensu Patroni, in fundatione, procuratio, absque determinata quantitate, alteri Ecclesiæ solvenda, sit imposita, illa augeri non debet: nisi facultates Ecclesiæ notabiliter creverint, n. 85. Deducitur corollarium, n. 86. Aff. 3. Si in aliquo loco, aut Diocesi, in procuracionibus, aut alijs servitijs præstandis, certum quid non constitutum sit, attendenda est consuetudo vicinarum Ecclesiarum n. 87. Aff. 4. Archiepiscopus, qui Jure Metropolitano, vel Legationis Apostolicæ visitat Provinciam suam, potest debitas procuraciones exigere, juxta facultates Ecclesiarum, & illos, qui eas denegant, excommunicare, n. 88. & 89.

§. V. *De visitatione, ob quam debentur procuraciones.*

Quær. 1. Quinam jus, & potestatem habeant visitandi? Resp. Officium hoc pertinet ad eos, qui ordinariam jurisdictionem in Ecclesias, vel Clericos sibi subiectos habent, quales sunt Episcopi, iisque Superiores. Item Legati Apostolici, & Capitulum Cathedralis, Sede vacante, & Prælati Regulares, n. 90.

An, & à quo visitari possint Ecclesiæ, & personæ Ecclesiasticæ exemptæ, Regulares, & Sæculares? num. 91. & seq. A quo visitari debeant, ac possint Ecclesiæ, quæ nullius Diocesis sunt, sæculares, vel regulares, si ve curatæ sint, si ve non, item personæ, quæ nullius Diocesis sunt, sæculares, vel regulares? n. 93. Quoties visitatio fieri possit, ac debeat? Semel in anno ordinariè, quamvis etiam, si opus fuerit, sæpius in anno; & an etiam Capitula Ecclesiarum Cathedralium? n. 94. Quo ordine, & modo faciendâ sit visitatio ab Archiepiscopo, & Episcopo, n. 95. & seq. Quæ possint accipere Episcopi, si venerint ad Monasteria hospitalitatis, vel visitationis causâ, n. 101.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 43. & seq. c. 20. n. 22. & seq.
c. 2. n. 2. c. 21. n. 84.
c. 3. n. 7. c. 22. n. 87.
c. 4. n. 51. & seq. c. 23. n. 67. & 68.
c. 5. n. 3. & trib. seqq. c. 24. n. 73. & seq.
c. 6. in princ. n. 60. §. Prohibemus, num. 53. & §. c. 25. n. 88. & seq.
fin. n. 60. c. 26. n. 23. & seq.
c. 7. n. 8. & 9. c. 27. & ult. n. 80. & seq.

IN SEXTO.

c. 1. in princ. n. 95. & trib. c. 1. in princ. n. 95. & trib.
seqq. §§. n. 96. & seqq. seqq. §§. n. 96. & seqq.
c. 9. n. 13. §. ult. n. 99.
c. 10. n. 46. & seq. c. 2. n. 94.
c. 11. n. 14. & seq. c. 3. n. 65.
c. 12. n. 58. c. 4. n. 48.
c. 13. n. 16. & seq. c. 5. & ult. n. 100.
c. 14. n. 72. & seq. c. 5. & ult. n. 100.
c. 15. n. 19. & seq. c. 5. & ult. n. 100.

IN CLEMENTINIS.

c. 16. n. 85. Clement. 1. n. 77.
c. 17. n. 75. & seq. Clement. 2. n. 101.
c. 18. num. 36. & duobus Clement. 3. & ult. n. 49. &
seqq. seq.
c. 19. n. 41. & seq. Extravag. un. n. 69.

TITVLVS XL.

DE CONSECRATIONE ECCLESIE,

vel Altaris.

§. I. *A quo, quando, & qualiter consecrari possint Ecclesiæ, & an requiratur ad consecrationem Ecclesiæ dotatio?*

ASSERTIO I. Solus Episcopus potest consecrare Ecclesias, & quidem proprius, non alienus: nisi cum licentia proprii, n. 1. Aff. 2. Ecclesiæ consecrari possunt, quolibet die, non tantum diebus festis: sed etiam profanis, num. 2. Aff. 3. Episcopus Ecclesiam consecrare non debet, nisi Missam celebret, idque ex præcepto: quamvis ad substantiam consecrationis id non requiratur. Ecclesia semel consecrata iterum non est consecranda, n. 3. Aff. 4. Ecclesia non est consecranda, nisi prius de dote competente ei fuerit provisum, n. 4. Sed neque Ecclesia fundanda est, vel edificanda, nisi prius dos ei fuerit assignata, n. 5. Et quidem competens, n. 6.

§. II. *In quibus casibus Ecclesia excreetur, ita, ut novâ consecratione indigeat?*

Tres sunt casus, primus est, si nesciatur, vel dubitetur, an Ecclesia aliqua fuerit consecrata, nec ne, nec appareat aliquod indicium, ex quo probari possit, vel præsumi, illam esse consecratam, n. 7. Secundus est, si Ecclesia igne sit exusta, ita, ut parietes interio-

res fuerint combusti, vel devastati, aut abbrasi, ex toto, vel ex maiore parte, n. 8. Tertius casus est, si totum Ecclesiæ ædificium, sive casu fortuito, sive consulto destruitur, non tantum quoad tectum: sed etiam quoad parietes, ita, ut ex toto, vel saltem ex maiore parte sint destructi, tunc Ecclesiæ amittit consecrationem, & de novo est consecranda, n. 9. An, si parietes Ecclesiæ, non simul, & in totum: sed paulatim per partes minores, seu parvas destruantur, aut corruant, ita tamen, ut nunquam major pars simul destructa sit, Ecclesiæ de novo sit consecranda? cit. n. 9.

§. III. Quot, & quibus modis polluitur, sive violetur Ecclesiæ, ita, ut in ea divina Officia celebrare non liceat, priusquam reconcilietur: ac quomodo, & à quo Ecclesiæ polluta reconcilianda sit?

ASSERTIO I. Ecclesiæ pluribus modis polluitur. Veluti 1. Per homicidium factum in Ecclesiæ, idque voluntarium, & iniuriosum, vel saltem contra Religionem, ac reverentiam loco sacro debitam, commissum, ut, si mors inferatur reo per sententiam iudicis, n. 10. 2. Polluitur Ecclesiæ, per vulnera ibi inflicta, citra mortem, sive per humani sanguinis effusionem, eamque copiosam, & voluntarie factam, num. 11. 3. Polluitur per adulterium, vel aliam illicitam copulam carnalem, & quamcunque voluntariam, & illicitam seminis effusionem, intra Ecclesiæ factam: imò etiam per actum conjugalem; quia fit iniuria, & irreverentia loco sacro: nisi necessitas excuset, ut, si conjuges Ecclesiæ inclusi esse cogantur: debet autem fornicatio, vel seminis effusio esse publica, vel occulte facta, postea publicè innotescere, nu. 12. 4. Polluitur Ecclesiæ, si in illa sepeliatur fidelis excommunicatus, & quidem post Concilium Constantiense, nominatim excommunicatus, vel notorius percussor Clerici, n. 13. 5. Polluitur Ecclesiæ per sepulturam hominis infidelis, aut non baptizati, n. 14. An Ecclesiæ consecrata, vel benedicta ab Episcopo notoriè excommunicato polluitur? n. 15. An violatâ Ecclesiâ, violentur etiam ædificia ei coherrentia, ut sacristia, vel turris, aut tectum Ecclesiæ? n. 16. Si alia percussio, etsi enormis, fiat intra Ecclesiæ, citra sanguinis effusionem, non polluitur Ecclesiæ, num. 17. Quibus casibus, polluitur Ecclesiæ, etiam non consecrata: modò ad Divinum cultum auctoritate Episcopi sit destinata? n. 18. Aff. 2. Ecclesiæ consecrata, si polluta fuit, reconciliari potest, ac debet per asperisionem aquæ consecratæ, cum vino, & cinere, & sale: si verò Ecclesiæ tantum sit benedicta ab Episcopo, potest reconciliari per asperisionem simplicis aquæ benedictæ, per simplicem Sacerdotem, n. 19. Aff. 3. Si Ecclesiæ consecrata polluta fuit, ea conciliari potest, ac debet aquâ per Episcopum benedictâ, & quidem ab Episcopo proprio, vel ejus mandato, per alium: per simplices verò Sacerdotes hujusmodi reconciliatio fieri non potest, etiam aquâ per Episcopum benedictâ, nu. 20. Consecratio Ecclesiarum non potest ab Episcopo committi Clericis inferioribus non Episcopis, n. eod. Aff. 4. Si Ecclesiæ non consecrata, sed benedicta tantum, vel publicè deputata ad cultum Divinum polluta fuit, ea reconciliari potest aquâ non benedictâ ab Episcopo, sive aquâ lustrali benedictâ per simplicem Sacerdotem, n. 21.

§. IV. De Consecratione, & execratione, sive violatione Altaris.

Duplex est Altare, immobile, quod lapideum esse debet, & mobile, seu portatile. Et quod sit altare inter utrumque? n. 22. Queritur 1. Quando, sive in quibus casibus Altaria execrentur, sive consecrationem amittant, ita, ut iterum consecrari debeant? Respon. Altare, sive mobile, sive immobile amittit consecrationem 1. Per fractionem notabilem lapidis, in quo continetur sigillum mensæ superioris, vel lapidis altaris portatilis, nu. 23. Altare suum execratur, si lapis, seu mensa superior, cui est altaris, amoveatur, n. 24. Proponuntur Capitula, in quibus agitur de execratione, seu violatione altarij, n. 25, 26, & 27. An, si violetur, vel spoliatur sigillum altaris, hoc consecrationem amittat? n. 26. Quer. 2. An Ecclesiæ execrata, vel polluta, etiam Altare execretur, vel polluitur? Respon. Si Ecclesiæ consecrationem amittat, non ideo Altare etiam illam perdit, & è converso: at verò polluta Ecclesiâ, omnia Altaria fixa polluta censentur, & vice versâ, nu. 28. Possunt in una Missa, & una eademque Ecclesiâ plura Altaria simul consecrari, n. 29.

§. V. De consecratione, pollutione, & reconciliatione Cæmeterij.

Quer. 1. Quomodo Cæmeterium consecratur, aut benedicatur? Respon. consecratur, vel benedicatur eodem modo, quo Ecclesiæ: & hac consecrata, etiam Cæmeterium ei conjunctum consecratum præsumitur, n. 30. Quer. 2. Quibus modis Cæmeterium polluitur, & reconciliatur? Respon. iisdem modis pollutionis, quibus Ecclesiæ, nu. 31. Et eodem quoque modo reconciliatur, num. 32. Quer. 3. An polluta Ecclesiâ, polluitur etiam Cæmeterium, & vice versâ? Respon. Ecclesiâ polluta, censetur etiam pollutum Cæmeterium illi contiguum, sed non remotum: contra verò polluto Cæmeterio, non censetur polluta Ecclesiæ. Quod, si plura sint Cæmeteria contigua, polluto uno, non est pollutum alterum illi contiguum, licet per portum de uno, ad alterum detur ingressus, nu. 33. Quid, si porta intermedia polluitur, an etiam polluantur Cæmeteria, vel quodnam ex illis? n. 34.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.	IN SEXTO.
c. 1. n. 25.	c. 6. cit. n. 27.
c. 2. n. 2.	c. 7. n. 13. 31. & 32.
c. 3. n. 27.	c. 8. n. 4. & duob. seqq.
c. 4. n. 10. & 11. nu. 19.	c. 9. n. 20.
c. 5. n. 29.	c. 10. & ult. n. 18. & 19.
	c. unic. n. 33.

TITVLVS XLI. DE CELEBRATIONE MISSARUM, ET SACRAMENTO Eucharistiæ, & Divinis Officijs.

Cap. 2. prohibetur, ne Laici, singulis diebus, audiant Missam votivam, sed Missam de Feria, vel Festo occurrente, n. 1. Cap. 3. Sufficit Sacerdoti, semel in die unam Missam celebrare, excepto die Nativitatis Domini, & ex causa necessitatis, n. 2. Cap. 4. In diebus profestis, non dicitur in Missa Hymnus Angelicus, nec Symbolum Apostolorum, nec Hymnus Ambrosianus in Laudibus, n. 3. Cap. 5. Ablutio lumborum da est, infuso vino: nisi alia Missa eo die sit legenda, n. 4. Cap. 6. Si quæ verba sunt in Canone Missæ, quæ ab Evangelistis dicta non sunt, credendum est, quod

Apostoli à Christo acceperunt, & Successores eorum ab Apostolis, n. 6. In Sacramento Eucharistiae hæc tria sunt distinguenda, forma visibilis, sive species panis, & vini, & Sacramentum, hoc est, signum rei sacræ, & non res; & virtus charitatis, & unitatis, quæ est res, & non Sacramentum, n. 6. In Sacramento Eucharistiae probabilis est, aquam cum vino in sanguinem converti; n. 7. Qualiter Oratio secretæ in Festo S. Leonis immutata est? *nu. eod.* Cap. 7. Sacerdos, qui Hostiam non consecratam portigit, gravius peccat, quam ille, qui in peccato mortali consecrat, n. 8. Cap. 8. Christus fuit verus DEUS, & homo, constans vero, & non phantastico corpore. Item ex latere Christi, non phlegma, sed vera aqua profudit, *num. 9.* Cap. 10. Eucharistia debet aservari in loco mundo, & obsecurato. Et cum elevatur in Missa S. Hostia reverenter à populo adorari, & cum lumine deferri ad infirmos debet, transgressores vero graviter sunt puniendi, *nu. 10.* Cap. 11. Missæ duæ Conventuales celebrari debent in Ecclesiis Collegiatis: una pro defunctis, altera de Festo, vel Feria currente, *nu. 11.* Cap. 12. Episcopus tantum in die Cænæ debet Missam celebrare, & Christum conficere, n. 12. Cap. 13. In Sacrificio Missæ, plus vini, quam aquæ est apponendum, *nu. 13.* Cap. 14. *¶ ult.* Sacerdos, qui sine aqua vino admixta, & sine igne, seu lumine, vel in pane fermentato, aut calice ligneo, Missam celebrat, ab Officio, & Beneficio est deponendus, n. 14. Quæ preces in Missa pro necessitatibus Ecclesiæ sint dicendæ? *cit. n. 14.*

§. II. Proponuntur Capitula, quæ ad Divina Officia pertinent.

Cap. 1. Clericus, Horas Canonicas dicere debet horis competentibus, etsi ex justa causa possit eas persolvere manè, usque ad Vesperas inclusive, n. 15. Cap. 9. Prælati, & Clerici præcipitur in virtute obedientiæ, ut Officium nocturnum pariter, ac diurnum studiosè, & devotè celebrent, n. 16. Clement. 1. Prælati, eorumque Superiores curare debent, ut in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, ac Regularibus, horis debitæ, devotè psallatur, & in alijs Ecclesiis debitè, ac devotè Divinum Officium celebretur, n. 17. Clement. 2. Clerici, etiam Religiosi, commentales, ac domestici Cardinalium, vel Episcoporum possunt in Divinis Officijs se ipsis conformare, n. 18.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 15.	c. 10. n. 10.
c. 2. n. 1.	c. 11. n. 11.
c. 3. n. 2.	c. 12. n. 12.
c. 4. n. 3.	c. 13. n. 13.
c. 5. n. 4.	c. 14. <i>¶ ult.</i> n. 14.
c. 6. n. 5. & 7.	IN CLEMENTINIS.
c. 7. n. 8.	In Clement. 1. n. 17.
c. 8. n. 9.	Clement. 2. n. 18.
c. 9. n. 16.	Extravag. unic. n. 14.

TITVLVS XLII.

DE BAPTISMO, ET EJUS EFFECTU.

§. I. De forma Baptismi, & immersione, sive aspersione aquæ, & alijs quibusdam ad Baptismum pertinentibus.

Baptizatus non est parvulus, si non dicatur, Ego te baptizo, in nomine Patris, &c. quamvis ter im-

mergetur in aqua: pronomen tamen Ego, & amen, non requiritur ad essentiam, n. 1. Baptismus validè administratur, sive conferatur, immersione corporis in aquam, eaque binâ, vel unâ tantum: sive aspersione tantum aquæ: in qua re tamen in praxi observanda est consuetudo cujusque Diocesis, *num. 1.* Concilian- tur Canones, qui sibi invicem adversari videntur, circa formam verborum Baptismi, n. 2. An valeat Baptismus collatus in nomine S. Trinitatis, vel Christi, non expressis tribus Personis Divinis? *n. eod.* Cap. 2. Si probabiliter dubitetur, an quis fuerit baptizatus, is baptizandus est sub conditione, n. 3. Cap. 4. Nemo potest se ipsum baptizare, etiam instante mortis periculo; quia debet esse distinctio personarum inter baptizantem, & baptizatum, n. 4. Cap. 5. Non valet Baptismus, si desit verbum, seu forma verborum, vel aquæ elementum, n. 6. Baptizati à Latinis, non debent à Græcis rebaptizari, n. 7. In Clement. unic. Baptismus non debet conferri: nisi in Ecclesiis, in quibus sunt fontes ad hoc deputati: præterquam, si sint Regum, vel Principum liberi, vel necessitas non permittat, ut baptizandi deferantur ad Ecclesiam, *num. 8.*

§. II. De effectu Baptismi.

Baptismus utiliter confertur parvulis, licet actui nō credant, nec intelligant, & remittitur eis peccatum originale: imò etiam fides, charitas aliæque virtutes, ijs infunduntur, quoad habitum, etsi non quoad actum, donec adulti fiant. Verum peccatum originale, quod contrahitur, sine consensu, remittitur etiam sine consensu parvulis, vi Sacramenti: secus est de actuali peccato, quod sicut committitur cum consensu, ita sine eo non relaxatur. Peccatum originale, per Baptismum dimittitur parvulis, etsi consentire non possint: adultis verò amentibus, vel dormientibus, qui non consentiunt, in Baptismo non dimittitur peccatum actuale, imò nec originale. Qui terroribus, & supplicijs violenter trahitur ad Baptismum, & ne aliud damnum incurrat, illum suscipit, recipit Sacramentum, & cogendus est ad observantiam fidei Christianæ. Qui verò nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem, nec characterem suscipit Sacramenti. Item, si dormientes, vel amentes baptizentur, qui antequam dormirent, vel insanirent, contradicebant, non accipiunt characterem Sacramenti: si verò non contradicebant, sed sunt Cathecumeni, baptizati in somno, vel amentia, recipiunt characterem Sacramenti, n. 9.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 1.	c. 5. n. 6.
c. 2. n. 3.	c. 6. <i>¶ ult.</i> n. 7.
c. 3. n. 9.	IN CLEMENTINIS.
c. 4. n. 4. & seq.	Clement. unic. n. 8.

TITVLVS XLIII.

DE CLERICO NON BAPTIZATO.

Cap. 1. Si Presbyter cognoscatur, quod non fuerit baptizatus, baptizari debet, & iterum ordinari, n. 1. Cap. 2. Is, qui non est baptizatus, salvari potest, si probabiliter credat, se esse baptizatum, *nu. 2.* Peccatum originale non tantum dimittitur per Baptismum fluminis, sive aquæ: sed etiam per Baptismum sanguinis, cum quis pro Fide Christi occi-

ditur,

ditur, & in Baptismo flaminis, cum invisibiliter quis per Fidem Christi baptizatur, cum desiderio, seu voto, saltem implicito, suscipiendi Baptismum fluminis, quando reipsa ipsum suscipere non potest, *nu. 3.* In quo differat Baptismus flaminis à reliquis Baptismis? *cit. n. 3.* An, qui probabiliter credit, se esse baptizatum, cum tamen non sit, possit conficere Sacramentum Altaris, vel à peccatis absolvere, vel Ordines suscipere? *n. eod.* Cap. 3. Non baptizatus non potest ordinari, & si de facto ordinetur, non recipit characterem Ordinis: sicut probabiliter credatur, esse baptizatus, *n. 4.* Qui natus ex Christianis parentibus, & inter Christianos in fide educatus est, præsumitur certo, quod baptizatus fuerit, donec contrarium evidentissimè probetur, *n. eod.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS. *c. 2. n. 2.*
c. 1. n. 1. *c. 3. & ult. num. 4. & 5.*

TITULUS XLIV.

DE CUSTODIA EUCHARISTIAE, CHRISMATIS, & aliorum Sacramentorum.

Cap. 1. Eucharistia, & Chrisma, debent fideliter sub clavibus custodiri, & contrafacientes sunt puniendi, *n. 1.* Cap. 2. Suppellectilia propria Clericorum, vel Laicorum, in Ecclesiis admitti non debent, nisi ob urgentes necessitates. Item Oratoria, vasa sacra, Corporalia, & Pallæ Altaris, & vestimenta Ministrorum Ecclesiæ, munda, & nitida, conservari debent, *n. 2.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.
c. 1. n. 1. *c. 2. n. 2.*

TITULUS XLV.

DE RELIQUIIS, ET VENERATIONE Sanctorum.

§. I. De veneratione, & Canonizatione Sanctorum.

Nemini licet, aliquem publicè colere, ut Sanctum, etiam si per eum Miracula fierent, sine auctoritate Papæ, *nu. 1.* & 2. Solus Papa potest aliquem in Sanctorum numerum referre, *nu. 3.* Ad Canonizationem alicujus Sancti, tum sanctitas vitæ, tum miracula requiruntur, *nu. 4.* Festa XII. Apostolorum, IV. Evangelistarum, & IV. Doctorum Ecclesiæ debent sub duplici Officio solenniter celebrari, *nu. 5.* Item Festum Corporis Christi, singulis annis, Feriâ V. Post Octavam Pentecostes, certis cum Indulgentijs, *n. 6.* Eisdem Indulgentijs lucrantur, qui Conceptionem immaculatæ Virginis, cum ejus Officio devotè celebraverint, vel ei in eodem Festo, & per Octavam ejus interfuerint, *num. 7.* Prædicatores, qui asserunt, B. Virginem fuisse in peccato originali conceptam, sunt ipso facto excommunicati, *n. 8.*

§. II. De Reliquiis Sanctorum, earumque veneratione.

Reliquiæ, extra capsam ostendi non debent, nec venales exponi. Inventas verò de novo nemo publicè venerari præsumat, nisi fuerint prius auctoritate Papæ approbatæ: nec Prælati permittant eos, qui ad eorum Ecclesias, venerationis causâ, accedunt, falsis documentis decipi, *num. 9.* & 10. Nec de Jure communi, nec ex Decreto Concilij Tridentini, po-

test Episcopus approbare Reliquias omnino novas, id est, Sancti ab antiquo non approbati, *n. 11.* Probabilius est, Episcopum, saltem cum consensu Capituli, & ex justa causa, posse transferre Corpora Sanctorum, ab una Ecclesia ad aliam, etiam sine licentia Papæ, *n. 12.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.
c. 1. n. 1. *& trib. seqq.*
c. 2. & ult. n. 9. *& seq.*
c. unic. in 6. n. 5.
Clement. unic. n. 6.
Extravag. 1. inter communes, n. 7.
Extravag. 2. n. 3.

TITULUS XLVI.

DE OBSERVATIONE JEJUNIORUM.

Cap. 1. Si Festum aliquod inciderit in Feriam II. jejunari debet in Sabbatho præcedente, ratione Vigiliæ, occurrentis in Dominica. Item in Vigilia S. Matthiæ, est jejunandum, *n. 1.* Cap. 2. In Vigiliis omnium Apostolorum jejunandum est ex præcepto, præter Vigiliis SS. Apostolorum Philippi, & Jacobi, & S. Joannis Evangelistæ. Festum S. Bartholomæi, celebrari debet, secundum consuetudinem locorum, die 24. vel 25. Augusti, *n. 2.* Qui propter necessitatem carnes comedunt in Quadragesima, non peccant, nec puniendi sunt. Item circa comestione carnum in die Sabbathi, consuetudo Regionis cuiusque observanda est: sicut etiam, quando in Quadragesima, vel alijs jejunijs infirmi petunt, sibi indulgere esum carnum, is debet illis concedi, si magna necessitas exigat, *cit. n. 2.* Cap. 3. & ult. Omnes, si Festum Nativitatis Domini incidat in Feriam VI. carnes vesci possunt, exceptis illis, qui voto etiam simplici, vel vi Regulæ, quam professi sunt, tenentur abstinere à carnibus: qui verò ob devotionem, etiam illo die, abstinere volunt, non sunt reprehendendi, *n. 3.* Consuetudo Ecclesiæ universalis, etiam quoad relaxationem jejunijs, seu abstinence à carnibus, utique servanda est, & an etiam particulares consuetudines locorum, quoad jejunium, sint validæ? *nu. 4.* Qui generaliter vovit, nunquam vesci carnibus, non potest eas concedere, etiam in Nativitate Domini, occurrente Festo VI. Secus est, si quis vovit specialiter, abstinere à carnibus, omnibus diebus Veneris totius anni, *nu. 5.* Religiosus factus Episcopus, potest licet carnibus vesci in Festo Nativitatis Christi, occurrente die Veneris, non obstante Regulâ, & Statuto Ordinis, nec voto simplici de abstinentia à carnibus, *n. 6.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.
c. 1. n. 1. *c. 3. & ult. nu. 3. & trib. seqq.*
c. 2. n. 2.

TITULUS XLVII.

DE PURIFICATIONE POST PARTUM.

Cap. unic. Mulier, post partum, potest statim ingredi Ecclesiam, sine peccato: si tamen ex reverentia aliquamdiu abstinere velit, non est ejus devotio improbanda, *n. 1.* Præcepta veteris Legis carnemalia, quæ figurabant, Christum venturum, & novam Legem futuram, non tantum non obligant, & antiqua sunt: sed etiam sunt mortifera, ita, ut illicitum sit, ea observare tempore Legis novæ. Judicialia verò, mortua quidem sunt, quia non obligant, tempore novæ Legis, non tamen sunt mortifera; quia ab-

huc possunt observari sine peccato, quale præceptum est tempus purificationis, post partum, *n. 2.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. unic. num. 1.

TITULUS XLVIII.

DE ECCLESIIS AEDIFICANDIS, VEL reparandis.

Quær. 1. A quo, & cujus auctoritate Ecclesiæ aedificari de novo possint? Resp. 1. Quilibet de novo Ecclesiam aedificare potest, interveniente Episcopi Diocesani auctoritate, dummodo etiam alteri Ecclesiæ per hoc præjudicium non inferatur, *n. 1.* Resp. 2. Ad Ecclesiam novam aedificandam non requiritur expressus Episcopi consensus: sed sufficit tacitus, si Episcopus scivit, Ecclesiam constructui, & non contradixit, *n. 2.* Episcopus in fundatione Ecclesiæ debet in loco, ubi Ecclesia est aedificanda, Crucem figere, & primum lapidem ponere, *n. 3.* Quær. 2. Ubi debeat aedificari Ecclesia? Respon. in loco congruo, eoque proprio, & non alieno, *nu. 4.* Quær. 4. An, & ex quibus causis possit aedificari Ecclesia nova, etiam intra limites alterius Ecclesiæ, seu Parochiæ? Respon. propter nimiam distantiam, vel aliam magnam difficultatem, aut incommodum aditum Ecclesiam Parochialem, potest, intra fines illius, nova Ecclesia constructui, idemque innovatur in Concil. Trident. *num. 5.* Ex iusta causa potest nova Parochia, seu Capella, intra limites alterius Parochiæ aedificari, & quænam causa requiratur? *n. 6.* Quando potest appellari, vel non, si erigatur nova Parochia, intra fines alterius? *n. 7.* Alia causa legitima aedificandi Ecclesiam novam est, ob necessitatem leproforum, sine gravi tamen præjudicio Ecclesiæ Parochialis, *n. 8.* Leprosi non debent cogi, solvere Decimas ex hortis, & nutrimentis animalium suorum, *n. eod.* Possunt ob indigentiam populi, novæ Ecclesiæ aedificari, intra fines aliarum Ecclesiarum, non obstante juramento de rebus Ecclesiæ non alienandis, *n. 9.*

§. II. Quenam, præter legitimam causam, conditiones necessario requirantur, ad construendam novam Ecclesiam parochialem?

Requiruntur 1. Ut in illo loco, ubi nova Parochia est construenda, saltem 10. sint Parochiani, *n. 10.* 2. Requiruntur, ut erectio novæ Parochiæ fiat ab Episcopo, cum consilio Capituli, imò, & consensu, *nu. eod.* 3. Ut citetur Rector Ecclesiæ matricis, imò etiam alij omnes, quorum interest, vocentur, *num. 11.* 4. Ut Ecclesiæ de novo constructæ competens dos assignetur, *nu. eod.* 5. Ut in erectione novæ Parochiæ, jus præsentandi Sacerdotem in illa reservetur illis, quibus jure debetur, *n. 12.* 6. Ut Ecclesiæ matri in Ecclesia de novo erecta, pro facultate loci, præter patronatum, competens honor servetur, *num. 13.* 7. Ut Episcopus erigat novam Ecclesiam per se, vel per suum Vicarium generalem, speciale ad id mandatum habentem, *n. eod.*

§. III. Quinam, & ex quibus redditibus teneantur Ecclesias reparare?

ASSERTIO I. Ecclesiæ vetustate, aut casu collapsæ, vel ruinosæ reparari debent ex redditibus Ecclesiæ, si certam portionem reddituum habeat pro fabrica deputatam, nisi aliud habeat consuetudo; alio-

Tomus III.

quin, si certi redditus, aut sufficientes assignati non sint pro fabrica, etiam Parochi cogi possunt, ad reparandam Ecclesiam, *n. 14.* Quin, & alij Clerici, qui Beneficium Ecclesiasticum habent, tenentur contribuere ad Ecclesias reparandas, & in defectum prædictorum, Parochiani, *n. 15.* Quæ dicta sunt de reparatione Ecclesiæ, etiam locum habent in reparatione ædium parochialium, *num. 16.* Hæc innovata sunt à Concil. Trid. *n. 17.* An etiam ij, qui percipiunt Decimas ex prædijs in aliena Parochia sitis, teneantur ad contribuendum pro reparatione illius Ecclesiæ, vel domus parochialis? *nu. 18.* Aff. 2. Ad reparationem Ecclesiæ Cathedralis, seclusa consuetudine, solus Episcopus tenetur ex quarta reddituum suorum, & si sit dives; etiam ultra quartam compelli potest: & quando Canonici etiam ad hoc teneantur, vel inferiores Clerici? *n. 19.* Aff. 3. Ad Ecclesias parochiales reficiendas non tenetur contribuere Patronus, *n. 20.*

§. IV. De mutatione Ecclesiæ secularis, in regularem, & destructione ejusdem.

Quær. 1. An Ecclesia secularis possit converti in regularem? Resp. posse, cum consensu Ordinarij, modo Clericis secularibus, dum superstites sunt, nullum præjudicium fiat, *n. 21.* Non potest, vice versa, Ecclesia Regularis, converti in secularem, nisi in defectum Regularium, *num. 22.* Non possunt Clerici inferiores mutare statum Ecclesiæ suæ, etiam in meliorem, *n. eod.* Non potest concedi privilegium Ecclesiæ primum construendæ: bene tamen potest concedi privilegium, ut incipiat valere, postquam fuerit constructa; potest item Ecclesiæ aedificandæ legatum relinquere, vel ea hæres institui, *nu. 23.* Quær. 2. An Ecclesiæ destrui possint, & ad usus profanos converti? Resp. Non possunt, nisi auctoritate Episcopi, ex iusta causa, quod si destruantur, lapides, & ligna, non possunt applicari ad privatos usus Laicorum, *num. 24.* An, & quomodo, si destruat Ecclesia, amittantur privilegia loco sacro concessa, vel non? *n. 25.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 15.

c. 2. n. 8.

c. 3. n. 5. & 6. & n. 12.

c. 4. n. 14.

c. 5. n. 21. & 22.

c. 6. ult. n. 9.

TITULUS XLIX.

DE IMMUNITATE ECCLESIARUM, Cæmeterij, & rerum ad eas pertinentium.

Quid sit immunitas Ecclesiastica, eaque est triplex, localis, realis, & personalis, *n. 1.*

SECTIO I. De Immunitate locali, quæ competit Ecclesiis, & alijs locis Ecclesiasticis.

§. I. Quenam loca Ecclesiastica immunitate gaudent?

ASSERTIO I. Ecclesiæ, seu Tempia, etiam non consecrata, dummodo auctoritate Episcopi sint benedicta, vel ad publicum Sacrificij, & Sacramentorum usum, ac Officia Divina celebranda sint deputata, gaudent privilegio immunitatis, *num. 2.* Extenditur autem hoc privilegium immunitatis, ut habeat locum 1. Etiam in Ecclesia interdicta, 2. Etiam in Ecclesia polluta, & nondum reconciliata, 3. In omnibus locis, seu habitaculis, Ecclesiæ adhaerentibus, ut sunt Sacrastia, porticus, atrium, item turris, & tectum

Kkk kk

Eccle-

Ecclesiæ. Imò etiam extenditur hoc jus immunitatis ad quæcunque loca existentia in circuitu 40. passuum in Ecclesiis maioribus. 30. verò in minoribus. 4. Hoc privilegium competit etiam Ecclesiæ destructæ, sine Superioris auctoritate, dummodo subsistat spes reparationis illius, *nu. 3.* Aff. 2. Hoc privilegium gaudent etiam Cœmeteria, item Oratoria privata: auctoritate tamen Episcopi ad Divinum cultum deputata: Hospitalia auctoritate Episcopi constituta. Item Monasteria, ac domus Religiosorum, cum ambitu claustrum, *n. 4.*

§. II. *An in Ecclesiis, & alijs locis Sacris, aut Religiosis, Judicia exercere, sit contra immunitatem Ecclesiasticam?*

ASSERTIO I. Causæ criminales, in quibus agitur de sanguinis effusione, vel corporali pœna, in Ecclesiis, & alijs locis sacris, tractari non debent, *nu. 5.* Neque etiam causæ civiles ad forum sæculare pertinentes in Ecclesia tractari possunt, ac debent, *num. 6.* Possunt autem Judicia, & causæ Ecclesiasticæ in Ecclesia tractari: quamvis magis deceat, ut extra Ecclesiam exercentur, *n. 7.* An actor, vel reus, cui interdictus est Ecclesiæ ingressus, si causa judicialis tractetur in Ecclesia, repelli debet à judicio? *nu. 8.* Judex autem sæcularis, neque in domibus Ecclesiarum judicare potest, *nu. 9.* & seq. Licitum autem est, in Ecclesiis exercere actus quosdam extrajudiciales, qui non sunt jurisdictionis contentiosæ, *n. 11.*

§. III. *Quinam præterea actus prohibiti sint in Ecclesiis, vel alijs locis Ecclesiasticis, propter reverentiam loci?*

ASSERTIO I. Prohibiti sunt in Ecclesiis, & similibus locis fieri contractus, & negotiationes, & plura alia, de quibus *nu. 12.* & 13. Aff. 2. Sunt & alij præterea actus prohibiti fieri in Ecclesiis, ut ludi theatrales profani, & convivia, *n. 14.*

SECTIO II. *De Jure, siue immunitate Asyli, quod competit Ecclesiis, & alijs locis Ecclesiasticis.*

§. I. *Quo Jure Asylum, siue jus hoc Immunitatis sit constitutum, & quinam Rei criminis fugientes ad Ecclesiam, gaudeant immunitate Asyli?*

ASSERTIO I. Hoc Jus, siue privilegium Asyli, introductum est, non jure naturali, ac Divino: sed humano solum, tum Canonico, tum Civili, *nu. 15.* Unde reus criminis ad Ecclesiam confugiens, non est inde violentè extrahendus, nec damnandus ad mortem, vel pœnam corporalem, & quid faciendum, si servus fugiat ad Ecclesiam? *n. 16.* Idem privilegium Asyli habet, qui fugiens ad Ecclesiam, sed quia clausa est, ingredi non potest, portam apprehendit: item qui fugit ad Sacerdotem portantem Christi Corpus, per plateas *n. 17.* Aff. 2. A prædicta Regula, nullum reum, propter ullum crimen, ad Ecclesiam confugientem posse inde violentè extrahi; Excipitur 1. Latro siue prædo publicus. 2. Nocturnus depopulator agrorum, qui segetes destruit, vel comburit, *nu. 18.* & 19. Ex consuetudine tamen etiam simplices fures non gaudent immunitate Ecclesiæ, *n. eod.* Excipitur 3. Si crimen grave in ipsa Ecclesia committatur, *n. 20.* Porro licet in Jure Canonico expressè, & specificè solum statutum reperitur, non gaudent immunitate Ecclesiasticâ eos, qui committunt homicidium, vel mutilationem in Ecclesia, vel Cœmeterijs, habet ta-

men id locum etiam in adulterio, raptu Virginum, & alijs quibuscunque gravibus delictis commissis in locis sacris, *n. 20.* 2. In quibuscunque gravibus criminibus, si illa in Ecclesia sunt commissa, spe consequendæ immunitatis, vel sine illa, reus privatur privilegio immunitatis, *n. 22.* 3. Etiam is, qui in una Ecclesia deliquit, & postea fugit ad aliam, non gaudet hujus immunitate, *n. 23.* 4. Nec is, qui prope Ecclesiam deliquit, spe immunitatis, si datâ operâ, & ex proposito deliquit prope Ecclesiam, *num. 24.* 5. Qui in Ecclesia existens occidit telo existentem extra Ecclesiam, vel mandat occidi, non gaudet immunitate: neque is, qui existens extra Ecclesiam, occidit, vel occidi mandat existentem in Ecclesia, licet ipse extra sit, per vim, & saltem per vestes extrahit, *n. 26.* An, si fuit rem ablatam deferat ad Ecclesiam, gaudeat immunitate Asyli? *nu. eod.* Delinquens in porticu, vel porta Ecclesiæ non privatur immunitate Asyli, *n. 27.* Sunt & alia quædã crimina atrociora, in quibus non habet locum immunitas Asyli, etsi commissæ sint, extra Ecclesiam, videlicet homicidium proditorium, crimen assassinij, hæresis, læsæ Majestatis, *n. 28.* Jure Civili verò non gaudent etiam Asylo homicidæ, raptores Virginum, & adulteri: etsi extra Ecclesiam hæc delicta commiserint: sed hoc correctum est per Jus Canonicum, *n. 29.* An, si reus captus ex carcere, vel ex manibus Ministrorum justitiæ elapsus, fugiat ad Ecclesiam, gaudeat immunitate Asyli? *n. 30.*

§. II. *Utrum omnes homines, siue liberi, siue servi, Latini, vel Clerici, aut Religiosi fideles, vel infideles gaudent immunitate Asyli in casibus jure concessis, & an etiam debitor ex causa civili?*

ASSERTIO I. Non solum homines liberi, sed etiam servi, si fideles, & baptizati sint, gaudent immunitate Asyli, ita, ut si ad Ecclesiam fugiant, violentè extrahi non possint, *n. 31.* Aff. 2. Omnes fideles, etsi excommunicati, vel interdicti fuerint, gaudent hac immunitate, *nu. 32.* An etiam Clerici, & Religiosi gaudeant immunitate Asyli, ita, ut ex Ecclesia extrahi non possint? Negativam sententiam tenent plures, ob rationes allatas, *n. 33.* Cum certis tamen limitationibus, *n. 34.* Altera sententia tenet oppositum, etiam Clericos, fugientes ad Ecclesiam, gaudent hac immunitate, ut extrahi non possint, ob rationes allatas, *nu. 35.* Resp. ad argumenta prioris sententiæ, *n. 36.* & seq. Utraque sententia est probabilis, sed secunda probabilior, *cit. n. 37.* An infideles, nempe Judæi, & Pagani, seu gentiles, fugientes ad Ecclesiam gaudeant ejus immunitate? Affirmant plures, *nu. 38.* Sed probabilius negatur: nisi ad Ecclesiam fugientes Baptismum sincerè petant, *n. 38.* Hæretici non gaudent immunitate Asyli, si propter crimen hæresis fugiant ad Ecclesiam, secus, si propter alia crimina, *n. 40.* Aff. 3. Rei, seu debitores, ex causa civili, fugientes ad Ecclesiam gaudent hac immunitate: nisi cum bonis suis fugiant ad Ecclesiam in fraudem creditorum, *n. 41.*

§. III. *Quinam sint effectus, seu commoda immunitatis, qua habent Rei confugientes ad Ecclesiam, vel alium locum sacrum?*

Primus, & præcipuus effectus est, quod reus ex loco sacro extrahi non possit: quamvis si spontè, ac volun-

voluntariè exeat, sine vi, aut dolo Judicis, non violetur immunitas Ecclesiastica, n. 42. Potest tamen Judex secularis, in casibus à jure exceptis, in quibus non habet locum immunitas, reum confugientem ad Ecclesiam per vim extrahere, etiam sine licentia Episcopi, num. 43. At verò cum licentia Episcopi, vel aliorum Rectorum Ecclesiæ, potest etiam in casibus jure non exceptis, in quibus locum habet privilegium immunitatis, Judex secularis reum etiam invitum extrahere: modo de impunitate Rei caveat, n. 44. Quid secundum novam Constitutionem Gregorij XIV. de hac re statutum sit? n. 45. Secundus effectus est, quòd reus non possit in Ecclesia capi, vel incarcerari, num. 46. Tertius effectus est, quòd non possit reus, dum in Ecclesia existit, per Judicem ad mortem, vel ad aliam penam corporalem condemnari, saltem, si exeat reus, fide ei datà à Judice, & juratà de impunitate illius, n. 47. Quartus est, quòd non possit Magistratus secularis prohibere, quò minus victus, & vestitus, & alia necessaria ad reum in Ecclesiam deferantur: quamvis custodiam extra Ecclesiam apponere possit, vel si exeat, capi, & incarcerari n. 48. Quintus effectus est, quòd res, quas reus ad Ecclesiam fugiens secum detulit, non possint ei per vim auferri, dummodo non sint res alienæ, n. 49.

§. IV. Quale crimen committat, & quam penam incurrant Judices per vim extrahentes reos ex Ecclesiis?

ASSERTIO I. Judex secularis, si sine licentia Prælati Ecclesiastici, reum invitum, & per vim extrahat ex Ecclesia, præter casus jure exceptos, Sacrilegium committit, & possunt Prælati, Judici vim adhibenti resistere, n. 50. & obligatur Judex, ad restituendum Ecclesiæ reum, vi extractum, num. 51. Aff. 2. Qualem penam incurrit, secundum Jus Civile, & Canonicum, qui violenter extrahit reum, in casu jure non excepto, vel aliàs violat immunitatem, n. 53.

SECT. III. De immunitate, & exemptione rerum, seu bonorum ad Ecclesias, & Ecclesiasticas personas pertinentium à secularibus oneribus, seu tributis.

Res Ecclesiasticae sunt triplicis generis, quædam consecratæ, vel benedictæ, quæ ad Divinum cultum deputantur, & hæ sunt exemptæ ab oneribus secularibus. Aliæ non consecratæ, ut bona immobilia, vel mobilia, alia propria Clericorum, num. 53. Item triplicia sunt onera, personalia tantum, vel merè realia, vel mixta, id est, partim personalia, partim realia, & quæ illa sint? n. 54. Est autem hic sermo non de oneribus, quæ imponuntur Clericis à Prælati Ecclesiasticis: sed quæ à Principibus secularibus, n. 55.

§. I. An bona Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum sint immunia, & exempta à secularibus oneribus, seu tributis merè realibus, ordinarijs, ac perpetuis?

ASSERTIO I. Bona, quæ ad fundationem, & dotationem Ecclesiæ pertinent, sunt exempta ab omnibus realibus tributis, & oneribus secularibus. Alia verò bona, quæ ad Ecclesiam ex alijs titulis, vel causis pervenerunt, si illa, antequam ad Ecclesiam transirent, jam habuerunt impositum onus reale perpetuum, & invariabile, ex vi dominij, aut pacti præcedentis, v. g. contractus censualis, feudalis, vel emphyteutici, non sunt immunia à tali onere: sed cum

Tomus III,

eodem ad Ecclesiam transeunt, nu. 56. Verum postquam bona jam sunt acquisita Ecclesiæ, non potest amplius hujusmodi onus reale ipsis denuo imponi à secularibus, nu. eod. Aff. 2. Bona Ecclesiastica sunt exempta ab illis oneribus, seu tributis realibus, quæ Principes seculares imponunt prædijs, & fundis in suo territorio sitis, non ex vi proprii dominij: sed lege ordinariâ, ac perpetuâ, ex potestate jurisdictionis supremæ, quàm habent in tali territorio, nam talia bona non transeunt cum eo onere ad Ecclesias, vel personas Ecclesiasticas, si postea ad eas perveniant, n. 57. Aff. 3. Illa onera, & tributa realia, quæ sunt imposita bonis patrimonialibus Clericorum, ex vi alicujus pacti, vel contractus, transeunt etiam ad Clericos, si prius illis fuerint imposita, nam postea imponi non possunt, nu. 58. Aff. 4. Etiam bona patrimonialia Clericorum sunt exempta ab illis oneribus, ac tributis realibus, quæ non ex vi pacti: sed ex vi jurisdictionis publicæ imponuntur à Principibus secularibus, n. 59. Quando procedat hæc Regula, quòd bona Ecclesiarum, & bona Clericorum propria eodem jure, ac privilegio gaudeant, & quando non? n. 60.

§. II. An bona Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum sint immunia, & exempta ab omnibus oneribus, seu tributis etiam novis, & extraordinarijs?

Quænam sint tributa ordinaria, perpetua, & invariabilia, & quæ nova, temporalia, & variabilia? n. 61. Bona non solum Ecclesiarum, sed etiam Clericorum propria, & patrimonialia, tam mobilia, quàm immobilia, sunt exempta ab omnibus tributis, non merè realibus: sed mixtis, & multò magis à novis, & extraordinarijs, & quibuscunque alijs collectis, & exactionibus, n. 62. Idque probatur ex Jure Canonico, cit. nu. 62. & duobus seqq. Non tantum prohibita sunt illa tributa, & contributiones, quæ ex bonis jam ante possessis ab Ecclesia, vel personâ Ecclesiasticâ, quando fuerint impositæ, exiguntur: sed etiam ex illis bonis, quæ postea acquiruntur ab Ecclesia, vel personâ Ecclesiasticâ, etiam si illa, cum antea essent secularia, hujusmodi tributis, & collectis essent obnoxia, n. 65. & 66. Probatur hæc immunitas à tributis, & exactionibus etiam ex Jure Civili, n. 67. Et solida ratione, n. 68. Ac denique confirmantur dicta ex nova Bulla Urbani VIII. nu. 69. Respondetur ad aliquos textus Juris Canonici, & Civilis, qui adversari videntur, n. 70. Refutatur eorum error, qui asserunt, quòd contributiones, & exactiones novæ, & extraordinariæ, quæ ob occurrentem gravem, vel publicam necessitatem imponuntur, vel exiguntur, sint onera merè realia, n. 71.

§. III. Quænam condiciones requirantur, ut Clerici, alique personæ Ecclesiasticæ, Seculares, sive Regulares teneantur, imò licitè possint contribuere, & quando etiam novæ, & extraordinariæ contributiones illis imponi, vel ab ijs exigi possint?

ASSERTIO I. Plures sunt condiciones requisitæ ad licitam contributionem Clericorum: nam primò requiritur, ut Episcopus, & Clericus simul deliberent, an, & quantum laicis contribuendum sit, 2. Ut necessitas valde gravis, vel evidens utilitas sublit. 3. Ut Laicorum facultates ad relevandas communes necessitates non sufficiant. 4. Ut contribu-

Kkk kk 2

tio-

tiones ab Ecclesiasticis fiant sponte, & absque ulla exactione, ac coactione. §. Ut prius consulatur S. Pontifex, n. 72. Quando Clerici compelli possint ad contribuendum Laicis, & à quo? num. 73. Aff. 2. In quibusdam tamen casibus Principes, & Magistratus sæculares Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis collectas, & contributiones imponere, vel ab ijs exigere possunt. Veluti 1. Ex speciali privilegio, vel cum licentia expressa S. Pontificis, tales collectas, vel contributiones imponi possunt. 2. Si bona Ecclesiarum, vel Clericorum ab Imperatore, vel Rege ipsis data fuerint in Feudum, quia Clerici, ratione Feudorum, sunt subiecti Domino Feudi. 3. Si bona ab initio in prima fundatione à Principe sæculari donata fuerint, reservata sibi in talibus bonis iurisdictione, & iure imponendi, & exigendi collectas, & contributiones quascunq; n. 74. An tributa, quæ antequam ad Ecclesiam personam Ecclesiasticam pervenirent, jam erant obnoxia, seu gravata tributis realibus, transeant cum hoc onere ad Ecclesias, & Clericos? n. 75.

§ IV. An Clerici teneantur contribuere pro necessitatibus, vel utilitatibus publicis, & communibus Laicorum & Clericorum?

Proponitur sententia affirmativa, n. 76. Sed opposita negativa est probabilior, & communior, num. 77. Eaque probatur, tum ex Jure Canonico, tum etiam ratione, n. 78. Quando Clerici propter necessitatem, vel utilitatem communem Clericis cum Laicis, debeant contribuere, vel non? n. 79. Resp. ad Leges, & argumenta allata pro prima sententia affirmativa, n. 80.

§. V. De immunitate, & exemptione Clericorum à tributis, aliisque oneribus merè personarum.

Qu. 1. An Clerici sint immunes à tributis, & oneribus merè personalibus, cujusmodi est census, seu tributum capitationis? Resp. affirmative, nu. 81. Et hinc etiam Ecclesiæ, & Clerici non debent gravari angarijs, & perangarijs, nu. 82. Quar. 2. A quibus præterea oneribus personalibus Clerici sint exempti? Resp. ab oneribus personalibus sordidis sunt immunes Clerici. Item à tutela pupillorum, vel cura Minorum, quamvis enim possint suscipere tutelam legitimam proximorum consanguineorum, non autem dativam, vel testamentariam. Item Episcopi, & Monachi nullam tutelam suscipere possunt; tutelam verò miserabilium personarum omnes Clerici, & Monachi suscipere possunt. Non tenentur Clerici ire ad bellum, ut manu pugnent, nu. 83. Quar. 3. An Clerici teneantur ad custodiam mutorum Civitatis? Resp. ordinariè, & regulariter non tenentur, nisi id exigat magna necessitas defendendi Civitatem ab hostibus, n. 84. Quar. 2. An Clerici possint cogi, ut hospitium præbeant militibus in domibus suis Resp. non possunt, n. 85.

§. VI. Quinam gaudeant privilegio immunitatis, seu exemptionis ab oneribus, & tributis impositis per Principes sæculares?

Quar. 1. An omnes Clerici gaudeant hoc privilegio immunitatis? Resp. 1. non solum omnes Ecclesiæ, & loca pia, sed etiam omnes Clerici sæculares, etiam in minoribus Ordinibus constituti, imò, & primà Tonsurâ tantum initiati sunt immunes ab omnibus oneribus, & tributis laicalibus. Excipiunt ali-

qui Clericos in Minoribus, qui Beneficium non habent, vel non incedunt in habitum, & tonsuram, vel alii cui Ecclesiæ non deserviunt, Clerici verò etiam excommunicati, suspensi, interdicti, vel irregulares hoc privilegio gaudent. Non item Clerici conjugati, etiam cum unica, eaque Virgine, n. 86. Hoc privilegium aliqui extendunt etiam ad familiam Clericorum, sed sine fundamento, n. eod. Resp. 2. Omnes Regulares utriusque sexus, non solum Professi: sed etiam Novitij gaudent hoc privilegio immunitatis à tributis, & collectis. Idemque est de Eremitis, & Ordinibus Militaribus, n. 87. Quar. 2. An Laici, Coloni, & Emphyteutæ Ecclesiæ, aut Clericorum, etiam gaudeant immunitate à gabellis, & tributis? Resp. 1. Coloni perpetui, seu adscriptitij Ecclesiæ, id est, terræ colendæ in perpetuum adscripti, & obligati gaudent immunitate à gabellis, & tributis Ecclesiis, & Clericis concessa: Coloni verò partitij, qui colunt agros pro certa parte fructuum, sunt immunes quoad illam partem fructuum, quam Ecclesiæ præstare tenentur: non autem quoad eam partem fructuum, quæ ipsorum propria est, num. 88. Resp. 2. Similiter probabilius est, quòd Emphyteuta Ecclesiæ teneatur ad solvendas collectas ratione utilis domini, quod est omnino separatum à dominio directo Ecclesiæ, & merè laicum, ac profanum, n. 89.

§. VII. De pœnis violentiam immunitatem Ecclesiasticam, exigendo, vel imponendo Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis, collectas, aut alias exactiones.

Plures sunt pœnæ statutz Jure Canonico. Et primis pœna excommunicationis lata est in collectantes Ecclesias, vel Clericos, & fautores eorum. Secundò constitutiones, & sententiæ, quibus Laici imponunt collectas, vel onera Clericis, sunt ipso iure irritæ, & nullo unquam tempore valiturz. Item Rectores excommunicati ob prædicta, manent excommunicati, etiam post depositum officium: & qui succedit in officio, si intra mensem non satisfecerit, manet excommunicatus, num. 90. Idque extenditur, & declaratur, num. 91. Tertiò, omnes Ecclesiarum Prælati, qui Laicis imponunt Tallias, & alia onera solvunt, vel promittunt, aut consentiunt se soluturos, quovis titulo, aut colore: vel etiam Laici, qui ista imponunt, vel recipiunt, vel recipi faciunt, & qui dant auxilium, vel consilium, aut favorem, eo ipso, excommunicationem incurruntz ipsi Papæ reservatam. Universitates verò Ecclesiasticæ interdicto supponuntur, quod sine speciali licentia Papæ tolli non potest, non obstantibus quibuscunq; privilegijs, n. 92. Porro pœnæ prædictæ postea sunt revocatæ, quoad Clericos, solventes collectas Laicis, aut alia onera præstantes, & pro infectis haberi debent, & præcipitur, ut prædictæ pœnæ solum habeant locum in exigentibus collectas, & ad id dantibus auxilium, consilium, vel favorem, non verò in solventibus etiam sponte: deinde præcipitur, Concilium Lateranense, & alia Concilia generalia diligenter observari, n. 93. Denique in Bulla Cœnæ Domini, etiam excommunicatio fertur in collectantes Ecclesias, & Ecclesiasticas personas, & qui nova pedagia, & gabellas in terris suis imponunt, n. 94.

§. VIII. De alijs quibusdam pœnis Jure Canonico statutis in violantes immunitatem Ecclesiasticam.

Præterea excommunicati sunt, qui in causis Ecclesiasticis impediunt, ne quis Litteras Apostolicas impetret, vel litiget coram Iudice Ecclesiastico, Ordinario, vel Delegato, sive indirectè, sive directè, per se, vel per alium, nec non dantes auxilium, consilium, vel favorem, donec Iudici Ecclesiastico, & parti impeditæ satisfecerint, *n. 95*. Item Domini temporales prohibentes suis subditis, ne cum personis Ecclesiasticis contrahant, vel communia obsequia eis exhibeant, sunt excommunicati ipso jure, *nu. 96*. Denique statuitur etiam, ut Prælati, qui pro procuracione, vel servitio impendendo Legato, vel alteri plus extorquent à subditis, quàm impendant, extorta restituant, & tantundem dent pauperibus: Superior verò, apud quem de hoc querela fuit facta, si sit negligens in executione hujus statuti, canonicè puniendus est, *n. 97*.

SERIES CAPITULORVM.

IN ANTIQVIS.

c. 1. n. 9. & duob. seqq.

c. 2. n. 84.

c. 3. n. 88.

c. 4. n. 62. & n. 90.

c. 5. n. 5.

c. 6. n. 16. & tribus seqq.

c. 7. n. 63. & n. 90. & 91.

c. 8. n. 97.

c. 9. n. 2. & 3.

c. 10. & ult. num. 20. & pluribus seqq.

IN SEXTO.

c. 1. n. 64. & duob. seqq.

c. 2. n. 6. 12. & 13.

c. 3. n. 92.

c. 4. n. 95.

c. 5. & ult. n. n. 96.

IN CLEMENTINIS.

Clement. unic. num. 77. &

93.

Extravag. un. Inter communes. n. 93.

TITULUS L.

NE CLERICI, VEL MONACHI SÆCULARIBUS negotijs se immisceant.

§. I. Quenam negotia Clericis Sæcularibus, & Regularibus sint permissa, vel prohibita?

Duplex est negotiatio, una improprie dicta, altera proprie dicta, utraque per se est licita, & bona: per accidens tamen, quia occasionem præbet fraudibus, & injustitijs, sæpe est illicita, & mala, *num. 1*. *Ass. 1*. Negotiatio merè lucrativa, & proprie dicta, quæ aliquid emitur principaliter ad hoc, ut immutatum carius vedatur, est prohibita Clericis, & Religiosis, quamvis actus non sit invalidus, *nu. 2*. Quando negotiatio sit licita Clericis, & an etiam si fiat per alium? *nu. 3*. *Ass. 2*. Etiam negotiatio improprie dicta, quando aliquid emitur, ut mutatum, postea vendatur, prohibita censi debet Clericis, & Religiosis, *nu. 4*. Quando hujusmodi negotiatio sit licita Clericis? *n. 5*. *Ass. 3*. Clerici, vel Monachi non solum sub pœna excommunicationis prohibentur, negotiari causâ lucris: sed neque Monachi, nomine proprio possunt conducere possessiones à Clericis, vel Laicis, nec Laici tenere Ecclesias sub titulo conductiois, *nu. 6*. Licetum est Clericis, & Religiosis honestum aliquod artificium exercere ad victum, & vestitum sibi parandum, aut otium fugiendum, *n. 7*.

§. II. An omnibus Clericis interdicta sit negotiatio, & quam penam incurrant Clerici, & Religiosi, qui in casibus non permisis negotiantur?

Negotiatio in primis est prohibita Clericis in Sacris Ordinibus constitutis, imò etiam in Minoribus, si competens Beneficium habeant: sicut etiam alijs non Beneficiatis, secundum probabiliorem sententiam,

n. 8. Clerici, & Religiosi, qui in casibus jure non permisis negotiantur, debent excommunicari. 2. Possunt etiam suspendi ab Officio, imò, & deponi ab Ordine Clericali. 3. Tenentur solvere vectigalia ex rebus, in quibus negotiantur: imò etiam ex alijs bonis proprijs, si ter moniti, non abstineant, *num. 9*. 4. Omnia acquisita à Clericis per negotiationem illicitam, tanquam spolia pertinent ad Cameram Apostolicam, *n. 10*.

§. III. An Clerici possint licitè tractare, & judicialiter cognoscere causas sanguinis?

Clericis in Sacris constitutis non licet exercere judicium sanguinis, nec per se, nec per alios mutilare, aliàs privandi sunt Officio, & Beneficio, imò etiam per censuram Ecclesiasticam compescantur: nec quisquam Clericus litteras dicet, aut scribat pro vindicta sanguinis, *n. 11*. & 12. Idque procedit, non solum in Clericis in Sacris constitutis, sed etiam in non Sacris, seu Minoribus: Imò etiam talis Clericus sit irregularis, si mors, vel mutilatio ex tali scriptura sequatur, *n. 13*. Episcopus, vel alius Clericus habens jurisdictionem temporalem, etsi non possit agitare causas sanguinis, potest tamen eas, sine periculo incurrendæ irregularitatis, delegare alijs, *n. 14*. & 15.

§. IV. Quenam præterea Officia, aut Ministeria sæcularia prohibita sint Clericis?

In primis Clerici non debent esse Ministri, nec Procuratores Laicorum, quod si moniti contrafecerint, & deprehendantur in fraude, occasione negotiorum, illis Ecclesia subvenire non debet, *nu. 16*. Idque intelligendum est de Clericis in Sacris constitutis, aut Beneficiatis, *n. 17*. 2. Prohibetur Clericis, ne procuraciones, aut jurisdictiones sæculares exercere præsumant, alioquin deponendi sunt ab Ecclesiastico Ministerio: si verò Religiosi fuerint, qui hæc attentarint, strictius puniendi sunt, *n. 18*. 3. Sacerdos non debet gerere Officium Vicecomitis, aut Præpositi sæcularis, alioquin, si hoc agere præsumpserit, & monitus non desiterit, excommunicandus est, *n. 19*. 4. Prohibetur Clericis, ne exercent artem Chirurgiæ, quæ aduisionem, vel incisionem inducit: nec impendant ritum consecrationis, aut benedictionis, purgationis aquæ ferventis, vel frigidæ, salvis prohibitionibus de duellis, *n. 20*. Clericus in Sacris non debet constitui Dux belli: neque Clerici exercere possunt artem Chirurgiæ, etiam citra aduisionem, vel incisionem: nisi causâ pietatis erga personas miserabiles id faciant, *n. 21*. Quibus præterea negotijs sæcularibus in specie prohibeantur Clerici, vel Monachi, se immiscere? *n. 22*.

§. V. De Officio Tabellionis, seu Notarij Clericis, & Religiosis interdicto.

Quær. 1. An, & ob quas causas Officium Tabellionis sit interdictum Clericis, & Monachis, aut Religiosis? Resp. In sacris Ordinibus constitutus per Beneficiorum subtractiones compelli debet, ut ab Officio Tabellionatus desistat, appellatione remotâ, quia est genus quoddam negotiationis: non tamen amittitur, ipso jure, *n. 23*. Quær. 2. Quibus Clericis interdictum sit Officium Tabellionatus? Resp. 1. Clericis constitutis in Ordinibus Sacris, & qui Beneficium Ecclesiasticum habent, *nu. 24*. 2. Etsi Clericus in Sacris sit constitutus, si tamen non habet competens Beneficium, potest exercere Officium Tabellionis.

Kkk kk 3

lio.

lionis. Si verò Clericus in Sacris constitutus, etsi Beneficium non habeat, bona tamen patrimonialia habet, non potest negotiari, adeoque nec exercere Officium Tabellionis, *n. 25. 3.* Clerici in Minoribus constituti, si competens Beneficium habeant, non possunt exercere Officium Notarij, sicut nec illi Clerici, in Minoribus, qui Beneficium non habent, congruam tamen sustentationem habent ex patrimonio, *n. 26.* Qu. 3. In quibus causis, aut casibus Clerici possunt exercere Officium Tabellionatus? Resp. in causa hæresis, favore Fidei, & alijs enumeratis, *n. 27.* Qu. 4. An valeant Instrumenta à Clericis Notarijs confecta? Resp. Valere, etiam in causis sæcularibus confecta, antequam ipsis interdictum est hoc Officium postquam verò Clericis Officium Tabellionatus: publicè est interdictum, non valent eorum gesta postea facta: si verò privatim solum sit interdictum, valent gesta eorum, saltem quoad partes ignorantes, *n. 28.* An, & quando instrumentum factum à Religiosis, sit validum, vel non? *cit. n. 28.*

§. VI. *Quenam Studia, & sub qua pœna Religiosi sint prohibita: & an eadem studia sint etiam prohibita Clericis sæcularibus?*

Religiosi professi ad audiendas, vel legendas Juris civilis Leges, vel Physicam, seu Medicinam exeuntes, nisi intra duos menses ad claustrum redierint, sunt vitandi tanquam excommunicati: & in nulla causa patrocinari possunt: & reversi habere debent ultimum locum, in Choro, Capitulo, mensa, & cæteris, & sine dispensatione Papæ non debent promoveri, *nu. 29.* Est autem excommunicatio hæc lata sententiæ: & præcipitur insuper, ut tam à Diocesanis, & Capitulis ipsorum, in quorum Diocesis tales Regulares excommunicati student, alijs etiam supradictis pœnis obnoxij denuncientur, *n. 30.* Tres conditiones requiruntur ad hanc excommunicationem: aliasque pœnas incurrendas. Prima est, ut Religiosi LL. Civiles, seu Medicinam audiant, vel eis studeant: secunda, ut ad hunc finem audiendi exeant è claustris suis: tertia, ut intra duos menses ad claustra non redeant, *num. 31.* Quando præterea tales Religiosi dictam pœnam excommunicationis incurrant, vel non? *n. 32. & seq.* Extenditur prædicta Constitutio prohibitoria, sub pœna excommunicationis, etiam ad Archidiaconos, Decanos, Plebanos, & alios Clericos dignitates, vel personatus habentes, & omnes Sacerdotes audientes LL. Civiles, vel Medicinam, *n. 34. & 35.* Excipiuntur 1. Rectores Ecclesiarum parochialium, ad quos prædicta Constitutio non extenditur. 2. Clerici inferiores, ut Subdiaconi, & multò magis in minoribus Ordinibus constituti. 3. Clerici sæculares, qui privatim student Juri Civili. 4. Qui à Papa licentiam obtinuerunt, *cit.*

num. 35. Absolvere ab hac excommunicatione potest etiam Episcopus, *n. 36.* Possunt Clerici Sæculares, & Regulares licitè Jus Civile, vel Medicinam, publicè & privatim docere, quas priùs didicerunt, absque, quod incurrant excommunicationem, & alias pœnas, *num. 37.* Possunt Clerici, & Religiosi promoveri ad gradum Doctoratus: & Clerici quidem, qui priùs studuerunt Juri Civili, etiam ad Doctoratum in eodem Jure: Religiosi verò ad Doctoratum in Theologia, & Jure Canonico, *n. 38.*

V. §. II. *De pœnis statutis in Monachos, seu Religiosos, qui habitum Religiosum dimittunt: vel ad studia, sine licentia, accedunt, vel sunt incorrigibiles.*

Quar. 1. Quam pœnam incurrant Religiosi, qui habitum Regularem temerè dimittunt? Resp. sententiam excommunicationis, ipso facto, *num. 39.* Quenam conditiones repuntur ad hanc censuram incurrendam? *n. 40.* Quando præterea ob dimissionem habitus Regularis, incurrat excommunicatio, vel non? *n. 41. & 42.* Quar. 2. Quam pœnam incurrant Religiosi accedentes ad studia, sine Prælati licentia? Resp. pœnam excommunicationis, ipso facto, *num. 43.* Quando hæc pœna non habeat locum? *n. 44.* An ad hanc licentiam dandam, requiratur tantum consilium, an vero etiam consensus Conventus? *cit. n. 44.* Præterea alia sententia excommunicationis lata est in Doctores, sive Magistros, qui scienter doceant Religiosos, qui habitum suo dimisso, Leges, vel Medicinam audiunt, aut in suis scholis retinere præsumunt, quam ipso facto incurrant, *num. 45.* Hinc colligitur, quæ ad hanc censuram incurrendam requirantur, *cit. nu. 45. & seq.* Hæc Constitutio habet locum in solis Religiosis, *cit. n. 46.* Qu. 3. Quomodo puniendi sint Monachi, seu Religiosi incorrigibiles? Resp. Monachi, qui sæculariter vivunt, ad Regularem observantiam compelli debent: Quod si sint incorrigibiles, Monachi alterius Ordinis (si Monasterium non potest ex ejusdem Ordinis Religiosis reformari) sunt inducendi, *n. 47.* An, & quæ ratione Ordinis Regula obliget sub præcepto? *n. eod.*

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 22.	& §. Nullus, n. 20 & seq.
c. 2. n. 16.	seq.
c. 3. n. 29.	c. 10. & ult. in princ. n. 30. & seq. & §. Quia verò, n. 34. & dicitur seqq.
c. 4. n. 18.	
c. 5. in princ. n. 11. & §. Jubemus, n. 19.	
c. 6. in princ. n. 2. & in fine, n. 6. & 7.	
c. 7. n. 47.	
c. 8. n. 23. & tribus seq.	
c. 9. in princ. n. 12. & seq.	

IN SEXTO.

c. 1. n. 35.	
c. 2. nu. 39. & 40. & 41.	
& seq. & n. 45. & seq.	
c. 3. & ult. n. 14. & 15.	

